Convivint en escoles multiculturals:

guia per a docents

Paula Estalayo, Paula Lozano, Marina Riera-Retamero,
Silvia de Riba-Mayoral, Fernando Hernández, Judit Onsès,
Juana M. Sancho, Laura Malinverni, Gabi S. Bulla

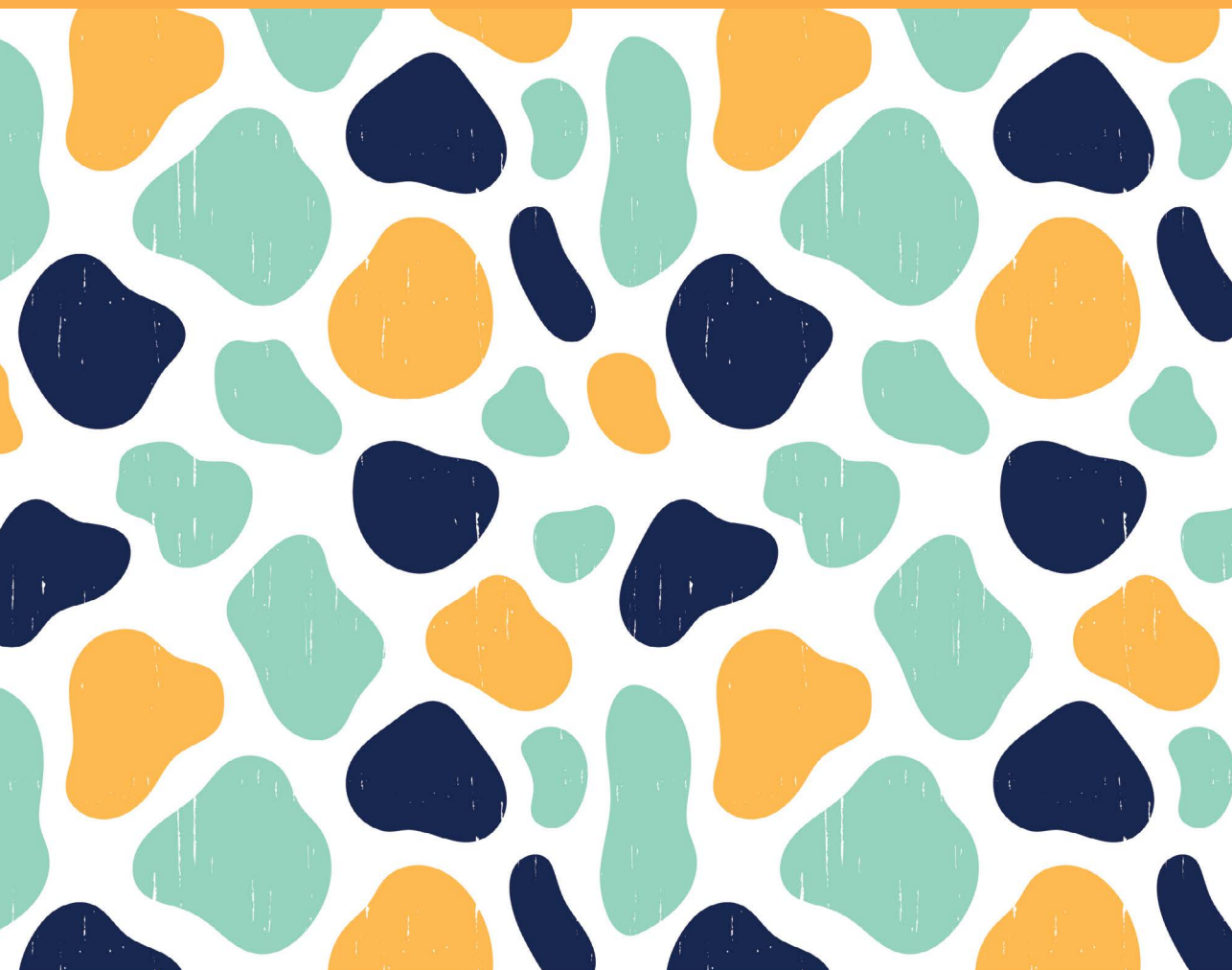

Convivint en escoles multiculturals:

guia per a docents

Introducció a la guia.
Convivint en escoles multiculturals.

MIGRANT CHILDREN AND COMMUNITIES IN A TRANSFORMING EUROPE (MiCreate)

MiCREATE
Migrant Children and Communities in a Transforming Europe

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement N°822664.

ÍNDEX

CAPÍTOL 1. GESTIÓ DE L'EDUCACIÓ MULTICULTURAL I LA DIVERSITAT A LES ESCOLES **13**

Introducció 14
Propostes 19
Secció A. Aprendre compartint 19
Pràctica 1: Xerrades a l'escola per a la inclusió, la participació i la cohesió social (Àustria) 20
Pràctica 2. Interculturalitat a través de les classes de música (Eslovènia) 28
Pràctica 3. I tu, com ho dius? Celebrar la diversitat i la multiplicitat (Espanya) 38
Secció B: Aprendre sobre el coneixement d'altres cultures 48
Pràctica 4. Història de les nacions en una era internacionalitzada i globalitzada. Perspectives interculturals de la història i l'educació ciutadana (Dinamarca) 48
Pràctica 5. Dones de ciència i dones radicals d'arreu del món (Espanya) 56
Pràctica 6. Parlem d'Àfrica? (Polònia) 63
Pràctica 7. Mes de la Història Negra (Regne Unit) 70
Secció C: Reflexionem i debatem sobre els drets i la diversitat dels nens i nenes 77
Pràctica 8. L'Escola Respectuosa amb els Drets [programa UNICEF] (Regne Unit) 83
Pràctica 9. Com viure en una societat diversa? (Polònia) 89
Pràctica 10. Cultionary (sobre conceptes de la migració) (Àustria) 95
Pràctica 11. Taller per promoure la inclusió social i el sentit de pertinença (Eslovènia) 102

Pràctica 12. Nouvinguts. Un diàleg filosòfic amb nens i nenes (Dinamarca) 108
Secció D: Acompanyament i gestió de la diversitat 110
Pràctica 13. Programa de tutories per a estudiants estrangers (Polònia) 110
Referències 114

CAPÍTOL 2. BONES PRÀCTIQUES PER A LA PREVENCIÓ I GESTIÓ DE CONFLICTES ÈTNICS I CULTURALS A L'ENTORN ESCOLAR 116

Introducció 117
Propostes 120
Pràctica 1. Fomentant el bilingüisme i la visibilització de cultures minoritàries (Polònia 120
Pràctica 2. Màster Xef. Mediació inclusiva davant de casos de bullying a través de les cultures culinàries (Polònia) 125
Pràctica 3. Mediació de conflictes interètnics a l'aula (Eslovènia) 131
Pràctica 4. Teatre dels Oprimits (Eslovènia) 135
Pràctica 5. Mediació entre iguals. Organització d'un equip de mediació des del propi alumnat (Àustria) 142
Pràctica 6. Projecte de formació social. Capacitació de l'alumnat en matèria d'educació social i prevenció de conflictes (Àustria) 146
Pràctiques 7 i 8. Reflexionem sobre els continguts dels llibres de text des d'una perspectiva intercultural crítica (Dinamarca) 151
Pràctica 7 152
Pràctica 8 155
Pràctica 9. Literatura multicultural a l'escola. Cultures, formes de lectura i inclusió literària (Dinamarca) 158
Pràctica 10. La bústia de les preocupacions (Regne Unit) 163
Pràctica 11. Lligues de debat. Desenvolupament de l'expressió oral (Regne Unit) 170

Pràctica 12. Programa de mentoria amb un promotor escolar gitano (Espanya) 173
Pràctica 13. Projecte de Mediació. Formació d'un equip de mediació de conflictes a l'aula (Espanya) 179
Referències 186

CAPÍTOL 3. PRÀCTIQUES BASADES EN LES ARTS 188
Introducció 189
Propostes 192
Pràctica 1: La unió fa la dansa (Espanya) 192
Pràctica 2: Cantar la nostra escola (Espanya) 196
Pràctica 3. Llums, càmera, inclusió! (Espanya) 201
Pràctica 4. De què parla aquesta imatge? (Espanya) 206
Pràctica 5. Mapa familiar (Espanya) 209
Pràctica 6. Cartografies de trajectes i afectes (Espanya) 214
Pràctica 7. El meu "jo" titella (Espanya) 219
Pràctica 8. Mapatge d'identitat (Àustria) 227
Pràctica 9. Safari fotogràfic – Llocs de benestar (Àustria) 231
Pràctica 10. Revista escolar (Eslovènia) 231
Pràctica 11. Targetes d'aniversaris (Eslovènia) 234
Pràctica 12. Llengua materna - Una altra llengua (Regne Unit) 238
Pràctica 13. Sign2sing (Regne Unit) 242
Pràctica 14. Foto-narratives (Dinamarca) 245
Pràctica 15. Retrats lingüístics (Dinamarca) 249
Pràctica 16. Llebres - els refugiats (Polònia) 253
Pràctica 17. Brave Kids Festival (Polònia) 259
Pràctica 18. Explica la seva història (Polònia) 266

CAPÍTOL 4. COL·LECCIÓ DE BONES PRÀCTIQUES RELACIONADES AMB L'ORGANITZACIÓ DEL DIA A DIA ALS CENTRE EDUCATIUS 274

Propostes 275
Pràctica 1. La llengua del trimestre (Regne Unit) 275
Pràctica 2. Companys de llengua (Regne Unit) 278
Pràctica 3. Els dies del projecte multilingüe 281
Pràctica 4. Tutoria intercultural per a les escoles 284
Pràctica 5. Tutoria (Eslovènia) 287
Pràctiques 6. Les setmanes d'acollida (Eslovènia) 292
Pràctica 7. El docent de confiança (Eslovènia) 295
Pràctica 8. El fulletó informatiu per a pares i mares migrants (Eslovènia) 298
Pràctica 9. Preparació de la classe (Eslovènia) 300
Pràctica 10. El pla d'acollida (Espanya) 302
Pràctica 11. El cafè amb les famílies (Espanya) 307
Pràctica 12. Projecte "No es malgasta el menjar" 311
Pràctica 13. El garatge per a bicicletes (Dinamarca) 313
Pràctca 14. Ajudant intercultural (Polònia) 317
Pràctica 15. Assessorament professional per als estudiants migrants en residències (Polònia) 322
Pràctica 16. Del somni a la realització. Un punt d'assessorament educatiu i professional per a estudiants estrangers. 325
Pràctica 17. Les classes de benvinguda (Polònia) 328

CAPÍTOL 5: INDICADORS DE LA CONCEPTUALITZACIÓ DEL BENESTAR DELS NENS, NENES I JOVES MIGRANTS **335**

Introducció 336
Proposta 338
Indicadors 338
Llista d'avaluació de l'educador dels/es nens/es 351
Exemple de qüestionari per a infants / joves 352
Llista d'avaluació de l'educador per a l'escola 358

Referències 359

CAPÍTOL 6: APLICACIÓ STORYTELLING 360

CAPÍTOL 7: EINA "MULITCULTURALITAT A LES ESCOLES" 367

Convivint en escoles multiculturals

L'"Informe sobre les Migracions en el Món 2022" (McAuliffe & Triandafyllidou, 2022) mostra que, en 2020, hi havia 281 milions de migrants internacionals a tot el planeta. Específicament, Espanya era el desè país receptor de migrants en el món. Si ens centrem en Europa, Espanya era el cinquè territori en rebre persones migrades (McAuliffe & Triandafyllidou, 2022). Molta de la població nascuda a l'estranger a Espanya "procedia d'altres llocs d'Europa -de països com Romania i Albània- o del nord d'Àfrica i Amèrica Llatina" (McAuliffe & Triandafyllidou, 2022, p. 89). Segons les dades de l'Institut Nacional d'Estadística publicats en 2020, la població migrant que arriba a Espanya prové principalment de Colòmbia, el Marroc i Veneçuela (INE, 2020).

Sobre el seu impacte en el sistema educatiu, l'Institut d'Avaluació (2021) va destacar que el curs 2018-1019, el 12% de l'alumnat d'educació no universitària era d'origen estranger[1]. A Catalunya, un dels llocs on es desenvolupa Micreate, el percentatge era del 13,9%. Algunes de les complexitats claus relacionades amb la inclusió dels infants i joves migrants són: la coexistència en una mateixa aula de diferents graus de coneixement de le llengua vehicular, el fet que puguin no estar familiaritzats amb els sistemes educatius o sanitaris i amb la cultura del país d'acollida, entre d'altres. A més, en els processos d'inclusió de l'alumnat migrant cal tenir en compte com interseccionen diferents factors com poden ser l'estatus legal del propi estudiant i la seva familia, l'entorn socioeconòmic, el gènere, etc. En defintiva, s'han de considerar les particularitats de cada estudiant.

Per tant, és urgent abordar i acomodar aquestes necessitats a través d'un enfocament que contempli la diversitat de trajectòries de cada alumne. Les escoles poden oferir oportunitats per a identificar i afrontar aquestes necessitats (Manzoni i Rolfe, 2019) amb la finalitat de garantir la participació equitativa de tot l'estudiantat i amb

[1]A Espanya, l'estudiantat estranger és aquell que no compta amb la nacionalitat Espanyola, considerant espanyols a aquells que tenen doble nacionalitat.

l'esperança de reduir les diferències en els resultats[2]. En el context espanyol, les polítiques d'integració referides a la infància migrant són responsabilitat de cada regió, excepte Ceuta i Melilla. Per tant, la legislació és específica del context de cada comunitat autònoma (Rodríguez-Izquierdo 2018, Rodríguez-Izquierdo & Darmody 2017). Encara que aquestes comunitats poden aplicar la legislació educativa de manera diferent, tot l'alumnat migrant nouvingut és considerat estudiantat amb necessitats educatives especials. Els principals recursos amb els quals es comptem són mesures d'acollida, suport lingüístic, les accions per a implicar les famílies i les comunitats locals, les adaptacions del currículum escolar, el desenvolupament professional del professorat i, en un sentit més ampli, les mesures per a superar la segregació escolar. No obstant això, les polítiques no són suficients per a atendre les necessitats de l'alumnat migrant i els reptes als quals s'enfronten les escoles en el seu dia a dia, per la qual cosa es busquen noves estratègies i maneres d'abordar la labor educativa.

Aquest manual ofereix una guia per a acompanyar al professorat en els diferents reptes que puguin anar afrontant. Es presenten, així, un conjunt d'enfocaments i pràctiques desenvolupades específicament en i per al context de l'aula multicultural. Els exemples recopilats en aquest manual van ser recollits o dissenyats durant el projecte d'àmbit europeu MICREATE: Migrant Children and Communities in a Transforming Europe.

Durant el treball de camp en escoles de països de tota Europa, l'equip investigador va desenvolupar estratègies i mètodes creatius per a promoure enfocaments d'educació multicultural i millorar la gestió de la diversitat a les escoles. D'altra banda, també es van recollir un conjunt de bones pràctiques que ja estaven realitzan els docents en les diferents escoles. Com a resultat, comptàvem amb un conjunt d'activitats que, posteriorment, van ser revisades pels grups de recerca i la comunitat educativa. Aquestes pràctiques es van dur a terme o es van presentar en diferents centres educatius amb estudiants de diferents cursos per a demanar-los la seva opinió. A partir de les seves percepcions, es van realitzar les modificacions pertinents. Així doncs, l'estudiantat va contribuir a dissenyar i desenvolupar algunes de les propostes

[2]A Espanya, la taxa d'abandonament escolar prematur entre els alumnes estrangers duplica la dels autòctons (Carrasco, Pàmies, Narcís i Sánchez, 2021).

A continuació es presenten un conjunt d'activitats dividides en diferents temàtiques:

· Capítol 1. Gestió de l'educació multicultural i la diversitat a l'escola.

· Capítol 2. Bones pràctiques per a la prevenció i gestió de conflictes ètnics i culturals a l'entorn escolar.

· Capítol 3. Pràctiques basades en les arts.

· Capítol 4. Col·lecció de bones pràctiques relacionades amb l'organització del dia a dia a l'escola.

· Capítol 5. Indicadors de la conceptualització del benestar dels nens, nenes i joves migrants.

· Capítol 6. Aplicació Storytelling.

· Capítol 7. Eina "Multiculturalitat a les escoles".

Cal tenir en compte que el document presenta una sèrie d'experiències que són de caràcter flexible i que no pretenen ser prescriptives, per tant, són directrius que poden modificar-se i completar-se per a adaptar-se a cada context.

Capítol 1.
Gestió de l'educació multicultural i la diversitat a les escoles

Introducció

Aclariment inicial

En aquest document, les nocions «intercultural» i «multicultural» s'empren de manera equivalent. No obstant, ambdós mots tenen genealogies i tradicions diferents i representen "dos enfocaments de la negociació de la diferència cultural per part de i dins de les democràcies liberals" (Levey, 2012, p. 217). El terme «multiculturalisme» ha adquirit diferents significats i s'ha desenvolupat de manera més o menys profusa en funció del seu context, com per exemple a la regió fronterera entre Canadà i els Estats Units, on aquesta noció va arribar a guanyar una importància considerable per tractar-se d'un lloc amb nombrosos fluxes, trànsits i intercanvis entre regions delimitades administrativament. El significat de la interculturalitat també varia en funció del context: fins fa una dècada aproximadament, la interculturalitat tal i com s'entenia a l'Europa Continental tendia a enfocar-se en les relacions i intercanvis culturals entre individus i grups de la societat civil, i no pas en la relació de l'Estat amb les minories culturals —una qüestió que sí ha preocupat als estudis multiculturals— (Levey, 2012, p. 218).

Prenent aquest aclariment com a punt de partida, nosaltres suggerim que el més important no és quina terminologia emprem, sinó a què ens referim i què podem arribar a fer amb ella; quines formes de relació i quins projectes de vida en comú afavorim quan posem en marxa aquestes nocions. Tal i com el projecte MiCREATE[3] ha proposat fins ara, es tracta d'oferir un enfocament holístic i integral sobre la inclusió social que pugui adaptar-se a les realitats concretes de les escoles i els centres educatius.

Cap a un enfocament intercultural

D'acord amb l'informe comparat sobre Comunitats Educatives i Escola del projecte MiCREATE (Onsès-Segarra et al., 2019, p. 26),

[3] http://www.micreate.eu/?lang=ca

L'enfocament intercultural està relacionat amb una idea d'integració basada en l'intercanvi entre nens, nenes i comunitats. Des d'aquesta perspectiva, es valora a les persones migrades per allò que aporten (sabers, llengua, valors, religió, cultura), i no només se'ls assenyala per les seves limitacions.

En aquesta línia, l'anàlisi que ha fet el projecte sobre el Marc Polític de la Unió Europea en Matèria d'Integració de Nens i Nenes Migrants (Jalušič, Bajt & Lebowitz, 2019, p. 38) destaca que l'educació i l'aprenentatge interculturals han de catalitzar

un procés de socialització on tota la societat juga un paper important a l'hora de desafiar les expressions discriminatòries cap a la diversitat i la migració . . . Els i les docents, els pares i les mares, les ONG i les organitzacions pro-Drets Humans es consideren actors clau en aquest procés. L'educació no només proporciona coneixements, habilitats i competències, sinó que també ha d'ajudar als alumnes a desenvolupar valors ètics i cívics perquè esdevinguin membres de la societat actius, responsables i oberts. (Parlament Europeu, 2016)

A més, l'educació intercultural i multicultural és una proposta dirigida a tots i totes les estudiants, i no només a l'alumnat migrat (Jalušič, Bajt & Lebowitz, 2019; Onsès-Segarra et al., 2019). L'informe comparat desenvolupat en el marc del projecte MiCREATE sobre Comunitat Educativa i Sistemes Escolars (Onsès-Segarra et al., 2020, p. 78) afirma que "els programes i les iniciatives actuals tendeixen a quedar-se amb una idea superficial de la diversitat cultural, basada en elements folklòrics com ara celebracions regionals, gastronomia o tradicions. Tanmateix, les i els docents entrevistats han mostrat interès per aprendre i promoure un currículum cosmopolita" (Rizvi & Beech, 2017; Oikonomidoy, 2018), és a dir, un currículum que aculli propostes, referents i enfocaments que van més enllà d'allò local i més enllà d'Europa.

Finalment, l'educació intercultural està normalment relacionada amb l'aprenentatge de llengües i el plurilingüisme (Mirovni Institut, 2019) i es centra en els resultats acadèmics de l'alumnat, deixant de banda les seves necessitats socials i emocionals.

Així doncs, és necessari promoure pràctiques des d'una perspectiva holística capaç de considerar totes les dimensions dels i les nenes: les acadèmiques i les socioafectives. A més, "pel que fa a la integració de nens i nenes migrats, l'Educació Intercultural (IE per les sigles en anglès) requereix un enfocament centrat en la infància" (Jalušič, Bajt & Lebowitz, 2019, p. 40), és a dir, un enfocament que prioritzi les opinions, la voluntat i les necessitats dels nens, nenes i joves.

Per què una educació multi i intercultural?

D'acord amb Banks (1993, p. 23-25),

L'educació multicultural és un moviment dissenyat per empoderar tots els i les estudiants i promoure el seu desenvolupament com a ciutadans informats, solidaris i actius en un món profundament conflictiu i ètnicament polaritzat. L'educació multicultural és un concepte complex i multidimensional . . . Alguns i algunes docents perceben l'educació multicultural com la mera introducció de contingut sobre determinats grups ètnics al pla d'estudis, altres la entenen com un esforç per reduir els prejudicis, mentre els hi ha que l'apliquen en forma de celebracions i festivitats ètniques.

Les escoles europees tendeixen a reflectir una perspectiva monocultural al currículum, als materials escolars i a l'entorn quotidià dels centres. Normalment, els currículums no inclouen referents d'altres cultures, rarament mostren narratives històriques des de perspectives no europees, perceben les cultures orientals i del Sud Global com a «exòtiques» o «folklòriques», reprodueixen estereotips racials i la presència de realitats socials i polítiques d'altres territoris del món és, en la majoria de casos, excepcional. Aquest fet afecta a la manera en que les escoles afronten el procés d'inclusió dels nens i les nenes migrats i en com les diferències socioculturals, de gènere i d'origen s'entenen, es gestionen i s'adrecen.

L'Eurocentrisme pot produir formes d'estandardització i homogeneïtzació perquè amaga una premisa determinada: les diferències han de ser «corregides». Una perspectiva Eurocèntrica pot arribar a cancelar la diversitat de subjectivitats i

sensibilitats que hi ha a l'aula perquè oblida i invisibilitza els antecedents culturals de les persones migrades i les persones descendents de regions no Europees a l'hora d'integrar-les a la societat d'acollida o a la cultura dominant. Lluny d'aquesta perspectiva, una escola diversa pot arribar a ser un lloc que estimuli la reflexió crítica i l'obertura de ment. Les perspectives multiculturals i interculturals poden contribuir a eliminar els punts de vista essencialistes i obrir espais d'acollida per a la multiplicitat de subjectivitats, sensibilitats i realitats socioculturals que coexisteixen a les escoles. Així doncs, reorientar els entorns educatius per fer-los més acollidors implica posar el focus en repensar el currículum i el context escolar. Les diferències ens conecten i promouen projectes més diversos i respectuosos de vida en comú.

Aquest document aglutina 13 pràctiques dirigides a fomentar enfocaments multiculturals i interculturals a l'educació formal i no formal. A més, proporciona eines i estratègies per a la gestió de la diversitat a nivell d'escola primària i secundària. Aquesta guia pretén obrir espais per a la consciència intercultural crítica a les escoles a través de pràctiques col·lectives i creatives on l'alumnat, el professorat i la resta de la comunitat educativa participen activament i comparteixen els seus coneixements per a promoure un entorn inclusiu i acollidor per a tothom.

Antecedents. D'on sorgeixen aquestes pràctiques?

Les pràctiques que aglutina aquesta guia han estat documentades o dissenyades, depenent de la particularitat de cada cas, durant el desenvolupament del projecte MiCREATE: Migrant Children and Communities in a Transforming Europe. Durant la seva intervenció en escoles i centres educatius de diferents països europeus, els investigadors i les investigadores han desenvolupat estratègies creatives i mètodes que pretenen promoure un enfocament educatiu multicultural i millorar la gestió de la diversitat a les escoles. A més, aquesta guia recull algunes de les millors pràctiques dissenyades i implementades per professors, professores i mestres a les seves escoles i instituts. Finalment, un «consell assessor» constituït per nens i nenes de diferents edats ha contribuït al disseny d'algunes de les propostes, brindant la seva opinió i assessorament sobre el desenvolupament i aplicació de les activitats.

La guia inclou diferents formats, aplicables a primària i secundària, com ara activitats individuals, pràctiques grupals, tallers, projectes per a tota l'escola i col·laboracions entre grups-classe. Les propostes que, en el seu origen, s'havien desenvolupat en els contextos específics de cada centre educatiu, s'aglutinen i es concreten en aquest dossier, on les activitats es presenten de manera detallada, i venen acompanyades d'imatges, materials didàctics i indicacions concretes per a la seva implementació. També hi trobareu declaracions i opinions de docents i alumnes sobre la seva experiència en relació a les activitats, donant compte de quins efectes han tingut aquestes iniciatives en contextos determinats de manera encarnada.

Objectius

Aquest document ofereix un conjunt de pràctiques que pretenen fomentar una pedagogia multicultural i intercultural, així com millorar la gestió de la diversitat, oferint eines específiques a professorat i altres professionals de l'educació. Aquestes pràctiques estan disponibles per a la seva implementació i adaptació a cada context. L'objectiu és contribuir a que escoles i docents millorin i ampliïn el seu enfocament sobre l'educació multicultural, així com donar-los algunes pistes per a una millor gestió de la diversitat, tot assumint que no existeix una fórmula màgica i que cada context és irreductible i està condicionat per incontables variables i particularitats.

A continuació, trobareu una sèrie de propostes amb informació pràctica, idees i instruccions específiques per aplicar i desenvolupar activitats destinades a estimular l'intercanvi cultural a les escoles. A més, aquesta guia didàctica d'accés obert té com a objectiu internacionalitzar projectes i experiències específiques i locals perquè puguin ampliar-se i aplicar-se en altres contextos o inspirar noves propostes creatives que vagin més enllà dels currículums Euro-centrats. Per tant, els coordinadors i les coordinadores concebem aquesta guia no com una sèrie de prescripcions o receptes sistematitzades, sinó com un conjunt d'experiències inspiradores i d'idees creatives que docents i professionals de l'educació puguin adaptar, ampliar i desenvolupar en els seus entorns, tenint en compte les particularitats i les necessitats específiques de cada realitat

Propostes

Les pràctiques presentades en aquest document s'han agrupat en funció del tipus d'enfocament adoptat i de l'orientació de la proposta:

- Aprendre del que altres comparteixen.
- Aprendre sobre el coneixement d'altres cultures.
- Reflexionar i debatre sobre els drets dels infants i la diversitat.

Finalment, es presenta una pràctica pensada per acompanyar i gestionar millor la diversitat a les escoles.

Secció A. Aprendre compartint

En aquesta secció, les i els professors trobaran propostes perquè els nens, nenes o altres participants d'origen migrant comparteixin les seves experiències i coneixements sobre les seves cultures d'origen. L'objectiu és que aquestes propostes promoguin rics debats sobre multiculturalisme, interculturalitat i diversitat cultural. Especialment, permeten als i les participants conèixer millor la cultura dels seus companys, empatitzar més, establir connexions amb les seves pròpies experiències i reflexionar sobre temes i situacions des de noves perspectives.

Pràctica 1:
Xerrades a l'escola per a la inclusió, la participació i la cohesió social (Àustria)

INTRODUCCIÓ

Les xerrades a l'escola segueixen una lògica semblant a la de les xerrades TED[4] i tenen com a objectiu promoure l'intercanvi, el respecte, la inclusió i la participació dels i les estudiants. Les xerrades escolars compten amb la participació del professorat i l'alumnat, especialment aquells que tenen experiències personals o properes (familiars) de migració i refugi. En aquestes trobades, el professorat amb trajectòries migratòries intercanvia les seves experiències amb els seus alumnes per fomentar un sentiment de pertinença i identificació. D'altra banda, les xerrades proporcionen un espai interactiu entre professors i alumnes que permet debatre temes variats, tot fomentant la participació dels i les estudiants.

COM ES CONCRETA LA PRÀCTICA

PERSPECTIVA

En aquesta activitat, la diversitat s'entén des d'un enfocament interseccional. La interseccionalitat és rellevant per a considerar i respectar les diferents capes i creuaments a partir dels quals es desenvolupen les identitats dels nens, nenes i joves. Aquesta pràctica emfatitza la diversitat com un procés de coneixement mutu, intercanvi, respecte i participació de tot l'alumnat.

[4] https://www.ted.com/talks/

OBJECTIUS

· Desenvolupar i reforçar la comunicació i l'empatia, així com el respecte entre professors i alumnes i entre els mateixos estudiants.

· Fomentar la participació de tots i totes les estudiants en un treball conjunt sobre valors compartits i perspectives interseccionals. Aquestes xerrades ofereixen un espai per al debat de temes delicats i controvertits que normalment no s'adrecen durant les activitats didàctiques habituals. A més, permet promoure un aprenentatge més ampli basat en la comprensió mútua i la cohesió social a la classe i a la comunitat educativa.

· Compartir experiències sobre migració i refugi en primera persona, reconeixent les històries de vida personals o properes dins un marc més ampli, on altres trajectòries similars també es narren i es comparteixen obertament, tot fomentant el sentit de pertinença i identificació. En aquest sentit, els i les docents amb trajectòries migrants poden arribar a esdevenir models o referents per als nens, nenes i joves migrats al compartir les seves experiències.

SOBRE LA PRÀCTICA

Inicialment, una professora de Viena va desenvolupar aquesta pràctica amb estudiants de 4t grau . La intenció era promoure l'empatia, el respecte, la participació i el sentit de pertinença en els i les seves alumnes.

L'activitat consta de dos moments o fases: En primer lloc, una (breu) aportació dels professors i professores sobre les seves experiències i identitats personals, promovent la participació activa i l'obertura de l'alumnat en l'activitat. En segon lloc, el professorat i l'alumnat, especialment aquells que tenen experiències relacionades amb la migració i el refugi, participaran en converses al voltant d'experiències comunes, com ara les seves trajectòries migratòries, com a sol·licitants d'asil, records de la seva infància com a migrants o refugiats, les seves carreres professionals com a persones migrades (en el cas de professors o familiars), o experiències d'exclusió i discriminació al llarg de la seva vida. Al fomentar la participació del professorat i l'alumnat, es pot arribar a generar un espai de confiança on els docents actuen com a

referents o models per a l'estudiantat migrat o amb família d'origen migrant.

Més enllà del tema migratori, les xerrades a l'escola proporcionen un espai d'intercanvi on s'adrecen i es comparteixen temes d'actualitat i temes controvertits, com per exemple l'educació sexual, la teoria evolutiva, la religió o com obrir diàlegs entre religió i ciència. Es recomana escollir els temes en funció de la seva actualitat i rellevància per a l'alumnat. Per exemple, els últims 10 minuts de la sessió poden dedicar-se a acordar col·lectivament la temàtica per a la propera sessió. A l'apartat següent trobareu orientacions més concretes per als debats.

IMPLEMENTACIÓ DE LA PRÀCTICA

Abans de la xerrada:

1. El primer pas és buscar un espai (sala d'actes, aula gran o similars) i un horari per a la xerrada escolar i animar als estudiants dels diferents grups a participar-hi.

2. Un cop resoltes les qüestions organitzatives, és important que el professorat reflexioni sobre allò que vol compartir amb els i les estudiants. El focus de cada xerrada es decidirà conjuntament i en funció de la predisposició i interès dels i les docents. Al tractar-se d'una proposta que inclou experiències personals, és fonamental una reflexió acurada d'allò que es vol compartir i explorar perquè no resulti una experiència incòmoda o violenta per a ningú.

Pel que fa al tema específic de l'experiència migratòria, a continuació es recomanen algunes preguntes per a fomentar una reflexió conjunta. No es tracta de contestar-les totes de manera concreta, sinó que són suggerències per estimular la reflexió entre docents:

1. Com he arribat a ser la persona que sóc actualment? Quin va ser el meu trànsit d'estudiant a professor o professora? En quina mesura ha influenciat el meu origen migrant a la meva carrera? Quin significat té per mi els meus orígens?
2. Quina ha estat la meva experiència migratòria? Vaig trobar dificultats? Què vaig fer per superar les adversitats? Quins records positius guardo?
3. Com va ser per mi l'arribada al nou país? Quines van ser les meves primeres impressions? Què va ajudar-me a l'hora de situar-me? Què vaig trobar a faltar?

4. Com va ser la meva experiència a l'escola? Com van afectar els meus orígens a la meva trajectòria escolar? Va haver situacions d'exclusió i/o d'inclusió? Com era la meva relació amb els meus professors? Com era el tracte amb els companys? Què significava ser migrant a l'escola? Quins eren els meus desitjos?
5. Com eren les meves relacions d'amistat amb la resta de companys i companyes? Em sentia recolzat o recolzada?Hi havia dificultats? Quins varen ser els moments més agradables?
6. Vaig sentir-me acceptat o acceptada? En cas afirmatiu, quins elements varen ser importants o significatius en aquest procés? En cas negatiu, com va ser i què m'hagués ajudat a sentir-me millor?
7. Quines expectatives de futur tenia? On vaig trobar recolzament?

3. Partint d'aquestes preguntes, recomanem escriure una reflexió personal (no gaire extensa) que es compartirà amb els companys i companyes. Després es decidirà quins continguts presentar a l'alumnat i com plantejar la xerrada. Un cop decidit, es prepararà una presentació d'entre 10 i 15 minuts. A la presentació poden aparèixer fragments i frases extretes de les seves reflexions al voltant de les experiències migratòries. A més, es poden aportar imatges i documentació audiovisual. També es poden compartir llibres o altres elements significatius que hagin ajudat o format part de la història de vida. Si a la presentació hi participaran més d'un professor, pot resultar útil intercanviar i comentar els continguts abans de la sessió amb alumnes.

Durant la xerrada:

1. Cal decidir si els i les participants s'asseuran en cercle o si la presentació serà frontal. A continuació, el o la docent (o docents) comença la presentació.
2. Després de l'exposició, es dedicaran entre 20 i 35 minuts per al debat. Es pot obrir una ronda de paraula i animar a l'alumnat a llençar preguntes. D'aquesta manera, detectem els seus interessos i identifiquem com els ressonen les experiències compartides. També es poden introduïr algunes preguntes per fomentar la participació:

    a. Hi ha algú que vulgui compartir la seva pròpia experiència en relació a la migració?

b. Com va ser l'experiència de ser nou al país?

c. Algú de vosaltres ha tingut experiències similars? O vàreu tenir experiències diferents?

d. Algú ha viscut situacions d'exclusió o d'inclusió?

Durant el debat, els i les professores actuen com a moderadors i promouen la participació de l'alumnat. Poden fer preguntes de seguiment o, a partir de la intervenció d'un/a estudiant en concret, preguntar a la resta si han tingut experiències similars o si els ressona allò que diu el seu company o companya. També resulta útil apropar-se a aquells alumnes que tenen tendència a ser més introvertits i a no participar activament. Tanmateix, cal respectar la seva intimitat i no forçar la participació en cas que no vulguin compartir experiències personals, especialment en aquells casos amb experiències complicades o traumàtiques.

Proposta de cloenda: a la recerca d'interessos col·lectius:

Els últims 10 minuts poden dedicar-se a fer una valoració conjunta de la sessió i comentar amb els i les participants possibles temes per a la propera sessió. Els moderadors poden proposar un conjunt de temes i deixar que els i les estudiants escullin, o preguntar-los quins temes els interessaria explorar. També pot passar que el tema per la propera sessió sorgeixi durant el debat. En qualsevol cas, es tracta d'involucrar a l'alumnat en el procés de presa de decisions per a fomentar la seva participació i poder de decisió.

Continuïtat de les xerrades a l'escola:

Les següents sessions funcionaran de manera similar a la primera, però amb temàtiques diferents.

Taula 1. Resum de l'activitat

Participants
Docents amb experiències migratòries i estudiants de 3r d'ESO fins a 2n de Batxillerat. Centrar-se, especialment, en els i les alumnes amb experiències personals o familiars de migració i refugi.
Format
Sessió de debat (similar a la lògica de les xerrades TED), en la que els professors i professores moderen el debat i els i les alumnes participen. En un principi es va dissenyar com una activitat extraescolar.
Duració i fases
Una sessió al mes (si és possible, amb més freqüència). Fases concretes: 1. Preparació prèvia (només docents). 2. 10-15 minuts de xerrada. 3. 20-25 minuts de debat. 4. 10 minuts per a la recerca col·lectiva de temàtiques per a properes sessions. Els temps poden adaptar-se d'acord a l'agenda i l'organització de cada centre.
Recursos humans
Mínim un docent que farà la presentació i moderarà el debat.
Recursos materials
Projector, presentació PowerPoint, imatges, material audiovisual, noveles, contes, cartells, etc.
Espais
Sala d'actes o aula gran.

OBSERVACIONS FINALS

Aquesta pràctica es caracteritza per dos aspectes que la converteixen en una activitat adient per contribuir a una educació multicultural i a la gestió de la diversitat a l'aula. En primer lloc, va ser dissenyada originalment per una professora d'una escola amb alts índex de diversitat d'orígens a Viena (Àustria). Pel que l'activitat ja s'ha implementat en un entorn altament divers. En segon lloc, ofereix un espai centrat

en les experiències dels nens, nenes i joves on ells i elles tenen l'oportunitat de parlar obertament dels seus desitjos, aspiracions, experiències, realitats i pors. Aquesta activitat obre un espai per a la comunicació, la confiança i el tractament de qüestions que normalment no tenen cabuda a la vida quotidiana de les escoles.

Després de desenvolupar i implementar aquesta pràctica, els i les docents poden fer una valoració sobre les estratègies que han funcionat satisfactòriament i altres orientacions per la seva implementació en altres cursos.

OBSERVACIONS DELS PARTICIPANTS

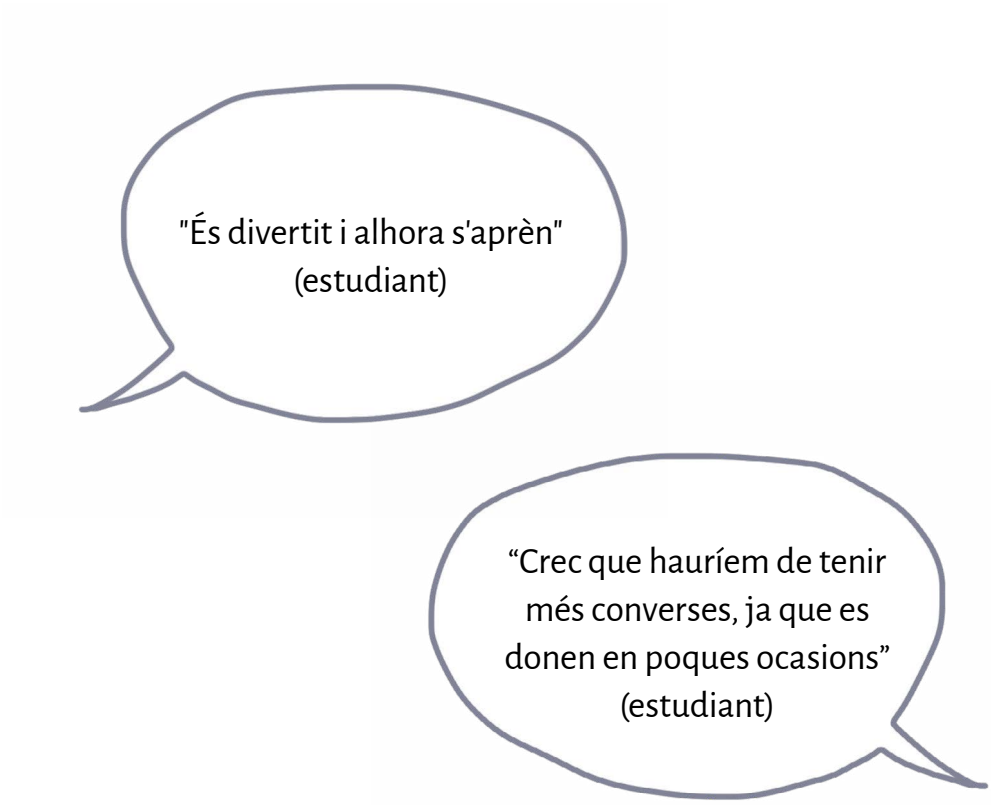

[1] Objaśnienie skrótów: WB- Wielka Brytania, AT – Austria, PL – Polska, SL- Słowenia, DK- Dania, HI – Hiszpania, GW1 – grupa wiekowa 1 (10-13 lat), GW2 – grupa wiekowa 2 (14-17 lat)

“Les xerrades escolars fan que algunes persones se sentin còmodes i d'altres no. És possible que les persones que van migrar només vulguin parlar amb els familiars o amics” (estudiant)

"M'agrada perquè ajuda a les persones a deixar anar qualsevol cosa que els passi pel cap" (estudiant)

Pràctica 2.
Interculturalitat a través de les classes de música (Eslovènia)

INTRODUCCIÓ

L'objectiu principal de la pràctica és desenvolupar i fomentar una actitud positiva cap a altres cultures i reconèixer que totes són iguals. Això s'aconsegueix incloent elements de música multicultural a les classes de música. D'aquesta manera, es tenen en compte les diferències culturals i, al mateix temps, se subratlla que totes les cultures són iguals.

COM ES CONCRETA L'ACTIVITAT

Pràctica centrada en la celebració de la diversitat i la igualtat cultural. D'acord amb la perspectiva centrada en l'estudiant del projecte MiCREATE , si l'estudiant se sent competent, pot ser ell mateix el facilitador de l'activitat. Alhora, el professor s'ha d'assegurar que tots els participants actuen amb respecte i comparteixen les seves idees i preguntes.

L'objectiu principal de la pràctica és desenvolupar i fomentar una actitud positiva cap a altres cultures i reconèixer que totes les cultures són iguals. L'objectiu específic és que els nens i nenes de diferents orígens culturals puguin expressar-se a través de la música. Els altres estudiants poden empatitzar i prendre consciència de la situació en què es troben companys seus quan aprenen un nou idioma en un país estranger.

pytaniami.

La pràctica es va desenvolupar i aplicar a l'escola primària Livada de Ljubljana (Eslovènia), a la qual assisteixen alumnes de 27 països diferents. Durant les classes de música, poden conèixer i considerar la seva especificitat cultural. Fins que els nens i nenes migrants no aprenen la llengua eslovena, els resulta més difícil apropar-se a altres companys i companyes. Per això, la música pot ser el pont que els connecti, una eina que els ajudi a presentar-se a l'estudiantat. La principal característica de

la pràctica és que en les classes de música habituals s'inclouen elements musicals multiculturals, que també es traslladen a altres activitats musicals, com els cors, les orquestres i les bandes escolars. Es tenen en compte aquestes diferències culturals i, al mateix temps, se subratlla que totes les cultures són iguals. D'aquesta manera, els nens i nenes migrants nouvinguts poden tenir un lloc i una forma d'expressar-se en el seu context cultural. Mentrestant, altres alumnes poden, a través de la música, conèixer la seva cultura i la seva llengua mentre aprenen cançons. Així, els estudiants entenen el difícil que és per a algú aprendre la seva llengua.

IMPLEMENTACIÓ DE LA PRÀCTICA

Aquesta pràctica pot realitzar-se durant les classes de música o en altres entorns. Abans de posar en pràctica l'activitat, el professorat i nens i nenes nouvinguts trien una cançó senzilla en el seu idioma i l'aprenen junts per tocar-la i cantar-la.

Al principi de la classe, el docent explica als participants que és fonamental acordar algunes regles perquè tothom se senti bé i participatiu: "Què es fa quan algú parla? Els altres escolten. Què fas si vols dir alguna cosa? Espereu, aixequeu la mà. Suposem que un de vosaltres digués alguna cosa i la resta comencés a burlar-se'n. Com se sentiria? Així és: probablement se sentiria avergonyit. Per això és fonamental posar-se d'acord per ser respectuosos i no burlar-se de l'altre".

Després, el professorat i el nen o nena nouvingut canten junts la cançó als companys de la classe i els expliquen que és la cançó que aprendran. Abans, però, és fonamental familiaritzar-se amb el significat de la lletra i una breu història de l'origen de la cançó. A continuació es presenta la lletra i l'origen de la cançó preparada per l'estudiant. És important que el professorat doni suport i ajudi al nen o nena durant la presentació. En cas que l'estudiant no se senti còmode amb la presentació, el docent pot realitzar l'activitat.

Aquesta part de l'activitat és adequada perquè els alumnes de la classe coneguin el país, la cultura i la llengua dels seus companys a través de la cançó proposada. Per tant, el professorat pot animar als altres estudiants a participar en el diàleg i moderar-lo.

Després del debat, es projecta a la pissarra la lletra de la cançó en l'idioma original i el nen o nena ensenya als altres la pronunciació correcta. Quan els estudiants estan prou familiaritzats amb la lletra, el professor pren el relleu i els ensenya a cantar la cançó.

Aquesta lliçó de música pot dur-se a terme amb qualsevol estudiant d'altres orígens culturals, no necessàriament amb els nouvinguts. Per tant, una cançó adequada per a aquesta activitat pot ser també una de les mundialment conegudes, com Happy Birthday to You, en la qual els estudiants de diferents orígens culturals presenten la lletra base en els seus idiomes. Els altres alumnes aprenen a pronunciar-les i cantar-les i, al mateix temps, presenten el seu país i cultura d'origen.

Taula 2. Resum de l'activitat

Participants
Estudiants de totes les edats.
Format
Classe.
Duració i fases
45 minuts.
Recursos humans
Professorat de música.
Recursos materials
Instruments musicals.
Espais
Aula de música.
Imatges
Figura 1. Aula de música d'una escola a Eslovenia. Font: **http://www.medkulturnost.si/z-glasbo-sporocajo-da-so-vse-kulture-enakovredne/**
Altres
Vídeo a Youtube de la demostració de la lliçó i entrevista amb el professorat: **https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=epDLUFdiUq8&feature=emb_title**

OBSERVACIONS FINALS

A més d'ajudar els nens i nenes nouvinguts a presentar-se als seus companys de classe, a començar a comunicar-se i a conèixer-se, aquesta pràctica també posa l'accent en la diversitat com un procés de comprensió mútua i de respecte per totes les cultures a través d'un llenguatge emocional i proper com és la música.

OBSERVACIONS DELS PARTICIPANTS

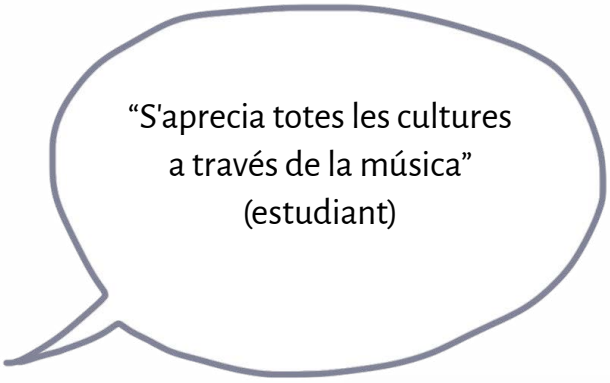

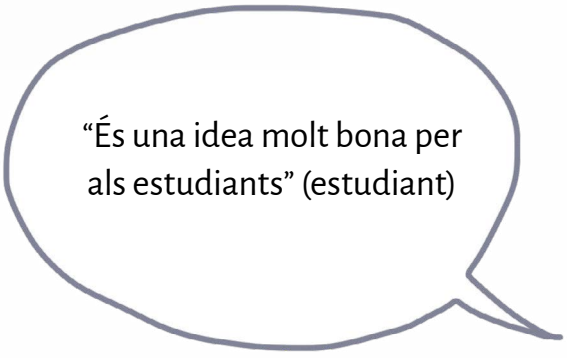

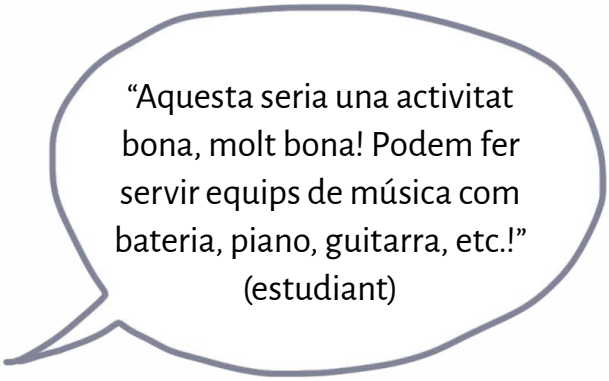
“Aquesta seria una activitat bona, molt bona! Podem fer servir equips de música com bateria, piano, guitarra, etc.!” (estudiant)

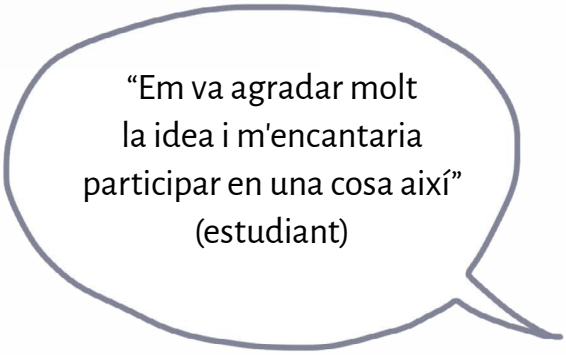
“Em va agradar molt la idea i m'encantaria participar en una cosa així” (estudiant)

Pràctica 3.
I tu, com ho dius? Celebrar la diversitat i la multiplicitat (Espanya)

INTRODUCCIÓ

Les escoles europees tendeixen a reflectir una perspectiva monolingüe i monocultural en el currículum, en els materials escolars (llibres, llibres de text, cartells, senyals, etc.) i en la vida quotidiana. Aquesta proposta pretén generar un multilingüisme i una consciència multicultural a les escoles a través de pràctiques col·lectives i creatives en què nens i nenes de diferents orígens participen activament i comparteixen els seus coneixements lingüístics amb la resta de la comunitat educativa. Amb aquesta activitat, l'alumnat elabora materials visuals i textuals (cartells, instal·lacions, pòsters, mapes) per col·locar-los a diferents llocs del centre escolar (passadissos, sales, aules). Aquesta pràctica pretén incloure l'origen lingüístic i geogràfic dels alumnes, tradicionalment absent o no considerat en el currículum o propostes educatives. L'objectiu és fer de l'escola un lloc més plural, dialogant i acollidor per a les persones d'altres països que no coneixen la llengua local.

El seu principal propòsit és valorar i reconèixer l'origen cultural dels alumnes i les famílies a través d'un enfocament basat en projectes, centrant-se en les diferents llengües que es parlen a l'escola. Durant la posada en marxa del projecte, s'implica a tot el centre (des d'educació infantil fins a primària) i es convida a participar a diversos membres de la comunitat educativa: professorat, alumnes, famílies i personal administratiu. Tal com afirmen algunes investigacions educatives, la implicació activa de les famílies en els centres educatius és la clau per millorar la convivència en contextos multiculturals (Casanova i Rodríguez, 2009; Leiva, 2011).

PRESENTACIÓ DE LA PRÀCTICA

Les grans llengües d'Occident eren conegudes com a vehiculars i sovint ocupaven el lloc de la metròpolis. En canvi, (...) la Relació és multilingüe. Més enllà de les imposicions de les potències econòmiques i de les pressions culturals, s'oposa de dret al totalitarisme de les visions monolingües. (Glissant, 2017, p. 53).

Tal com assenyala l'informe d'Eurydice La integració dels alumnes d'origen immigrant a les escoles d'Europa: polítiques i mesures nacionals, en la majoria dels sistemes educatius preval un paradigma monolingüe. No obstant això, aquesta qüestió s'està convertint en un repte ja que Europa s'està tornant gradualment més diversa (culturalment, lingüísticament, religiosament).

En aquest context, l'escola no ofereix espais on els alumnes migrants puguin expressar-se obertament en la seva llengua d'origen. Utilitzar la llengua originària és un acte comunicatiu i reforça la confiança en si mateix en el diàleg amb els altres. L'escola ofereix una infraestructura estable, segura i confortable. Però aquesta estabilitat, com suggereix el filòsof antillà Édouard Glissant (2010), està vinculada al monolingüisme i a l'etnocentrisme. En canvi, el multilingüisme no pressuposa cap estabilitat ideològica i està obert i en contacte amb tot el possible.

Aquesta proposta es basa en una perspectiva dialògica, a través de la qual l'escola es converteix en un lloc d'intercanvi i construcció col·lectiva de coneixement com a responsabilitat compartida (Walsh, 2012, pàg. 65). D'aquesta manera, els nens, nenes i joves poden expressar els seus sabers previs i bagatge cultural (llengües, costums, experiències, pràctiques culturals i religioses, etc.). No obstant, la conjunció de cultures no vol dir que estiguin disperses o que es dilueixin mútuament. És el signe de la seva distribució consensuada, no imposada (Glissant, 2010).

Finalment, també són crucials en aquest context les investigacions que indiquen que les llengües i cultures dels estudiants migrants tenen "efectes positius en el benestar dels estudiants i en el seu nivell de competència en l'escola, especialment sobre la llengua d'ensenyament" (Comissió Europea / EACEA / Eurydice, 2019: 137).

Els principals objectius d'aquesta pràctica són:

· Valorar i respectar totes les llengües.
· Trobar similituds i diferències entre les llengües.
· Aprendre expressions bàsiques de cada llengua que es parla a l'escola.
· Fomentar l'empatia amb els nens i nenes nouvinguts que puguin tenir dificultats per aprendre el castellà o el català.
· Representar visual i artísticament diferents expressions relacionades amb l'acollida, la multiculturalitat, la relació i l'intercanvi de forma multilingüe.
· Fomentar i establir relacions més sòlides entre l'escola i les famílies.
· Millorar la convivència entre comunitats i grups a l'escola.

IMPLEMENTACIÓ DE LA PRÀCTICA

Aquesta pràctica va ser dissenyada i desenvolupada per un grup de professors i professores d'una escola pública de Barcelona. El centre està situat en un barri amb alts nivells de població migrant. Podríem dir que la multiculturalitat forma part de l'ADN de l'escola, i cada any troben noves formes de treballar o reflexionar-hi.
Cada any el col·legi realitza una campanya de convivència durant el Nadal. Al llarg del curs 2019-2020, es van centrar en les diferents llengües que es parlen a l'escola. El seu objectiu principal era viure i celebrar la diversitat de llengües originàries com una riquesa. La idea del projecte va sorgir durant una classe en la qual els alumnes van quedar fascinats per la quantitat de llengües que es parlaven a la seva aula. En conseqüència, els professors i professores van proposar realitzar un projecte escolar sobre el tema en lloc de convertir-lo en una activitat d'un dia. Es va tractar, doncs, d'una autèntica iniciativa ascendent, que va partir d'un sol docent i va ser adoptada activament per tota l'escola. Cada classe va desenvolupar diferents activitats relacionades amb la importància de la diversitat lingüística i, com a acció final, van realitzar una exposició al vestíbul de l'escola.

A continuació, es presenten alguns resultats:

· "Mare" i "pare" són les dues primeres paraules que els professors i professores van escoltar dels alumnes, i també són les dues primeres paraules que els estudiants aprenen en català o en castellà. A partir d'aquest fet significatiu, van demanar a les famílies que situessin els seus països d'origen amb un fil conductor per unir-los a Barcelona. A més, també se les va convidar a que escrivissin "pare i mare" en els seus idiomes amb l'ajuda dels seus fills i filles. El resultat va ser un mapa que reflectia la diversitat cultural i lingüística de l'escola.

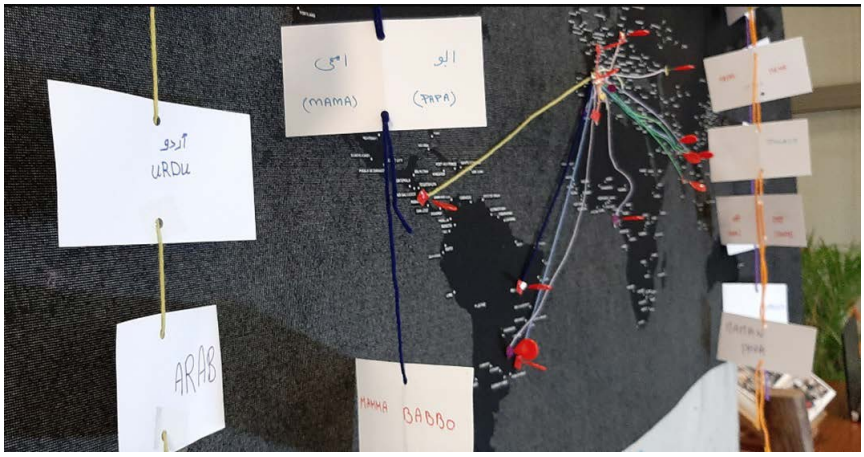

Figura 2. Les paraules "mare" i "pare" escrites en diferents idiomes. Les targetes se situen davant d'un mapamundi en què s'indica la ruta migratòria dels alumnes i les seves famílies.

Els alumnes van crear junts un llibre amb els diàlegs escrits en totes les llengües parlades en el grup de classe.

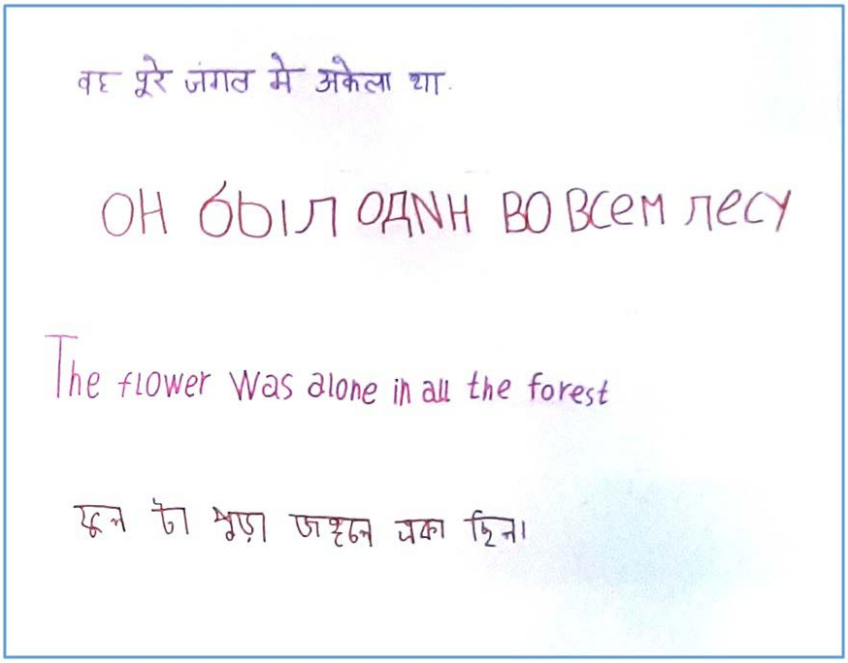

Figura 3. Diàlegs multilingües del llibre.

Un altre grup d'alumnes van crear un vídeo que simulava una conversa informal i després el van traduir i van introduir subtítols en totes les llengües parlades.

Figura 4. Fotograma del vídeo.

En un altre curs, els estudiants (amb l'ajuda de les seves famílies) van traduir els números, l'alfabet, els noms dels membres de la seva classe, les frases, etc., a les seves llengües d'origen. Després van reflexionar sobre les seves similituds, diferències, riquesa, etc.

Figura 5. Instal·lació artesanal sobre les llengües parlades a l'escola.

Finalment, l'escola va organitzar una exposició que mostrava algunes de les activitats realitzades. La instal·lació artística reflectia la diversitat cultural de l'escola (incloent imatges dels països de naixement, les famílies, els alumnes, etc.).

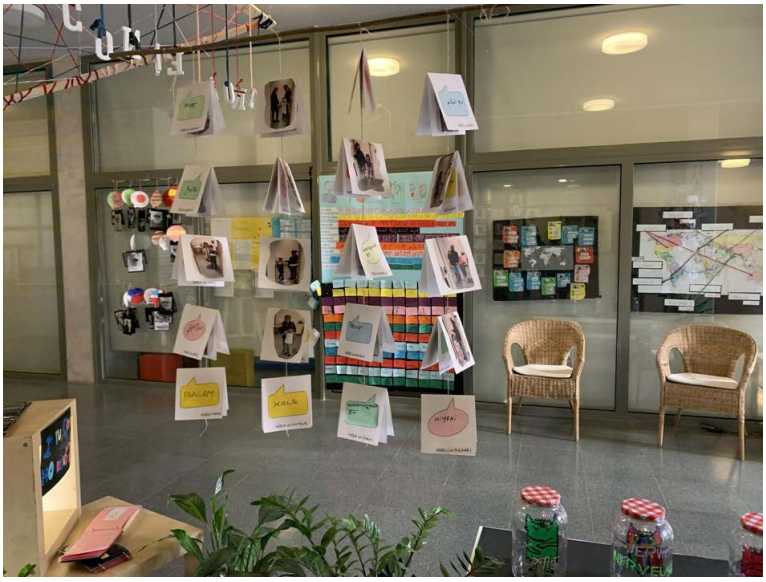

Figura 6. Exposició al vestíbul de l'escola.

IMPLEMENTACIÓ DE LA PRÀCTICA

En primer lloc, el professor o professora pregunta als alumnes quines són les seves respectives llengües originàries i quants idiomes parlen. Es convida els estudiants a escriure una paraula senzilla (per exemple, "hola" o "gràcies") en la seva pròpia llengua.

En segon lloc, els alumnes s'organitzaran en equips (uns quatre o cinc participants per grup). Cada equip ha d'elaborar un producte visual (un pòster, un mapa, un vídeo o una mostra visual, segons l'edat i les habilitats manuals). El producte final ha de reflectir una idea o concepte concret de forma multilingüe. Es poden considerar conceptes més senzills per als nens i nenes més petits (per exemple, escriure una paraula en diferents idiomes) i idees complexes per als alumnes més grans (per exemple, generar diferents descripcions i explicacions al voltant d'un concepte abstracte relacionat amb la multiculturalitat, com l'empatia, la relació, l'acollida, l'intercanvi, l'aprenentatge ...).

Cada equip ha de triar el format, dissenyar la idea i desenvolupar-la (vegeu el punt 2.4. Per a alguns exemples). Un cop seleccionat el concepte, els estudiants demanaran a altres companys (o a les famílies) que els tradueixin o escriguin en diferents idiomes la paraula que han triat. Els alumnes més grans també poden fer petites entrevistes al voltant d'un tema concret i indagar més enllà de l'aula per preguntar als alumnes d'altres cursos i grups.

A més, es proposa indagar sobre l'etimologia o la construcció de la paraula en cada idioma (arrels idiomàtiques, influències d'altres llengües, grafies, etc.).

El professor acompanyarà els equips, els ajudarà a formalitzar el producte final, els orientarà i fomentarà la seva creativitat amb idees i suggeriments inspiradors.

En tercer lloc, s'exposen els resultats a l'aula i, oralment, cada equip presenta el seu pòster / vídeo / collage / mapa als companys.

Finalment, els productes finals s'instal·len en els llocs de la comunitat escolar, com els passadissos i les sales. En aquest pas, els equips poden ajudar-se mútuament a decidir la ubicació de les instal·lacions.

L'activitat pot desenvolupar-se en diferents grups classe simultàniament, durant la mateixa setmana. Finalment, tots els productes finals s'exposaran a les zones

comunes de l'escola, a fi que les famílies i altres persones no vinculades a l'escola puguin veure-ho.

Taula 3. Resum de l'activitat

Participants
Tota la comunitat educativa (estudiants d'infantil i primària, professorat, famílies i membres d'associacions o col·lectius socials i en col·laboració amb l'escola). Cada grup-classe treballarà una proposta.
Format
Projecte bottom-up. Pot desenvolupar-se a través de tallers.
Duració i fases
Tres mesos en total. Considerar tres o quatre sessions de 45 minuts per desenvolupar cada cartell o instal·lació.
Recursos humans
Per a cada taller: un o dos docents, estudiants (i/o famílies) amb diferents llengües d'origen. Addicionalment es pot convidar a membres de ONGs, col·lectius o associacions que ja col·laboren d'alguna forma amb l'escola.
Recursos materials
- Materials per treballar creativament: cartolines, mapes, revistes per a collage, fotos, papers de colors, etc. - Materials audiovisuals (si és possible, especialment amb els estudiants més grans): càmera de fotos i de vídeo digital.
Espais
- Una aula. - Sala i passadissos de l'escola (només per l'exposició final).

OBSERVACIONS FINALS

Una vegada conclosos els tallers, el personal docent va reconèixer la contribució del projecte a la vida escolar i al compromís de l'alumnat. L'equip directiu de centre va valorar especialment la proactivitat dels professors i la implicació tant d'aquests com de les famílies. Les famílies van valorar molt positivament la col·laboració activa durant el procés, el reconeixement i la celebració de la diversitat i la multiplicitat cultural de l'escola.

Secció B:
Aprendre sobre el coneixement d'altres cultures

Aquesta secció ofereix un recull de pràctiques que proposen indagar i conèixer amb més profunditat la història no europea i alguns dels seus personatges. Els principals objectius són incloure la història dels nens migrants en el currículum i fer que se sentin més involucrats en les assignatures de l'aula. Permeten als professors treballar el currículum de forma més multicultural, incloent moments rellevants de la història o personalitats rellevants al llarg de la mateixa.

Pràctica 4.
Història de les nacions en una era internacionalitzada i globalitzada. Perspectives interculturals de la història i l'educació ciutadana (Dinamarca)

INTRODUCCIÓ

Inicialment, dos professors van desenvolupar la pràctica en una aula d'acollida (joves de 14 a 18 anys), però pot aplicar-se a altres contextos. A la classe d'acollida, els alumnes van estudiar durant una setmana la història de Dinamarca al segle XIII. Es va convidar a cada estudiant a cercar esdeveniments transcendentals de la història dels seus països d'origen i a presentar-los als seus companys.

La pràctica incita els alumnes a reconceptualitzar la història de les diferents nacions des de diferents grups culturals, nacionals i ètnics, inclosa la seva pròpia "perspectiva infantil". A més, la pràctica convida els alumnes a reflexionar sobre el concepte de "nació".

SOBRE LA PRÀCTICA

La diversitat és contemplada des d'una perspectiva interseccional. Les identitats dels alumnes es desenvolupen dinàmicament en la intersecció entre l'origen històric, l'ètnia, la nacionalitat, la llengua, la religió, la relació amb els companys amb altres experiències, etc. La pràctica té un enfocament intercultural que obre el camí al diàleg entre diferents cultures.

En aquesta pràctica, els alumnes han de seleccionar continguts històrics i reflexionar sobre aquests. Compararan i discutiran els seus productes (cartells) amb els seus companys. Tindran l'oportunitat de reconceptualitzar la història dels seus països d'origen, i la dels seus companys, així com la història del món des de la perspectiva de diferents grups culturals i ètnics. A més, seran conscients del seu punt de vista. D'aquesta manera desenvoluparan la seva capacitat per explorar els problemes històrics i culturals comunicant-se oralment i per escrit, discutint-los i buscant possibles solucions.

Aquesta contribució és important en el context de la integració i l'educació ciutadana. La pràctica ha d'iniciar als alumnes, des d'una perspectiva intercultural, a:

Seleccionar continguts històrics del seu país de naixement.
Reflexionar sobre la història del seu país de naixement i de l'actual país de residència.
Redactar un cartell amb la informació trobada.
Presentar els seus cartells als seus professors i companys i discutir-los.

Durant una setmana, un dels investigadors danesos va observar una classe d'acollida que treballava la temàtica "La història danesa a l'Edat Mitjana (1050-1536)". A la primera classe, els alumnes van llegir un fullet elaborat pel professorat sobre Dinamarca al segle XIII. Després, el docent va escriure a la pissarra "Una imatge de 1050-1536 del teu país. Un esdeveniment important. Escriu de 3 a 5 frases".

A continuació us expliquem com es va desenvolupar l'activitat:

- En primer lloc, es va indicar als alumnes que llegissin el fullet i després responguessin a les preguntes del professor. Aquest volia assegurar-se que els alumnes comprenien les preguntes plantejades, de manera que es va treballar el seu vocabulari, la gramàtica i la sintaxi.

- En segon lloc, els alumnes havien d'elaborar un producte (un cartell). Per això se'ls va convidar a utilitzar Internet com a eina de cerca. Havien de trobar diverses imatges i discutir entre ells quina imatge seleccionar. Es va convidar al professor a participar en les discussions. Un cop seleccionades les imatges, es van copiar i inserir en documents de Word. Van escriure un titular i 2 o 3 frases explicatives. D'aquesta manera, van construir un pòster que es va imprimir en format DINA3. Els alumnes van utilitzar formes d'expressió multimodals: les imatges, el text escrit i el text parlat (al presentar els cartells als seus companys).

- En tercer lloc, es van exposar els cartells a l'aula, i oralment cada alumne va presentar el seu a la resta de companys.

En ells es presentaven les victòries i derrotes nacionals. Per exemple, la victòria del rei polonès sobre els cavallers teutònics prussians el 1525, la conquesta de l'Afganistan per Gengis Khan el 1219 i la derrota dels inques davant els conqueridors espanyols cap a 1530 (al final de la pràctica s'adjunten imatges dels cartells). Aquests esdeveniments són fonamentals en la història dels seus països d'origen, i també sembla que són necessaris per al treball d'identificació i identitat dels alumnes. Amb aquesta pràctica, per una banda, es situa als alumnes com experts en la història del seu país d'origen i, per una altra, la història a altres països es situa com igual a la història de Dinamarca. Així, es van utilitzar exemples i continguts de diferents països per treballar el concepte d'"edat mitjana", i es van produir coneixements sobre la idea utilitzant diferents enfocaments culturals. Al ser una pràctica duta a terme en una classe d'acollida, els alumnes eren principiants en l'ús de la llengua vehicular, pel que el seu nivell oral i escrit no estava tan elaborat. Tot i amb això, al seleccionar esdeveniments de l'època de la història del seu país natal, van poder activar els seus coneixements personals i culturals i, fins i tot, el coneixement generalitzat sobre la

seva terra natal. De manera que els va permetre articular i construir discursivament les seves identificacions. A més, van poder presentar els seus cartells i debatre amb els seus companys sobre l'esdeveniment seleccionat.

Els alumnes que tinguin un domini de la llengua més elaborat podran, per descomptat, explicar millor les seves investigacions i comparacions d'aquests esdeveniments. Inclouran i debatran els coneixements acadèmics sobre la història de les nacions i la relació entre cultures i països des d'una perspectiva global i intercultural. La pràctica ajudarà els estudiants a desenvolupar identificacions culturals, nacionals i internacionals equilibrades en diàleg amb altres estudiants en un entorn divers, aplanant el camí de la integració.

En una classe ordinària amb pocs estudiants nascuts a l'estranger (o amb famílies nascudes a l'estranger), els estudiants poden produir pòsters sobre la història d'altres països. Aleshores, l'estudiant tindrà un altre punt de partida per triar un esdeveniment històric. En aquest cas, serà important enfocar-ho en el treball identitari de l'estudiant encara que d'una altra manera. Doncs l'objectiu és treballar el concepte de nació. I això inclou a tot l'estudiantat:

Què és una nació? En el context de l'educació per a la ciutadania, la pràctica permet debatre la relació entre la identificació cultural, regional, nacional i global i com cada alumne pot equilibrar aquestes identificacions. Com a continuació de la pràctica, el professor o professora i els alumnes poden debatre sobre altres aspectes: Per què hem i com podem mantenir el compromís amb les nostres comunitats culturals i la cultura cívica nacional (i global)?

Aquesta pràctica transcendeix un enfocament monocultural. Als alumnes no se'ls ensenya únicament la història danesa, de manera que aquesta pràctica pot desenvolupar-se de forma multicultural i intercultural. La primera posa l'accent en la necessitat de conèixer les cultures construïdes de forma interseccional. La segona es centra en la necessitat de desenvolupar noves cultures comuns. Per descomptat, si els alumnes construeixen la història dels seus països d'origen de manera nacionalista,

la pràctica podria donar lloc a conflictes i disputes. En particular, si els alumnes procedeixen de països enfrontats.

IMPLEMENTACIÓ DE LA PRÀCTICA

Aquesta pràctica es pot realitzar en aules d'acollida o en classes ordinàries de primària i primer cicle de secundària. L'interessant és treballar-ho en grups on hi hagi alumnes amb diferents països d'origen.

Els alumnes llegeixen un fullet sobre l'Edat Mitjana (o l'època de la història que es vulgui estudiar) i responen a les preguntes que els planteja el professor.

Els alumnes elaboren un cartell sobre algun esdeveniment ocorregut a la mateixa època al seu país d'origen. Busquen informació a Internet (imatges i informació escrita).
Els cartells s'exposen a l'aula i es presenten oralment als companys.

Taula 4. Resum de l'activitat

Participants
Estudiants de l'aula d'acollida o de l'aula ordinària.
Format
La pràctica es pot treballar no només en un sessió sinó donar-li més espai i proposar-ho com a activitat dins la 'setmana cultural' o la 'setmana de la història'. Aquest format ofereix l'oportunitat d'incloure activitats / excursions fora de l'escola.
Duració/Fases
Diversos dies. Es considera l'opció de treballar-hi durant una setmana sencera.
Recursos humans
Dos professors (si es planteja el treball durant una setmana).
Recursos materials
Fullets elaborats pels professorat, llibres de text, novel·les, contes, pel·lícules (documentals, llargmetratges, etc.). Internet. Cartells produïts pels alumnes exposats a l'aula i presentats oralment als seus companys i als professors. Els alumnes podrien produir vodcasts (vídeos penjats a alguna plataforma web) en lloc de cartells.
Espais
La pràctica es durà a terme en una aula. Els alumnes han de tenir accés a ordinadors i impressores per imprimir els seus cartells. També es poden realitzar excursions.

OBSERVACIONS FINALS

El professorat i els alumnes de la classe d'acollida van apreciar i es van mostrar satisfets amb aquesta pràctica. Amb entusiasme, els estudiants van investigar la història dels seus països d'origen i presentar els seus cartells als seus companys. A causa dels limitats coneixements lingüístics dels alumnes, els debats i les comparacions no es van desenvolupar gaire.

Tot i això, com s'ha esmentat anteriorment, la pràctica es pot dur a terme en classes amb gran diversitat que tinguin alumnes amb un danès més elaborat. En tots dos contextos, l'activitat pot facilitar la interculturalitat i la comprensió mútua.

Figura 7. Instal·lació dels pòsters realitzats per estudiants a una escola a Dinamarca.

OBSERVACIONS DELS PARTICIPANTS

Pràctica 5.
Dones de ciència i dones radicals d'arreu del món (Espanya)

INTRODUCCIÓ

Les històries importen. Moltes històries importen. Les històries s'han utilitzat per desposseir i difamar, però també poden utilitzar-se per potenciar i humanitzar. Les històries poden trencar la dignitat d'un poble, però les històries també poden reparar aquesta dignitat trencada. (Ngozi Adichie, 2017)

Aquesta pràctica va ser desenvolupada per un grup de professores d'una escola pública de Barcelona. L'activitat forma part de la proposta pedagògica "Calaixos", que consisteix en un conjunt d'activitats multidisciplinars no guiades (veure figura 8). Els alumnes les desenvolupen de forma autònoma, individual o en grup, segons les directrius de cada proposta. Una de les activitats que es va dur a terme en aquest marc es denomina "Dones de ciència i dones d'arreu del món".

Figura 8. Estructura dels "Calaixos" a l'aula. Cada calaix conté materials per desenvolupar una activitat específica.

Aquesta activitat és apta per als últims cursos de primària i secundària (entre 11 i 17 anys), adaptant la complexitat de la pràctica a l'edat, les habilitats orals i la predisposició per treballar en grup dels participants, així com la relació que hi tenen amb els temes abordats durant el curs, entre d'altres particularitats. L'activitat proposa indagar en la vida de dones que han contribuït a la història de la ciència però que històricament han estat invisibles o poc reconegudes en els llibres. Aquesta activitat aporta la possibilitat d'incloure noves referències històriques en el currículum escolar de ciències i de conèixer i reflexionar sobre les històries d'opressió, resistència, resiliència i èxit de les dones en el camp STEM . L'objectiu principal d'aquesta activitat és proporcionar als alumnes coneixements sobre figures històriques femenines de tot el món i explorar les contribucions de les dones no europees a la ciència, la cultura i el coneixement.

SOBRE LA PRÀCTICA

Aquesta activitat segueix una perspectiva interseccional perquè aborda les múltiples categories socials que defineixen els privilegis i formes de subjugació i invisibilització que afecten les trajectòries professionals dels subjectes (Crenshaw, 1989).

Des de les primeres crítiques de les feministes negres als EUA, que pretenien que el feminisme s'adrecés a totes les dones, el moviment feminista ha anat prenent consciència de les limitacions del gènere com a categoria analítica única (Gandarias Goikoetxea, 2017). La perspectiva interseccional permet analitzar la relació en la qual les categories socials i els eixos de diferenciació, com el gènere, la raça, l'ètnia, la sexualitat, la classe, la posició ciutadana, etc., produeixen interseccions des de les que emergeixen posicions de privilegi, processos de dominació i formes de resistència. És un enfocament que subratlla com les categories socials, lluny de ser "naturals" o "biològiques", es construeixen i s'interrelacionen i impliquen un qüestionament de les relacions de poder (Gandarias Goikoetxea, 2017).

Aquesta proposta pretén introduir la perspectiva interseccional per promoure

la reflexió crítica sobre les trajectòries de les figures femenines històricament invisibilitzades en l'àmbit STEM[7] i oferir nous referents femenins no europeus.

L'objectiu principal de la pràctica és oferir una miríada de referents femenins i no eurocèntrics en l'àmbit de la ciència i tecnologia i promoure reflexions crítiques sobre les narratives hegemòniques en l'àmbit científic des d'una perspectiva interseccional i crítica. A més, l'activitat proposa explorar i reflexionar sobre els contextos històrics, polítics i socials que envolten les trajectòries de les dones en el camp del STEM a través d'una aproximació a la Filosofia de la Ciència.

Els objectius específics de les pràctiques són:
· Desenvolupar habilitats de recerca i síntesi de dades.
· Millorar la comprensió lectora i la capacitat de redacció.
· Fomentar la reflexió crítica des d'un enfocament interseccional.
· Generar perspectives no eurocèntriques ampliant els referents curriculars.
· Introduir el camp de la Filosofia de la Ciència.

La proposta pretén oferir un espai perquè els i les estudiants coneguin les històries de les dones que han contribuït històricament al camp de la ciència i indaguin sobre les dificultats i discriminacions socials (per raons de raça, origen, classe, sexualitat, ciutadania, gènere, etc.) que han experimentat. Aquest exercici pretén ampliar els referents històrics en la ciència i analitzar críticament per què la majoria de la gent segueix associant la paraula "científic" amb figures blanques i masculines.

A més, pretén posar en valor les contribucions de les dones de diferents països i cultures al camp de les ciències, la tecnologia i l'enginyeria. La proposta original inclou dos llibres de consulta: "Dones de Ciència: 50 Pioneres Valentes que Van Canviar el Món", de Rachel Ignotofosky (2016) i "Mujeres radicales del mundo. Artistas, atletas, piratas, punks y otras revolucionarias que han hecho historia", escrit per Kate Schatz i il·lustrat per Miriam Klein Stahl (2016). Els llibres adopten un enfocament multicultural a l'incloure figures de diferents països, cultures, descripcions i conceptes traduïts a altres idiomes (vegeu lafigura 9).

[7]Fa referència a les inicials en anglès de les matèries de ciència, tecnologia, enginyeria i matemàtiques

Figura 9. Detall del llibre “Dones Radicals del Món”.

"Dones de Ciència" destaca les contribucions de cinquanta dones notables als camps de la ciència, la tecnologia, l'enginyeria i les matemàtiques (STEM), des del món antic fins al modern. "Mujeres Radicales del Mundo" presenta una sèrie de figures diverses des de l'any 430 a.C. fins al 2016, procedents de 31 països diferents. També inclou 250 noms de dones radicals internacionals com a referència perquè els lectors i les lectores puguin seguir investigant. Segons la informació facilitada per l'editorial, aquest llibre és apropiat per als cursos de 6è de primària i primers cursos de la ESO per a les matèries de Ciències Socials o Llengües o com a text per a una unitat multidisciplinar. Aquests llibres ofereixen una base per desenvolupar l'activitat, i són especialment atractius per als nens i nenes perquè inclouen il·lustracions, descripcions específiques i un llenguatge senzill. No obstant això, l'activitat pot desenvolupar-se sense aquests llibres, com es descriu a continuació.

Els alumnes s'organitzaran en grups per desenvolupar un procés d'investigació sobre una figura femenina rellevant en STEM. Els llibres esmentats anteriorment poden servir de base per inspirar als i les alumnes, proporcionar dades biogràfiques bàsiques

i despertar la seva curiositat. No obstant, si els professors o professores no tenen accés a aquests llibres, es pot utilitzar una llista de noms i breus biografies de dones científiques per estimular l'activitat. Cada equip ha d'elaborar un pòster amb dades biogràfiques i informació sobre una figura femenina rellevant dins el camp científic. Els estudiants de cursos més avançats també poden complementar el cartell amb les reflexions i conclusions personals que sorgeixin del seu procés d'indagació.

IMPLEMENTACIÓ DE LA PRÀCTICA

Per començar, el professor o la professora introdueix l'activitat preguntant als alumnes si coneixen el nom d'algun personatge científic rellevant (ja sigui home o dona). Es convida als i les estudiants a escriure a la pissarra els noms que vagin sorgint durant la pluja d'idees. El grup analitza la llista resultant i el o la docent promou el debat sobre el gènere i l'origen de les figures científiques esmentades —per exemple: Quants noms de dones hi ha a la pissarra? En cas de que la majoria de noms siguin masculins: Per què penseu que la majoria són homes? Penseu que hi ha més homes que dones a la ciència? Per què?—.

A continuació, els alumnes s'organitzen en equips (uns quatre o cinc estudiants per equip). Cada grup ha de triar una figura femenina històrica científica per desenvolupar una investigació sobre la seva trajectòria biogràfica i professional. Es pot triar de la llista de la pissarra o dels llibres recomanats. El docent també pot proporcionar als alumnes una llista més llarga de noms i breus biografies de dones científiques (considereu afegir una majoria de dones no europees).

L'objectiu és elaborar un pòster. El producte final haurà d'aportar dades sobre la biografia d'una dona científica, les seves contribucions rellevants a la ciència i els elements contextuals, històrics i socials que van portar la seva trajectòria professional al reconeixement o a la invisibilització.

Considereu formats més senzills per als nens i nenes més petits (per exemple, desenvolupar una biografia i una visió general de les seves contribucions a la ciència)

i dissenys més complexos per als alumnes de cursos més avançats (per exemple, adoptant un enfocament de recerca que contrasti referències de diferents fonts, incloent reflexions i conclusions personals, etc.). Un cop triada la figura que volen investigar, els estudiants poden utilitzar Internet per recopilar dades.

El professor o la professora acompanyarà als equips, els orientarà en el procés d'investigació i els ajudarà a formalitzar el producte final (especialment amb els alumnes més petits).

Finalment, els resultats s'exposen a l'aula i cada equip presentarà oralment el seu pòster a la resta de companys i companyes. Un cop finalitzades les presentacions, el o la professora pot estimular l'intercanvi de visions i reflexions personals i fomentar el debat sobre el paper de les dones en l'STEM, la invisibilització de les figures històriques femenines i l'eurocentrisme en la història de la ciència.

Taula 5. Resum de l'activitat

Participants
Estudiants d'un grup-classe organitzats en equips de 4 o 5 alumnes.
Format
Taller.
Duració i fases
Dues o tres sessions de 45 minuts cadascuna. Cal adaptar la duració en funció del curs i de la complexitat de la proposta.
Recursos humans
Un docent.
Recursos materials
Llibres (opcional): - Dones de ciència - Mujeres Radicales del Mundo. Material de manualitats: cartolines, llapis, bolígrafs, retoladors, papers de colors, tisores, etc. Ordinador amb accés a Internet i impressora.
Espais
Aula ordinària.

OBSERVACIONS FINALS

Durant la realització d'aquesta activitat, les docents van coincidir que la proposta complementa el currículum al incloure referències històriques d'altres països i cultures més enllà d'Europa, visibilitzant el tema de la desigualtat de gènere. Aquesta proposta contribueix a crear una perspectiva més àmplia en l'ensenyament de la història, la ciència i la cultura.

Pràctica 6.
Parlem d'Àfrica? (Polònia)

INTRODUCCIÓ

Aquesta pràctica va ser desenvolupada per un equip de professionals a Polònia amb l'objectiu de familiaritzar als nens i nenes europeus amb les realitats socials i la vida quotidiana dels seus companys africans. També permet als adults aprendre més sobre les diferents realitats a l'Àfrica, accedir a fonts fiables i evitar prejudicis, estereotips i generalitzacions. Aquesta activitat permet parlar obertament sobre l'Àfrica i introduir la seva varietat de cultures i realitats socials als joves. A continuació proporcionem escenaris i propostes concretes que es poden dur a terme a les escoles. La pràctica pot aplicar-se en totes les etapes educatives, realitzant les adaptacions pertinents. Aquesta iniciativa aborda un ampli ventall de temes culturals, des dels contes tradicionals fins a realitats socials dures com són l'explotació sexual o els nens-soldat.

SOBRE LA PRÀCTICA

Aquesta pràctica va ser desenvolupada a Polònia per La Fundació Afryka Inaczej, una ONG creada per acadèmics polonesos i persones migrades d'origen africà, i el grup de reflexió Educació per a la Democràcia. La idea general era desenvolupar una eina per a professorat, pares, mares i altres educadors que els permetés parlar de la realitat sociocultural dels nens i nenes d'origen africà, els pobles africans, els països i algunes problemàtiques socials que els atravessen sense prejudicis ni estereotips. Àfrica es descriu com un continent divers i colorit, ric en història i cultures, tant mundanes com espirituals. Aquest manual per a adults no evita temàtiques com la pobresa, la guerra, la fam, les malalties o l'explotació infantil, sinó que ofereix un context més ampli per entendre aquestes qüestions. També inclou coneixements sobre el desenvolupament i el progrés d'Àfrica, que fomenten una perspectiva més àmplia

sobre les principals problemàtiques socials a l'Àfrica. Al introduir llegendes, històries, contes tradicionals, proverbis i endevinalles africanes, els autors del manual animen als nens i nenes a buscar similituds amb els seus mites, creences, contes, proverbis i històries. En aquesta iniciativa, la diversitat s'entén com una idea construïda al voltant de valors rics i positius, i les característiques dels companys i companyes d'origen estranger s'entenen com qüestions familiars amb les que ens podem relacionar i dialogar, i no com quelcom estrany. Van ser les mateixes persones africanes les que van desenvolupar l'eina, pel que evita un enfocament etnocèntric. La proposta es concentra en el debat crític al voltant d'imatges distorsionades o esteriotipades de l'Àfrica, estimulant una visió més complexa sobre el continent.

Cal tenir en compte que aquest manual en concret no està traduït a totes les llengües i a data d'avui no tenim una traducció al català. En aquest cas, us animem a que us poseu en contacte amb la diàspora africana de la vostra comunitat local per saber si tenen algun grup formal que treballi per a fomentar l'educació multicultural i l'antiracisme[8]. No obstant això, fins i tot un grup informal format per persones africanes o afrodescendents podria ser útil per conèixer millor el continent africà i descobrir històries, peculiaritats, llegendes i mites que puguin utilitzar-se durant les classes. També podeu demanar la col·laboració de les famílies de l'escola d'origen africà. Sempre haureu de verificar les dades a través de fonts fiables. N'hi ha moltes de disponibles de forma gratuïta a Internet.

Els objectius principals d'aquesta activitat són:

· Adquirir i ampliar el coneixement sobre les realitats sociocultural dels nens i nenes africans, la seva quotidianitat i la seva terra d'origen.
· Prevenir els estereotips sobre els nens i nenes africans.
· Fomentar actituds solidàries.
· Adquirir un llenguatge respectuós i adient per nomenar aspectes d'Àfrica, evitant generalitzacions o expressions feridores.
· Adquirir la capacitat de cercar, utilitzar i contrastar diverses fonts d'informació.
· Familiaritzar als nens i nenes amb diferents cultures, permetent buscar llaços

[8]A Barcelona, per exemple, existeixen diverses associacions i col·lectius creats per persones migrades que treballen la diversitat cultural i l'antiracisme des d'una perspectiva educativa, com ara l'Associació Dëkkandoo

comuns, conèixer les diferències locals, evitar les generalitzacions i reflexionar sobre la riquesa del continent africà.

Aquesta pràctica és una eina educativa creada per una ONG constituida per persones migrades d'origen africà i recolzada per un centre d'estudis educatius. El programa d'ajuda exterior polonès la va finançar. El projecte va utilitzar diferents mètodes per a presentar les cultures i perspectives africanes. No obstant, la proposta es va concretar en un manual per a formadors, mentors, docents, mares i professionals de l'educació en el qual s'introdueixen coneixements sobre diferents aspectes de les cultures, els pobles, els països, la història i el patrimoni africans. L'objectiu és proporcionar als formadors, professors i famílies les eines adequades per parlar d'Àfrica als nens sense prejudicis ni estereotips. El manual en si no és totalment exhaustiu, però ofereix fonts addicionals per ampliar temes específics si cal. Els escenaris d'aprenentatge publicats a la part final del manual són fàcilment adaptables a cada context d'aprenentatge escolar i estan dividits per cursos i per nivells. També utilitza una perspectiva centrada en la infància, ja que empra contes, endevinalles i proverbis per aprendre sobre les diferències i similituds de forma atraient i didàctica. A més, involucra els nens i nenes en treballs en grup, presentant-los materials interessants per a desenvolupar accions participatives. Com el manual només proporciona un marc bàsic sobre els debats sobre l'Àfrica, els seus pobles, cultures i problemes, pot profunditzar-se durant les classes pels mateixos docents, amb materials o recursos auxiliars. Les fonts externes poden aportar materials addicionals, noves històries, contes o cançons. Els nens es familiaritzen amb la història dels països africans, la seva cultura, incloent la música, la moda, entre altres. Els nens, nenes i joves aprenen positivament sobre cultures llunyanes, debaten sobre problemàtiques socials i se'ls educa en valors com la tolerància, l'obertura de mires, la solidaritat social i la crítica dels estereotips. Aquesta proposta permet reflexionar de manera crítica sobre allò que estudiants i docents ja sabien sobre Àfrica des de la perspectiva europea i profunditzar sobre els coneixements que aporten les pròpies persones i col·lectius africans i afrodescendents.

(https://www.instagram.com/dekkandooo/) o la Escuelita Antirracista (https://www.instagram.com/escuelita_antirracista/).

IMPLEMENTACIÓ DE LA PRÀCTICA

Podeu utilitzar els materials educatius desenvolupats per la Fundació Afryka Inaczej per organitzar una serie de tallers on s'introdueixin algunes qüestions socioculturals dels diferents pobles i territoris africans. A la secció "Educació" del web de la Fundació Afryka Inaczej podeu trobar recursos didàctics (https://afryka.org/category/czytelnia/edukacja/). Si feu servir el navegador Chrome teniu l'opció d'activar la traducció automàtica. La presència d'alumnat d'origen africà o afrodescendent també pot estimular el taller amb aportacions i coneixements culturals, personals, socials i familiars. Escolliu alguna temàtica social, tradicional, històrica o cultural concreta per a desenvolupar cada sessió a través d'algun dels recursos disponibles (vídeos, presentacions, imatges, xerrades, dinàmiques, contes, històries) i eviteu parlar d'Àfrica de manera genèrica.

És important que la figura docent ajudi a generar debat i convidi l'estudiantat a fer-se preguntes.

Taula 6. Resum de l'activitat

Participants
Grup-classe de primària o secundària.
Format
Format Taller, projecte, pràctiques de debat, acció participativa, treball en grup.
Duració i fases
Entre dos i cinc tallers de 45 minuts cada un.
Recursos humans
Aquest programa el poden desenvolupar docents, mares, pares i educadors que llegeixin el manual. Si és possible, és recomanable que hi participin persones convidades d'origen africà.
Recursos materials
Manual desenvolupat per la Fundació Afryka Inaczej (https://afryka.org/category/czytelnia/edukacja/) o altres recursos semblants.
Espais
Aula ordinaria o pati.
Imatges

Figura 10. Participants al taller "Parlem d'Àfrica?" sobre un mapa de grans dimensions del continent africà.

OBSERVACIONS FINALS

Aquests tallers es van oferir a diverses escoles i van permetre als nens, nenes i joves aprendre i confrontar les seves opinions i coneixements sobre el continent africà de manera experiencial. La Fundació Afryka Inaczej utilitza aquesta pràctica de manera habitual. Els materials didàctics elaborats per la fundació es van elaborar de manera que es puguin adaptar fàcilment en un context ampli d'aprenentatge. Es pot utilitzar en entorns molt privats (entorn familiar), així com en un context escolar. Recordeu que és important comptar sempre que sigui possible amb la participació de representants de la diàspora africana perquè participin en l'activitat de manera activa.

OBSERVACIONS DELS PARTICIPANTS

"L'activitat em va fer reflexionar sobre la diversitat cultural" (estudiant).

"Em va agradar molt perquè sabia algunes coses de l'Àfrica, però amb aquesta pràctica he pogut aprofundir més. Va ser una bona idea portar algú d'Àfrica" (estudiant).

"Vaig canviar la meva perspectiva sobre Àfrica. Per mi va ser molt interessant" (estudiant).

“Em va ajudar a qüestionar els estereotips sobre les persones migrants”(estudiant).

“Vaig gaudir molt de l'activitat i em va fer reflexionar sobre moltes coses. Tant de bo no hi hagués guerres, ni conflictes, ni racisme ni sexisme enlloc” (estudiant).

“Em va ajudar a reflexionar més profundament sobre diverses coses. Omar (el responsable de la xerrada) em va inspirar molt i ara crec que tot és possible” (estudiant).

Pràctica 7.
Mes de la Història Negra (Regne Unit)

INTRODUCCIÓ

"The Black History" (La Història Negra) és una celebració al Regne Unit de la història i la cultura dels britànics negres que té lloc a l'octubre. Al voltant del 3% de la població del Regne Unit és britànica negra. El terme «britànic negre» s'aplicava originalment als ciutadans de les Índies Occidentals (les illes del Carib denominades Antilles i Bahames) de les antigues colònies britàniques del Carib i a les persones procedents d'Àfrica que resideixen al Regne Unit.

L'objectiu del mes de la història negra és educar i celebrar la història dels britànics i britàniques negres i ha estat expressat adientment per l'exalcalde de Londres, Ken Livingstone: "Per tal d'enriquir la diversitat cultural de la zona de Greater London, és imprescindible que els londinencs coneguin més sobre les influències africanes de la música europea medieval i renaixentista de manera que es puguin canviar les idees acceptades sobre la música europea. Tot i el paper significatiu que han tingut Àfrica i la seva diàspora en la civilització mundial des del començament dels temps, la contribució d'Àfrica s'ha omès o ha estat distorsionada a la majoria de llibres d'història[9].

SOBRE LA PRÀCTICA

El mes de la història negra és una oportunitat per educar i celebrar la història de la minoria negra al Regne Unit. Ofereix una oportunitat per anar més enllà del focus eurocèntric, sovint blanc, del currículum escolar i conèixer les històries i la contribució cultural de la comunitat negra al Regne Unit. Celebrar aquest patrimoni cultural és una oportunitat per conèixer la justícia racial i social, l'antiracisme i el reconeixement i celebració del valor de la diversitat de la nostra societat.

[9]Podeu obtenir més informació al web: https://www.black-history-month.co.uk/

Aquesta activitat té com a objectiu promoure el coneixement i la comprensió de la història i la cultura negres, a nivell local, nacional i mundial. Celebra el paper positiu de la comunitat negra en la formació de comunitats locals i educa sobre les contribucions de les persones negres a la societat britànica. A més, té com a objectiu desafiar la versió blanca i eurocèntrica dominant de la història i promoure la justícia racial i social, l'antiracisme i el reconeixement i celebració del valor de la diversitat de la nostra societat.

Carter G. Woodson va iniciar la primera celebració d'aquest tipus com a "Black History Week" (Setmana de la Hisòria Negra) el 1926. El Mes de la Història Negra al Regne Unit va ser creat el 1987 per Akyaaba Addai Sebbo, que va treballar amb l'alcalde de Londres Ken Livingstone al Greater London Council. A partir de llavors, un esdeveniment local com era el Mes de la Història Negra en aquell moment ha proliferat en altres municipis per acabar convertint-se en una celebració oficial a tot el Regne Unit. Les iniciatives tenen lloc a tot el país, i les duen a terme tant organitzacions formals com grups comunitaris de voluntaris. Aquestes iniciatives sovint inclouen esdeveniments, xerrades, exposicions, rutes històriques, actuacions, contes o debats, tot incorporant la història dels negres en l'esfera pública. Les propostes acostumen a estar desenvolupades per escoles, institucions públiques locals, museus, biblioteques, universitats, associacions culturals o altres grups comunitaris.

El mes de celebració de la història negra sol incloure esdeveniments i exhibicions organitzades per institucions culturals, escoles i comunitats. Una escola secundària de Manchester va organitzar un viatge perquè els seus estudiants assistissin a una xerrada d'història a la Universitat local. Les pantalles i els pòsters també són una característica habitual del Mes de la Història Negra a les escoles. Alhora, algunes escoles organitzen altres celebracions, com el Mes del Patrimoni del Sud d'Àsia. Una escola de Manchester organitza una sèrie d'esdeveniments per a estudiants gitanos, on poden triar la música i reunir-se per fer activitats divertides. Moltes escoles del Regne Unit també celebren esdeveniments religiosos, com l'Eid, l'Any Nou Xinès, Diwali, Nadal i Setmana Santa.

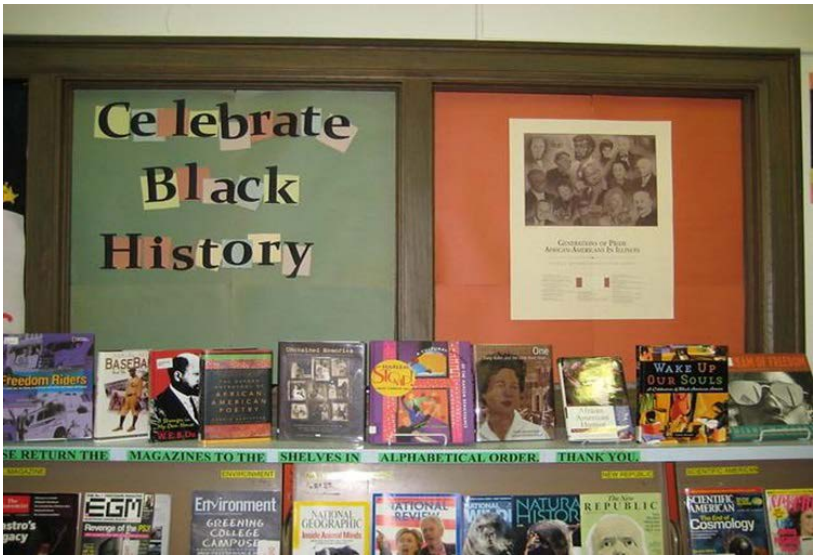

Photo by Unknown Author is licensed under CC BY-NC-ND

Figura 11. Llibres exposats en una biblioteca escolar durant la celebració del Black History Month.

IMPLEMENTACIÓ DE LA PRÀCTICA

Depenent de l'escola o de la comunitat, aquesta pràctica es pot adaptar per celebrar les cultures presents a l'escola o la societat en general. Celebrar un mes d'història cultural i de patrimoni sobre una comunitat determinada (per exemple: comunitat afrodescendent, comunitat gitana, comunitat xinesa, comunitat àrab, etc.) pot adoptar diversos formats. Es requerirà un procés de recerca i preparació, especialment el primer cop que es celebri.

Cal informar a tot el professorat amb antelació que tindrà lloc aquest mes d'història cultural i patrimoni. Des de la coordinació de la proposta, es pot demanar a la resta de docents que cerquin informació rellevant sobre les contribucions de la minoria cultural escollida relacionades amb la seva matèria. Per exemple, els professors i professores d'història poden centrar-se en la història de la comunitat, així com en contribucions significatives de membres d'aquesta comunitat. Els docents

de literatura, llengua, art o música poden presentar i debatre obres d'escriptors procedents de la comunitat en qüestió. Els professors i professores de ciències poden presentar importants contribucions d'individus de la comunitat en qüestió a la seva disciplina. A més, es poden crear dispositius visuals didàctics (per exemple, pòsters) per representar totes aquestes contribucions de manera visual i decorar les aules i els passadissos de l'escola. La biblioteca escolar pot exposar a les taules i aparadors llibres escrits per membres d'aquesta comunitat i, si no estan disponibles a la seva col·lecció, pot comprar o adquirir nous llibres per enriquir el fons bibliotecari. Si és possible, es poden organitzar excursions escolars per visitar museus o exposicions culturals rellevants per a la comunitat en qüestió. Durant tot el mes, els professors haurien de procurar iniciar converses amb els alumnes per crear l'oportunitat d'aprendre sobre justícia social, antidiscriminació i el reconeixement i celebració de la diversitat de la nostra societat.

Taula 7. Resum de l'activitat

Participants
Tota la comunitat educativa. La proposta es pot adaptar a totes les edats.
Format
Esdeveniments, xerrades, exposicions, rutes històriques, actuacions, narració de contes o debats.
Duració
Depenent del format, pot anar des d'una sola jornada fins a una celebració d'un mes.
Recursos humans
Depenent del format, pot ser iniciat per un sol docent o educador, o involucrar a tota l'escola.
Recursos materials
Depenent del format, una opció de baix cost i senzilla pot ser l'elaboració de cartells que celebren aspectes de la història cultural preparats per estudiants.
Espais
Aules, passadissos, biblioteca, vestíbul de l'escola, entre altres, depenent del format.

OBSERVACIONS FINALS

Les perspectives que s'utilitzen a les escoles per integrar els alumnes migrats sovint es basen en perspectives assimilacionistes en què els nens i nenes han d'adoptar la cultura dominant i renunciar a la seva pròpia identitat cultural. Tanmateix, s'ha considerat que aquests enfocaments tenen menys èxit i es consideren inadequats per incloure als estudiants d'orígens diversos (Soudien, 2004). L'escola necessita adoptar enfocaments que valorin la diversitat de manera activa i promoure la singularitat de les diverses persones (Slabbert & Naude, 2020). Les pràctiques esmentades en aquesta guia un cop aplicades haurien de permetre que els alumnes migrants i de cultures minoritàries se sentin valorats i inclosos dins de la seva escola.

OBSERVACIONS DELS PARTICIPANTS

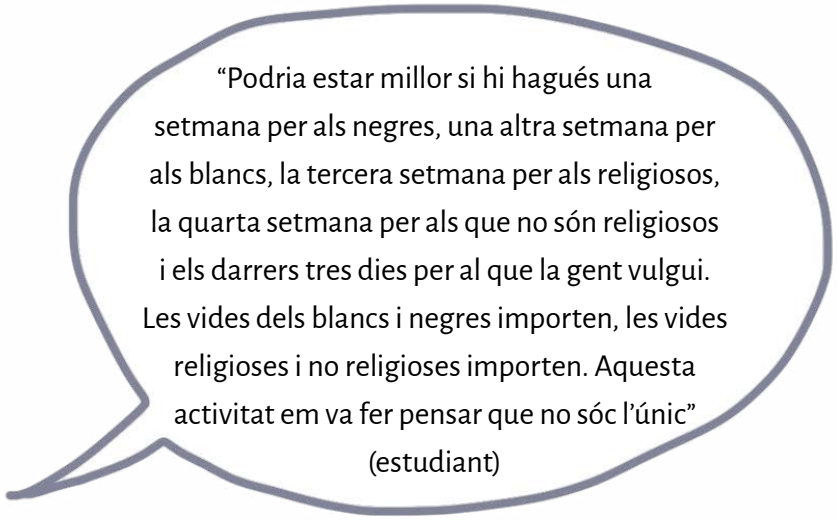

“Crec que la gent hauria de deixar de tractar els negres com a esclaus. No és agradable ser tractat com a esclau o fer tota la feina dura” (estudiant)

“Vaig gaudir de l'activitat perquè vaig aprendre moltes coses noves” (estudiant).

“Crec que hauríem de detenir el racisme i crear més aplicacions junts. Per exemple, una en què un podria fer una història” (estudiant)

“Fins i tot si no hi ha gaires negres en una zona concreta, seria instructiu que quan la gent els vegi, s'hi eduquin, que no els condemnin, que estiguem familiaritzats amb la seva cultura” (estudiant)

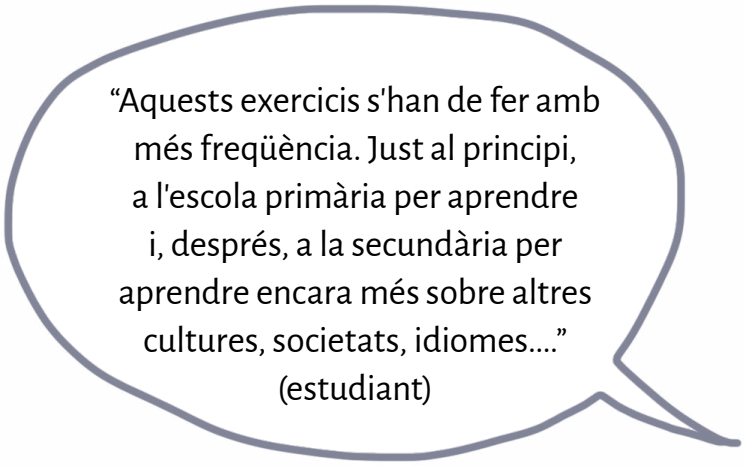
“Aquests exercicis s'han de fer amb
més freqüència. Just al principi,
a l'escola primària per aprendre
i, després, a la secundària per
aprendre encara més sobre altres
cultures, societats, idiomes....”
(estudiant)

Secció C:
Reflexionem i debatem sobre els drets i la diversitat dels nens i nenes

Aquesta secció proposa activitats que conviden a docents i alumnes a reflexionar sobre la migració, la diversitat i els drets universals dels nens i les nenes. L'objectiu és fomentar el pensament crític entre nens, les pràctiques de convivència i empatia, i fer l'escola més multicultural i respectuosa amb tots els nens, nenes i joves.

Pràctica 8.
L'Escola Respectuosa amb els Drets [programa UNICEF] (Regne Unit)

INTRODUCCIÓ

UNICEF atorga el títol «Rights Respecting School» (d'Escola Respectuosa amb els Drets) a les escoles que situen els drets dels seus alumnes al centre de la seva activitat. L'organització utilitza la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets de la Infància com a guia i permet que 1,6 milions de nens i nenes del Regne Unit puguin anar a una escola que respecta els drets. Gairebé 5.000 escoles del país treballen en els objectius d'aquest programa. UNICEF treballa amb les escoles per crear llocs segurs i inspiradors per aprendre, on els nens i les nenes siguin respectats, desenvolupin els seus talents i puguin prosperar.

SOBRE LA PRÀCTICA

Aquesta perspectiva es basa en la Convenció de Drets de la Infància de les Nacions Unides (UNCRC per les sigles en anglès), que cobreix tots els aspectes de la vida dels nens i les nenes i els seus drets en diversos àmbits (civil, polític, econòmic, social i cultural), així com les responsabilitats dels adults per garantir que els infants puguin gaudir d'aquests drets.

Tots els nens tenen drets, independentment de la seva ètnia, gènere, religió, idioma, habilitats o qualsevol altre estatus.

UNICEF[10]

Mitjançant el respecte i l'educació dels nens sobre els drets consagrats a l'UNCRC, les escoles permeten als seus estudiants desenvolupar relacions positives i inclusives i respectar la diversitat i els drets dels altres, independentment de la seva procedència. Permet als nens, nenes i joves entendre el valor de la justícia social a l'hora de configurar una societat que respecti els drets de cada infant.

En termes generals, l'objectiu del programa sobre Escoles Respectuoses amb els Drets és promoure els drets dels infants i situar-los al centre de l'activitat escolar. Amb aquest procés es pretén millorar el benestar, la participació, les relacions i l'autoestima dels i les estudiants, que a l'hora tenen un impacte positiu sobre la resta de la comunitat perquè adquireixen una serie d'aptituds i valors basats en el respecte, la diversitat i la solidaritat.

El programa d'UNICEF sobre Escoles Respectuoses amb els Drets (Rights Respecting Schools, originalment) es compromet a situar la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets de la Infància al cor del seu ethos i el seu currículum. Una escola que respecta els drets no només ensenya sobre els drets dels infants; també aplica els drets i el respecte en totes les seves relacions, ja sigui entre l'alumnat o entre alumnes, docents i altres membres de la comunitat educativa. Totes les persones adultes tenen la responsabilitat i han de treballar juntes per garantir aquests drets,

[10]https://www.unicef.org.uk/rights-respecting-schools/the-rrsa/about-the-rrsa/

assegurant-se que tots els nens i nenes vegin respectats els seus drets, es valorin les seves contribucions i que tots i totes passin de la millor manera possible la fase primerenca de la seva vida. La promoció dels valors del respecte, la dignitat i la no-discriminació repercuteix positivament en el benestar i en l'autoestima dels infants i els permet tenir millors relacions. Una escola que ha participat en l'estudi MiCREATE[11] va seleccionar cinc drets clau dels nens i nenes, en els que feien especial èmfasi i que es reflecteixen en totes les activitats escolars.

Està aquesta idea de que els drets de l'infant són universals. Tenim cinc drets clau que els nens i nenes seleccionen: el dret a estar segur; tots els nens tenen drets; el dret a l'assistència sanitària, a menjar i aigua saludables; el dret a una educació; i el dret a una opinió. Això obre automàticament converses sobre la integració. (Membre d'una de les escoles de l'estudi MiCREATE).

IMPLEMENTACIÓ DE LA PRÀCTICA

Convertir-se en una Escola Respectuosa amb els Drets és més que assolir un conjunt de criteris específics. Es tracta d'incorporar un enfocament dels drets dels infants en tots els aspectes de la vida escolar.

UNICEF [12]

Tot i que Rights Respecting Schools és un programa i una acreditació existents lliurats pel Comitè del Regne Unit per a UNICEF, l'ètica i les pràctiques poden ser implementades per qualsevol escola arreu del món.

Convertir-se en una escola respectuosa amb els drets requereix un compromís per part del personal de l'escola. El professorat hauria de familiaritzar-se amb la Convenció de l'ONU sobre els drets de la infància i les seves responsabilitats en la protecció dels drets dels nens i nenes. Això es pot fer completant la formació d'UNICEF[13]. Una escola pot designar un representant dels Drets de la Infància per completar la formació i

[11] http://www.micreate.eu/?lang=ca

[12] https://www.unicef.org.uk/rights-respecting-schools/getting-started/

[13] Podeu accedir a la informació sobre els cursos de formació en Drets de la Infància per a professorat disponible en Castellà al web: https://www.unicef.es/educa/educacion-derechos/curso-formacion-profesorado

transmetre els coneixements a la resta de la comunitat educativa en un taller intern. A continuació, l'escola pot promoure una educació en drets emprant pòsters i fulletons, materials didàctics i altres activitats, com ara esdeveniments, assemblees, xerrades, formacions específiques o amb la celebració del Dia Mundial dels Nens i Nenes. Podeu trobar recursos educatius útils al lloc web d'UNICEF[14].

Passos a seguir per convertir-se en una escola respectuosa amb els drets:

Per aconseguir l'estatus de bronze en el respecte dels drets cal:

1. Tenir el compromís necessari per a convertir-vos en una escola que respecta els drets.

Per aconseguir l'estatus de plata en el respecte dels drets cal:

1. Crear un pla d'acció que inclogui els recursos necessaris per donar suport a aquest compromís.
2. Posar en marxa el pla d'acció.
3. Que la comunitat escolar conegui els drets de la infància.
4. Que els joves comencin a identificar-se com a ciutadans globals.

Per aconseguir l'estatus d'or en el respecte dels drets cal:

1. Que tothom a l'escola tingui una comprensió completa dels drets de la infància.
2. Que els drets sobre lliure opinió i llengua estiguin presents a tota l'escola.
3. Que es faci evident l'impacte positiu dels drets al dia a dia de l'escola.
4. Que els i les joves es percebin a ells mateixos com a ciutadans i ciutadanes mundials i defensin la justicia social.

Adaptat del web d'UNICEF[15]

[14]Accediu al Quadern de integració curricular d'Educació en Drets en Castellà a través del web: https://www.unicef.es/educa/biblioteca/guia-integracion-curricular-educacion-derechos-infancia

[15]https://www.unicef.org.uk/rights-respecting-schools/wp-content/uploads/sites/4/2018/01/Get-to-Gold_RRSA-Journey-Poster-Jan2018.pdf

Taula 8. Resum de l'activitat

Participants
Tota la comunitat educativa.
Format
Programa.
Duració i fases
Implementació contínua i indefinida.
Recursos humans
Tot el claustre hauria d'estar compromès amb els drets dels infants a través de la conducta quotidiana a l'escola.
Recursos materials
Tots els materials, recursos didàctics i formacions els podeu trobar de lliure accés i en Castellà al web d'UNICEF: https://www.unicef.es/educa/educacion-derechos.
Espais
L'escola en general.

OBSERVACIONS FINALS

L'avaluació del programa Rights Respecting Schools va demostrar que una millora en el compromís i les relacions entre els alumnes, el professorat i el personal de l'escola. A més, a totes les escoles es van identificar actituds positives envers la diversitat i la inclusió social. Aquestes actituds van millorar durant els tres anys de l'avaluació del programa. Tenint en compte aquestes observacions, es pot concloure que aquesta és una pràctica útil per a que les escoles reforcin la seva cohesió social i promoguin un entorn inclusiu.

This Photo by Unknown Author is licensed under CC BY-SA-NC

Figura 12. Pòster amb la representació de 42 dels drets recollits a la Convenció de Drets de la Infància de les Nacions Unides.

Pràctica 9.
Com viure en una societat diversa? (Polònia)

INTRODUCCIÓ

Aquesta pràctica va ser originalment pensada per a ser implementada a primària, però a continuació es presenta una adaptació per a dur-la a terme amb els primers cursos de secundària. La proposta pretén debatre sobre elements interculturals en el dia a dia de l'aula per intentar resoldre o prevenir conflictes existents o potencials en el grup-classe. La iniciativa contribueix a una major comprensió sobre la complexitat de tensions i problemàtiques que entranya el xoc cultural en les relacions intergrupals i a obrir-se al punt de vista dels altres.

SOBRE LA PRÀCTICA

Aquesta pràctica pretén introduir fils conductors interculturals a l'educació formal, a través de la seva intervenció en diferents nivells i assignatures. Aquests fils conductors modifiquen el programa d'acollida de les escoles amb alumnat migrat i requereixen d'un enfocament educatiu obert i diferent. La majoria dels problemes, prejudicis i estereotips sobre la comunitat migrada o d'origen estranger es generen degut a la manca de coneixement de l'alteritat i a les limitacions comunicatives, com ara la barrera lingüística. Aquest programa es centra en adreçar aquests problemes i promoure un espai de diàleg entre companys i companyes, tot involucrant agents adults (famílies i professorat) en el procés.

Els objectius principals d'aquesta pràctica són:

· Crear actituds positives cap a la diversitat i la interculturalitat.
· Introduir l'educació intercultural en el currículum escolar.

· Adaptar les eines educatives i els recursos curriculars existents.
· Adaptar els mètodes de treball a les necessitats dels nens, nenes i joves.
· Crear una xarxa d'institucions per a l'educació intercultural.
· Involucrar als nens i nenes migrats a la cultura del país d'acollida com a agents actius on hi tinguin veu, entenent la cultura com un "llibre obert" amb pàgines que encara estan per escriure.
· Fomentar l'interès dels nens, nenes i joves per adquirir coneixements i interessos sobre altres cultures.
· Estimular les actituds d'empatia, sensibilitat i tolerància entre els i les alumnes.
· Fomentar l'adquisició d'habilitats generals (treball en grup, compromís, constància) i habilitats interculturals (geografia, perspectives culturals no occidentals, costums i realitat socials diverses, coneixements bàsics d'altres llengües, etc).

La pràctica va ser dissenyada originalment per un professor d'una escola primària de Lublín (Polònia). Es tracta d'una de les primeres escoles de Polònia que va començar a acceptar l'escolarització dels fills i filles de les persones sol·licitants d'asil d'un centre d'acollida de refugiats veí. No obstant això, la proposta s'ha adaptat per a aquesta guia perquè pugui ser també implementada amb estudiants dels primers cursos de secundària.

Les qüestions interculturals s'introdueixen a través de blocs temàtics per tal d'abordar els següents aspectes:

1. La identitat personal.
2. La pertinença a la societat i el bagatge cultural.
3. Situar al mapa del món el lloc de provinença.
4. Les conseqüències de l'homogeneïtat i la diversitat.
5. La naturalesa de les diferències.
6. El sentiment de ser un "altre".
7. La comprensió de la cultura.
8. L'expressió externa de la pròpia identitat (moda, costums, cuina, etc.).
9. Les interaccions verbals i no verbals.

10. Relacionar els temes treballats amb esdeveniments d'actualitat, notícies, etc.
11. Prendre consciència de com els estereotips afecten determinats grups (estereotips racials, culturals, de gènere...).

Aquests temes s'introdueixen en diferents nivells i amb diferents intensitats a través de sessions específiques o durant les assignatures regulars. Els nens, nenes i joves tenen l'oportunitat de debatre sobre la seva pròpia identitat, de quina manera està connectada amb el món i com ressona amb les experiències dels seus companys i companyes. Els i les estudiants adquireixen coneixements sobre altres cultures, religions, valors, perspectives i percepcions de la societat a través d'un procés d'aprenentatge intercultural.

La pràctica és adaptable i pot aplicar-se a qualsevol escola que accepti alumnat migrat. La seva cohesió amb el pla d'estudis oficial i l'efecte durador de l'aprenentatge proporcionen un entorn inclusiu, tant per als alumnes locals com per als nouvinguts. La pràctica se centra en les experiències personals dels nens, nenes i joves, en l'intercanvi i la negociació.

IMPLEMENTACIÓ DE LA PRÀCTICA

A diferència d'altres iniciatives i activitats, aquesta proposta no es presenta com un taller o una jornada de duració limitada, sinó que intenta introduir la dimensió intercultural en el dia a dia de les classes i durant tot el curs, complementant el pla d'estudis existent. Es tracta d'intentar dedicar una estona cada dia a introduir o debatre algun tema des d'una perspectiva intercultural, intentant utilitzar elements culturals no europeus que serveixin com a fil conductor. Per exemple: nocions bàsiques en una llengua no europea, aportacions de figures històriques no europees a la ciència i la cultura, petits debats sobre problemàtiques socials contemporànies a altres països del món, llegir contes o dites tradicionals d'altres països, entre altres. Es poden dedicar 10 minuts al final de cada classe a introduir alguna d'aquestes qüestions. També podeu fer servir materials audiovisuals o interactius.

És recomanable dissenyar prèviament entre els i les docents participants els fils conductors i les temàtiques que es volen adreçar, considerant la diversitat d'orígens de l'alumnat al centre. A més, cal acordar quins elements i materials s'empraran al llarg del curs. Tingueu en compte que no es tracta d'una unitat didàctica, sinó de la introducció de breus recursos o elements que complementen el pla d'estudis oficial i que contribueixen a convertir l'escola en un lloc més plural on tothom s'hi senti identificat cultural i socialment.

Taula 9. Resum de la pràctica

Participants
Alumnes de primària i primers cursos de secundària.
Format
Lliçons temàtiques o fils conductors interculturals introduïts a les assignatures regulars i connectats amb el pla d'estudis.
Duració i fases
Durant tot el curs escolar.
Recursos humans
Docents i, en cas que sigui possible, persones convidades per activitats específiques (persones migrades, experts culturals, entre altres. Podeu comptar amb la col·laboració de famílies migrades). És recomanable que els i les docents hagin assistit prèviament a tallers o cursos de competència intercultural.
Recursos materials
En el seu context original, el professorat disposava d'un guió del programa amb recursos per a cada lliçó dissenyat ex profeso per a l'escola on es va promoure aquesta iniciativa. Podeu desenvolupar un guió a mesura que dissenyeu activitats concretes. Els professors també poden adquirir coneixements interculturals a través de tallers, formació i estudis o buscar materials i recursos a Internet.
Espais
Les aules ordinàries.

OBSERVACIONS FINALS

La pràctica es va testar i implementar a Lublín durant diversos cursos acadèmics, afectant positivament a l'aprenentatge i el desenvolupament dels infants, així com a la inclusió dels nens i nenes que busquen refugi a Polònia. La iniciativa va contribuïr a aumentar la tolerància, l'empatia i la diversitat cultural entre els nens, nenes i joves que assistien a les assignatures en què es va arribar a introduir aquest programa de "preparació per a la vida en una societat diversa". Els i les alumnes van adquirir amplis coneixements culturals i experiències que normalment no estan presents en les pràctiques educatives habituals. Com a resultat, els participants van aprofundir en la seva reflexió sobre el diàleg intercultural, la comunicació verbal i no verbal, les nocions de diversitat i les diferències culturals. Van adquirir noves actituds cap als altres, van reforçar la cooperació i la col·laboració en el grup, van sentir la necessitat de l'altruisme, l'activisme social i la solidaritat. Els nens, nenes i joves que van participar en aquest programa també van tenir una visió més clara de les fonts d'informació i la seva fiabilitat i una perspectiva més informada i contrastada del món que els envolta.

OBSERVACIONS DELS PARTICIPANTS

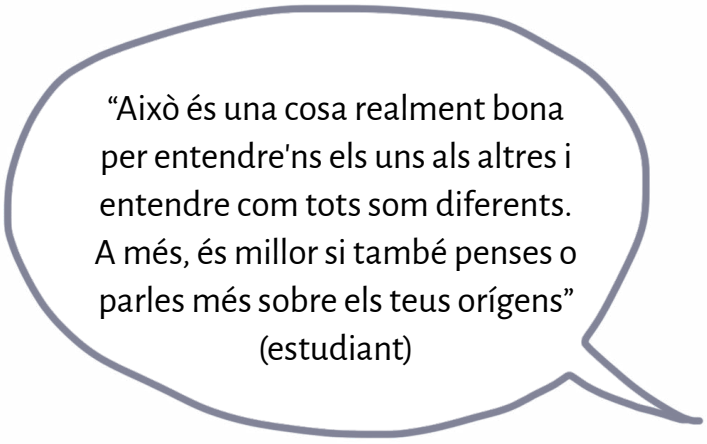

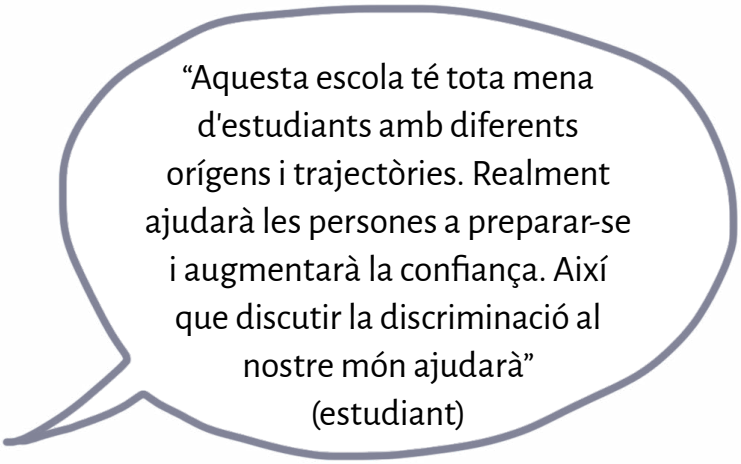
“Aquesta escola té tota mena d'estudiants amb diferents orígens i trajectòries. Realment ajudarà les persones a preparar-se i augmentarà la confiança. Així que discutir la discriminació al nostre món ajudarà”
(estudiant)

Pràctica 10.
Cultionary (sobre conceptes de la migració) (Àustria)

INTRODUCCIÓ

El Centre Europeu de la Joventut va posar en marxa l'activitat Cultionary dins de la iniciativa "Tots diferents - Tots iguals, paquet Educatiu" al 1995 i a dia d'avui segueix rebent el recolzament del "Centre d'Aprenentatge Intercultural per a Estudiants i Professors" a Àustria. L'objectiu és promoure l'educació multicultural i la diversitat en el context escolar mitjançant la reflexió sobre les cultures, les identitats i els estereotips i prejudicis existents a través d'un enfocament basat en les arts.

SOBRE LA PRÀCTICA

La multiculturalitat és una realitat en moltes escoles. Per això, aquesta activitat vol promoure el tracte amb diverses cultures i realitats vitals de forma lúdica i interactiva. Fomentar el respecte mutu i l'acceptació de les diferències és essencial. Així, la pràctica ha de contribuir a una interacció apreciativa amb els altres dins i fora de l'aula.

L'exercici pretén reflexionar, reconèixer i revisar els estereotips i prejudicis existents sobre les persones procedents d'altres cultures i orígens. A més, és una oportunitat per parlar de les minories a Europa i dels estereotips existents associats a elles. També es pot discutir sobre la creació dels estereotips i el que es corresponen amb la realitat i amb les persones individuals. A més, la pràctica lúdica pot fomentar la creativitat i l'espontaneïtat en el grup.
La pràctica es presenta en el marc del projecte "Centre d'aprenentatge intercultural

per a estudiants i professors". L'activitat procedeix del Centre Europeu de la Joventut i es va posar en marxa en el marc del programa "Tots diferents - Tots iguals, paquet educatiu" el 1995 a Àustria.

IMPLEMENTACIÓ DE LA PRÀCTICA[16]

En primer lloc, els alumnes es divideixen en grups de 3 o 4 persones. Cada grup rep uns fulls de paper i un llapis i busca un lloc a la classe on puguin treballar bé junts. La distribució dels grups es pot fer per sorteig o comptant d'un a quatre.

A continuació, la professora crida a un alumne de cada grup i li diu una paraula a cau d'orella (o escrita en un paper) perquè la dibuixi en el seu grup (vegeu més avall la llista de paraules). De tornada al grup, l'alumne comença a dibuixar la paraula sense parlar ni fer mímica. Els altres membres del grup intenten endevinar la paraula mitjançant el dibuix del seu company o companya. No es poden dibuixar lletres, números ni banderes. Els que han d'encertar la paraula poden fer suposicions però no poden fer preguntes directes a la persona que dibuixa. Un cop encertada, el grup ha de dir en veu alta la paraula per comunicar-la a la resta de la classe. Com a primer grup en acabar, obtindrà un punt. La o el docent ha d'anotar la contribució del grup.

A continuació, els altres grups també acaben d'endevinar. Cada grup escriurà la paraula sota el seu dibuix. No importa si el dibuix està acabat o no. A continuació, es torna a cridar a una persona de cada grup i se li asignarà una nova paraula. El procés es repeteix fins que cada persona de cada grup hagi pogut rebre una paraula i dibuixar-la.

Un cop acabades totes les rondes d'endevinalla, s'exposen tots els dibuixos de forma visible i es convida els participants a passejar-se per l'aula i observar-los. Després obrirem una ronda de reflexió en la qual es comparen les interpretacions, es discuteixen i es reflexiona sobre elles. Si hi ha dues figures docents presents, també podeu dividir la classe en dos grups més petits per a la discussió.

[16]Les instruccions es van prendre de la plataforma en línia Intercultural Learning i es van modificar lleugerament per una mejor aplicació. http://intercultural-learning.eu/de/Portfolio-Item/cultionary/ (09.07.2021)

Heus aquí algunes preguntes per a la reflexió:

a. L'exercici ha estat feixuc o fàcil? Per què?

b. Observa atentament els dibuixos de la paret i compara les diferents representacions i interpretacions d'una mateixa paraula. Es corresponen els dibuixos amb la realitat? Per què l'il·lustrador o il·lustradora ha representat determinats detalls?

c. D'on vénen les nostres imatges i idees? Són negatives o positives? Quin impacte poden tenir en la nostra relació amb altres persones?

Si és possible, és important que el professorat participant hagi reflexionat anteriorment sobre els propis prejudicis.

Llista de termes:
racisme - diferència - discriminació - antisemitisme - refugiat - conflicte - europeu - una persona d'aquest país - un agricultor - la pobresa - un musulmà - un homosexual - la igualtat - un gitano - un japonès - un rus - un africà - els drets humans - els mitjans de comunicació - un turista - un estranger - la solidaritat - un cec - l'amor - un àrab - un moldau - (aquests termes es poden adaptar segons el grup classe, el context i les edats dels participants)

Taula 10. Resum de l'activitat

Participants
Alumnes de 13 fins a 18 anys.
Format
Sessió de classe .
Duració / Fases
1 - 2 sessions de classe.
Recursos humans
Un o dos professors que estiguin presents durant la realització i reflexió de la pràctica.
Recursos materials
Paper, llapis, una llista de termes per dibuixar i cinta adhesiva o similar per penjar els dibuixos.
Espais
La classe.

OBSERVACIONS FINALS

És fonamental tenir en compte que no tots els alumnes són bons dibuixant i, per tant, l'exercici pot ser un repte per a alguns estudiants. Una manera d'abordar això és dir-los que no es tracta de fer una obra d'art, sinó de ser creatius i d'expressar els seus pensaments visualment.

L'exercici indica la facilitat que tenim en reproduïr estereotips i pensaments sobre altres persones, per exemple, sobre els "estrangers". A més, la pràctica combina la creativitat amb el qüestionament dels propis estereotips. Per tant, encara que sigui divertit, és important reflexionar sobre les idees que tenim sobre els altres i examinar com es relacionen amb la realitat o les impressions individuals. Per això, seria útil conèixer ja el desenvolupament dels prejudicis i les seves condicions socials del grup-classe.

Els estereotips tenen la funció de classificar l'entorn i les persones. Però també pot haver estereotips que portin a la discriminació perquè jutgen a altres persones. Això s'ha de tenir en compte durant la pràctica. Per exemple, en la reflexió final, cal posar

de manifest que els estereotips són imatges i suposicions que solen tenir poc a veure amb la realitat. Un exemple d'això és el prejudici de que "els gitanos són nòmades". En general, no està clar que històricament es van veure obligats a emigrar a causa de la persecució i en l'actualitat la majoria dels gitanos estan assentats a les ciutats. La pràctica tracta de sensibilitzar l'alumnat sobre els estereotips per promoure l'acceptació de la diferència i la multiculturalitat. Per tant, la reflexió per part del professorat també és beneficiosa.

Pel que fa a la qüestió de la procedència dels estereotips, és possible reflexionar sobre el paper de la família, els mitjans de comunicació i la vida social. Cal destacar que els estereotips no tenen res a veure amb les persones existents, sinó que representen principalment una generalització i s'originen en les idees de la població majoritària.

Seria útil realitzar un exemple a la pissarra al principi. A més, especialment en el cas dels conceptes més abstractes, es pot intentar donar als alumnes idees i estratègies si no saben com dibuixar alguna cosa.

OBSERVACIONS DELS PARTICIPANTS

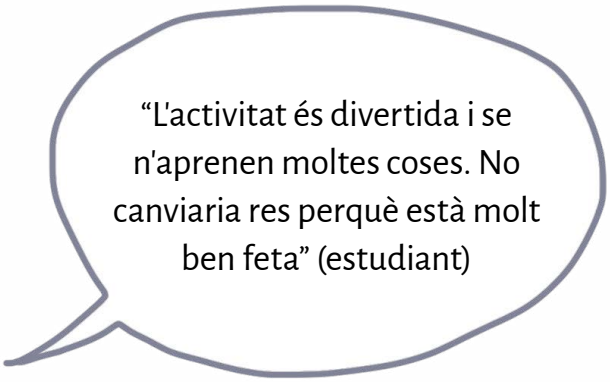

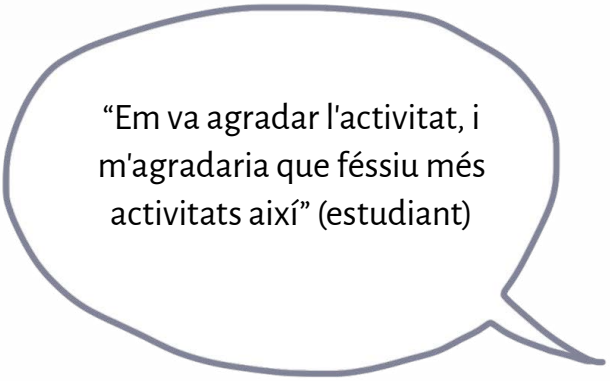

Pràctica 11.
Taller per promoure la inclusió social i el sentit de pertinença (Eslovènia)

INTRODUCCIÓ

La pràctica està pensada per dur a terme en escoles de primària. Es centra en la comunitat de la classe (alumnes i docents), i en els nens i nenes nouvinguts. Aquesta iniciativa fomenta la comunicació entre tots els membres de l'aula i prepara al grup per acollir de la millor manera possible als nens i nenes que arriben nous a l'escola, procedents d'altres països. És una pràctica que posa l'èmfasi en la construcció d'una atmosfera inclusiva i amable a la classe, on tothom es senti ben acollit.

SOBRE LA PRÀCTICA

Aquesta pràctica està dissenyada per promoure un entorn inclusiu i acollidor a la classe per a la recepció dels i les alumnes migrats.

L'objectiu principal de la pràctica és desenvolupar i reforçar una actitud oberta i inclusiva dels nens i nenes cap a si mateixos i cap als altres. Altres propòsits són: desenvolupar i potenciar l'empatia i les habilitats socials, ser capaços de prestar atenció i suport als seus companys, companyes i altres persones i contribuir a crear un ambient inclusiu i acollidor a l'aula. Els objectius específics de la pràctica són: preparar els nens i nenes per a l'arribada de nous companys de classe procedents d'orígens culturals diversos i abordar la multiculturalitat, l'acceptació i el respecte mutu.

La pràctica es va desenvolupar i aplicar durant el projecte "Reptes de la convivència Intercultural", cofinançat per la República d'Eslovènia i la Unió Europea des del Fons Social Europeu. L'objectiu principal de la pràctica és crear un ambient positiu i

d'acceptació, que ajudi als infants nouvinguts en el procés de familiarització amb el nou entorn i a fomentar la seva inclusió a l'aula.

IMPLEMENTACIÓ DE LA PRÀCTICA

La persona dinamitzadora saluda i explica les normes del taller. A continuació, posem en marxa la primera part de l'activitat, que consisteix en una dinàmica introductòria corporal. La persona dinamitzadora indica als participants que s'aixequin i es desplacin per l'aula. Al principi, els participants caminen per l'espai mirant a terra. Després d'un minut, se'ls proposa que segueixin caminant per l'aula en silenci i que, quan es creuin amb algú, el mirin als ulls i li somriguin. All cap d'un minut, se'ls indica que segueixin caminant i que saludin a les persones amb les que es creuin de cara. Si ho desitgen, també poden donar-se la mà, abraçar-se o fer alguna salutació determinada (picar de mans, dos petons, etc.). En qualsevol cas, les salutacions han de ser amables. Després d'un minut, deixarem de caminar i la persona dinamitzadora llançarà les següents preguntes:

· Com us vau sentir al principi, quan anàveu mirant a terra?
· I al final, quan us somrèieu i us saludàveu?

La següent dinàmica està dedicada a l'acceptació de la diferència. Per aquesta part, s'utilitzarà com a suport el llibre "Prohibida l'entrada a Elefants", de Lisa Mantchev (en cas de no disposar d'aquest llibre, es pot buscar un de similar, seguint la perspectiva de l'activitat).

La persona dinamitzadora comenta als alumnes que llegirà un conte sobre un nen que tenia un elefant com a mascota. A continuació, pregunta als nens i nenes si algun d'ells també té un elefant a casa o si coneixen a algú que en tingui un. Després, convida als nens i nenes a escoltar el conte, que narra les dificultats que viuen els dos personatges protagonistes, un nen i el seu elefant, per no encaixar amb la resta de la societat. Es proposa als infants que escoltin amb atenció el que els passa als personatges del conte perquè, després de la lectura, reflexionarem conjuntament

sobre la narració.

Un cop acabada la lectura, organitzem una ronda conjunta de reflexió, guiada per les següents preguntes:

· Què ha passat en el conte?
· Què vol dir ser diferent?
· La persona dinamitzadora recull algunes de les respostes dels nens i nenes i promou noves reflexions, com per exemple: a tothom, tant a nens com a adults, ens pot passar que els altres ens vegin com a diferents. Però també podem sentir-nos diferents dels altres. Què pensem llavors? Com ens sentim?
· Què van fer els personatges de l'infant, la nena, l'elefant i la mofeta? Què van fer de diferent? Què podem fer perquè tots se sentin acceptats i benvinguts?

El taller continua amb una dinàmica al voltant de les diferències entre persones i sobre com el grup-classe acolliria a nens i nenes nouvinguts. La dinamitzadora convida els participants a posar-se drets i en fila, un al costat de l'altre. Tots han de tenir prou espai perquè puguin donar passos cap endavant sense treure-li espai als companys d'esquerra i dreta. A continuació, la persona dinamitzadora presenta les indicacions de la dinàmica: "Faré algunes afirmacions. Si l'afirmació és certa per a vosaltres, donareu un pas endavant. Si no ho és, us quedareu quiets.

Les afirmacions són:

· Que facin un pas endavant les persones que els agradi jugar.
· Que facin un pas endavant les persones que porten ulleres (es poden triar característiques que tinguin alguns nens i nenes de la classe).
· Que facin un pas endavant les persones que parlin més de dos idiomes.
· Que facin un pas endavant les persones que els agrada el bàsquet.
· Que facin un pas endavant les persones que s'hagin mudat a un altre lloc o a un altre país.

· Que facin un pas endavant les persones que tinguin un company o companya de classe.

Un cop acabada l'activitat, proposem una petita reflexió conjunta amb l'ajuda de les següents preguntes:

· En quines coses ens assemblem els que estem avui aquí?En què ens diferenciem?
· Com us vau sentir quan us vau adonar que us assembleu en alguna cosa als vostres companys i companyes? Com us vau sentir quan us vau adonar que sou diferents als vostres companys i companyes?
· Què tenen en comú totes les persones i nens del món?
· Per què ens resulta positiu sentir-nos similars entre nosaltres?

Recollim algunes de les respostes dels nens i nenes i proposem noves reflexions, com per exemple: que ens resulta més fàcil fer coses junts, sentir-nos units, pertànyer a un grup, tenir persones en les que podem confiar.

· En què ens diferenciem entre nosaltres? Què tenim de diferent?

Recollim algunes de les respostes dels nens i nenes i proposem noves reflexions, per exemple: que tenim mascotes diferents, color dels ulls o de cabell diferents, roba diferent, mengem diferents tipus de menjar, celebrem altres festes i escoltem una altra música. També ens diferenciem en coses que no es poden apreciar a simple vista, com per exemple, en els nostres gustos o interessos, en el que coneixem bé, en quins idiomes sabem parlar, si som persones més aviat actives o tranquiles, etc.

· Què té de bo que siguem diferents?

Recollim algunes de les respostes dels nens i nenes i proposem noves reflexions, per exemple: si fóssim tots iguals ens avorriríem; podem conèixer nous amics; podem experimentar alguna cosa nova; podem aprendre nous jocs i idiomes, etc.

Aprofitem la reflexió per obrir qüestions que connectin la diferència amb l'exclusió: de vegades, quan som diferents d'altres persones, podem sentir-nos incòmodes, tenir vergonya, tenir por, estar tristos, etc. També pot passar que una de les altres persones no ens accepti per això, sigui poc amable, ens insulti, fins i tot actuï amb violència. El fet que els altres no els acceptessin també els va passar al nen i a l'elefant, al principi del conte.

Per concloure la reflexió, la dinamitzadora pot explicar que a través de la dinàmica hem pogut apreciar que encara que siguem similars als altres en alguns aspectes, també tenim diferències. Aquesta consideració també s'aplica quan arriba un nou company a classe, que pot ser, per exemple, diferent per venir d'un altre país, per parlar un altre idioma o per tenir alguna altra característica diferent a la resta del grup.

Finalment, la dinamitzadora demana als nens i nenes que es divideixin en grups de 4 o 5 i que pensin en dues o tres idees que els ajudin com a classe a ser amables amb els infants que arriben nous, a comunicar-se i a fer que tots els membres de la classe se sentin benvinguts, acceptats i segurs. La dinamitzadora anima els nens a pensar comportaments i propostes concretes que puguin posar en pràctica com a classe. Cada grup ha de presentar una proposta o idea. S'anima als grups a presentar una proposta diferent a les ja escoltades. Totes les propostes s'escriuen en papers individuals de diferents colors i es col·loquen a la paret de l'aula.

Taula 11. Resum de l'activitat

Participants
Tota la classe (pràctica indicada per primària).
Format
Taller.
Duració / Fases
45 minuts.
Recursos humans
Un professor o professora que dinamitzi el taller.
Recursos materials
El conte Prohibida l'Entrada als Elefants de Lisa Mantchev, o similar. Paper de colors i material per escriure.
Espais
Aula ordinària.

OBSERVACIONS FINALS

Els resultats d'aquest taller són molt positius. S'han observat progressos en la comunicació no verbal, com ara l'ús de gestos, dibuixos i imatges com a eines valuoses per comunicar-se amb companys i companyes migrants que encara no coneixen bé la llengua del país d'acollida. També s'han observat progressos a l'hora d'acollir a companys nouvinguts procedents d'altres països. Basant-nos en aquests resultats, es pot concloure que es tracta d'una pràctica beneficiosa per als centres amb un alt índex d'alumnat migrat.

OBSERVACIONS DELS PARTICIPANTS

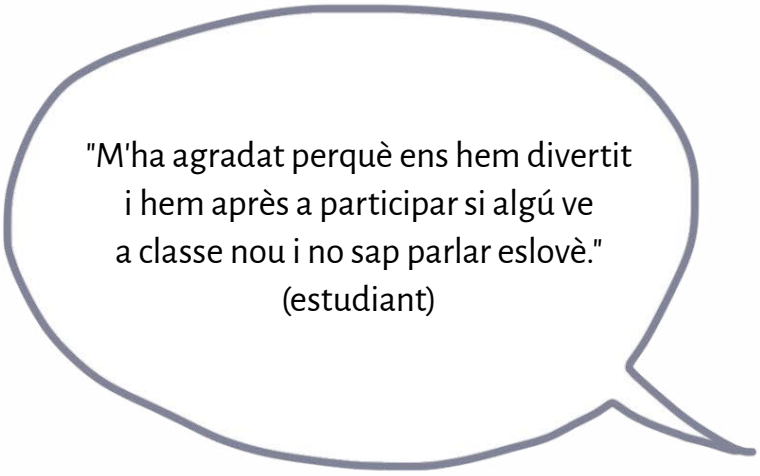

Pràctica 12.
Nouvinguts. Un diàleg filosòfic amb nens i nenes (Dinamarca)

INTRODUCCIÓ

La pràctica és una sessió de diàleg per a nens, nenes o joves (de 10 a 17 anys) facilitada per un professor o professora. La idea principal és deixar un ampli espai de diàleg entre els alumnes. La pràctica es pot dur a terme com un esdeveniment únic o integrar-se en un pla d'estudis més ampli, en el qual s'abordin temes com la migració, la integració, l'educació i el benestar.

La pràctica es pot dur a terme amb l'objectiu de:

· Sensibilitzar sobre qüestions relacionades amb la migració i la integració en un sentit ampli.
· Crear un espai per a practicar l'idioma en un entorn entre iguals.
· Establir les bases per transformar l'organització i la pràctica escolar de manera intercultural.

SOBRE LA PRÀCTICA

La pràctica té les seves arrels en el camp de la Filosofia amb Infants (FaI). Es tracta d'una proposta intercultural per la forma en què se situen els alumnes i el professorat participants, els temes que s'aborden en el diàleg i la forma en què es tracten. Durant el diàleg, la persona docent actua com a facilitadora, i a d'evitar dirigir la conversa o treure conclusions particulars. El paper del facilitador convida als professors i professores a establir una major proximitat en les relacions amb els nens, nenes i joves. Aquesta invitació està en sintonia amb la perspectiva centrada en l'infant del projecte MiCREATE[17]. La forma en què es desenvolupi el diàleg i els temes que

[17]http://www.micreate.eu/?lang=ca

s'abordin dependran en gran mesura de les aportacions dels estudiants. L'ideal és que els nens, nenes o joves participants treballin junts com una comunitat de recerca per enriquir la seva comprensió compartida dels temes relacionats amb la migració, la integració, l'educació i d'altres. En canvi, el professorat s'ha d'assegurar que tots els participants tinguin l'oportunitat de compartir les seves idees i sentiments i de formular-los i enriquir els seus punts de vista a la llum de les contribucions dels altres participants.

La pràctica pretén impulsar la transformació de la cultura escolar a través de la interculturalitat. En particular (cf. James A. Banks), la pràctica:

· Permet la integració dels continguts.
· Garanteix que els coneixements i les experiències de tots els alumnes s'incloguin i es situïn al centre de l'ensenyament.
· Permet reflexionar sobre com la construcció del coneixement pot dependre del marc de referències implícit i dels supòsits culturals.
· Ajuda a crear una cultura escolar empoderadora, en la qual es tenen en compte les perspectives dels i les alumnes sobre el que és una bona educació.

Aquesta pràctica ha estat desenvolupada per Søren Sindberg Jensen, en el projecte Philosophy in Schools de la Universitat del Sud de Dinamarca, per al projecte MiCREATE . El format de diàleg (el tipus de narració i de preguntes) s'inspira en Peter Worley i en el concepte d'indagació filosòfica de la Fundació de Filosofia.

La pràctica s'ha implementat a través d'entrevistes grupals a les escoles daneses participants en el projecte MiCREATE per iniciar un diàleg entre els nens i nenes. Com a mètode d'entrevista en grup, el diàleg genera un espai en el qual els participants tenen l'oportunitat d'expressar i reflexionar des d'una diversitat d'idees sobre temes com ara el benestar, les necessitats, la migració, la llar i l'escolarització, així com generar un espai per al diàleg i la comprensió pel que fa als sentiments dels altres sobre aquests temes.

Aquesta pràctica es pot dur a terme en entorns d'educació formal i no formal. Es recomana destinar entre 30 i 60 minuts per a la sessió, per tal de garantir un temps ampli per al desenvolupament del diàleg.

Facilitar sessions de diàleg sense cap instrucció prèvia pot resultar difícil. Per tant, es recomana que el professorat que tingui previst dirigir una sessió de diàleg, dediqui un temps de planificació a reflexionar sobre: com facilitar el diàleg, quines preguntes aclaridores fer, com fer-les, com distribuir els torns de paraula, etc. I busqui coneixements i recursos sobre la facilitació (llibres, articles, tallers, cursos, etc.).

La sessió de diàleg és adequada com a introducció a un programa del curs més ampli en el qual s'abordin temes relacionats amb la migració i la integració, assegurant que els temes connecten amb la vida dels estudiants. Es proposa dedicar la primera sessió del pla curricular o projecte d'aula o d'escola al diàleg i, en les següents sessions, el professor i la classe poden utilitzar allò que hagi sorgit durant el diàleg com a punt de partida per a les següents sessions del pla didàctic o del projecte en el que s'emmarca. Potser el grup decideixi reprendre aquelles idees que vulgui explorar més, debatent-les més a fons o buscant bibliografia sobre un o més temes. Suposem que el diàleg es dur a terme sota el propòsit de transformar la cultura escolar cap a una pedagogia més intercultural. En aquest cas, es podrien resumir les idees sorgides durant la sessió de diàleg, per exemple, i el professor o professora i la classe podrien treballar sobre com aplicar aquestes idees per a la millora de l'estructura de l'escola i de la vida del centre.

IMPLEMENTACIÓ DE LA PRÀCTICA

A l'hora de preparar la sessió, repasseu el manual de la sessió (vegeu més avall, en l'apartat "Annex: proposta de diàleg") i memoritzeu la narració-estímul. A més, podeu preparar una forma emocionant (narrativa, dramatitzada, expressiva) de llegir-la en veu alta.

Per a la sessió de diàleg, és aconsellable utilitzar una pilota per parlar (o un ninot). Abans d'iniciar el diàleg, situeu les normes bàsiques: 1) Només pot parlar la persona que té la pilota (o el ninot) de parlar, 2) quan el facilitador aixeca la mà amb la pilota de parlar, tothom calla, 3) quan algú està parlant, ningú aixeca la mà, 4) no es pot fer burla de les idees dels altres.

La sessió comença amb el facilitador explicant la primera part de la narració-estímul i fent la primera pregunta de tasca (PT), seguida d'un o dos minuts de reflexió. Els alumnes parlen amb el company o companya del costat sobre la pregunta de manera general. El facilitador distribueix els torns passant la pilota de parlar d'un nen a un altre perquè només parli un cada vegada.

Mentre facilita el diàleg i distribueix els torns, el facilitador pot demanar aclariments o convidar els alumnes a respondre al que han dit altres estudiants. Tanmateix, el facilitador no ha de fer observacions concretes o treure conclusions.

Al cap d'una estona, el dinamitzador explica la segona part de la història i la segona PT, seguit d'una nova ronda de reflexió de dos i dos i, després, de diàleg tot el grup. A continuació, el facilitador segueix amb la tercera part de la història i la tercera PT.

La sessió pot acabar quan s'acabi el temps previst. El dinamitzador no ha de fer un resum al final de la sessió. En canvi, una bona manera d'acabar el diàleg és preguntar: "¿Algú, que no hagi compartit les seves idees avui o no hagi pogut parlar massa, té alguna cosa per afegir?", seguit d'una última ronda de comentaris.

Taula 12. Resum de l'activitat

Participants
Nens, nenes i joves de 10 a 17 anys, amb o sense experiència migratòria, idealment entre 10 i 20 participants més una figura docent o dinamitzadora.
Format
Sessió de diàleg i reflexió.
Duració i fases
La sessió (parts 1 a 3) dura entre 30 i 60 minuts. La sessió pot ser un esdeveniment únic o integrar-se en plans de classes més curts o més llargs.
Recursos humans
Es requereix un docent que faciliti el diàleg. Es recomana que un segon docent observi el diàleg i intervingui en cas que sigui necessari.
Recursos materials
Per als nens i nenes més petits es poden utilitzar dibuixos o ninots que representin als personatges de la història, però no és imprescindible. Per a l'exercici final, es pot utilitzar paper i material per escriure i dibuixar.
Espais
Una aula en la qual els participants puguin seure en cercle en cadires o en una catifa a terra (sense taules).

OBSERVACIONS FINALS

Les sessions de diàleg en la tradició de la investigació filosòfica solen ser obertes. El professor o la professora que facilita la sessió ha d'estar preparat/da per a recollir tots aquells temes que els nens vulguin aportar al diàleg. Per tant, promoure un diàleg requereix una reflexió sobre el propi paper com a professor, que al seu torn pot obrir una reflexió més amplia sobre l'escolarització, els equilibris de poder i les relacions entre infants i adults.

La figura docent o dinamitzadora pot demanar aclariments perquè els nens i nenes expressin les seves idees amb la major claredat possible, però s'ha d'abstenir d'orientar el tema del diàleg en una direcció determinada. Quan es faciliti la sessió

"Nouvinguts", cal estar preparat per a diàlegs que poden portar els temes de la migració i la integració en moltes direccions, per exemple, movent-se tant a través de les fronteres nacionals com dins dels països, regions i ciutats.
Escoltar les idees i perspectives dels nens i nenes pot tenir un valor heurístic tant per als companys com per al facilitador.

OBSERVACIONS DELS PARTICIPANTS

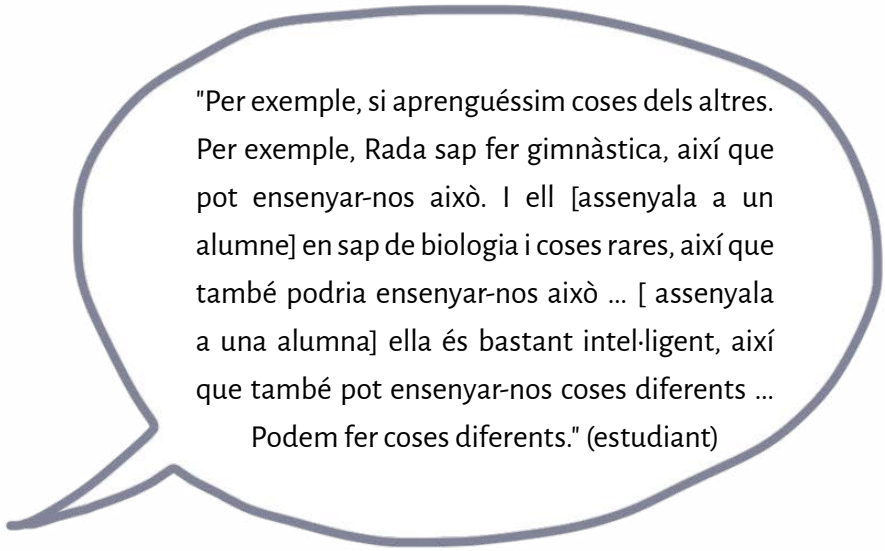

ANNEX: PROPOSTA DE DIÀLEG

NOUVINGUTS[18]

Proposta de Søren Sindberg Jensen (sindberg@sdu.dk)

Atrezzo (opcional):óssos de peluix que il·lustrin als personatges del conte, un dibuix del peix màgic i paper i bolígraf.

Narració-estímul:

Aquesta història consta de tres parts, cadascuna amb una Pregunta de Tasca (PT) i un petit exercici, que els alumnes poden realitzar al final. Col·loquem els accessoris al centre del cercle i expliquem la següent història.

Part 1

Aquesta és la història de la Philu. Un dia la Philu es desperta en una illa deserta. La Philu està sola però a l'illa hi ha menjar i aigüa. La Philu camina cap a la platja i mira a l'aigua. Tot d'una, un gran peix surt a la superfície i comença a parlar amb la Philu: "Sóc un peix màgic i puc veure que estàs sola en la aquesta illa deserta. M'agradaria complir un desig per a tu. Pots triar entre tenir la teva casa a l'illa però sense totes les teves coses, o pots tenir totes les teves coses a l'illa però sense casa teva" -diu el peix.

PT 1: Què triaries? ¿Tenir la teva casa sense totes les teves coses, o totes les teves coses però sense la teva casa? (Per què?)

Part 2

A l'endemà, la Philu surt a explorar l'illa. Quan arriba a l'altre costat de l'illa, descobreix que no està sola. Veu un gran grup de nens i nenes, però cap adult. La Philu pregunta què estan fent. "Estem construint la nostra pròpia escola. Vine i uneix-te a nosaltres".

[18]Aquest annex és una versió modificada i ampliada de Caroline Schaffalitzky (2018): "Hvad skal med på donin Oda ø? (Què m'emporto a una illa deserta?). L'estructura i el format estan inspirats en Worley, Peter (2011), The If Machine: Philosophical Enquiry in the Classroom (Londres: Bloomsbury). Vegeu també el lloc web de la Philosphy Foundation https://www.philosophy-foundation.org/ Consulteu l'àrea de membres del lloc web (que és gratuïta) per veure més exemples de manuals de sessions.

La Philu s'acosta als nens i ells li diuen que han decidit fer la millor escola del món: "Però no sabem què fer a l'escola. Què creus que hem de fer a l'escola?". Els nens i les nenes miren amb curiositat a la Philu.

PT 2: Què haurien de fer els nens i nenes a l'escola? (Per què?)

Part 3

Al tercer dia, la Philu s'allunya una mica de l'escola i torna cap a la platja. Allà el peix reapareix de l'aigua i li diu: "Avui pots triar exactament el que vols tenir a l'illa: què desitges?"

PT 3: Què voldries? (Per què?)

Exercici opcional: Deixeu que els nens, per parelles, dibuixin el que desitgen del peix màgic.

Possibles preguntes emergents:

Quan s'està a casa? És possible sentir-se a casa sense les teves coses? Podeu imaginar algú que mai no s'hagi sentit a casa enlloc? Es pot viure sol? És la llar un sentiment? És la llar un lloc? Què és una bona escola?

Pregunta socràtica:

Què és un desig? Necessitat? La família? Amistat? Educació? Estar sol o sola? Bo / dolent? Felicitat? Tristesa? Pèrdua? Seguretat? Desafiament? Supervivència? Social? Justícia? Valor?

Secció D:
Acompanyament i gestió de la diversitat

En aquest apartat, el personal educatiu trobarà una proposta de gestió de la diversitat. Principalment, és una pràctica per acompanyar els nens i nenes nouvinguts a conèixer com és l'escola i sentir-se acompanyats en la seva integració acadèmica i emocional.

Pràctica 13.
Programa de tutories per a estudiants estrangers (Polònia)

INTRODUCCIÓ

Aquesta iniciativa va ser dissenyada a les escoles de Varsòvia (Polònia) que començaven a acceptar a alumnat estranger per primera vegada. La proposta respon a la necessitat d'un acompanyament més individualitzat per als nens i nenes migrants que arriben nous a l'escola a través d'un programa de tutories i seguiment personalitzat. La iniciativa es va dur a terme entre 2008 i 2010 i actualment està sent suplantada per una figura educativa que ja recull aquestes necessitats dins del sistema educatiu polonès: els mediadors i mediadores culturals.

SOBRE LA PRÀCTICA

Aquesta iniciativa va sorgir com a resposta a la demanda creada per nens i nenes refugiats a les escoles poloneses i a l'absència de solucions sistèmiques sobre com acompanyar a aquests estudiants en el seu procés d'integració i acolliment a l'escola, així com detectar necessitats concretes o altres particularitats en general. La proposta es va desenvolupar en escoles de Varsòvia i més tard es va estendre a

centres educatius d'altres municipis a través de l'intercanvi d'experiències durant conferències, cursos i programes de formació. La idea principal era la d'augmentar les competències interculturals dels professors i professores, pares, mares i altre personal de l'escola mitjançant l'aprenentatge actiu, a més de crear un espai perquè els nens i nenes desenvolupessin les seves habilitats amb el suport extern d'un tutor o tutora.

L'objectiu principal d'aquesta pràctica és gestionar i millorar les oportunitats d'aprenentatge dels nens i nenes migrants proporcionant serveis que responguin a les seves necessitats particulars.

Com a tasca addicional dels professors o treball voluntari de les famílies o altre personal educatiu, la tutoria intercultural esdevé un exemple de les accions comunitàries necessàries en el camí cap a la igualtat de tracte i l'accés a l'educació dels nens i nenes migrants. La pràctica tenia com a objectiu mantenir l'enfocament intercultural i considerar les necessitats de l'infant amb escassos recursos.

Aquesta pràctica és complementària als serveis d'assistència cultural per a nens i nenes migrants més populars a la Polònia contemporània. Es va desenvolupar quan no existia cap normativa legal que permetés a les escoles contractar assistents culturals per l'estudiantat migrant. No obstant això, pot practicar-se en tots els llocs i escoles on els recursos financers són escassos i els nens i nenes migrants són presents en un nombre més significatiu. També s'adapta als sistemes educatius que no ofereixen un marc d'assistència cultural. Aquesta pràctica també implica la participació de la comunitat, el que té beneficis addicionals a la integració. La figura del tutor o tutora comporta satisfer les necessitats particulars de l'infant migrant. El tutor, juntament amb els infants migrants, crea plans d'aprenentatge individuals, els ensenya la llengua i els ajuda a adaptar-se en un nou entorn escolar perquè acceptin les normes de conducta de l'escola o les adaptin a la diversitat cultural de l'infant. Aquest tutor també es converteix en un guia per als infants en la seva adaptació a l'entorn local: com fer la compra, inscriure's a la biblioteca i buscar ajuda en els problemes domèstics. El tutor també media entre els nens i altres professors i

professores, famílies, companys i personal escolar. Els tutors solen ser docents, però poden ser familiars de l'alumnat, activistes locals voluntaris o altres persones. La figura de tutor acompanya el nen en el seu rendiment escolar, l'ajuda a desenvolupar-se, a créixer i a cercar èxits educatius. L'aspecte fonamental de la feina dels tutors és compartir els coneixements sobre les cultures dels altres i tot el que han après amb els nens locals per donar suport a la acceptació dels companys.

A més, es recomana que els tutors hagin rebut o rebin formació en competències interculturals, així com mostrar un desig d'autodesenvolupament i aprenentatge.

Aquesta pràctica també pot adaptar-se a la tutoria entre iguals, en què els companys de classe o els estudiants universitaris que realitzen un aprenentatge professional duen a terme les tasques esmentades anteriorment.

IMPLEMENTACIÓ DE LA PRÀCTICA

Taula 13. Resum de l'activitat

Participants
Grups de totes les edats, treball individual amb nens i nenes migrants a l'aula i en l'entorn escolar.
Format
Assistència a l'escola, la comunitat local i el lloc dels habitants.
Duració i fases
Al llarg del curs escolar.
Recursos humans
Depenent de les habilitats i competències individuals. S'espera que el tutor o tutora conegui la llengua materna de l'infant migrant.
Recursos materials
Depenent de la situació - el coneixement de país d'origen, les eines bàsiques d'ensenyament i aprenentatge.
Espais
Entorn de l'aula o similar.

OBSERVACIONS FINALS

La pràctica de la tutoria individual permet que totes aquelles escoles que no es poden permetre la contractació de personal professional de suport i acompanyament integrat dels infants migrants puguin oferir aquesta alternativa. Alhora, al poder ser duta a terme per familiars, o altres voluntaris col·laboradors amb l'escola, fomenta una major cohesió en la comunitat educativa i un major compromís amb ella i amb els processos d'acollida i integració de la comunitat migrant.

Referències

· Banks, J. A. 1993. Multicultural Education: Development, Dimensions, and Challenges. The Phi Delta Kappan, 75(1), 22-28.

Casanova, M.A, and Rodríguez, H. 2009. La inclusión educativa, un horizonte de posibilidades. La Muralla

· Crenshaw, K. 1989. Demarginalizing the Intersection of Race and Sex: A Black Feminist Critique of Antidiscrimination Doctrine, Feminist Theory and Antiracist Politics. University of Chicago Legal Forum, 1(8), 139-167. http://chicagounbound.uchicago.edu/uclf/vol1989/iss1/8

· Escola Drassanes: http://escoladrassanes.cat/

· European Commission/EACEA/Eurydice, 2019. Integrating Students from Migrant Backgrounds into Schools in Europe: National Policies and Measures. Eurydice Report. Publications Office of the European Union.

· Gandarias Goikoetxea, I. 2017. ¿Un neologismo a la moda?: Repensar la interseccionalidad como herramienta para la articulación política feminista. Investigaciones Feministas, 8(1), 73-93. http://dx.doi.org/10.5209/INFE.54498

· Glissant, E. 2017. Poética de la Relación. Universidad Nacional de Quilmes Editorial.

· Jalušič, V., Bajt, V. and Lebowitz, R. 2019. Migrant Children and Communities in a Transforming Europe. EU Policy Framework for Integration of Migrant Children. Koper: Znanstveno-raziskovalno središče Koper.

· Ignotofosky, R. 2016. Science Women: 50 Fearless Pioneers Who Changed the World. Ten Speed Press.

· Leiva, J. 2011. Participación de las familias inmigrantes y educación intercultural en la escuela. In Contextos educativos, 14, 119-133.

· Levey, G. B. 2012. Interculturalism vs. Multiculturalism: A Distinction without a Difference?, Journal of Intercultural Studies, 33(2) 217-224

To link to this article: http://dx.doi.org/10.1080/07256868.2012.649529

· Mirovni Institut (coord.) 2019. Reception Communities. State of the Art Report. Koper: Znanstveno-raziskovalno središče Koper.

· Ngozi Adichie, C. 2017. The Danger of a Single Story. TED. Ideas worth spreading. https://www.ted.com/talks/chimamanda_ngozi_adichie_the_danger_of_a_single_

story?language=en
· Onsès-Segarra, J. et al. 2020. Educational Community and School Systems. Comparative Report. Koper: Znanstveno-raziskovalno središče Koper.
· Schatz, K. (author) & Klein-Stahl, M. (illustrator). 2016. Rad Women Worldwide. Artists and Athletes, Pirates and Punks, and Other Revolutionaries Who Shaped History. Ten Speed Press.
· Slabbert, C., & Naudé, L. 2020. School as a "stage of life": approaches to diversity among teachers in racially-integrated schools. Educational Studies, 1-13.
· Soudien, C., and Y. Sayed. 2004. "A New Racial State? Exclusion and Inclusion in Education Policy and Practice in South Africa." Perspectives in Education 22 (4): 101–115.
· Walsh, C.. 2012. Hacia la descolonización de las ciencias sociales. In: Arribas, A. et al. (Eds.) Tentativas, contagios, desbordes: territorios del pensamiento, (pp.73-101). University of Granada.

Capítol 2.
Bones pràctiques per a la prevenció i gestió de conflictes ètnics i culturals a l'entorn escolar

Introducció

PERQUÈ ÉS IMPORTANT LA PREVENCIÓ I LA GESTIÓ DELS CONFLICTES INTERÈTNICS?

L'educació contemporània, d'acord amb els document publicats pel Consell d'Europa (Council of Europe), és el procés mitjançant el qual la societat transmet els seus coneixements, habilitats i valors d'una generació a una altra. Com tots i totes sabem, la història d'Europa està plena d'experiències traumàtiques, com ara els genocidis de guerra (per exemple, l'Holocaust o el Porajmos) i les anomenades «neteges ètniques» que, malauradament, hem hagut de lamentar durant els últims cinquanta anys (l'extermini de Srebrenica). Malgrat això, des de la formació de la Unió Europea, aquest conflictes es van apaivagar i es van resoldre de manera pacífica dins de les seves fronteres. Des de l'inici del projecte, gràcies als valors que sustenten la comunitat europea, tots els seus integrants coexisteixen pacíficament i totes les qüestions conflictives o delicades són objecte de compromís i recolzament mutu entre els Estats membres. Un d'aquest valors és l'educació moderna basada en la solidaritat, la no discriminació, la tolerància i la inclusió. Aquesta perspectiva educativa es considera capaç de contribuir a l'empoderament de tots aquells que, per qualsevol motiu, es troben en situacions d'exclusió o desafavoriment. L'exclusió és una experiència que comparteixen diferents grups, incloses les persones migrades i les minories culturals i ètniques que viuen dins un ordre socio-cultural dominant. Una educació adequada fomenta la igualtat de gènere, la promoció dels drets humans, la democràcia, la participació social i la protecció del medi ambient. L'objectiu principal de l'educació és construir societats compromeses i coherents. La pròpia cohesió social i la solidaritat entre grups és una branca essencial de les societats modernes que respecten als individus i als col·lectius des de la igualtat. Per aquesta raó, el Consell d'Europa està convençut de que, en un món en transformació que desafia els esquemes tradicionals, la idea de cohesió social està adquirint una major importància

a l'hora de respondre a les necessitats de desenvolupament de les persones i la seva connexió amb una societat justa i sostenible (Consell d'Europa, 2005, 15).

La cohesió és oposada al conflicte. L'educació en valors treballa per desenvolupar estratègies i pràctiques que evitin una atmosfera conflictiva dins dels entorns educatius. El conflicte pot sorgir en comunitats on els individus i grups tenen diferències culturals, socials i ideològiques significatives. No obstant, la diversitat és alhora un avantatge i una realitat ineludible de les societats contemporànies i sempre té un centre neuràlgic on els valors comuns es troben (Lentin, Titley, 2008, 10). Aquest valors solen ser factors constituents de les identitats i les sensibilitats dels individus i col·lectius i proporcionen pistes d'orientació per a les pràctiques de gestió de conflictes. Tal i com va indicar una de les campanyes juvenils europees recents, "la celebració de la diversitat, com a valor afegit, és fonamental en l'Europa d'avui, una Europa diversa. Aprendre més sobre els altres és una experiència enriquidora que sovint porta a les persones a desenvolupar una major sensibilitat i comprensió cap a la resta d'individus. Per això, la diversitat és essencial per tal de garantir la cohesió d'Europa" (Opinió dels joves, 2006, 6). Les experiències de la diversitat i, per tant, els problemes derivats de les diferències socials, culturals i ideològiques, són diferents a cada país i a cada context. Alguns territoris tenen una llarga història d'acollida de persones migrades, mentre que d'altres són considerats com a nous països de destí dins les rutes migratòries contemporànies (Hopkins, Lowenhaupt, Sweet, 2015). En qualsevol cas, l'intercanvi de bones pràctiques és necessari per aprendre mútuament com fer front als reptes i els desafiaments que planteja la convivència intercultural als centres educatius europeus. Tanmateix, els conflictes que sorgeixen sobre de la qüestió de l'etnicitat a les escoles suposen comportaments discriminatoris que troben el seu origen en prejudicis racials i que mostren una falta de respecte a la naturalesa humana i a la igualtat, sovint amb l'objectiu de mantenir la supremacia d'una majoria hegemònica, ja sigui mitjançant accions deliberades o conductes naturalitzades i inconscients. Aquests comportaments són, al mateix temps, molt habituals i molt perillosos. El procés de prevenció i gestió de conflictes ha d'estar basat en factors positius, ha de fonamentar-se en el diàleg i ha d'evitar la condemna directa de les opinions.

RECOPILACIÓ DE BONES PRÀCTIQUES

En aquest capítol presentem una selecció d'activitats i dinàmiques que poden ajudar a docents i educador/es a gestionar els conflictes derivats de la diversitat ètnica i cultural a les seves escoles o contextos educatius. Les pràctiques han estat recollides a les escoles dels sis països en els qual s'ha dut a terme la recerca del projecte MiCREATE (Eslovenia, Àustria, Polònia el Regne Unit, Dinamarca i Espanya) i acostuma a reflectir els entorns socioeducatius locals, encara que també contenen patrons i idees generals que poden ser adaptades a les particularitats i a les necessitats específiques del propi context. Això vol dir que les propostes i activitats que presentem a continuació ja han estat aplicades en contextos educatius específics i valorades per nens, nenes, joves i docents. Aquest conjunt de propostes suposen solucions innovadores que les escoles han implementat per a la ressolució de conflictes entre infants, comunitat educativa i famílies. Les pràctiques han estat seleccionades d'acord amb la seva viabilitat, adaptabilitat i potencial transformador. Els principals eixos que guien aquesta selecció són:

· Diversitat – Com promoure i visibilitzar la diversitat a l'escola?
· Inclusió – Com estimularuna actitud inclusiva a l'escola?
· Integració – Com aplicar la integració i l'acollida dels nouvinguts més enllà dels gestos simbòlics i dels discursos?
· Sostenibilitat – Com generar iniciatives que perdurin en el temps i no siguin només provisionals?

No sempre ha estat possible reunir tots aquests requisits, ja que les particularitats i les necessitats varien en funció del context original de les pràctiques. Tanmateix, aquesta recopilació ofereix un seguit d'estratègies, idees i propostes creatives que poden contribuir a la prevenció i la gestió de conflictes.

PROPOSTES
Pràctica 1. Fomentant el bilingüisme i la visibilització de cultures minoritàries (Polònia)

Resum

Objectiu
Prevenció de l'escalada del conflicte, comprensió mútua, educació.
Participants
Alumnat, professorat, equip directiu, famílies.
Context/entorn
Entorn escolar.

QUÈ VA PASSAR?

Ens situem a una de les escoles de primària de la província de Malopolska (Polònia), on hi ha un nombre considerable de nens i nenes de població gitana. En aquest centre es va produir una baralla entre diversos nois de 2n curs. El conflicte es va desencadenar a la fila de la cantina de l'escola, mentre, a l'hora del pati, diversos joves esperaven el seu torn per comprar entrepans i begudes. Una de les professores va percebre la disputa i va assenyalar que els nens gitanos es comunicaven entre si en llengua romaní. La professora els va prohibir fer-ho i els va demanar que empresin el polonès, la llengua local «oficial». Davant la prohibició, els nens no van fer cas i van seguir parlant en romaní. Ambdues parts descontentes amb la situació, la professora va informar del problema al director de l'escola i els nens ho van comunicar a les seves famílies. Al dia següent, la professora va expandir la prohibició de l'ús de romaní a la jornada escolar. Diversos alumnes d'origen payo es van burlar dels seus companys i companyes gitanos, fent al·lusió al fet que tenien una llengua prohibida i que si estaven a Polònia, havien de parlar en polonès entre ells. Els pares dels joves que van patir el conflicte amb aquesta professora van presentar queixes al director, que va valorar l'actitud de la professora com a discriminatòria. El director va argumentar a

les famílies el context del conflicte i va instar-les a comprendre les decisions de la docent, però les famílies no van acceptar les explicacions i van considerar que els seus fills havien rebut un tracte injust.

Com es va definir el conflicte

Conflicte entre nens de població gitana i membres de la comunitat educativa payos (alumnat i professorat). Xoc cultural i diversitat lingüística.

Agents implicats

Alumnat, professorat, equip directiu, famílies, mediadora gitana.

Com es va resoldre el problema? - Pla d'acció:

Es va organitzar una segona reunió, aquesta comptant amb la participació de la mediadora gitana de l'escola. Ella va transmetre a l'equip directiu la importància de la llengua en la cultura i la tradició gitana. A més, els nens i nenes gitanos són bilingües, fet que provoca en el període inicial de la seva trajectòria escolar també emprin el romaní a causa d'un coneixement una mica més pobre del polonès, mesclant ambdues llengües. També va afegir que, en general, els nens i nenes adquireixen ràpidament competències lingüístiques bàsiques en polonès i que el bilingüisme no suposa cap problema en el desenvolupament de competències orals en la llengua local, ans al contrari. A continuació, la mediadora es va remetre a la normativa de llengües regionals vinculant a Polònia, tot citant el decret llei. Aquesta part de l'explicació és especialment important en qualsevol contacte amb institucions amb poders administratius, ja que la majoria dels representants d'aquestes institucions són sensibles als arguments legals.

Identificada la problemàtica com una manca general de coneixements sobre el context cultural, la mediadora també va proposar tallers educatius sobre la història i la cultura del Poble Gitano dedicat al professorat de l'escola. El taller va tenir lloc la setmana següent al conflicte desencadenant, fet que va estimular el debat, ja que l'experiència era encara recent. Tant el professorat com l'equip directiu van mostrar molta satisfacció perquè van desenvolupat competències addicionals que els serien

útils en la seva tasca pedagògica diaria. Després del taller, els mateixos docents van organitzar sessions de sensibilització per a l'alumnat. En aquestes sessions es va comentar la possibilitat de sentir-se incòmode en una situació on una altra persona empra una llengua diferent a la pròpia. Tanmateix, el component més important d'aquestes sessions va ser el fet de compartir elements propis de la cultura gitana. Aprendre i compartir paraules de la llengua romaní i trets característics de la cultura roma va propiciar un espai lúdic i pedagògic on tot l'alumnat va sentir-se part. Aquesta iniciativa fomenta la visibilització de la multiculturalitat i dels entorns bilingües.

DESENVOLUPAMENT DE LA PRÀCTICA

Recolzament/preparació del professorat: existien coneixements previs, eines i mètodes relacionats amb l'educació multicultural?

El professorat tenia coneixement sobre el multiculturalisme al centre i la importància de les competències culturals, però cap coneixement sobre la cultura i la història del Poble Gitano.

Sensibilitat cultural: el professorat coneixia l'origen dels nens i nenes i el seu context cultural?

Sí, però no coneixia els valors i les particularitats de la cultura gitana.

Competència cultural: El professorat va tenir en compte les diferents cultures dels implicats al conflicte? Com?

No en un principi, però la intervenció de la mediadora va propiciar un entorn d'aprenentatge per al professorat i l'adquisició de competències addicionals.

Perspectiva centrada en la infància: El professorat va escoltar a les dues parts implicades en el conflicte?

Sí, però no es va tenir en compte la importància de la llengua dins la comunitat gitana ni els problemes lingüístics dels nens gitanos a l'escola primària.

Cooperació amb les famílies: el professorat va col·laborar amb les famílies?

Sí, després de donar a conèixer el cas, gràcies a la presència d'una mediadora cultural, les dues parts van acordar organitzar accions de sensibilització i educació en valors.

Recolzament extern: el professorat va comptar amb recolzament extern? (mediació cultural, psicòleg, altres docents, equip directiu, etc.)

Una mediadora gitana, educadors i educadores d'una organització local romaní que va realitzar tallers educatius i va ajudar a preparar als professors per a l'ensenyament a l'escola. Ambdues parts (famílies i professorat) es van escoltar mútuament, la qual cosa va afavorir que el conflicte no s'agreugés.

Quins aspectes més importants van contribuir a la resolució del conflicte?

La col·laboració de la mediadora cultural, l'organització de tallers educatius adreçats al professorat i la participació activa dels nens i nenes.

S'ha avaluat l'eficàcia de les solucions aplicades?

No va haver avaluació d'aquestes activitats.

Aquest cas pot traslladar-se a altres contextos? Per què?

En aquestes situacions, sempre és valuosa la presència d'un mediador/a que contribueixi a que totes les parts implicades arribin a entendre's. El conflicte no s'agreuja, fet que permet introduir solucions educatives addicionals que recolzin al professorat que no tenen coneixements o competències relacionades amb la cultura gitana.

Les formes de resolució són innovadores? Per què?

Enfocament holístic: l'assumpte no va finalitzar amb la conversa entre el director, el professorat i les famílies. Es va comptar amb recolzament extern, però també es va decidir donar els passos següents: en primer lloc, tots els professors que treballaven a l'escola van participar a les activitats educatives. En segon lloc, el treball amb els nens i nenes, no només va resoldre el conflicte, sinó que també va permetre conèixer a la resta i va despertar la curiositat relacionada amb les diferents cultures entre els nens.

Pràctica 2.
Màster Xef. Mediació inclusiva davant de casos de bullying a través de les cultures culinàries (Polònia)

Resum

Objectiu
Prevenció de l'escalada del conflicte, comprensió mútua, educació.
Participants
Alumnat, professorat, assistent de direcció.
Context/entorn
Entorn escolar

QUÈ VA PASSAR?

Ens situem al context d'una escola primària a Polònia que rep un nombre considerable d'alumnat migrat cada any. En aquest context, es va produir una situació d'assetjament en la qual van participar nens i nenes polonesos (locals) i vietnamites (migrats). Un grup de noies va iniciar un grup de Facebook amb els companys i companyes de classe, en el que van excloure de manera deliberada a una noia d'origen vietnamita. La noia estava molt afectada pel rebuig i va compartir el seu malestar amb la tutora. Aquesta no va reaccionar a les demandes de l'alumna, tot restant importància a l'assumpte. Al cap d'un temps, la docent es va adonar que la noia estava molt retreta i gairebé no participava a les dinàmiques de classe i va ser llavors quan va decidir intervindre. La professora va proposar a la noia tornar a parlar del tema, però aquest cop l'alumna no va voler parlar obertament del problema. Així doncs, la docent va intentar parlar amb la família, però malauradament la comunicació va ser molt difícil degut a les diferències lingüístiques. No existia cap servei de mediació cultural o lingüística a l'escola.

Com es va definir el problema?

Exclusió d'una companya vietnamita per motius d'origen, llengua i cultura.

Agents implicats
Alumnat, professorat i mediació cultural.

Com es va resoldre el problema? Pla d'acció
Preocupada per l'estat de salut mental i condicions emocionals de l'alumna, el professorat es va posar en contacte amb una escola propera que sí que gaudia d'un equip de mediació cultural. El director d'aquesta escola va accedir a realitzar una consulta sobre l'assumpte, a partir d'una col·laboració entre escoles. El mediador cultural i la jove van mantenir una tutoria. En un principi ella va seguir amb una actitud tancada cap als educadors, i només va dir que no volia anar més a aquella escola i es va posar a plorar. A la següent tutoria, l'alumna va poder obrir-se i explicar al mediador quina havia estat la situació i el conflicte amb les companyes. També va afegir que el fet del grup de Facebook no va ser un cas aïllat, sinó que les companyes es burlaven d'ella i dels seus pares de manera habitual, tot dient que servien gossos i gats al restaurant que regentaven.

Després de parlar amb l'alumna, el mediador cultural de l'altra escola i la tutora es van preguntar quina solució podien proposar en aquesta situació en virtut de restaurar una convivència pacífica i un entorn acollidor i amigable a l'aula. Com a resultat d'aquest procés, es va decidir provar una resolució innovadora i creativa: es va organitzar una mini-competició basada en el famós concurs de televisió «Màster Xef», on hi van participar alumnes de diferents classes. El lema culinari era «la cuina del món» i es va contemplar la tradició culinària de diferents països del món. Els alumnes es van organitzar en petits grups i van triar el país a representar per sorteig. Després, sota la supervisió d'un grup "d'experts" (membres de la comunitat educativa que van actuar com a tal), van preparar un plat i una mini xerrada sobre la riquesa de la cuina que presentaven. Entre elles s'hi trobava la cuina vietnamita. Si per qüestions logístiques o higiènico-sanitàries no és possible cuinar o dur plats cuinats a l'escola, l'activitat es pot dur a terme mitjançant presentacions (per exemple, mitjançant l'elaboració de pòsters amb imatges i descripcions de les receptes).

Després de divertir-se plegats i plegades en una activitat plena de sorpreses, les noies que van originar el conflicte amb l'estudiant vietnamita van mantenir una animadaconversa amb la companya sobre les delícies culinàries que hi havia al Vietnam. La noia els va prometre que ensenyaria fotografies del restaurant familiar regentat per la seva família al Vietnam. També va explicar que en aquest país són molts els polonesos que visiten els restaurants vietnamites. Amb el temps, la professora va veure amb alleujament i alegria com el grup de companyes de classe jugaven plegades i la convivència es veia restaurada. L'actitud de la noia vietnamita també era diferent: somreia i es va començar a mostrar més activa durant les classes. uczniów i nauczycieli.

DESENVOLUPAMENT DE LA PRÀCTICA

Recolzament/preparació del professorat: existien coneixements previs, eines i mètodes relacionats amb l'educació multicultural?

La professora va notar un canvi en el comportament de la nena, però al principi no va reaccionar davant del problema assenyalat per la pròpia afectada. Al poc temps, al percebre l'apatia i el retraïment de la noia, va reaccionar. Va buscar solucions i recolzaments perquè no sabia com procedir. També va ser conscient de que havia restat importància al problema. La professora no tenia els coneixements ni les competències culturals útils per aquesta situació. Malgrat això, estava decidida i va buscar recolzament extern. L'ajut del mediador cultural, el recolzament de la direcció de l'escola i la col·laboració entre escoles van resultar crucials.

Sensibilitat cultural: el professorat coneixia l'origen dels nens i nenes i el seu context cultural?

N'era molt conscient, però no tenia coneixements específics sobre tema.

Competència cultural: El professorat va tenir en compte les diferents cultures dels implicats al conflicte? Com?

Malauradament, els professors i professores a Polònia no adquireixen coneixements sobre la matèria durant la formació que els capacita per a treballar a centres educatius.

Perspectiva centrada en la infància: El professorat va escoltar a les dues parts implicades en el conflicte?

La professora va parlar amb la noia que va ser víctima d'exclusió i bullying, però li va treure importància al problema.

Cooperació amb les famílies: el professorat va col·laborar amb les famílies?

Va haver un intent per part de la professora, però les diferències lingüístiques van impedir una comunicació eficaç.

Recolzament extern: el professorat va comptar amb recolzament extern? (mediació cultural, psicòleg, altres docents, equip directiu, etc.)

El paper del mediador cultural va ser crucial, però també la determinació de la professora a l'hora d'identificar i afrontar el problema. Va ser conscient de que havia comès un error al restar importància a la situació i va decidir rectificar. Ella no tenia els coneixements ni les eines adequades, però va buscar recolzament extern.

Quins aspectes més importants van contribuir a la resolució del conflicte?

L'actitud de la professora va ser molt important en aquest cas. Va admetre el seu error i va seguir buscant recolzament. Va buscar el consell d'una persona que pogués atendre a la nena i gestionar la situació conjuntament amb ella. Després, es va arribar a una solució que involucrava a tota la comunitat escolar.

S'ha avaluat l'eficàcia de les solucions aplicades?

No va haver avaluació d'aquesta activitat.

Aquest cas pot traslladar-se a altres contextos? Per què?

Sí. En aquesta situació de falta de coneixement o de competències, d'incertesa o de manca de comunicació adequada, val la pena recórrer a un recolzament extern. Les activitats de caràcter lúdic també van ser importants, ja que van apropar a l'alumnat a diverses tradicions culinàries a través d'una dinàmica accessible i divertida. L'experiència va ser tan eficaç que no solament va afectar positivament a l'alumnat a nivell de convivència intercultural, sinó que va despertar la seva curiositat sobre altres cultures i els hi va inspirar a seguir indagant.

Les formes de resolució són innovadores? Per què?

Es va mirar d'aplicar un enfocament holístic: l'assumpte no va finalitzar amb la conversa entre el director, el professorat i les famílies. Es va comptar amb recolzament extern, però també es va decidir donar els passos següents: en primer lloc, tot el claustre es va implicar en el desenvolupament de l'activitat. En segon lloc, el treball amb els nens i nenes, no només va resoldre el conflicte, sinó que també va permetre conèixer l'origen dels companys i companyes i va despertar la curiositat relacionada amb les diferents cultures i tradicions entre l'alumnat.

OBSERVACIONS DELS PARTICIPANTS

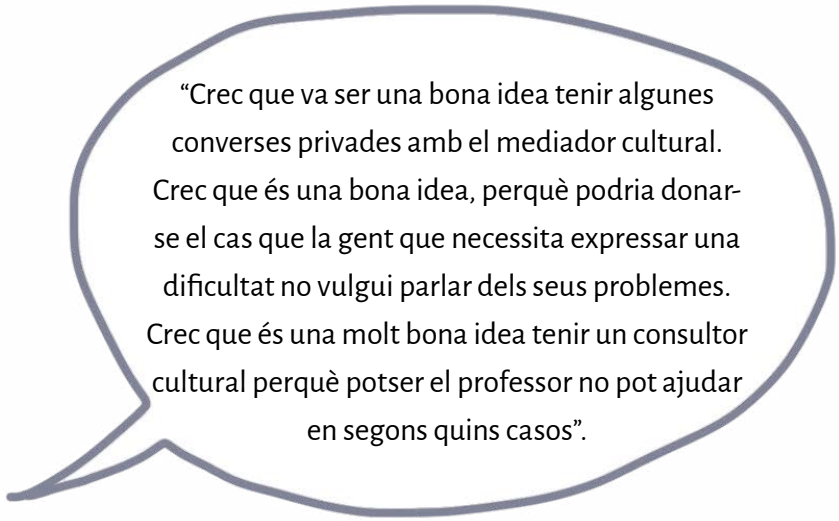

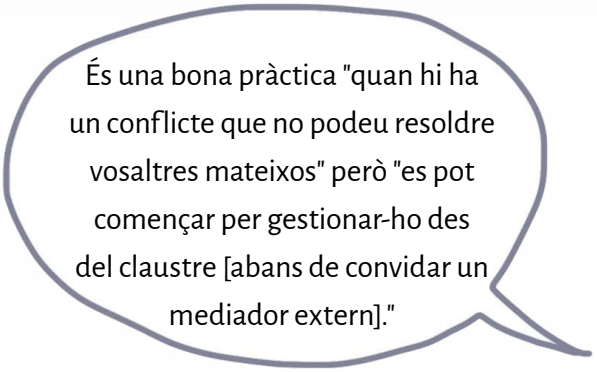

Pràctica 3.
Mediació de conflictes interètnics a l'aula (Eslovènia)

RESUM

· La present pràctica és una forma de mediació en un cas de conflictes interpersonals entre alumnes de diferents orígens ètnics, culturals i racials dins un mateix entorn escolar.

· Els principals objectius de la pràctica són:
- Reconèixer l'existència del conflicte interètnic.
- Adreçar-lo de forma adequada.
- Evitar una escalada dels conflictes.
- Sensibilitzar sobre la comunicació no violenta i la convivència en un entorn multicultural.

· La pràctica és aplicable en un entorn escolar quan sorgeixen conflictes entre dos o més alumnes per diferències ètniques.

· Està pensat per a que els i les docents l'apliquin amb l'alumnat en cas de conflicte.

· L'aplicació pràctica mostra efectes positius a llarg termini.

· La valoració que fan els participants de la pràctica és molt positiva perquè es tracta a tothom implicat al conflicte de forma equitativa i respectuosa. Busca el consens i la reconciliació de totes les parts. Permet que tothom sigui escoltar i respectat, i pugui expressar les seves opinions. La pràctica busca el consens i la resolució del conflicte en benefici de tothom.

Objectius

· Reconèixer el problema / conflicte.
· Abordar el conflicte de manera adequada.
· Evitar l'escalada del conflicte o el sorgiment d'altres conflictes.
· Augmentar la consciència general sobre la comunicació no violenta i la convivència intercultural.

Context/entorn

La pràctica es va desenvolupar i utilitzar en una escola de primària eslovena amb un alt percentatge de població immigrant i la conseqüent diversitat cultural, religiosa, ètnica i racial.

DESCRIPCIÓ DE LA PRÀCTICA

Quan es produeix un conflicte entre dos o més alumnes basat en diferències ètniques, d'origen, de cultura, de religió, o d'aparença, el professorat o les persones de referència intervenen immediatament. Si el conflicte s'agreuja durant la classe, el professorat pot esperar fins al final per iniciar la mediació o disposar immediatament d'una persona«de reforç» (depèn de la gravetat dels conflictes). S'ha de reconèixer i abordar qualsevol forma de conflicte —des dels de caràcter verbal, fins a l'assetjament físic, de naturalesa virtual (cyberbullying), etc.—.

La conversa amb l'alumnat implicat ha de tenir lloc el més aviat possible. El professor/a o mediador/a ha d'escoltar a tots els alumnes implicar en el conflicte. Els alumnes participen activament en el procés de resolució i suggereixen formes d'arribar a un acord. Els conflictes es discuteixen, es medien i es resolen gradualment. Depenent de la gravetat del conflicte, intervenen altres persones (director, famílies, consell escolar, etc.). El paper principal del professorat és el de mediar, organitzar un lloc segur on totes parts puguin comunicar-se, expressar els seus sentiments i sentir-se escoltades.

L'objectiu principal és comunicar a totes les parts que aquest comportament és inacceptable, improductiu i que no es pot tolerar sota cap circumstància.

El professorat ha de transmetre l'alumnat un missatge clar de que desaprova aquest comportament, però que això nocomporta un enuig personal amb ningú. També es demana als i les alumnes implicats que participin com a tutors dels companys i companyesmigrats nouvinguts en el present i/o durant els propers cursos.

Després d'aquest primer pas, tota la classe s'involucra en discussions posteriors sobre el que va succeir, per què i com es podrien prevenir situacions similars en el futur. Es dona espai als alumnes i se'ls anima a que expressin, col·laborin i compateixin experiències, històries de vida, i que s'impliquin activament en la mesura del possible.

Objectius
· Reconèixer un problema / conflicte · Abordar el conflicte de forma adequada · Evitar l'escalada del conflicte o d'altres conflictes. · Sensibilitzar als estudiants sobre la comunicació no violenta i la convivència intercultural.
Temporització
Aproximadament 1 hora amb els estudiants involucrats en el conflicte i 2 hores addicionals amb la resta de la classe.
Participants
Estudiants implicats al conflicte Tota la classe
Materials/recursos
-
Entorn
Entorn escolar

OBSERVACIONS FINALS

En el cas de violència interètnica, l'ètnia, la cultura, religió, l'origen, l'aparença o el fenotip poques vegades suposen l'únic factor o desencadenant de la violència entre l'alumnat. Normalment, aquests elements interseccionen amb d'altres, com ara el nivell socioeconòmic, el rendiment escolar, trets de personalitat o altres trets que denoten diferències de qualsevol mena. Els i les educadores han de buscar sempre aquests altres elements, sense assumir un simple biaix racial o ètnic.

OBSERVACIONS FINALS

Les relacions entre estudiants de diferents nacionalitats depenen molt de l'ambient social general o de l'ambient local. Si hi ha algun conflicte en el món del futbol, per exemple, les relacions poden ser una mica tenses. Si està succeint alguna cosa a nivell social, com crec que va passar durant la guerra dels Balcans, la tensió es trasllada als nens i nenes. (...) Les tensions interètniques estan presents quan alguna cosa va malament en el món de la política o en el context social. Ara, per exemple, amb la crisi econòmica, poden ressorgir aquest problemes.

(Professor de primària)

Pràctica 4.
Teatre dels Oprimits (Eslovènia)

RESUM

El Teatre de l'Oprimit és un mètode molt emprata l'activisme teatral amb finalitats pedagògiques i educatives i com a eina per promoure la justícia social i el diàleg, però, a més a més, també pot tenir efectes terapèutics individuals i col·lectius. Obre un espai per a temes dels que no s'acostuma a parlar i dóna veu a aquells que normalment no tenen veu o dels qui la veu no s'escolta amb prou força. En el Teatre de l'Oprimit es parla de la vida real dels nens, nenes i joves a l'aula, a l'escola i a la resta de comunitat local, a més de visibilitzar i treballar les qüestions que preocupenals joves, entre les quals també s'hi pot trobar l'existència de conflictes interètnics.

· Els principals objectius de la pràctica són:
- Obrirun espai per a l'expressió personal.
- Promoure el diàleg.
- Abordar les opressions personals i col·lectives.
- Promoure la justícia social.
- Afrontar els problemes i conflictes interculturals.

· o més alumnes per diferències ètniques i culturals i quan es volen abordar temes interculturals i interètnics.

· Es necessita la participació de tota la classe.

· L'aplicació pràctica mostra efectes positius a llarg termini.

· La valoració que fan els alumnes de la pràctica és positiva perquè la pràctica tracta a tots els alumnes de manera equitativa i respectuosa. Deixa espai per a que tothom

s'expressi, fomenta la participació i el diàleg de tota la classe, i busca l'empoderament de tots i totes, però especialment dels que tenen menys presència i menys veu dins del grup.

Objectius

- Sensibilitzar als estudiants sobre la injustícia social i les formes d'opressió.
- Elevar l'empatia.
- Veure diferents perspectives sobre un mateix tema (per exemple, conflicte interètnic, multiculturalitat, etc.).
- Explorar maneres de lluitar contra les desigualtats, la discriminació, el racisme, les injustícies i altres formes d'opressió, que poden no ser vistes o evidents a primera vista.
- Educar i formar als alumnes perquè reaccionin de forma més adequada

Antecedents

Els seus inicis es remunten als anys 60 de segle XX i s'atribueixen al director, escriptor i polític brasiler Augusto Boal, tot i que les seves diverses tècniques s'han estès posteriorment per gairebé un centenar de països arreu del món. Avui dia, la pràctica s'utilitza de moltes maneres i en diferents contextos, amb diferents mètodes i amb finalitats diverses. La dinàmica que presentem a continuació s'ha dissenyat per a ser aplicada en l'entorn d'un grup-classe de secundària i es basa en una tècnica del teatre-imatge, que és també la més popular de totes les tècniques emprades al Teatre de l'Oprimit.

A través del Teatre de l'Oprimit es va crear un "laboratori", un joc teatral actiu i flexible, un assaig de la realitat on es van testar estratègies que després podrien utilitzar-se en la vida quotidiana. Aquestes es van discutir, se'n van cercar els seus potencials i després es va intentar que els alumnes fossin conscients de com poden reaccionar en situacions d'opressió determinades.

DESCRIPCIÓ DE LA PRÀCTICA

Al Teatre dels Oprimits no hi ha actors ni espectadors, sinó que tots els participants (tota la classe) acaben essent, alhora, intèrprets i espectadors de l'obra. Els —en un principi— actors (un petit grup d'alumnes, escollits pel professorat o bé voluntaris) presenten una breu escena d'opressió (per exemple, una escena de bullying, una situació de discriminació racista o una baralla). El contingut de l'escena pot ser una situació/incident real que hagi tingut lloc a la classe, o bé fictici. Els i les intèrprets han d'improvisar l'escena, no cal tenir un guió i/o escenari fix. El professor/a pot limitar-se a donar alguns punts de partida sobre els quals començar la improvisació. Quan s'arriba al clímax del conflicte representat, el dinamitzador (el o la professora) crida "STOP!" i l'escena s'atura. Els intèrprets han de quedar congelats, mantenint la posició estàtica en la que estaven quan s'ha cridat Stop. En aquest moment, els participants que estan mirant l'escena des de fora comenten l'escena i proposen maneres de solucionar el conflicte presentat. Un cop algú proposa la seva opinió per resoldre l'escena, el dinamitzador el convida a entrar en l'escena. L'espectador es converteix en actor i interpreta els seus suggeriments per afrontar la situació, representant-la físicament a l'escenari amb la resta de companys i companyes. Les intervencions van seguides d'un debat públic més ampli sobre la realitat de cada intervenció i el seu potencial realista per a la situació suggerida. La(es) escena(es) es repeteix(en) diverses vegades amb diferents intervencions que deriven en diferents resolucions o conclusions.

El teatre també inclou un moderador, és a dir, el comodí (que pot ser un professor o professora, una altra persona adulta o un alumne o alumna) que representa el pont entre els espectadors i els intèrprets i anima els espectadors-actors a la participació activa, a l'acció, al debat i a la reflexió, tot moderant i gestionant de manera ordenada les intervencions.

Aquesta tècnica empra el teatre com a eina per abordar les possibilitats de canvi: és un reflex de la realitat i un exercici per actuar en futures situacions de la vida real. Els organitzadors poden sol·licitar l'ajuda d'un professor d'art o d'un artista local

(especialment teatral) per organitzar l'exercici, o bé dinamitzar-lo amb els propis recursos.

Objectius
· Reconèixer els problemes i conflictes · Donar veu als oprimits · Veure diferents perspectives sobre el problema · Estimularl'empatia · Explorar possible solucions i formes de combatre els conflictes interètnics. · Entrar para saber com reaccionar més adequadament
Temporització
Aproximadament entre 1:30hi 2h (segons necessitats i disponibilitat)
Participants
Tota la classe
Materials/recursos
vestuari de teatre (opcional)
Entorn
sala polivalent, gimnàs o aula ordinària

OBSERVACIONS FINALS

El teatre dels oprimits excedeix la forma artística pura i l'acte polític present que pretén donar poder als individus i grups de persones oprimides, donar-los veu per expressar els seus pensaments, opinions i emocions i aportar justícia social a la classe, a l'escola i a la societat. Durant la representació teatral dels alumnes, en un ambient lúdic i més relaxat, poden abordar-se temes i situacions complexos.

OBSERVACIONS DELS PARTICIPANTS

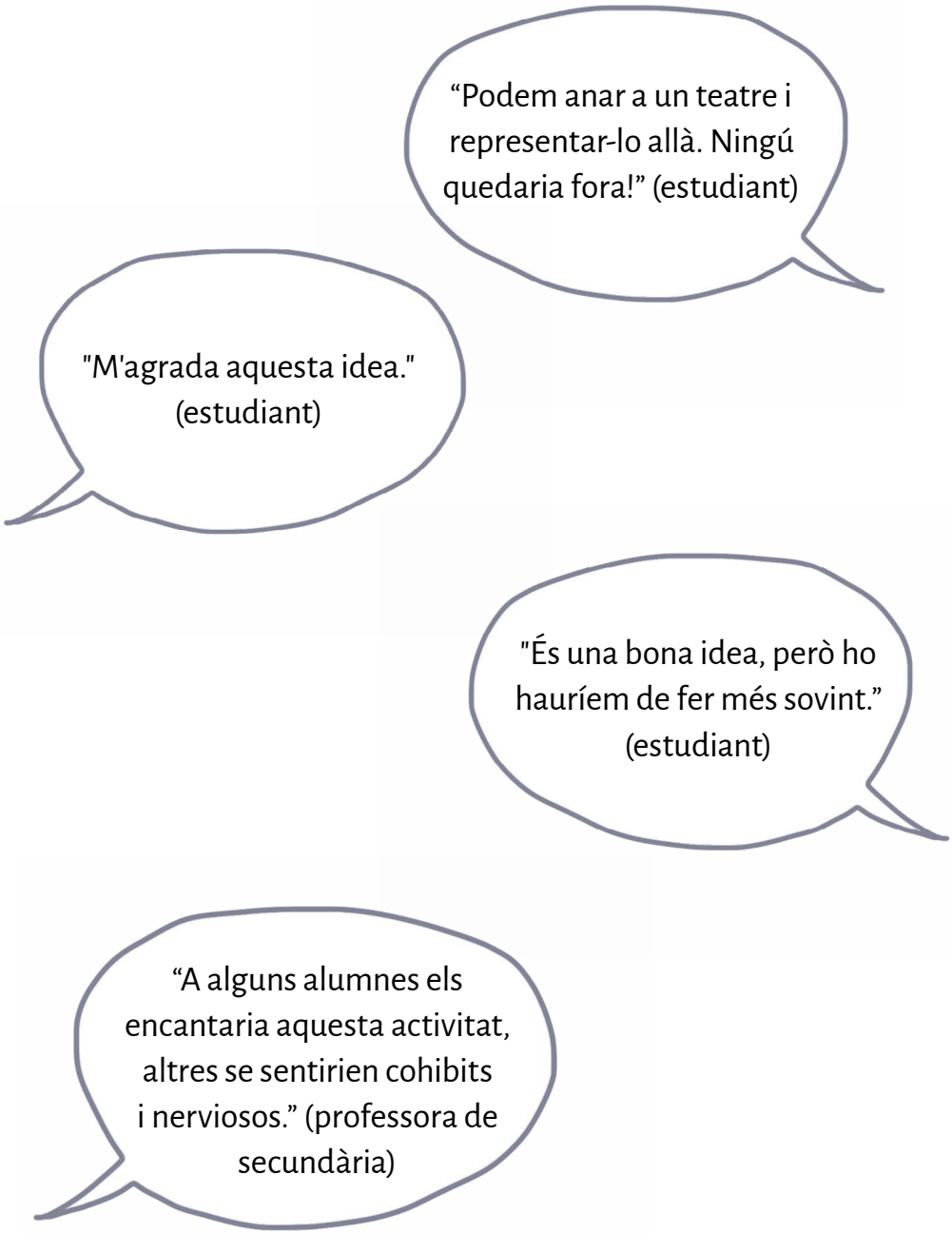

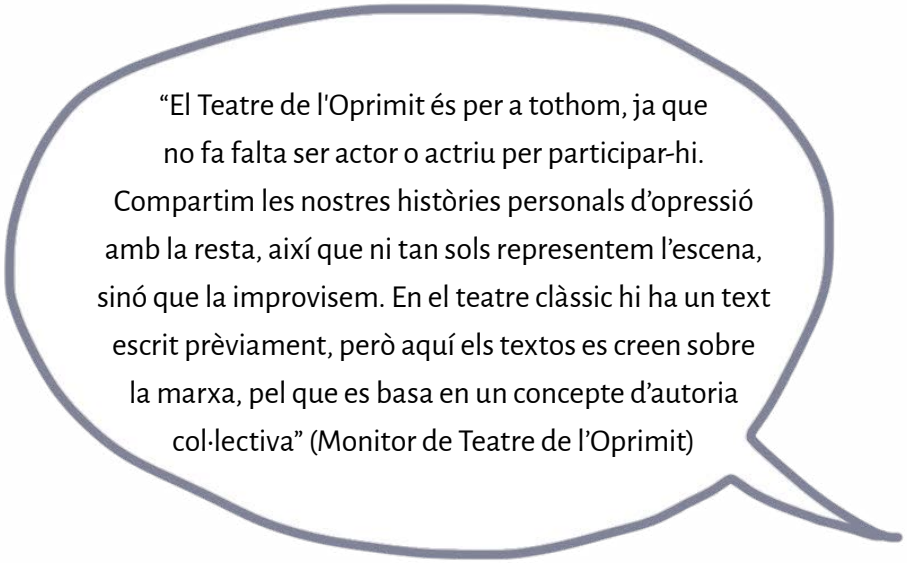
"El Teatre de l'Oprimit és per a tothom, ja que no fa falta ser actor o actriu per participar-hi. Compartim les nostres històries personals d'opressió amb la resta, així que ni tan sols representem l'escena, sinó que la improvisem. En el teatre clàssic hi ha un text escrit prèviament, però aquí els textos es creen sobre la marxa, pel que es basa en un concepte d'autoria col·lectiva" (Monitor de Teatre de l'Oprimit)

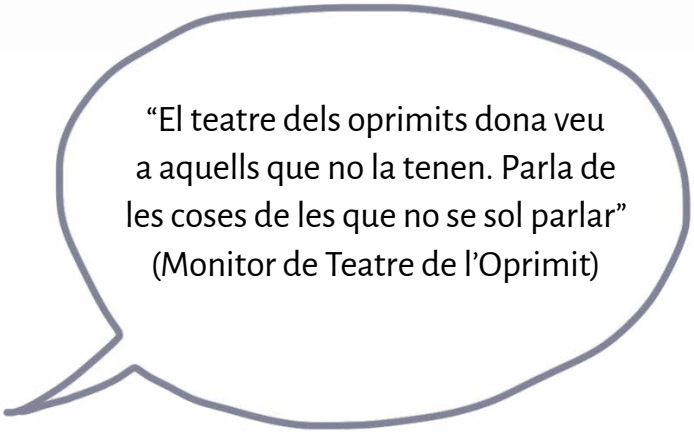
"El teatre dels oprimits dona veu a aquells que no la tenen. Parla de les coses de les que no se sol parlar" (Monitor de Teatre de l'Oprimit)

Imatge 1.

Pràctica de teatre entre joves.

Font: banc d'imatges de lliure accés Pexels

Pràctica 5.
Mediació entre iguals. Organització d'un equip de mediació des del propi alumnat (Àustria)

Resum

Objectiu
La mediació entre iguals a les escoles significa mediar conflictes amb i entre joves d'aproximadament la mateixa edat.
Participants
Alumnes de l'escoles de 12 a 18 anys, equip de mediació.
Context/entorn
Aquesta pràctica va ser desenvolupada i introduïda pels professors per facilitar la comunicació i la cohesió de la comunitat de la classe. A la pràctica els alumnes són formats com a mediadors entre iguals, és a dir, mediadors de conflictes per resoldre'ls entre els seus companys. Els alumnes de diferents països d'origen desenvolupen de manera conjunta valors/enfocaments comuns i possibilitats d'interacció pacífica entre ells basats en l'empatia, el respecte i l'acceptació. Tracten les seves pròpies actituds davant els conflictes i reben formació sobre la gestió dels mateixos.

QUÈ VA PASSAR?

La dinàmica de les classes acostuma a ser bona, però també poden produir-se conflictes basats en diferents dimensions. En algunes classes escolars, els conflictes basats en l'origen nacional produeixen un gran efecte en les dinàmiques col·lectives, en el sentit que els grups poden desenvolupar prejudicis contra altres companys basats en creences nacionals o religioses. Els professors ens expliquen que això dóna lloc a baralles i formes d'assetjament a l'escola.

La següent iniciativa es va elaborar per tal de no crear tabús sobre aquests conflictes, sinó que es va mirar d'afrontar-los sense permetre que es produguessin formes de

paternalisme. El seu objectiu és resoldre els conflictes entre l'alumnat a través dels mateixos estudiants.

DESENVOLUPAMENT DE LA PRÀCTICA

La mediació entre iguals és un mètode pedagògic per treballar i resoldre conflictes entre iguals. La mediació entre iguals a les escoles significa intervenir en conflictes amb i entre joves d'aproximadament la mateixa edat. La mediació entre iguals es basa en l'experiència que la resolució de conflictes per part de companys de classe (grans) sempre és millor acceptada per les parts en conflicte que la intervenció dels adults. La mediació entre iguals és un element important en la prevenció de la violència a les escoles, la mediació és una discussió voluntària segons unes regles i amb un procediment determinat (fases). Els mediadors guien a les persones afectades perquè aquestes trobin de forma independent un acord mútuament satisfactori per al conflicte. La base de la mediació és el principi "win-win", és a dir, només s'arriba a una solució quan les dues parts estan d'acord amb els acords assolits conjuntament. Els i les participants adquireixen aquest mètode de discussió clarament estructurat, que està orientat a la resolució de conflictes i als resultats. Els mediadors entre dos o més alumnes o grups d'alumnes, són acceptats per totes les parts i reben l'encàrrec de mediar. A causa del nivell escolar de la iniciativa, es dóna una clara delimitació del camp d'acció dins el procés de mediació.

La mediació entre iguals és un programa a llarg termini. Per aplicar-lo de forma sostenible a les escoles, s'hauria de planificar un període més llarg (de 3 a 5 anys). La durada de la formació dels mediadors entre iguals qualificats no hauria de ser interior a 40 o 60 hores de teoria, pràctica i auto-experiència. En aquestes sessions de formació, també cal reflexionar sobre les estructures de poder a l'escola i entre els companys per establir un equilibri. D'aquesta manera s'evita que la mediació entre iguals es converteixi en un instrument de poder i autoritat. En aquest sentit, és important que cada part accepti als mediadors i mediadores i pugui escollir a una altra persona de l'equip de mediació si cal. A més, es requereix una formació i supervisió contínua per part dels formadors i formadores, en què es pot discutir,

reflexionar i trobar solucions a les situacions de mediació i a les relacions mútues.

Objectius

· Millorar el clima social de l'escola
· Participar en la prevenció de la violència a l'escola
· Alleujar als professors dels conflictes quotidians dels alumnes
· Impartir habilitats socials als alumnes formant-los com mediadors en conflictes
· Donar als alumnes més responsabilitat personal
· Desenvolupar una consciència jurídica
· Fomentar la tolerància i la capacitat d'afrontar els conflictes

Participants

La mediació, en el sentit de mediació entre iguals, s'utilitza més sovint amb estudiants d'entre 12 i 18 anys. La formació dels mediadors i mediadores (estudiants) la poden dur a terme:

· Formadors (professors formats de la seva pròpia escola) i / o
· Professors formats d'altres escoles de la regió,
· Equipaments socioculturals extraescolars per a joves,
· Proveïdors externs (requereixen recursos públics o finançament)

Duració

Entre 40 i 60 hores de formació en mediació.
El fet que els mòduls de formació s'ofereixin en blocs, com lliçons individuals, com seminaris de cap de setmana o com a combinacions d'aquests depèn de les possibilitats organitzatives i financeres de l'escola o de l'equip formador.

Recursos
Un nombre mínim d'hores per al grup d'estudiants, és a dir, els mediadors entre

iguals (per a reunions fixes, discussions de casos, reflexió i planificació).

Recursos per a la formació/suport dels mediadors per part de, com a mínim, dos professors (formadors) del centre. Aquí es pot parlar dels problemes i dificultats, com l'abús de poder o les represàlies, que poden produir-se dins de la dinàmica dels companys. En aquest cas, els mediadors necessiten un intercanvi i una supervisió regulars per poder tractar les diferents situacions de forma adequada.

Entorn

Si és possible, una sala pròpia i centralitzada per a l'entrevista individuals, els documents, etc. Alternativament, es disposa de, com a mínim, una aula adequada per al temps de les xerrades de mediació. És possible posar en marxa un servei de diari un o dos cops per setmana, perquè els joves tinguin un punt de contacte si volen resoldre conflictes a través de la mediació entre iguals. En cas contrari, és aconsellable presentar l'equip de mediació o els joves o intervenir quan els professors detectin conflictes. Atès que les estructures escolars poden ser molt diferents, es recomana considerar, juntament amb els mediadors entre iguals i els formadors, com la mediació entre parells pot integrar-se al codi de conducta de l'escola i, a continuació, discutir-ho amb la direcció de centre.

Pràctica 6.
Projecte de formació social. Capacitació de l'alumnat en matèria d'educació social i prevenció de conflictes (Àustria)

Resum

Objectiu
Els projectes de formació social són útils per mediar conflictes i promoure les habilitats socials. A més, la formació social pot estimular processos de cohesió de grup i, per tant, pot arribar a ser també un mètode de prevenció de conflictes.
Participants
Alumnes (comunitat d'un sol grup-classe), professorat i mediadors o psicòlegs escolars.
Context/entorn
Entorn escolar

QUÈ VA PASSAR?

El principi bàsic de la "formació social" és desenvolupar la independència, l'esperit d'equip i la responsabilitat personal de tot l'alumnat. A la vida quotidiana de l'escola poden sorgir repetidament conflictes de menys o més envergadura, que han de ser afrontats i mediats a causa del malestar que comporten dins de l'entorn d'aprenentatge. En aquest sentit, els projectes de formació social són útils per prendre consciència sobre els conflictes i aprendre a afrontar-los. Els conflictes es poden entendre com una part fonamental de les interaccions socials i ens ofereixen l'oportunitat d'aprendre els uns dels altres, tot desenvolupant l'empatia. Això també fomenta els processos de creació de grups i és una mesura per la prevenció de conflictes.

Els projectes de formació social normalment es duen a terme amb la col·laboració d'educadors i educadores socials o psicòlegs i psicòlogues escolars. No es tracta d'un programa específic, sinó d'un marc en el qual es poden dur a terme diversos mètodes

i exercicis.

És essencial que el punt de partida del projecte siguin les percepcions i avaluacions específiques de les situacions socials que es viuen dins de l'entorn escolar. A més, s'ha de reflexionar conjuntament sobre els comportaments i els possibles conflictes. Aquests punts de referència poden convertir-se en estratègies comunes per resoldre conflictes a l'aula, que han de seguir formant part de la cultura de la classe després del projecte. Això es fa a través d'una estreta col·laboració amb el professorat.

La formació social està dissenyada per ajudar a promoure la seguretat i l'orientació a l'aula, a través de l'estimulació de:

- Habilitats i gestió de conflictes.
- La percepció de si mateix i dels altres.
- La capacitat de comunicar.
- La capacitat de criticar i ser criticat.
- La capacitat de treballar en equip.
- La capacitat de prendre decisions.
- L'empatia

DESENVOLUPAMENT DE LA PRÀCTICA

La formació social ha de durar entre 8 i 10 hores dobles. Podeu triar si voleu que les sessions estiguin molt juntes o deixar un espai entre elles. La primera opció garantitza un major aprofundiment en els continguts de la formació.

Si com a docents ja heu realitzat formacions socials i teniu competències en l'àmbit, no cal involucrar altres formadors (educadors i educadores socials, psicopedagogs, etc), però és aconsellable, ja que aporten una perspectiva neutral i una mirada externa sobre el context. Si no és possible comptar amb aquests recursos, es pot comptar amb algun altre membre de la comunitat educativa que mantingui un altre tipus de relació amb el grup (per exemple, el tutor o tutora d'un altre curs).

Depenent de la composició de l'equip (professorat amb o sense psicòleg escolar o educador social), el professorat dissenya, de manera autònoma, una proposta de formació social adreçada a l'alumnat. Si hi ha altres persones implicades, abans de la formació social ha d'haver un debat sobre els temes rellevants que es vulguin treballar. Si ja s'ha produït un conflicte a la classe, és important compartir aquesta informació amb l'equip de mediadors i mediadores perquè les persones externes puguin incloure aquest tema en la formació social. La situació serà diferent si el conflicte és entre companys i companyes o entre alumnes i professorat. Cal anar amb compte de no compartir informació delicada de manera poc curosa i respectuosa. Si no s'ha produït cap conflicte, també es pot decidir juntament amb la classe quins temes es volen treballar. Una estratègia és utilitzar rodafolis, que es poden distribuir per l'aula per tal que els i les estudiants escriguin idees i propostes. Heus aquí alguns suggeriments de temes genèrics:

· Origen (què vol dir ser de X país?Com percebem els altres? Quin paper juga l'origen cultural en les meves relacions? etc.)

· Gènere (què vol dir ser noia / noi / no binari / transgènere / etc.?Quines normes s'associen a les categories de gènere ? etc.)

· Aparença i fenotip (quina importància té l'aparença per mi? Com m'afecta l'aparença i l'aspecte físic dels companys? color de pell, forma i tamany del cos, forma dels cabells, manera de vestir, pentinat, etc.)

Un cop definits els temes, es comença a organitzar la formació social. Aquesta organització la farà l'equip encarregat de la formació, ja sigui el mateix professorat, l'educador/a social o el psicòleg/a. Per promoure la dinàmica de grup i facilitar la reflexió, es poden incloure dinàmiques, imatges i jocs de rol. Les diverses tasques estan dissenyades per promoure la reflexió individual, així com la creació d'un ambient de confiança dins de la classe. Atès que la formació social proporciona un marc per a diversos temes, es poden incloure diferents mètodes de creació de grups. Heus aquí alguns suggeriments:

1. Dues veritats i dues mentides: cada participant proposa dues afirmacions veritables sobre si mateix que no conegui cap membre del grup, si és possible, i dues afirmacions que no siguin veritables però que puguin imaginar-se. A continuació, una persona fa quatre afirmacions i els altres han d'endevinar quines són vertaderes i quines no. Quan tothom ho hagi endevinat, es repeteixen les afirmacions i cada persona que cregui que són veritables aixeca la mà. Llavors es revelen les mentides i es passa al següent participant.

2. Reflexió de gènere: aquest mètode pretén fomentar la reflexió sobre la pròpia identitat de gènere i el seu significat a la societat. Es poden escriure preguntes de reflexió a la pissarra o bé treballar a través d'imatges (per exemple, mostrant subjectes la identitat de gènere dels quals no està clara, dones en oficis que no corresponen a la distribució tradicional del gènere, etc.) A continuació, els i les alumnes poden elaborar una descripciódel que significa el gènere per ells i les seves percepcions al dia a dia. Transcorreguts uns 15 o 20 minuts, es comparteixen les idees en petits grups de 3 o 4 persones o en sessions plenàries. Durant el debat, també es poden relacionar els temes amb qüestions socials (per exemple, la posició de les dones dins la societat, els sentiments i les masculinitats, l'heteronormativitat, els moviments pels drets de les dones i la comunitat LGTBIQ+, etc.).

3. Baixar el pal: en una rotllana, tots els participants estiren el dit índex i es col·loca un pal (per exemple, una canya de bambú, un bastonet xinès o algun objecte semblant) entrecada participant. Els pals s'aguanten amb la pressió del dit índex de cada un dels participants, que mantenen el contacte amb els extrems del pal. Cada pal s'aguanta gràcies al contacte, a cada extrem, amb el dit índex de dos participants. Això vol dir que cada persona mantindrà el contacte amb un pal al dit índex de la mà dreta, i un altre al dit índex de la mà esquerra. A continuació, tots han de posar el pal a terra junts. No obstant això, cap persona del grup pot perdre el contacte amb el pal mentre ho fa. Si això passa, el pal caurà al terra i el grup haurà de tornar a començar. L'exercici es realitza millor a l'aire lliure.
Després de cada exercici, s'ha de realitzar una ronda de comentaris i s'han de discutir les dificultats i experiència del grup.A més, aquests exercicis poden servir per esbrinar

el que és important per a cada un dels alumnes de la classe. Aquestes idees poden integrar-se conjuntament en les normes de la classe com a regles de conducta i tenir així un efecte més durador. Els diferents exercicis tenen també l'efecte de crear un enteniment mutu i poden evitar així els conflictes. Al final de la formació social, es pot fer una ronda de cloenda i parlar del que s'ha après.

Pràctiques 7 i 8.
Reflexionem sobre els continguts dels llibres de text des d'una perspectiva intercultural crítica (Dinamarca)

Resum

Pràctica 7:

Objectius
Fer visible les normes, els valors i identitats dels alumnes a l'aula. Preparar el camí per al diàleg intercultural. Resoldre els conflictes directes basats en l'ètnia, la religió, la cultura, etc.
Participants
Estudiants treballant en grups i el/la docent. Entre 8 i 10 alumnes d'entre 15 i 17 anys d'edat.
Context / entorn
L'aula com a entorn d'aprenentatge. La classe com una comunitat d'aprenentatge diversa.

Pràctica 8:

Objectius
Afegir una dimensió intercultural a la reflexió dels llibres de text i altres mitjans educatius. Reflexionar sobre l'enfocament de la cultura, l'ètnia, etc. en els llibres de text. Examinar com els llibres de text inclouen o exclouen els diferents alumnes. Examinar com es construeixen la majoria i les minories en els llibres de text. Examinar el paper de l'ètnia, la cultura, etc. en la presentació de conflictes.
Participants
Alumnes de 8è a 10è curs (de 15 a 17 anys) i docents.
Context
La dinàmica es pot aplicar a una classe on els alumnes oposin resistència als llibres de text i altres mitjans educatius; o bé en classes en què es decideix discutir els llibres de text per altres motius.

Originalment, aquests dos exercicis van ser desenvolupats per un grup d'investigadors i investigadores de la University College de Copenhaguen (Dinamarca). S'ha desenvolupat amb la finalitat d'equipar als estudiants de magisteri per a la gestió dels temaris adquirits i els incidents a l'aula i a l'escola que puguin donar lloc a conflictes basats en l'ètnia, la religió, la cultura, etc. o entre la majoria i les minories. Els exercicis s'han adaptat de manera que poden ser emprats per docents i alumnes del primer cicle de secundària. El punt de partida teòric dels exercicis és la interseccionalitat i un enfocament dinàmic de la cultura.

Els exercicis han estat testats a l'aula en les nostres escoles de treball de camp.

Pràctica 7

QUÈ VA PASSAR?

Què vol dir ser normal? Quines normes cal seguir? Aquestes preguntes es van posar a debat en una classe i no es va arribar a cap consens. A continuació, es va posar en pràctica el següent exercici per tal d'esbrinar com es posicionen els i les alumnes de diferent maneres pel que fa les normes socials i a l'experiència dels prejudicis.

L'exercici prepara el terreny per debatre sobre la diversitat i l'origen dels conflictes a l'aula.

DESENVOLUPAMENT DE LA PRÀCTICA 7

La classe es divideix en grups de quatre. Cada alumne rep un paper. Es dibuixa un ésser humà en el paper i s'escriuen les següents categories al voltant de l'ésser humà:

Religió, ètnia, raça, llengua, gènere, nacionalitat, estatus migratori, antecedents familiars, lloc de residència, ingressos, treball, capacitat / discapacitat, edat, orientació sexual, educació.

"En què et diferencia de la majoria de la classe?" Pregunta la persona dinamitzadora. "Subratlla les paraules en les que creus que et diferències de la majoria."

Un cop fet això, els i les alumnes comparteixen els resultats. A continuació, debaten al voltant de quatre preguntes:

1. Quina d'aquestes categories és més important per a tu? (a nivell de normes socials, identitat, identificació...)
2. Has experimentat prejudicis contra tu relacionats amb algunes d'aquestes categories o grups de categories?
3. Alguna vegada t'has distanciat d'algú o has actuat amb prejudicis cap a algú que és diferent a tu?
4. Com podem aprofitar la diversitat a l'aula que s'ha posat de manifest en aquest exercici? Podem fer-ho?

Aquestes preguntes podrien ser massa abstractes per als estudiants. En aquest cas, poden plantejar-se d'aquesta altra manera:

1. Quina d'aquestes paraules significa més per a tu a l'hora de definir qui ets?
2. Has estat alguna vegada víctima d'assetjament per la teva religió, ètnia o qualsevol altre motiu?
3. Has assetjat alguna vegada a altres companys per aquests motius? Per què?
4. És un avantatge o un desavantatge que siguem diferents en aquesta classe? Per

què?

La persona dinamitzadora llegeix les preguntes en veu alta. Cada alumne del grup respon. A continuació, es duu a terme una sessió de debat en cada grup de quatre. Opcionalment, els i les alumnes discuteixen en una sessió plenària al final de la sessió. Un tema per a la sessió plenària pot ser el següent: per què sorgeixen els conflictes?

Pràctica 8

QUÈ VA PASSAR?

Una classe (de vuitè, novè o desè grau) rep classes sobre el colonialisme a l'assignatura d'història, sobre el globalisme en l'assignatura de ciències socials, sobre el cristianisme i l'islam en l'educació religiosa, o sobre la literatura mundial en la assignatura de llengua materna

Alguns dels estudiants estan descontents i insatisfets amb el llibre de text. Argumenten que no poden reconèixer-se a si mateixos, els seus antecedents i les seves experiències en el llibre de text. El que està escrit en el llibre de text no és la veritat, afirmen. Els seus valors són atacats, subratllen.

La professora es pregunta si els alumnes es troben que són posicionats com "l'altre" i veuen que les seves experiències, valors i coneixements personals/culturals són deslegitimats. Es tem que això provoqui una resistència a l'aprenentatge.

En aquesta situació es pot provar el següent exercici. S'insta als alumnes atenir un enfocament crític ideològic en l'anàlisi dels llibres de text.

DESENVOLUPAMENT DE LA PRÀCTICA 8

Dividiu la classe en grups de quatre.

Després de llegir un capítol del llibre de text, els i les alumnes debaten sobre les següents preguntes:

- Quins països, persones, pobles, etc. apareixen en l'extracte de el llibre de text?
-nEscriviu cada país, persona, poble en un paper (un paper per país, persona o poble)
- Quant s'ha escrit sobre cada un d'ells?
- Quines paraules (per exemple, adjectius) s'empren per descriure aquests països, pobles o persones? Escriu un mapa mental amb allò identificat en els papers.
- Compara com es retraten els diferents països, persones, pobles, etc., que apareguin en l'extracte del llibre de text.
- La descripció és negativa, positiva o a mitjes? per què? / per què no?

Cada grup debat sobre les preguntes proposades i selecciona cites o imatges del llibre de text per recolzar les seves conclusions.

En la sessió plenària, cada grup presenta les seves conclusions i es discuteixen les diferents contribucions.

El debat d'aquestes preguntes en els grups prepara el terreny per a debatre les següents preguntes en una sessió plenària. Les paraules en cursiva han de ser explicades pel professor o professora i els alumnes han de discutir el significat de les mateixes:

- Inclou el (capítol del) llibre de text les experiències de tots els alumnes de la classe?
- Tothom pot identificar-se en el llibre de text?
- Com es presenten/construeixen els llocs i les persones?
- Com es presenta Dinamarca (o el país en el qual està situada l'escola) en contrast amb/en relació amb altres països?
- Hi ha algun grup de persones marginades? Com apareixen?
- El llibre de text té un enfocament estàtic o dinàmic de la cultura?
- El llibre de text té un enfocament mono, multi, inter o transcultural?
- És possible que tots els alumnes participin en igualtat de condicions a l'hora de respondre a les preguntes i tasques del llibre de text?

Finalment, la classe discuteix com es podria dur a terme una reedició del llibre de text

per a convertir-lo en una eina no exclusiva, sinó inclusiva. Així, els alumnes completen el seu treball de crítica ideològica i la seva reflexió sobre el llibre de text.

OBSERVACIONS DELS PARTICIPANTS

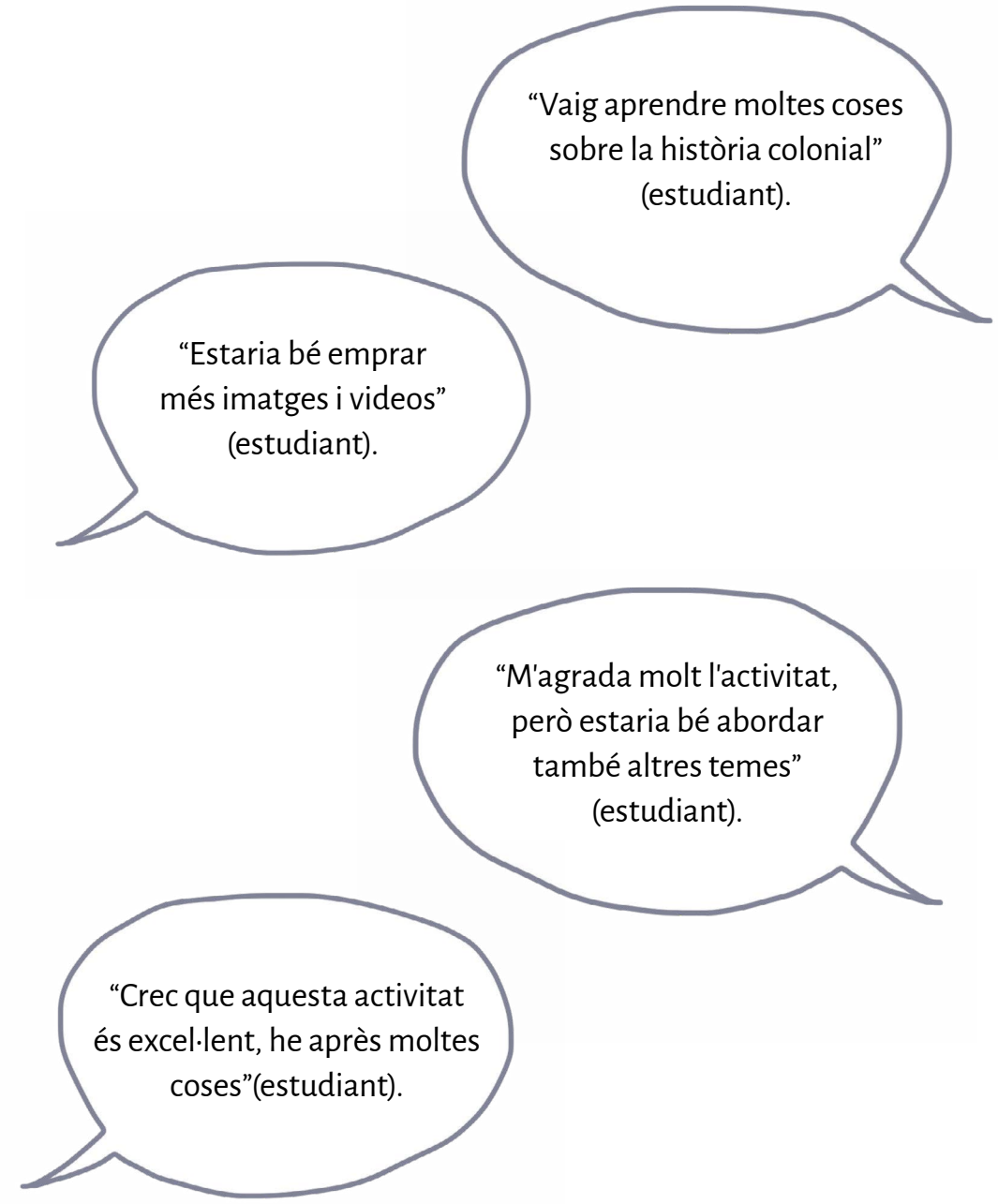

Pràctica 9.
Literatura multicultural a l'escola. Cultures, formes de lectura i inclusió literària (Dinamarca)

En aquesta activitat posa el focus als següents factors clau sol·licitats a la plantilla:

· **Diversitat** – Com promoure i visibilitzar la diversitat a l'escola?
· **Inclusió** – Com estimular una actitud inclusiva a l'escola?
· **Integració** – Com aplicar la integració i l'acollida dels nouvinguts més enllà dels gestos simbòlics i dels discursos?
· **Sostenibilitat** – Com generar iniciatives que perdurin en el temps i no siguin només provisionals?

Resum

Objectiu
Evitar la por a la implicació i promoure les competències culturals en general a les classes, promovent les capacitats del o la professora per treballar amb temes desconeguts i potser controvertits.
Participants
La persona docent i el seu alumnat en matèries escolars com a Llengua, Història, Ciències Socials, Aprenentatge en Llengües Estrangeres, Aprenentatges de segones llengües.
Context / entorn
Nadia Mansour va col·laborar amb tres professors i escoles en el seu projecte de doctorat (Mansour 2020) al voltant de la seva intervenció del que va denominar «lectura multicultural en tres classes». Dos dels tres professors van manifestar, abans de la intervenció, inseguretat i incomoditat a l'hora d'indicar i gestionar lectures i diàlegs al voltant de temes d'experiències minoritàries i diversitat cultural i lingüística. Els dos docents sentien una falta de coneixement sobre com afrontar i gestionar les discussions sobre religió, les diferències d'actituds cap al sexe i el gènere i la por a les seves pròpies generalitzacions, a més de sentir inseguretat a l'hora d'afrontar les generalitzacions dels alumnes. La tercera professora té un origen cultural i lingüístic

divers i va mostrar més seguretat.
Mansour va elaborar un material d'ensenyament-aprenentatge per a professors i alumnes i va seguir la intervenció en les tres classes. Les tres classes i els tres professors van adquirir més valor i formes de parlar de "temes difícils", com les diferències culturals, la religió i el control social que tracta la novel·la juvenil multicultural seleccionada. (Mansour, 2020), per els professors i les classes el van tractar de forma diferent.

QUÈ VA PASSAR?

Aquesta iniciativa no es centra en un conflicte, sinó en un problema general dins un enfocament escolar majoritàriament monocultural a Dinamarca, malgrat un relativament gran grup-classe amb una barreja d'estudiants i diversitat d'orígens considerable entre l'estudiantat.

La dinàmica aquí s'inscriu en el nostre desig de durabilitat i d'un desenvolupament més innovador per donar als professors el valor d'assumir temes difícils i conflictius a classe. Els temes hi són, però l'ansietat dels docents per moderar i facilitar els diàlegs entre l'alumnat, deixa les problemàtiques als mateixos nens, nenes i joves, sense mediació. Aquesta pràctica podria preparar als i les docents per crear una cultura de classe que incorpori la resolució oberta de problemes des d'una perspectiva intercultural.

Com es va definir el problema?

Mansour actua sobre dos vessants dels problemes, que en l'equip d'investigadors i investigadores de la SDU descrivim com una mena de doble negligència o manca de reconeixement de les minories, tant en els materials d'aprenentatge que s'empren habitualment a les aules daneses, com en la manca de coneixement, experiència i models d'ensenyament per incloure els temes de les minories i introduir-los en la cultura de l'aula i en les normes compartides de la cultura del diàleg.

Agents implicats

Professorat, equip de supervisió de la intervenció a l'aula i alumnat.

En primer lloc, un investigador de l'equip danès SDU-Micreate el provarà a molt petita escala amb un professor col·laborador en una classe de secundària durant la tardor de 2020. Utilitzarem una història curta que mostra algunes de les característiques que Mansour defineix com Literatura Multicultural (veure més a baix).

Com es va resoldre el problema? Pla d'acció

D'acord amb Nadia Mansour, a través de:
1. El desenvolupament de materials d'aprenentatge, inclosa la lectura del que Mansour anomena«literatura multicultural», i
2. Suport i acompanyament als professors mentre proven el material d'aprenentatge per primera vegada.

Mansour escriu en el seu resum (Mansour 2020):

Pàgina vii:

El propòsit d'aquest estudi és desenvolupar una definició de la literatura multicultural i examinar com el professorat i l'estudiantat negocien les identitats, la cultura i l'estil de lectura quan llegeixen una novel·la multicultural per a joves adults, ja que el disseny de l'ensenyament es centra en el desenvolupament de les competències culturals dels i les alumnes.

(...)

A la part teòrica d'aquesta investigació, la literatura multicultural es defineix tant sobre la base del seu propòsit pedagògic, de representar a les minories a través de la literatura, (Cai & Bisho, 1994) com sobre les característiques literàries unificades,

que he desenvolupat utilitzant la teoria de Soren Frans sobre la literatura de la migració. Segons Fran (2013), la procedència de l'autor no és un criteri decisiu per a la literatura migratòria. En aquest sentit, aquest estudi presenta una definició literària de la literatura multicultural, que no té res a veure amb el color de la pell o l'origen de l'autor o autora. En canvi, aquest estudi presenta categories literàries temàtiques i estilístiques rellevants per a la literatura multicultural.

(...)

Pàgina vii - viii:

- La literatura multicultural reflecteix la diversitat d'una societat a través de la representació de diverses formes culturals solapades, com els valors, les perspectives, les tradicions, les religions, les perspectives sobre la vida, etc. (Frank, 2008; Shannon, 1994, Tremp, Martínez, Yokota i Naylor, 2002).
- La literatura multicultural privilegia la perspectiva de les minories i retrata la seva experiència (Cai, 2002; Yokota, 1993).
- La literatura multicultural inclou llibresque tracten temes universals, com el dolor, l'amistat, l'amor, l'escola, etc. però amb minories com a protagonistes (Sims, 1982) (expressats a través de marcadors micro, com ara els noms dels personatges).
- La literatura multicultural conté una barreja lingüística, una barreja discursiva (Frank, 2008) o un canvi de codi entre diferents llengües que reflecteixen diferents grups culturals. La sintaxi d'aquests llibres també s'escriu de vegades deliberadament per reflectir la cultura.

Pàgina ix:

Com a tal, la intervenció també examina com els professors i els alumnes negocien la cultura, la identitat i les maneres de lectura. En altres paraules, la investigació indaga quines veus i cultures són legítimes a les aules, quan el pla d'estudis tracta explícitament de les minories. Observo com el professorat i l'alumnat de tres classes de 8è grau llegeixen literatura multicultural i treballen amb tasques relacionades amb

la meva intervenció. El meu propòsit analític és buscar les negociacions d'identitat, cultura i formes de lectura, amb especial atenció a les estratègies d'interrogació dels tres docents i les oportunitats de posicionament que obren sobre els processos de la lectura a la classe (Cai, 2002). Després de llegir Haram a les tres aules, he recollit les avaluacions de l'alumnat que em permeten veure com ells i elles es posicionen en l'escriptura.

Pàgina x:

En aquest estudi, sostinc que és important incloure textos multiculturals en l'assignatura de danès (o la llengua local). La vida i les veus de les minories haurien de formar part de l'autocomprensió nacional i desafiar la concepció monocultural dels danesos i daneses. A més, l'anàlisi d'aquest estudi mostra que és important que el professorat sigui conscient de les seves pròpies creences, actituds i pràctiques relacionades amb l'ensenyament de la literatura multicultural, ja que les diferents estratègies d'interrogació poden obrir o tancar la inversió personal, cultural o d'un altre tipus negociada pels estudiants en la lectura. En aquest estudi, els i les alumnes dels tres casos parlen de la seva pròpia cultura i la dels altres amb respecte. Els alumnes es van identificar amb els personatges de la novel·la. Especialment els alumnes bilingües van contribuir lingüística i culturalment a les converses sobre el text.

DESENVOLUPAMENT DE LA PRÀCTICA

Recolzament/preparació del professorat: existien coneixements previs, eines i mètodes relacionats amb l'educació multicultural?

Els tres docents van avaluar després de la intervenció que el material didàctic tenia una funció clau per a l'ensenyament i la promoció del diàleg a l'aula al voltant de la novela danesa Haram (Cristina Aarmand, 2016). El material didàctic va ajudar al professorat a preparar les seves classes al voltant de la lectura de Haram, tot desenvolupant estratègies de qüestionament i enfocament per al treball al voltant dels temes i personatges de la novel·la.

Sensibilitat cultural: el professorat coneixia l'origen dels nens i nenes i el seu context cultural?

D'alguna manera, l'objectiu de tota la intervenció era precisament equipar al professorat perquè actuessin en un context concret i amb un enfocament que els permetés conèixer a l'alumnat com a individus, a més d'assolir una certa seguretat a l'hora de construir un diàleg amb l'alumnat sobre temes difícils, com ara la religió, el sexe, la repressió social, el gènere, l'amistat i les normes socials.

Competència cultural: El professorat va tenir en compte les diferents cultures dels implicats al conflicte? Com?

Un dels principals problemes és que el professorat acostuma a sentir inseguretats a l'hora d'abordar el que esperen que siguin temes conflictius, i Mansour mostra com un dels professors es queda molt callat i gairebé es congela quan un alumne suggereix que "les noies haurien de tornar a casa i fregar el plats"(Mansour, 2020). No obstant això, el silenci d'aquest professor va deixar espai perquè la resta d'alumnes donessin una resposta al seu company de manera autònoma. Els professors sovint se senten urgits a gestionar i donar bones solucions i respostes correctes, el que és en part la raó de la seva ansietat per abordar temes difícils, perquè no existeix una única solució

per a moltes de les qüestions i problemes plantejats, només hi ha bones reflexions i un coneixement compartit al voltant d'enormes dilemes. El professor no ha de responsabilitzar-se dels problemes no resolts al món, només donar cabuda al diàleg. Especialment a una aula diversa i culturalment mixta, els problemes necessiten espai i temps per ser reflexionats i compartits (Hoegh, 2017 aib). El professorat pot arribar a guanyar-se la confiança de l'alumnat i aconseguir un ambient de diàleg respectuós si deixa que siguin els i les pròpies alumnes les que reflexionin i s'interroguin per la necessitat d'aprofundir en les seves opinions i idees. Mansour mostra que els temes difícils estan dins l'entorn escolar, però que sovint no es comparteixen amb el professorat sinó que es treballen pel mateix alumnat. Aquesta intervenció sembla ajudar tant al professorat com l'alumnat en aquest procés.

Perspectiva centrada en la infància: El professorat va escoltar a les dues parts implicades en el conflicte?

Els tres docents que van participar en l'activitat van triar adaptar les tasques a la seva manera de fer i en sintonia als seus coneixements previs, així com al context a l'escola i la classe. Tanmateix, a totes tres classes, la intervenció es va obrir a la participació de l'alumnat i aquest va sentir un clima de diàleg més obert i respectuós. Especialment la classe amb molts alumnes d'origen mixt estava entusiasmada amb el curs de literatura multicultural.

Cooperació amb les famílies: el professorat va col·laborar amb les famílies?

No, les famílies no van participar de manera activa a l'experiència.

Recolzament extern: el professorat va comptar amb recolzament extern? (mediació cultural, psicòleg, altres docents, equip directiu, etc.)

Sí, la intervenció va ser recolzada per la pròpia Mansour, investigadora predoctoral, però els materials d'aprenentatge estan ara publicats i oberts per al seu ús. Es recomana comptar amb suport extern la primera vegada per part d'un supervisor/a

amb enfocament dialògic, diàleg a l'aula i en el grup, enfocament de Filosofia amb Nens, o similars.

Quins aspectes més importants van contribuir a la resolució del conflicte?

Per esmentar només dos aspectes:

1. El professorat participant va fer referència al fet que l'activitat estava enfocada a recolzar la seva tasca docent i a desenvolupar noves estratègies i eines pedagògiques que reforcessin les seves competències en matèria de diversitat cultural.

2. L'alumnat va respondre molt positivament a que se'ls convidés a dialogar sobre temàtiques difícils, a ser escoltats i escoltades, a expressar-se de manera oberta, a explorar les normes socials i culturals i a aprofundir en els seus coneixements sobre la seva pròpia cultura, tradició i religió i la dels altres en un bon ambient.

S'ha avaluat l'eficàcia de les solucions aplicades?

Mansour va realitzar avaluacions qualitatives, escrites i orals, entrevistes i grups de discussió amb professors i alumnes.

Aquest cas pot traslladar-se a altres contextos? Per què?

Sí, el material didàctic, l'enfocament dialògic i els debats organitzats a través de preguntes poden desenvolupar-se més i aplicar-se en qualsevol context, perquè és una mesura general de resolució de conflictes i de prevenció per construir una aula més dialògica en la què el professor o la professora es llenci a entaular converses difícils amb el seu grup. Poder afrontar els conflictes a través del diàleg és una part important de l'educació per la democràcia.

Les formes de resolució són innovadores? Per què?
Sí, subratlla Mansour:

Aquesta dissertació també conclou que les estratègies d'interrogació dels professors, el seu autoposicionament, així com el posicionament dels i les alumnes i dels personatges en la novel·la (Davies i Harré, 1990), afecten sobre quines cultures, quines actituds i quines normes legitimen els diàlegs a l'aula. Per extensió, és important destacar que la tesi no defensa enfocaments pedagògics particulars quan es llegeix literatura multicultural a les aules. Per exemple, quan ensenyen literatura multicultural, el professorat ha de triar si es centra en les diferències culturals o en les similituds entre cultures. Els docentsque van participar en l'experiència van prendre aquesta decisió basant-se en les característiques del seu context particular. D'altra banda, aquesta dissertació aporta una perspectiva important, i és que són els mateixos docents els que han de prendre aquesta decisió. Els tres professors participants afirmen que la intervenció de l'equip investigador va ser crucial. Si no s'hagués comptat amb aquesta col·laboració externa, no haguessin triat llegir literatura multicultural. Així mateix, afirmen que la intervenció els va ajudar a parlar de "temes difícils". (Mansour, 2020, x)

OBSERVACIONS DELS PARTICIPANTS

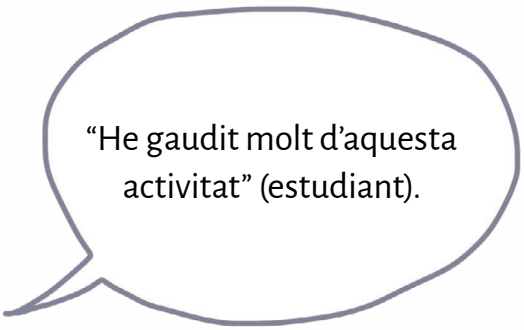

Pràctica 10.
La bústia de les preocupacions (Regne Unit)

Resum

Objectiu
Denúncia confidencial de conflictes o assetjament, gestió de l'ansietat dels alumnes.
Participants
Alumnat i personal escolar.
Context/entorn
La comunitat escolar.

QUÈ VA PASSAR?

Les preocupacions formen part de la vida, però poden convertir-se en un problema pels nens, nenes i joves, afectant al seu benestar mental i emocional. Un entorn escolar insegur i l'existència de casos d'assetjament poden tenir moltes conseqüències negatives, com ara l'ansietat, el retraïment, la tristesa i la disminució de l'autoestima. Pot afectar a un descans favorable, a la seva socialització, al seu rendiment escolar, i efectes que poden seguir repercutint en la seva vida posterior. L'assetjament pot ser puntal o prolongar-se en el temps i pot incloure:

- Assetjament homòfob (basat en l'orientació sexual).
- Assetjament racista (per ètnia, cultura o fenotip).
- Assetjament religiós (per creences o fe).
- Intimidació per la forma del cos o bodyshaming.
- Assetjament sexista (gènere).
- El ciberassetjament (online, sovint anònim).
- Assetjament resultant de qualsevol altra diferència amb respecte a la majoria.

De vegades, els nens poden sentir avergonyits i els resulta difícil parlar directament

amb un professor. Per a això, una escola primària té un "bústia de preocupacions" en què els alumnes poden enviar una nota sobre les seves preocupacions.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Una «bústia de preocupacions» és una bústia, creada amb una capsa de cartró, disposada en algun lloc visible i accessible de l'aula en la que l'alumnatpot introduir notes exposant de forma detalladalesseves preocupacions. Es pot col·locar una a cada aula o bé triar un lloc específic de l'escola (per exemple, la recepció o la biblioteca). Una alternativa és crear una adreça de correu electrònic específica per a aquesta finalitat, onl'alumnat puguiadreçar-se de manera virtual. Les notes són revisades regularment pel professorat, la qual cosa fa possible un coneixement detallat de les preocupacions existents entre l'alumnat i permet abordar aquestes inquietuds o malestars, iniciar un diàleg entre alumnat i professorat i permetre'ls processar o resoldre el seu problema.

Un cop abordat el problema, ja sigui de manera individual o grupal, el professorat i l'alumnat implicat en la situació poden acordar un «ritual» per desfer-se del paper, com ara trepitjar-lo, trencar-lo o llençar-lo. Aquesta iniciativa prové de la teràpia cognitiva-conductual com a enfocament per treballar i processar les preocupacions i les fonts d'ansietat dels nens, nenes i joves (Wein, 2014).

La «bústia de les preocupacions» facilita la denúncia, tant si afecta al propi estudiant com a un company o companya, sobretot quan existeix una por de realitzar una denúncia directa. D'aquesta manera, l'escola pot respondre els casos d'assetjament i exclusió social abans que es produeixi una escalada de la problemàtica. Aquesta iniciativa pot contribuir a que els nens, nenes i joves aprenguin a afrontar les seves preocupacions de manera autònoma, donant-los l'oportunitat de pesar en els seus sentiments i parlar de les seves inquietuds a través d'un dispositiu accessible, segur i, si es desitja, anònim. També ofereix als usuaris una forma de desfer-se físicament de les seves preocupacions a través d'un objecte, ritual o procés material, el que pot tenir un impacte psicològic positiu. Abordar les preocupacions de l'alumnat, ja sigui

a través d'accions específiques o facilitant un debat a classe, permet al professorat contribuir a la resolució de conflictes i promou un entorn segur i saludable, on tothom confiï en que si té alguna inquietud o preocupació, els adults poden recolzar-los i proporcionar-los suport.

Imatge 2.
Un exemple de disseny de bústia de les preocupacions.

Font: Tes: School Software Services, Tools & Products (llicència Creative Commons).

Pràctica 11.
Lligues de debat. Desenvolupament de l'expressió oral (Regne Unit)

Resum

Objectiu
El desenvolupament de les competències orals de l'alumnat en matèria de debat.
Participants
Professorat i alumnat.
Context / entorn
A l'escola, integrat de manera transversal a les diferents assignatures del pla d'estudis.

QUÈ VA PASSAR?

Un dels centres de primària de la ciutat de Manchester —i que ha participat en aquest estudi— dóna gran prioritat a l'oralitat i compta amb un responsable de llengua parlada especialment destinata coordinar aquest àmbit. Amb l'objectiu de fomentar una «aula dialògica», el llenguatge parlat es fomenta activament i s'integra en el currículum escolar, des de la formació de preguntes eficaces fins a les discussions constructives entre companys i companyes, el professoratempra la conversa com a eina per desenvolupar i fomentar el pensament crític.

Centrar-se en el llenguatge parlat, dotant als nens d'habilitats orals eficaces i fomentar el diàleg pot tenir un impacte positiu en la prevenció, mediació i resolució de conflictes entre els alumnes. Segons els representants de l'escola, la capacitat de parlar amb eloqüència, articular idees i pensaments, col·laborar amb la resta de companys i companyes i tenir la confiança d'expressar els propis punts de vista són habilitats vitals que donen suport l'èxit en l'aprenentatge i la vida general.

DESENVOLUPAMENT DE LA PRÀCTICA

L'oratòria es promou a tot el pla d'estudis a través de presentacions, recitals, teatre, poesia i debats. Per a l'alumnatper a qui l'anglès (o la llengua local) és segona llengua, el col·legi ha adaptat intervencions de llenguatge parlat com Mr. Word i Word Aware (http://thinkingtalking.co.uk/word-aware/), que estan demostrant ser molt eficaços per recolzar les seves necessitats . Atès que al Regne Unit no existeix una avaluació oficial de l'expressió oral aprovada pel govern, el col·legi ofereix als alumnes la possibilitat d'obtenir un reconeixement oficial dels seus èxits en matèria d'expressió oral a través de certificats que obtenen a través dels seus èxits , incloent-hi debats i presentacions.

El debat és un dels punts forts del programa d'oratòria de l'escola. Els alumnes participen a DebateMate (https://debatemate.org/), una competició nacional centrada en la lluita contra els desavantatges educatius en algunes de les comunitats més desfavorides de la Gran Bretanya. Els i les alumnes de l'escola han tingut molt èxit en aquest programa i s'han proclamat campions nacionals durant cinc anys consecutius. Al 2016, l'equip de debat va guanyar la Lliga Nacional de Debat Urbà al Parlament. L'escola és ara reconeguda a nivell nacional per l'art del debat i ha estat seleccionada per a estudis de casos i material promocional per DebateMate i altres iniciatives.

Les habilitats desenvolupades a través del debat poden ajudar als nens, nenes i joves a aprendre a expressar les seves idees i a defensar-se públicament. Permet que desenvolupin la capacitat de comunicació i la confiança per enfrontar-se a situacions difícils en la vida quotidiana. Les investigacions suggereixen que la participació en debats competitius condueix a l'adopció d'una comunicació integradora i, per tant, és eficaç per adquirir competències de comunicació i gestió de conflictes (De Conti, 2014).

Podeu visualitzar un vídeo promocional de presentació del club de de debat de l'escola a través del següent enllaç:

https://www.facebook.com/TheHookOfficial/videos/2653368771357361/.

A més:
http://cedarmount.manchester.sch.uk/debate-mate/?fbclid=IwAR25Uc5G30ar7Vu2coOQA-TJp7i8YGK5aTfX1jJLle93wTkS8_lJKcLWC7Q

OBSERVACIONS DELS PARTICIPANTS

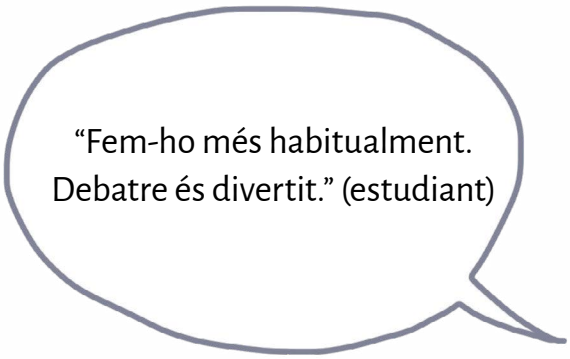

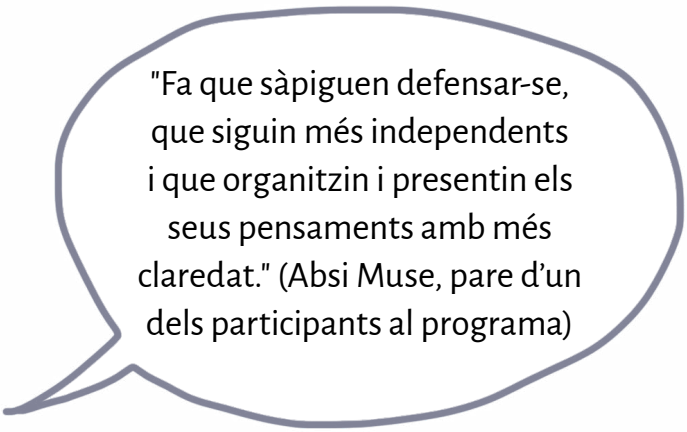

Pràctica 12.
Programa de mentoria amb un promotor escolar gitano (Espanya)

Resum

Objectiu
Promoure la motivació acadèmica dels alumnes gitanos i prevenir l'absentisme i l'abandonament escolar.
Participants
El promotor escolar, els alumnes gitanos amb antecedents de absentismes escolar o expulsió de l'escola, i les seves famílies.
Context / entorn
Tot i que el poble gitano forma part de la societat espanyola i catalana des de fa sis segles (Drom Kottar Mestipen, 2017), moltes associacions gitanes denuncien que "encara hi ha situacions que requereixen l'atenció dels poders públics i de tota la societat perquè, d'una vegada per totes, els gitanos exerceixin la seva ciutadania en igualtat de condicions amb la resta dela ciutadania" (Fundación Secretariado Gitano, 2019). El sistema educatiu no sempre té en compte els estils de vida de la població gitana i això pot provocar xocs i conflictes culturals. Per això, la Generalitat de Catalunya ha creat un "Pla Integral per al Poble Gitano", a través del qual assigna finançament a projectes que promouen la igualtat social del poble gitano en l'educació i altres àmbits. El promotor escolar és un referent gitano que treballa en diferents escoles públiques acompanyant i assessorant a docents i alumnes des d'un enfocament psicosocial, contractat per una fundació privada gitana que rep finançamentpúblic de la Generalitat de Catalunya. La majoria dels altres països de la UE en què hi ha comunitats gitanes han adoptat solucions molt similars, com plans nacionals d'integració i assistents gitanos.

QUÈ VA PASSAR?

El centre educatiu que prenem per cas (un centre públic de primària i secundària) va identificar que la pèrdua de motivació i l'absentisme escolar augmentaven significativament en el cas dels alumnes gitanos durant la secundària, i més concretament entre les noies. El col·legi no disposava d'eines específiques per tractar aquesta qüestió i, en molts casos, la situació acabava derivant-se a Serveis Socials. Això va derivaren la creixent desconfiança de les famílies gitanes cap a l'escola. Així mateix, el tècnic d'integració social de l'escola va assenyalar que algunes famílies rebutgen certs temes del currículum, com l'educació sexual o la prevenció de drogues, i va argumentar que, en general, hi ha una barrera important entre la població gitana i el sistema escolar català. A més, el promotor gitano de l'escola va assenyalar que molts nens i nenes gitanos, des de ben petits, tendeixen a percebreals docents com els seus "enemics", com algú distant i diferent a ells.

Com es va definir el problema?

Segons un estudi elaborat per la Fundación Secretariado Gitano, el 64 per cent dels estudiants gitanos d'entre 16 i 24 anys no completen l'educació obligatòria, davant el 13 per cent de tots els estudiants a Espanya. La diferència entre l'estudiantat en general i l'estudiantat gitano és del 51 per cent. La taxa d'abandonament escolar primerenc entre els joves gitanos és del 63,7 per cent (Fundación Secretariado Gitano, 2013). En aquell moment, en aquest centre, només hi havia una noia gitana estudiant l'últim curs de l'educació secundària, mentre que la taxa d'alumnes gitanos en els nivells de primària i primers cursos de secundària és molt significativa (al voltant del 60-70 per cent, segons les entrevistes realitzades.)

Agents implicats

La Generalitat de Catalunya ha creat un "Pla Integral per al Poble Gitano", pel que destina finançament a projectes que promouen l'equitat social dels gitanos a l'educació i altres àmbits. El Promotor Escolar és una figura gitana que treballa en

diferents escoles públiques acompanyant i assessorant a docents i alumnes des d'un enfocament psicosocial, contractat per una fundació privada gitana, finançada per la Generalitat de Catalunya i coordinada pel Consorci d'Educació de Barcelona.

Com es va resoldre el problema? Pla d'acció

Els promotors i promotores escolars són joves professionals o estudiants de psicologia, educació social, o altres graus similars, amb formació psicosocial específica per a la gestió i prevenció de conflictes. Són joves gitanos, normalment del mateix barri on està situada l'escola, pel que són persones properes a les famílies. Assisteixen a l'escola un cop a la setmana i treballen en les següents àrees, centrant-se en l'experiència de l'estudiantat gitan: prevenció i gestió de l'absentisme escolar, mediació entre l'escola i les famílies, tutories amb les famílies i assessorament individual per als i les estudiants.

El promotor escolar sosté que molts nens gitanos tendeixen a veure els professors i als agents institucionals com figures enemigues, per la qual cosa és molt difícil guanyar-se la seva confiança. Aquesta persona pretén convertir-se en un referent de confiança per als alumnes gitanos, ja que comparteixen la mateixa cultura, el mateix origen i el mateix entorn social.

DESENVOLUPAMENT DE LA PRÀCTICA

Recolzament/preparació del professorat: existien coneixements previs, eines i mètodes relacionats amb l'educació multicultural?

Tot i que el professorat està acostumat a un entorn multicultural a l'escola, la comunicació personal amb l'alumnat gitano i les seves famílies segueix sent un desafiament per a ells i elles, ja que encara hi ha barreres socials i culturals entre les famílies i la institució.

Sensibilitat cultural: el professorat coneixia l'origen dels nens i nenes i el seu

context cultural?

Sí, els professors són conscients de l'origen de l'alumnat i del seu context cultural. No obstant això, el sistema escolar i l'administració pública acostumen a crear una barrera estructural amb el poble gitano i els seus costums, estils de vida, pràctiques culturals i religioses i prioritats socials. Això pot donar lloc a formes de discriminació, segregació, violència institucional i conflictes interculturals. El Promotor Escolar ofereix una sensibilitat cultural específica que permet un major apropament a la comunitat gitana i la mediació entre les cultures gitana i paia.

Competència cultural: El professorat va tenir en compte les diferents cultures dels implicats al conflicte? Com?

Sí, el promotor escolar té en compte la perspectiva cultural romaní i les raons personals, socials i familiars de l'absentisme escolar i la falta de motivació. Per a algunes famílies, continuar la trajectòria acadèmica no és una prioritat per als joves de 15-16 anys (especialment per a les noies). En aquests casos, els i les joves se senten encoratjats a trobar una feina, a treballar en el negoci familiar o, en el cas de les noies, a tenir cura dels seus germans petits i altres membres de la família. En lloc de censurar o criticar aquesta perspectiva, el promotor escolar obre noves possibilitats mostrant i negociant amb les famílies altres opcions per als joves que incloguin tant les responsabilitats acadèmiques com les prioritats familiars en un equilibri escola-vida, tenint en compte la perspectiva cultural i la importància de la família per a l'estructura social gitana.

Perspectiva centrada en la infància: El professorat va escoltar a les dues parts implicades en el conflicte?

Sí, les línies d'actuació del Promotor Escolar inclouen tutories individuals amb les i els alumnes implicats, reunions amb les seves famílies i acompanyament als professors.
Recolzament extern: el professorat va comptar amb recolzament extern? (mediació

cultural, psicòleg, altres docents, equip directiu, etc.)

El Promotor Escolar és un mediador extern que treballa de manera regular a l'escola. S'encarrega de la gestió dels conflictes i de l'acompanyament personalitzat, específicament per a la comunitat gitana. També treballa com a assistent del professorat de l'escola.

Quins aspectes més importants van contribuir a la resolució del conflicte?

El Promotor Escolar és algú extern a l'escola i al sistema educatiu, amb habilitats psicològiques i pedagògiques per a la gestió i prevenció de conflictes. A més, en aquest cas, la persona formava part de la comunitat gitana del barri. Aquest és l'aspecte més significatiu de la proposta, ja que el promotor comparteix un bagatge cultural i social amb els alumnes i les famílies gitanes, fet que li permet intervenir en els conflictes amb una sensibilitat cultural específica. A més, la persona es converteix en un punt de referència per a nens, nenes i joves gitanos.

S'ha avaluat l'eficàcia de les solucions aplicades?

L'aplicació d'aquesta iniciativa és molt recent, i no es disposa de dades quantificables. No obstant això, en les entrevistes realitzades, els professors i els membres de la comunitat escolar van afirmar que la presència del promotor ha reduït significativament la pèrdua de motivació i l'absentisme escolar dels alumnes gitanos i la falta de comunicació entre l'escola i les famílies.

Aquest cas pot traslladar-se a altres contextos? Per què?

Sí. Les escoles culturalment diverses han de ser especialment conscients de les pràctiques i comportaments monoculturals i etnocèntrics. Així, un mediador professional que comparteixi la llengua, els codis culturals, l'origen i la procedència social amb una comunitat específica contribueix a una mediació més personalitzada i fluida amb l'alumnat i les famílies. Hem trobat altres exemples de formes de mediació cul-

tural en aquesta escola, com la col·laboració amb associacions i fundacions culturals (gitanes, africanes, asiàtiques) que promouen els intercanvis lingüístics, així com la prevenció i gestió de conflictes interètnics i del xoc cultural. Tant el professorat com l'alumnat perceben la presència de mediadors i professionals externs com una cosa positiva perquè ofereixen una figura de proximitat, confiança i representativitat per a les diferents comunitats ètniques i culturals.

Les formes de resolució són innovadores? Per què?

Sí, la presència d'agents externs a l'escola ofereix noves perspectives, obre noves possibilitats de col·laboració i mediació i contribueix a transformar l'escola en un lloc més heterogeni.

Pràctica 13.
Projecte de Mediació. Formació d'un equip de mediació de conflictes a l'aula (Espanya)

Resum

Objectiu
El Projecte de Mediació té com a objectiu abordar els conflictes escolars. Normalment, l'equip de mediació obre possibilitats de diàleg, buscant la convivència pacífica i la transformació de les dinàmiques conflictives escolars. Aquesta tasca la realitzen els propis alumnes. Els alumnes de cinquè curs, formats com a mediadors durant tot un any escolar, assumeixen aquesta tasca quan arriben a sisè curs, ja que es considera que han adquirit els coneixements i habilitats necessaris per dur a terme processos de mediació de forma autònoma.
Participants
Alumnes de cinquè curs de primaria el tutor o tutora del grup.
Context / entorn
Aquest projecte contret es porta a terme a una escola pública de primària de la ciutat de Barcelona. D'altra banda, es tracta d'una iniciativa que s'està desenvolupant en molt instituts i escoles d'Espanya.

QUÈ VA PASSAR?

L'escola on sorgeix aquesta iniciativa es troba situada a la ciutat de Barcelona, en un barri amb alts nivells de població migrada. Segons la documentació del centre educatiu, es tracta d'un punt de trobada de moltes cultures diferents. En un context tan divers i multicultural, es necessiten pràctiques centrades en la cohesió i la convivència. Per això, és fonamental promoure la convivència i les oportunitats d'aprenentatge que permetin a l'alumnat superar les diferències derivadesde l'origen social, cultural o econòmic.

Des de 2021, aquest centre ha desenvolupat el Projecte de Mediació, dirigit

específicament als alumnes de cinquè curs. Es tracta d'un taller estructurat en 13 sessions de dues hores que es duu a terme durant les classes. A Espanya està establert que la tutoria i l'orientació dels alumnes forma part de la professió docent i del currículum. Per això, un cop a la setmana, cada grup-classe té una hora només dedicada a aquesta temàtica. És durant aquesta hora quan té lloc el Projecte de Mediació. Aquesta iniciativa permet:

- Desenvolupar una estratègia basada en el diàleg i el respecte.
- Reduir el nombre d'incidents i conflictes que sorgeixen en la comunitat educativa (en la relació entre l'alumnat, en les relacionsdocent-alumne, en les dinàmiques entre famílies i comunitat educativa, etc).
- Promoure actituds de cooperació per resoldre conflictes. La idea principal és buscar conjuntament solucions satisfactòries per a totes les parts implicades.
- Valorar els sentiments, necessitats i interessos propis i dels altres, desenvolupant l'habilitat d'escolta activa.

DESENVOLUPAMENT DE LA PRÀCTICA

Recolzament/preparació del professorat: existien coneixements previs, eines i mètodes relacionats amb l'educació multicultural?

Al tractar-se d'una escola multicultural, un dels principis essencials de la institució és el coneixement dels orígens i el bagatge cultural de l'alumnat. A més, cada anyse celebra un curs de formació per a tot el professorat i, encara que no és específic de l'educació multicultural ni de les habilitats de mediació, el programa ho té en compte.

Perspectiva centrada en la infància: El professorat va escoltar a les dues parts implicades en el conflicte?

Aquest projecte té una perspectiva centrada en la infància, ja que es reconeixen als alumnes com a agents actius, tant en els conflictes que es produeixen a l'escola

com en la seva resolució, consolidant la convivència global de centre. Els alumnes treballen de forma específica i pràctica, vivint totes les fases del procés de mediació (com l'exploració de la naturalesa del conflicte i el desenvolupament de les habilitats socials que permeten prevenir i resoldre les disputes). Per tant, aquesta pràctica ajuda a atorgar autonomia a l'estudiantat i a desenvolupar la seva agència.

Cooperació amb les famílies: el professorat va col·laborar amb les famílies?

Es tracta d'una pràctica flexible que pot adaptar-se a cada context específic. En aquest cas, la professora va convidar a la mare d'un dels alumnes —una professional de la mediació cultural— perquè expliqués a classe què és la mediació intercultural. Els participants ho van trobar molt enriquidor, ja que els va aportar noves eines, aprenentatges i valors.

Recolzament extern: el professorat va comptar amb recolzament extern? (mediació cultural, psicòleg, altres docents, equip directiu, etc.)

En aquest cas, la pràctica s'ha realitzat només amb un docent de 5è curs de primària, però els materials emprats durant les sessions han estat creats per diversos membres del claustre del centre. Com s'ha esmentat anteriorment, aquesta pràctica és flexible i oberta perquè cada docent pugui decidir com organitzar i desenvolupar les activitats.

Quins aspectes més importants van contribuir a la resolució del conflicte?

Normalment, quan es desenvolupa un projecte de mediació, només participen uns quants estudiants. En aquest cas, es tracta d'una iniciativa que involucra a tot un grup-classe. A més, aquests projectes es caracteritzen per la intervenció d'una persona mediadora, imparcial i experta. En aquest cas, són els mateixos alumnes els que actuen com a mediadors i es converteixen en "experts". L'escola considera que quan l'estudiantatés el que assumeix el rol d'equip de mediació, el procés té un impacte més significatiu per dues raons: (1) Deixen de jugar un paper passiu en

els problemes de convivència i (2) es converteixen en un referent per a la resta de companys i companyes del centre.

La filosofia de l'escola és que en la resolució de conflictes no hi ha guanyadors ni perdedors i que aquesta pràctica pot capacitar als i les participants per trobar solucions cooperatives al conflicte. La institució entén el conflicte com una cosa natural i inherent als éssers humans. Normalment els conflictes s'interpreten com una cosa "negativa".No obstant això, des de la perspectiva del centre, els conflictes poden esdevenir una font de transformació i canvi social. En el procés de deconstrucció d'un conflicte, les parts involucrades exploren el problema per trobar solucions creatives i constructives.

S'ha avaluat l'eficàcia de les solucions aplicades?

La implementació d'aquesta iniciativa és recent i no es disposa de dades quantificables. Tanmateix, per avaluar el grau de satisfacció amb la convivència escolar, cada any s'envia un qüestionari a tota la comunitat educativa (alumnes, famílies, professorat, personal d'administració i serveis).

A més, en les entrevistes i grups de discussió realitzats, la comunitat educativa ha expressat que el projecte va tenir un impacte positiu en la dinàmica escolar i en les relacions entre estudiants i entre estudiants i docents.

Aquest cas pot traslladar-se a altres contextos? Per què?

El Projecte de Mediació podria dur-se a terme en diferents escoles, adaptant-se a cada context i a les seves necessitats específiques. Un pla de mediació intercultural pot ajudar, no només a la resolució de conflictes, sinó també a la seva prevenció, a través de la formació permanent del professorat, de comptar amb les figures professionals necessàries (com a mediadors, psicòlegs, promotors, etc.), i d'accions i programes específics a l'escola per treballar amb l'alumnat. No obstant això, també és fonamental comptar amb un pla de mediació per saber com procedir un cop que

s'han produït els conflictes.

Les formes de resolució són innovadores? Per què?

Aquest projecte és un exemple de com desenvolupar un pla de mediació de manera creativa i innovadora, ja que el fet que l'estudiantat assumeixi el paper de mediació és en si mateix un enfocament i una pràctica nous.

Informació addicional

Durant el desenvolupament de la investigació MiCreate, ens vam adonar que el "Projecte de Mediació" és una pràctica comuna a Espanya, encara que cada cas l'aplica de forma diferent. Per exemple, hi ha un col·legi a Sevilla on la figura del "mediador" no és exclusiva dels alumnes. Per contra, està oberta a tota la comunitat educativa (professorat, famílies i fins i tot mediadors professionals). Quan es tracta de contextos multiculturals, la participació activa de les famílies és encomiable (Leiva-Olivencia, 2011).

Un altre exemple és una escola de Barcelona, on el projecte de mediació està estretament relacionat amb el projecte de convivència de l'escola. Això vol dir que no és un projecte únic o específic per a un curs, classe o grup. Implica a tota l'escola i és una pràctica sistemàtica.

OBSERVACIONS DELS PARTICIPANTS

“Crec que la classe es pot formar en mediació perquè, d’aquesta manera, poden aprendre a resoldre els seus propis problemes. També crec que si es tracta, per exemple, d'algú de la teva pròpia classe, probablement tingui millor coneixement del conflicte. Almenys més que el professor, crec.” (estudiant)

"Crec que és una bona idea que els estudiants es formin en mediació perquè així poden ajudar i resoldre alguns dels seus problemes perquè els professors no hagin de resoldre tots els problemes." (estudiant)

“Sí, segur que ho podríeu provar a la nostra escola, perquè crec que tenim molts conflictes i podem dedicar 45 minuts cada dia a formar-nos en mediació.” (estudiant)

Referències

Introducció

· Council of Europe 2005, Concerted development of social cohesion indicators. Methodological guide, Council of Europe, Belgium.
· Hopkins, M., Lowenhaupt, R., & Sweet, T. M. (2015). Organizing English learner instruction in new immigrant destinations: District infrastructure and subject-specific school practice. American Educational Research Journal, 52(3), s. 408-439.
· Lentin, A. Titley, G. (2008), More Benetton than barricades? The politics of diversity in Europe [in:] The politics of diversity in Europe, red.: A. Lentin, G. Titley, Council of Europe: s. 9-30.
· Youth Opinion, Issue 1 2006: 6.

Pràctica 5

· Bundesministerium für Bildung, Wissenschaft und Kultur (2006): Peer-Mediation in Schulen. Leitfaden, www.oezeps.at/wp-content/uploads/2012/10/Leitfaden-für-Peer-Mediation-in-Schulen-bmukk.pdf (13.07.2020).
· Handelsschule HAK-Aufbaulehrgang Schulzentrum Friesgasse: Schulmediation, https://has-aul.schulefriesgasse.ac.at/peer-mediation-friesgasse (13.07.2020).
· GRGORG 20: Peer-Mediation, https://www.brigittenauer-gymnasium.at/peer-mediation. (13.07.2020).

Pràctica 6

· Adolf-Reichwein-Realschule. Projekt zur Förderung der Sozialkompetenz. 2021, http://arr-witten.de/projekte-zur-foerderung-der-sozialkompetenz (22.06.2021)
· Enzkreis. Schulprojekt "Sozialtraining". 2021, https://www.enzkreis.de/Schulprojekt-Sozialtraining-.php?object=tx,2891.2&ModID=10&FID=2032.280.1 (22.06.2021).
· Fundmate. Gruppendynamische Spiel und Übungen. 2021, https://www.fundmate.com/blog/fester-zusammenhalt-12-gruppendynamische-spiele-und-uebungen (22.06.2021)
· Klassenzimmer. Interkuturelle Begegnung. 2021, https://kulturshaker.de/schule/

klassenzimmer/ (22.06.2021)

Pràctica 9

Dyson (Ed.), The need for story. Cultural Diversity in Classroom and Community (s. 57-72): The National Council of Theachers of English.
Davies, B., & Harré, R. O. M. (1990). Positioning: The Discursive Production of Selves. Journal for the Theory of Social Behaviour, 20(1), (s. 43-63).
Frank, S. (2013). Interkulturelle forfattere i dansk litteratur [Eng. Intercultural Authors in Danish Literature] [w]: S. Frank & M. Ü. Necef (red.), Indvandreren i dansk film og litteratur (s. 105-133). Hellerup: Spring.
Mansour, N. (2020). Multikulturel litteratur i danskfaget: Kulturer, læsemåder og litterær inklusion [Eng: Multicultural Literature in the School Subject Danish: Cultures, Modes of Reading and Literary Inclusion). Praca doktorska obroniona w School of Arts, Aarhus Universitet. Danmarks Institut for Pædagogik og Uddannelse.

Pràctica 10

Wein, Jessica. 2014. Benefits of a Worry Box. North Shore Pediatric Therapy. https://www.nspt4kids.com/specialties-and-services/mental-health/benefits-worry-box/
Young Minds. 2021. Bullying. Young Minds. https://youngminds.org.uk/find-help/feelings-and-symptoms/bullying/#what-is-bullying?

Pràctica 11

De Conti, M., 2014. The impact of competitive debate on managing the conflict communication strategies of Italian students. Argumentation and Advocacy, 51(2), s. 123-131.

Pràctica 12

Drom Kottar Mestipen. 2017. Associació de Dones Gitanes Drom Kottar Mestipen [Drom Kottar Mestipen Roma Women Association]. Accessed 23 June 2020. https://dromkotar.org/
Fundación Secretariado Gitano. 2013. El alumnado gitano en Secundaria: un estudio comparado [Roma student body in Secondary Education: a

comparative study]. Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. Accessed 23 June 2020. https://www.gitanos.org/upload/56/22/EstudioSecundaria.pdf

Pràctica 13

Leiva-Olivencia, J. (2011). Participación de las familias inmigrantes y educación intercultural en la escuela. En Contextos educativos, 14, s. 119-133.

Capítol 3.
Pràctiques basades en les arts

Introducció

Els enfocaments basats en l'art s'apliquen en diverses disciplines i contextos. En el projecte MiCREATE, entenem els enfocaments basats en l'art com a formes creatives de reconèixer les experiències de l'estudiantat i involucrar-los com a participants actius de l'escola. A causa de la gran varietat de pràctiques basades en l'art, aquest enfocaments engloben tant:

· L'art (visual, sonor, escènic o d'un altre tipus) com a enfocament per a involucrar a l'estudiantat a les assignatures, les relacions i la vida escolar.
· L'art com a pràctica de recerca, cosa que significa que "l'art" (com el mapatge, el dibuix, el cant, etc. i les converses derivades de la creació) es considera una forma de recerca en si mateixa.

En aquest document ens centrarem en explorar l'art com a enfocament per a involucrar a l'estudiantat i descriurem pràctiques dirigides al professorat i al seu treball en els centres educatius. Així, l'objectiu de les 18 propostes descrites no és recollir dades de recerca, sinó donar suport a la inclusió de l'estudiantat a l'escola. En aquest marc, les pràctiques proposades promouen la inclusió en tant que:

· Augmenten la participació de l'estudiantat i redueixen la seva exclusió en les cultures, els currículums i les comunitats dels centres educatius locals.
· Contribueixen a reestructurar les cultures, les polítiques i les pràctiques dels centres educatius perquè responguin a la diversitat de l'estudiantat (Booth, et al (2002): Index for Inclusion. Developing learning and participation in schools, 2, p. 3)

No obstant això, les propostes descrites també poden utilitzar-se amb finalitats de recerca, per exemple, amb l'objectiu de recollir coneixements sobre les perspectives i experiències de l'estudiantat. En aquest context, la realització d'entrevistes,

actuacions, etc. de manera creativa i a través d'un enfocament basat en les arts permet reconèixer les diferents veus de l'estudiantat i centrar-se en les experiències viscudes. En considerar-los experts i agents actius en les seves pròpies vides, és possible promoure la seva participació.

Visió general de les pràctiques:

1. La unió fa la dansa (Espanya)
2. Cantar la nostra escola (Espanya)
3. Llums, càmera, inclusió! (Espanya)
4. De què parla aquesta imatge? (Espanya)
5. Mapa familiar (Espanya)
6. Cartografies de trajectes i afectes (Espanya)
7. El meu "jo" titella (Espanya)
8. Mapatge d'identitat (Àustria)
9. Safari fotogràfic – Llocs de benestar (Àustria)
10. Revista escolar (Eslovènia)
11. Llengua materna - Una altra llengua (Regne Unit)
12. Sign2Sing (Regne Unit)
13. Foto-narratives (Dinamarca)
14. Retrats lingüístics (Dinamarca)
15. Llebres - els refugiats (Polònia)
16. Brave Kids Festival (Polònia)
17. Explica la seva història (Polònia)

PROPOSTES
Pràctica 1:
La unió fa la dansa (Espanya)

"Ens hem adonat que tot el que és desenvolupament i expressió corporal ajuda a la innovació educativa. El nostre cos és també un llenguatge que s'ha de conèixer. És un moment d'unió, expressió, coexistència: tots som el mateix. No importa si ets d'un país o d'un altre. Aprens diferents danses de diferents països, diferents cultures i de tots al mateix temps" (Director d'escola d'Espanya).

INTRODUCCIÓ

Aquesta proposta parteix d'un projecte educatiu innovador aprovat per la Direcció general d'innovació, equitat i participació del Departament d'Educació, Cultura i Esports d'Aragó i que involucra tant famílies com estudiants. Una de les escoles del projecte MiCREATE forma part d'ell. Porten tres anys implementant el projecte amb l'estudiantat, i un any amb aquelles famílies que han sol·licitat participar-hi.

El projecte consisteix en que una ballarina professional entra a l'escola per realitzar uns tallers de dansa amb l'estudiantat, així com un cop a el mes amb les famílies que, voluntàriament, decideixen participar. En les sessions amb l'estudiantat, el professorat també està present. Dues vegades a l'any (per Nadal i a final de curs, al juny), l'escola organitza un festival de dansa en el qual les famílies i estudiants comparteixen el que han après. Aquest festival es porta a terme en un Centre Cívic a prop de l'escola, ja que aquesta no compta amb espais per fer-ho. Al mateix temps, això permet que el Festival sigui un esdeveniment públic i, per tant, que les activitats escolars s'acostin al barri.

OBJECTIUS

· Convidar i involucrar les famílies en les activitats de l'escola.
· Explorar altres formes en les que les famílies poden ser incloses quan el llenguatge suposa una barrera per la comunicació.
· Proposar pràctiques corporals com una unió entre diferents cultures i famílies.
· Obrir les activitats escolars al barri.

SOBRE LA PROPOSTA

En general, el llenguatge és una barrera per a la comunicació entre escola i famílies migrants. Aquest projecte permet que les famílies se sentin benvingudes i s'involucrin amb l'escola més enllà de l'idioma.
A més, també és un projecte que fomenta una millor relació entre famílies, estudiantat, escola i barri. Permet que les famílies exterioritzin i comparteixin un espai amb els seus fills a través de la dansa. També possibilita establir una altra relació amb el barri a partir de les actuacions que es porten a terme al nadal i al final del curs. En tant que el festival de dansa està obert a tota la comunitat, les famílies migrants tenen l'oportunitat de fer-se visibles a la resta dels residents del barri.

GUIA PER A DUR A TERME LA PROPOSTA

Participants
Grup: Un grup de 15/20 participants d'estudiants i famílies nouvingudes, de llarg termini i/o locals. Idioma: L'idioma no és important ja que les classes són molt visuals, musicals i corporals.
Temporització
Una hora un cop a la setmana, o dues hores un cop al mes.
Materials/recursos
- Un reproductor de música. - Atrezzo i vestuari, si cal.
Instruccions
Assistir a les classes de dansa que inclouen: exercicis corporals d'improvisació, per sentir el cos, en parelles, amb grups reduïts, seguint els passos guiats per la professional de la dansa.
Escenaris
Espai gran amb terra de fusta o tou i idealment amb alguns miralls.

OBSERVACIONS DELS PARTICIPANTS

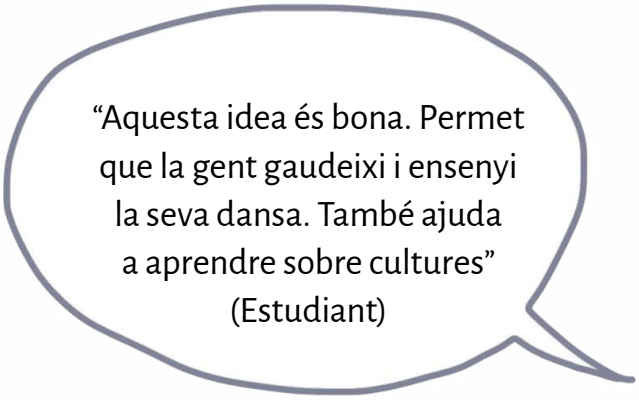

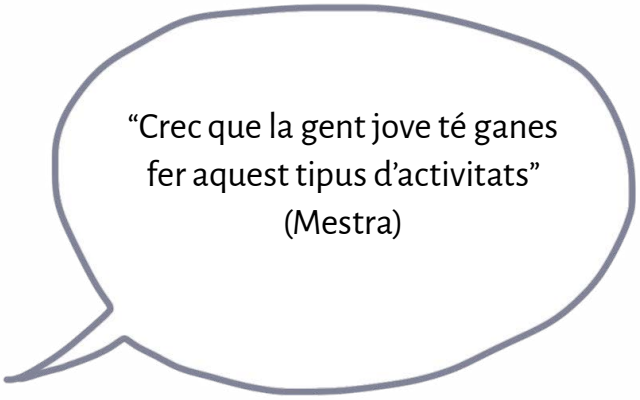

Pràctica 2: Cantar la nostra escola (Espanya)

INTRODUCCIÓ

"Cantar la nostra escola" és una pràctica que pot ajudar al professorat a treballar la relació de l'estudiantat amb el centre educatiu. Al ser una proposta basada en les arts, l'estudiantat pot expressar-se més enllà de les paraules, generant narratives alternatives del que l'escola significa per a ells. Aquesta pràctica s'ha desenvolupat en una escola de Barcelona dins del treball de camp de MiCREATE. El grup ha estat composat per estudiants de 12 anys i la proposta ha estat guiada per dos investigadors. Aquesta pràctica també la pot dur a terme el professorat.

La proposta requereix de dos passos. Primer, es convida a l'estudiantat a pensar sobre la seva escola a través de paraules clau. Han de reflexionar sobre com materialitzarien l'escola en una paraula, un moviment, un so i un desig. Un cop cada estudiant ha escrit les seves paraules, es comparteixen les idees amb el grup. De manera col·laborativa, es genera un mural on es connecten les diferents paraules clau, construint un núvol sobre les seves concepcions sobre l'escola. En un segon moment, la proposta és crear una cançó inspirada en el núvol generat. Aquesta cançó es pot fer de forma individual o col·lectiva. Els materials necessaris són els següents: per a la primera part, calen cartolines i retoladors de diferents colors, tisores i cola (i material de dibuix que el professorat cregui que pot facilitar la creació). Per a la segona part, cal un dispositiu amb micròfon i un programa de gravació.

L'interès de la proposta és que proporciona una connexió profunda amb el treball que es realitza, ja que es tradueixen les seves visions a diferents expressions, així com també es passa de significats individuals a col·lectius i de col·lectius a punts de vista individuals. Això permet desplaçar el seu lloc a l'escola i el grup, possibilitant processos de pertinença (Vist, 2015).

OBJECTIUS

· Ajudar al professorat a explorar les percepcions de l'estudiantat sobre els sentits comuns i divergents sobre la comprensió i la vida de l'escola.
· Proporcionar al professorat eines per a considerar les opinions de l'estudiantat i aplicar-les a activitats o projectes.
· Conèixer i potenciar la cultura visual i musical de l'estudiantat.
· Conversar i intercanviar conceptes sobre l'escola per millorar la inclusió, en tant que cada persona pot compartir amb els companys els seus sentiments sobre l'escola de manera metafòrica i poètica.
· Portar a l'escola tant la cultura musical de l'estudiantat com generar un espai compartit de generació de sentit col·lectiu, a partir de la creació musical i les noves relacions que sorgeixen.

SOBRE LA PROPOSTA

Amb aquesta proposta el professorat pot explorar els sentiments i les percepcions de l'estudiantat sobre l'escola d'un forma més metafòrica. No obstant això, hi ha el risc que l'estudiantat tingui dificultats per pensar l'escola en termes de paraules, moviments, sons i desitjos. Això es deu al fet que es requereix d'un pensament divergent al què l'estudiantat pot no estar acostumat. De fet, quan l'equip de MiCREATE ha implementat aquesta pràctica, els infants han trobat difícil d'entendre el que se'ls demana, ja que no estan habituats a fer aquest exercici d'abstracció. Tot i així, les converses han estat molt interessants i les cançons resultants han aportat informació sobre com es percep l'escola.

GUIA PER A DUR A TERME LA PROPOSTA

Participants

Edat: Estudiants de 10 a 16 anys.

Grup: Grups mixtes d'estudiants nouvinguts, de llarg termini i/o locals.

Idioma: L'idioma local pot ser l'idioma principal, encara que es poden utilitzar altres idiomes.

Temporització

Es recomana dur a terme dues sessions d'una hora i mitja. La primera està dedicada a reflexionar sobre les paraules clau i a generar el mural. En la segona, es creen les cançons i es comparteixen.

Materials/recursos

Per aquesta proposta es necessita material per dibuixar, un dispositiu amb micròfon i programa de gravació (per exemple, un mòbil, una gravadora d'àudio, o un ordinador)

Instruccions

1. Repartir a l'estudiantat cartolines de colors i material per dibuixar.
2. Llançar la pregunta detonant. Per exemple: Si la teva escola fos una paraula, quina seria?
3. Cada estudiant il·lustra o escriu una paraula a la cartolina.
4. Repetir la mateixa acció canviant de pregunta i de cartolina
- Si la teva escola fos un so, quin seria?
- Si la teva escola fos un desig, quin seria?
- Si la teva escola fos una paraula, quina seria?
5. Recopilar totes les paraules i posar-les en un mural. Mirar el resultat conjuntament i començar una conversa sobre les paraules i els dibuixos realitzats.
6. Organitzar els grups d'estudiants i convidar a crear una cançó que sigui afí als seus interessos musicals. Proposar basar-se en les paraules del mural.
7. Presentar la cançó de forma escrita i musical. La lletra ha d'estar ressaltada en un color diferent a les paraules clau utilitzades en l'activitat anterior; per a la cançó, poden triar si utilitzar o no un ritme o música de fons.

Escenaris

La primera part de l'activitat es pot realitzar en una aula o en alguna sala amb taules per treballar.
Per a la segona part, l'enregistrament de la cançó, es necessita un espai sense soroll.

Bibliografia

Vist, T. (2015). Arts-based research in music education: General concepts and potential cases. A: E. Georgii-Hemming, S.-E. Holgersen, Ø. Varkøy, & L. Väkevä (Eds.), Nordisk musikkpedagogisk forskning: Årbok 16 [Nordic Research in Music Education: Yearbook Vol. 16]. (pp. 259-292). Oslo: NMH.

Pràctica 3.
Llums, càmera, inclusió! (Espanya)

INTRODUCCIÓ

El vídeo és una estratègia productiva per al camp educatiu. Es pot utilitzar de múltiples formes (com a material d'aprenentatge, com a activitat creativa, com a mètode d'investigació, etc.) i amb diferents objectius (per documentar un procés d'aprenentatge, per visualitzar un tema, per involucrar els/les estudiants i expressar els seus punts de vista, etc..). Al treballar amb grups d'estudiants tant migrats com locals, aquesta proposta permet veure com les pràctiques audiovisuals poden ser útils per a documentar experiències pedagògiques i d'investigació.

Durant el treball de camp de MiCREATE a Espanya, s'han implementat pràctiques audiovisuals. A les sessions realitzades en 3 escoles amb grups d'estudiants de 11-12 anys, una de les investigadores s'ha focalitzat en filmar l'experiència. Mitjançant l'enregistrament ha estat possible aproximar-se a les relacions, visualitzacions i processos socioculturals-materials i afectius que emergeixen durant l'experiència (Coleman, Page i Palmer, 2019). A més, aquesta pràctica també ha brindat a l'estudiantat l'oportunitat d'auto-narrar des d'un altre punt de vista i de filmar l'experiència des de la seva perspectiva (Veure: Pink, 2008; trafi-Prats i Fendler, 2016; Onses i Hernández-Hernández, 2017; Harris, A., 2014).

Així, el valor d'aquesta pràctica és que permet tant a docents com a investigadors centrar-se en els processos, les relacions i les transformacions que es produeixen durant una experiència escolar. A més, aquesta pràctica implica involucrar-se en la sessió, filmar a través de les relacions i prendre consciència que les imatges poden generar un coneixement parcial i situat dels fets (Haraway, 1988). Des d'aquesta perspectiva, les pràctiques audiovisuals poden obrir noves preguntes i una visió crítica sobre el que passa en una classe, permetent pensar en formes de promoure la inclusió.

OBJECTIUS

· Facilitar la participació del professorat en les activitats d'aprenentatge des d'una posició focalitzada i compromesa.
· Ser conscient de quins processos, relacions i transformacions tenen lloc durant una experiència d'aprenentatge.
· Enquadrar, des del visor de la càmera, els moments significatius de les activitats. Amb això, el professorat pot ser actor compromès amb l'estudiantat i la proposta pedagògica.
· Permetre a l'estudiantat ser part de la documentació de l'activitat, proporcionant noves visions d'aquesta i possibilitant que l'estudiantat sigui conscient del seu procés d'aprenentatge.
· Reflexionar col·lectivament sobre les imatges de l'experiència. Això pot promoure dialogar sobre ella, prenent consciència dels processos d'aprenentatge sorgits i les relacions que tenen lloc durant les sessions. A el fer-ho, també s'habiliten visions crítiques.

SOBRE LA PROPOSTA

El professorat dirigeix les pràctiques audiovisuals. Tanmateix, es recomana convidar a l'estudiantat a participar en el rodatge. És important trobar un moment posterior per veure el material fílmic, per així poder reflexionar de manera col·laborativa sobre la sessió. A l'avaluar l'activitat es pot habilitar la capacitat de pensar críticament sobre allò que suggereix el vídeo de l'experiència. Així, les pràctiques audiovisuals poden ser una eina per aprofundir sobre una experiència a l'aula, ja que permeten pensar en els moments significatius d'aquesta, els processos d'aprenentatge, les relacions que han sorgit i les tensions i èxits ocorreguts..
Durant l'experiència del treball de camp de MiCREATE a Espanya, l'estudiantat de 3 escoles s'ha interessat en el procés de filmació. L'estudiantat ha volgut participar sent ells mateixos els que filmen, expressant així les seves opinions i perspectives davant i darrere de la càmera. Això ajuda a pensar sobre les possibilitats de les pràctiques audiovisuals per a proporcionar a l'estudiantat un compromís amb l'activitat

realitzada, donant l'oportunitat de reflexionar sobre aquesta.

GUIA PER A DUR A TERME LA PROPOSTA

Participants
Edat: estudiants de 10 a 16 anys. Grup: Grups mixtes d'estudiants nouvinguts, de llarg termini i/o locals. Idioma: L'idioma local pot ser l'idioma principal, encara que es poden utilitzar altres idiomes. L'estudiantat no ha d'aportar material ni els seus recursos.
Temporització
Aquesta pràctica s'adapta a l'organització del temps de qualsevol proposta pedagògica.
Materials/recursos
Una càmera.
Instruccions
El professorat proposa una activitat d'aprenentatge. Durant la sessió, aquest filma amb l'objectiu de centrar-se en les relacions, els moviments i els processos que es viuen en l'experiència. L'estudiantat pot ser convidat a filmar o a compartir, davant de la càmera, quin és l'interès de la proposta (què estan fent, com estan, què estan aprenent, dificultats, etc.). Després de la sessió, docents i estudiants poden visualitzar les imatges per discutir sobre els moments significatius de la sessió des d'un punt de vista crític.
Escenaris
Aquesta proposta pot ser duta a terme en qualsevol lloc.

* *Scenariusz można również stosować wśród dzieci wieku od 10 do 17 lat.*

OBSERVACIONS DELS PARTICIPANTS

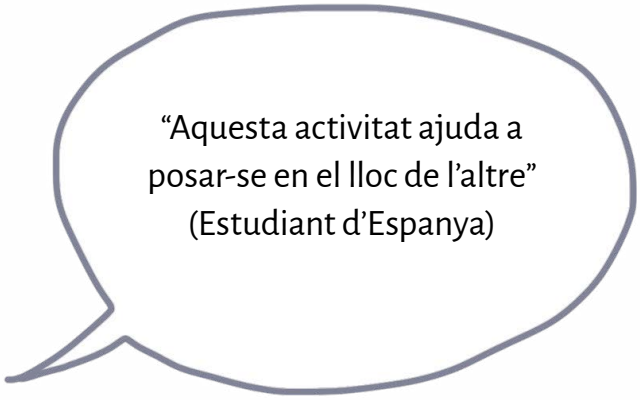

Bibliografia

· Coleman, R, Page, T., y Palmer, H. (2019) Feminist New Materialist Practice: The Mattering of Methods. Special Issue of MAI: Feminism & Visual Culture, MAI: Feminism & Visual Culture, Summer(4). [Edited Journal]

· Haraway, D. (1988) Situated Knowledges: The Science Question in Feminism and the Privilege of Partial Perspective. Feminist Studies, 14(3), 575-599. doi:10.2307/3178066

· Harris, A. (2014). Ethnocinema and the Vulnerable Methods of Creative Public Pedagogies. Departures in Critical Qualitative Research. 3. Pp.196-217. 10.1525/dcqr.2014.3.3.196.

· Onsès, J. and Hernández-Hernández, F. (2017). Visual Documentation as Space of Entanglement to Rethink Arts-Based Educational Research. Synnyt Origins(2), s. 61 - 73

· Pink, S. (2008) Mobilising Visual Ethnography: Making Routes, Making Place and Making Images. Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research,9(3). doi: http://dx.doi.org/10.17169/fqs-9.3.1166

· with youth. M. Thomas, R. Bellingham. In: The future of education research. Bloomsbury.

Pràctica 4.
De què parla aquesta imatge? (Espanya)

INTRODUCCIÓ

El joc del Dixit es pot utilitzar com a detonant de converses i diàlegs amb l'estudiantat. És especialment útil per a les edats de 9 i 10 anys. Edats en les que habitualment es necessiten estratègies creatives per explorar temes concrets, ja que no és convenient treballar de la mateixa manera que es faria amb adults. D'aquesta manera, el joc serveix com a mètode d'elicitació per explorar les imatges que l'estudiantat associa amb els conceptes que es proposen. La intenció no és interpretar a l'estudiantat, sinó possibilitar altres formes de relacionar-se i acostar-se a aquest.

A Espanya, el joc del Dixit ha estat implementat en el treball de camp de MiCREATE amb una escola primària i una de secundària. En concret, amb estudiants de 9 i 10 anys i de 13 i 14 anys, respectivament. L'estudiantat s'ha dividit en 4 grups i cada membre de l'equip d'investigació ha treballat amb un grup. El mètode s'ha desenvolupat en quatre sessions amb diferents eixos: (1) Escola i companys/es; (2) Identitat i benestar; (3) Família i medi ambient; (4) Trajectòria migratòria i trajectòries en la vida quotidiana. L'equip d'investigació ha proposat conceptes relacionats amb aquests temes i l'estudiantat ha triat quina targeta associar amb cada concepte. També han explicat per què, compartint així les seves experiències.

Durant la investigació, l'equip de MiCREATE ha trobat que aquest mètode es pot incloure dins de les bones pràctiques, en tant que permet establir relacions amb l'estudiantat i genera modes d'implicació per part d'aquest. A més, aquest mètode pot ser reinventat per part del grup d'estudiants. En el cas de l'experiència d'investigació, els propis infants i joves han triat els conceptes, sorgint propostes com la pau, la guerra, la tranquil·litat, la maldat, l'esclavitud, l'elegància, etc. Així, amb aquesta tècnica, l'equip d'investigació ha introduït un mètode exploratori en el treball de camp que ha facilitat el coneixement del món de l'estudiantat, possibilitant diferents dades i diàlegs creativament estimulants.

OBJECTIUS

· A partir de l'ús de targetes de Dixit, explorar el mètode d'elicitació per permetre al professorat accedir a la realitat de l'estudiantat, evocant tant el passat, el present i el futur.

· Possibilitar als i les docents poder abordar tant temes delicats i difícils de tractar, com poden ser temes socialment rellevants. Així, es poden obrir debats, despertar crítiques i facilitar les reflexions del grup d'estudiants.

· Habilitar un mètode útil per treballar amb infants i joves, amb els qui els mètodes visuals poden convertir-se en una bona pràctica.

· Possibilitar a l'estudiantat proposar nous conceptes i, a través de les imatges de Dixit, evocar aspectes significatius de les seves vides i allò que els importa.

· Fomentar la construcció i reconstrucció de significats i coneixements entre participants, el que pot ser una bona pràctica dins de l'educació intercultural.

SOBRE LA PROPOSTA

L'equip d'investigació considera que la proposta és una bona pràctica pels motius següents:

· En cada una de les sessions, ha estat una forma d'abordar el tema de recerca tractat (identitat, família, etc.)

· És una dinàmica ràpida que facilita un primer contacte amb el tema, i un punt de partida per construir relacions entre investigadors i estudiantat, i entre el grup d'estudiants.

· Són rellevants les associacions que l'estudiantat fa entre il·lustracions i conceptes.

· Al tractar-se d'un joc de taula, als infants els agrada la pràctica i s'impliquen.

· Encara que hi ha estudiantat que no domina l'idioma del país d'acollida, les imatges permeten trencar les barreres del llenguatge.

GUIA PER A DUR A TERME LA PROPOSTA

Participants
Grup: Grup mixt d'estudiants nouvinguts, de llarg termini i/o locals. Edat: L'edat pot variar entre els 3 i 17 anys.
Temporització
En tant que és una dinàmica ràpida, es pot fer servir a l'inici o al final de qualsevol sessió.
Materials/recursos
Cartes de el joc de Dixit (o un recurs similar basat en imatges)
Instruccions
El professorat comparteix amb el grup un concepte o una idea i cada estudiant tria una targeta que associa a aquest concepte. Després, s'explica i es comparteix el motiu d'aquesta elecció. Una altra possibilitat és que sigui el propi estudiantat qui proposi el concepte o idea.
Escenaris
Aquesta pràctica pot implementar-se en escoles, centres cívics, biblioteques, el barri i altres llocs.
Informació addicional
Cal tenir en compte que l'objectiu no és interpretar als infants, sinó saber més d'ells i iniciar la relació per dur a terme més pràctiques d'investigació.

Pràctica 5.
Mapa familiar (Espanya)

INTRODUCCIÓ

El mapa familiar és una activitat basada en pràctiques terapèutiques sistèmiques. L'objectiu és facilitar que infants i joves parlin sobre la situació de la família i els vincles relacionals. A nivell pràctic, es basa en demanar-los que utilitzin alguns elements visuals (per exemple, imatges, titelles, emoticones, etc.) per representar a cada un dels membres de la seva família i mostrar-los sobre paper. En aquest procés, l'estudiantat utilitza tant les característiques visuals dels elements com les limitacions espacials de la cartolina per generar significats i fer visibles certes estructures relacionals. Tant el procés de creació com el resultat final poden servir com indicacions per tal que el professorat pugui fer preguntes sobre la vida personal i familiar, així com aproximar-se a l'experiència quotidiana de l'estudiantat. Al mateix temps, permet una comprensió sistèmica de les situacions i realitats d'aquests.

El mapa familiar s'ha dut a terme en el treball de camp de MiCREATE a Espanya. En concret, en dues escoles primàries amb infants de 9 i 10 anys. En la implementació, la classe s'ha dividit en petits grups de 4 a 5 estudiants. L'equip investigador ha convidat a cada estudiant a crear un mapa de la seva família, seleccionant entre un conjunt d'emoticones disponibles i enganxant-los en una cartolina. Un cop finalitzat, l'equip investigador ha utilitzat el mapa elaborat per dialogar sobre les experiències de l'estudiantat. En el context d'aquesta investigació s'han fet servir emoticones per la facilitat del seu ús. Tanmateix, l'activitat també pot realitzar-se amb altres materials (per exemple, imatges retallades, titelles, etc.)

En el context de l'aula, aquesta pràctica pot ser útil per tal de convidar a l'estudiantat a treballar sobre narratives autobiogràfiques i per tal que el professorat pugui comprendre les experiències viscudes pels infants i joves. Tanmateix, no s'ha de forçar a l'estudiantat a compartir el treball fet, sino animar a aquells que se sentin còmodes per parlar sobre la seva família.

OBJECTIUS

El mapa familiar es pot utilitzar com un mètode d'elicitació per tal que docents i investigadors/es generin bones pràctiques. És particularment útil per treballar amb estudiants nouvinguts i comprendre millor les seves experiències viscudes.

SOBRE LA PROPOSTA

Durant la investigació, l'equip de MiCREATE han vist la utilitat d'aquest mètode per conèixer els vincles familiars de l'estudiantat d'una manera senzilla, divertida i dinàmica. El professorat també ha trobat rellevant la proposta, ja que els ha permès aprofundir la seva comprensió de l'estudiantat des d'una perspectiva sistèmica, així com explorar experiències i percepcions que no poden estar captades a través d'altres propostes.

En general, l'estudiantat ha mostrat una resposta positiva a l'activitat. No obstant això, en el primer grup, un infant s'ha queixat que un altre taller sembla més divertit ja que estan "fent manualitats". Per aquesta raó, en els grups posteriors, s'ha demanat als infants que personalitzin les seves emoticones afegint característiques visuals que siguin representatives dels membres de la seva família (per exemple, cabell, lents, etc.). Aquest canvi ha fet que l'activitat sigui més atractiva.

GUIA PER A DUR A TERME LA PROPOSTA

Participants
Grup: Grup mixt d'estudiants nouvinguts, de llarg termini i/o locals. Edat: L'edat pot variar entre els 8 i 12 anys.
Temporització
30-45 minuts (depenent de l'edat del grup)
Materials/recursos
- Paper A4 o cartolina - Diferents emoticones - Cola i tisores - Retoladors i llapis
Instruccions
1. A cada estudiant se li dona un full A4 i es pregunta quants membres té la seva família. 2. Es mostren les emoticones disponibles i es demana que se seleccioni una emoticona per a cada membre de la seva família. 3. S'explica que s'ha d'enganxar les emoticones per representar a la seva família. 4. Es convida a posar els noms de cada integrant de la família i decorar les emoticones amb trets representatius de cada persona. 5. El professorat realitza la mateixa activitat i explica a l'estudiantat qui és qui, per què ha triat certs emoticones, així com comparteix altres dades rellevants. 6. Es demana a cada estudiant que expliqui el seu mapa. Si cal, es fan preguntes per aprofundir en el tema (p. Ex., Com es relacionen amb cada un d'ells? Què els agrada fer junts? Etc.) **Escenaris** Aquesta pràctica pot implementar-se en escoles, centres cívics, biblioteques, el barri i altres llocs.

OBSERVACIONS DELS PARTICIPANTS

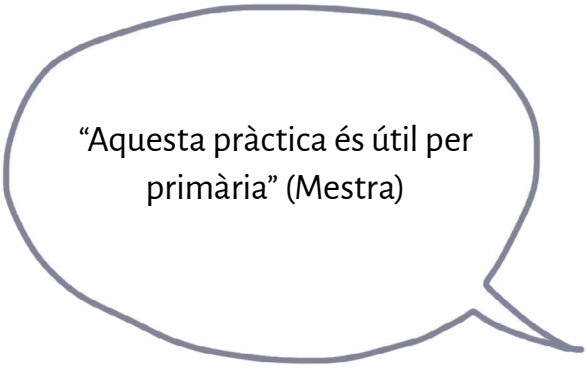

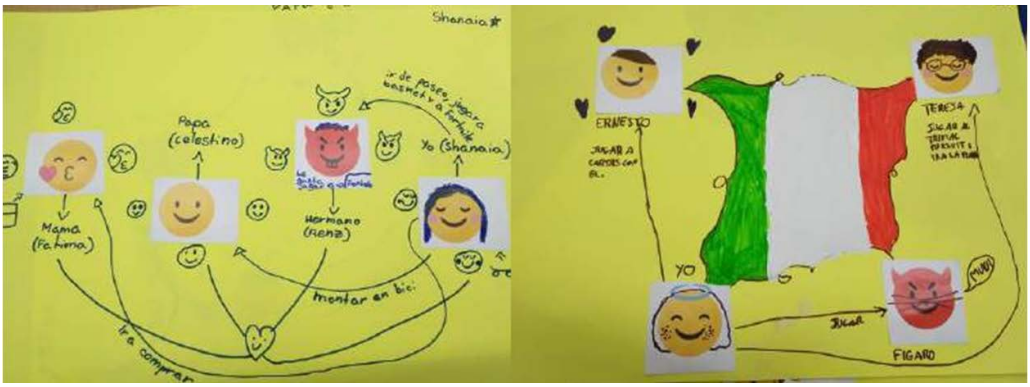
Shanaia
Papa (celestino)
Mama (Fatima)
Hermano (nena)
Yo (Shanaia)
montar en bici
ERNESTO
TERESA
YO
FIGARO

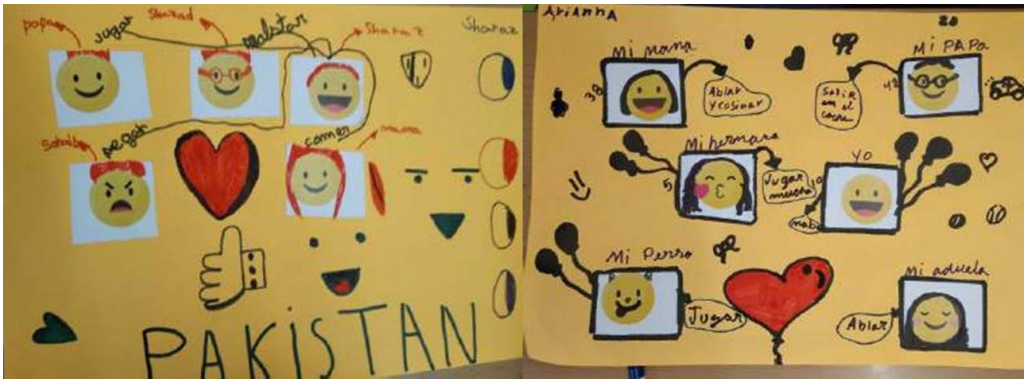
Shanaz
PAKISTAN
Aprianna
Mi mama
Mi PAPa
Mi hermana
YO
Mi Perro
Mi abuela
Jugar
Abiaz

Pràctica 6.
Cartografies de trajectes i afectes (Espanya)

INTRODUCCIÓ

Aquesta proposta és una pràctica basada en les arts que involucra el mètode cartogràfic. Permet potenciar i millorar la inclusió i integració de l'estudiantat migrant, així com el seu sentit de pertinença a la comunitat d'acollida, a través de visualitzar i narrar les seves trajectòries personals i afectives, incloent les seves experiències i contextos locals.

La realització de cartografies artístiques i l'ús de la tècnica del collage permet, entre altres finalitats, detectar les necessitats i problemes als quals s'enfronta l'estudiantat. També s'identifica com es mobilitzen els afectes en aquest procés, tenint en compte els seus contextos particulars i el coneixement de si mateixos. Per a això, aquesta proposta consta d'una primera part basada en el diàleg amb l'estudiantat. A través de la conversa, poden sorgir les idees relacionades amb les trajectòries i experiències de vida relacionades amb la migració (o, en extensió, amb qualsevol altre tema). Les idees s'escriuen en una pissarra o en un paper gran, fent-les visibles per a tothom. Després, es creen collages a partir d'aquestes idees o nocions, utilitzant revistes, papers i materials mixtos. L'estudiantat amb experiencies similars poden agrupar-se per ajudar-se. Una vegada que els collages estan llestos (acabats o en procés - segons la decisió de cada estudiant), es relacionen de manera cartogràfica, creant connexions i xarxes entre les diferents composicions. Això pot anar acompanyat de l'ús de narratives i recursos escrits.

OBJECTIUS

· Permetre una manera indirecta d'abordar les experiències de l'estudiantat i qüestions delicades o complicades de comunicar verbalment.

· Poder mapejar per detectar, a partir del que sorgeix de la pràctica artística, les

necessitats i dificultats amb les quals s'enfronten els i les estudiants.

· Identificar com es mobilitzen els afectes en aquest procés, tenint en compte els contextos particulars dels infants i el coneixement de si mateixos.

· Detectar formes d'aprenentatge basades en mètodes artístics.

· Compartir idees i construir un procés col·lectiu per ajudar a enfortir i millorar la relació entre l'estudiantat.

SOBRE LA PROPOSTA

Aquesta és una pràctica enfocada a un treball processual i col·lectiu; per tant, requereix més temps que aquelles pràctiques basades en les arts que són més breus. D'altra banda, es pretén que aquesta pràctica sigui una activitat interdisciplinar en la qual col·laboren una diversitat de professorat. Per exemple, un docent d'art, llengua i geografia. A més d'enfortir cada àrea de coneixement, el professorat es pot encarregar d'acompanyar i orientar el procés de l'estudiantat, però no conduir-lo.

Aquesta activitat es pot realitzar de forma ràpida en una única sessió, però idealment és du a terme en diverses sessions (3 o 4).

GUIA PER A DUR A TERME LA PROPOSTA

Participants
Grup: Estudiants nouvinguts, de llarga durada i/o locals d'entre 10 i 17 anys. Idioma: Aquesta activitat es realitza mitjançant una llengua local comú, ja que tots els infants han de comprendre el que els altres volen compartir.
Temporització
Aquesta activitat es pot realitzar de forma ràpida en una única sessió, però és preferible que sigui una activitat multisessió (3 o 4).
Materials/recursos
Rotlles de paper (artesanal, bond o similar), retoladors de diferents colors, revistes diverses, tisores, cola, cúter, cinta i materials mixtes d'art i artesania (cordes, fils, filferros, elements decoratius, llana, teixits, papers diversos materials reciclats de casa, etc.). Com més diversitat de material, més interessants i diferents poden ser els resultats.
Instruccions
El paper del professorat és d'acompanyament o orientació. No es busca conduir a l'estudiantat sobre què fer i com fer-ho. No obstant això, el paper del o la docent és fonamental en tot el procés. A l'acabar aquesta activitat, es recomana generar un intercanvi (diàleg) amb els infants sobre l'activitat, la cartografia i els collages, i el que han après.
Escenaris
L'activitat pot tenir lloc a l'escola (aula o en un altre lloc de l'escola o centre de temps lliure). Combinar la sessió amb música atmosfèrica i relaxant pot crear una agradable sensació de calma i harmonia per al treball. No hi ha música que distregui o activi als infants.

OBSERVACIONS DELS PARTICIPANTS

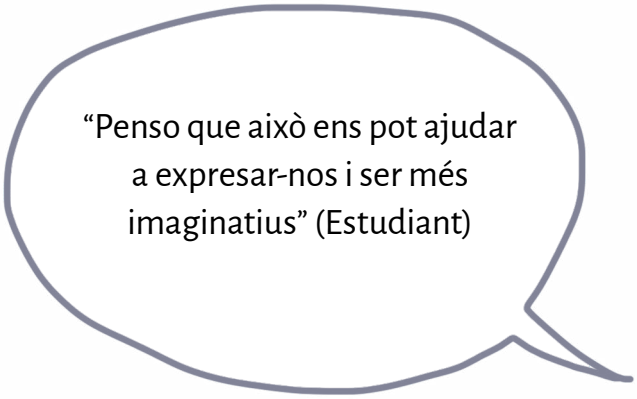

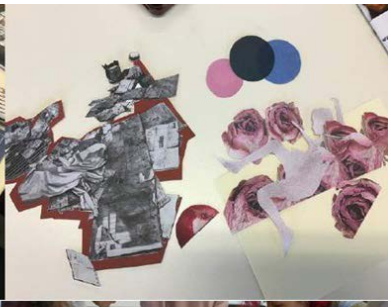

MEMORIES
EXPERIENCE
OBSERVATION
ENJOY

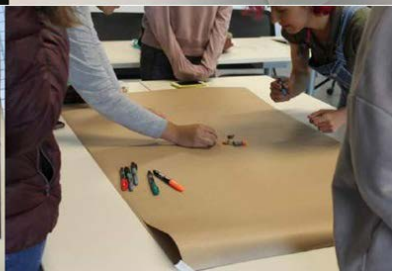

Pràctica 7.
El meu “jo” titella (Espanya)

INTRODUCCIÓ

L’equip de MICREATE ha dut a terme la proposta en dues escoles de primària amb alumnat d’entre 9 i 10 anys. A cada escola el grup s’ha dividit en 4 petits grups de 7-8 estudiants, acompanyat d’un membre de l’equip investigador.

Aquest exercici s’ha fet servir per a treballar els temes de la identitat i el benestar personal. L’estudiantat ha reflexionar sobre qui és en el present i qui vol ser en el futur. Després, utilitzant diferents materials com a papers de colors, teles, estampats, s’han creat dues titelles a partir d'un pal de fusta de gelat (un titella a cada banda del pal). Una cara de la titella representa el seu jo del present, mentre que l'altra cara, el seu jo del futur. A continuació, han explicat i compartit amb la resta del grup com han fet les seves titelles, per què s'han representat de tal manera, i com s'imaginen en el futur.

OBJECTIUS

· Convidar als estudiants a reflexionar sobre:

– Sí mateixos/es en el present i sobre les seves expectatives de futur.

– La seva auto-concepció.

· Connectar sentiments i elements importants per a l'estudiantat a través del dibuix, les metàfores i la creació manual.

· Afavorir l'intercanvi de visions, conceptes, expectatives i desitjos actuals de l’estudiantat.

SOBRE LA PROPOSTA

· És una proposta que agrada a l'estudiantat perquè generalment els atrau treballar a partir de propostes de creació manuals.

· És una proposta útil per al professorat ja que pot conèixer amb més detall a l'estudiantat. Les titelles permeten acostar-se a concepcions i temes de la vida que generalment no s'aborden a l'aula.

· És una proposta que fomenta la reflexió dels infants sobre la seva vida i les seves projeccions de futur, a més de compartir tot això amb els seus companys, permetent debats i converses interessants.

· L'equip de MiCREATE ha definit la proposta com una bona pràctica, ja que permet que l'estudiantat reflexioni sobre la seva identitat, pensant en com són i com volen ser, evocant projeccions de futur. D'aquesta manera és possible explorar com l'estudiantat es veu a si mateix i quins poden ser els seus desitjos i aspiracions, influenciats pels diferents entorns.

GUIA PER A DUR A TERME LA PROPOSTA

Participants
- Edat del grup: 9-10 - Es pot treballar amb infants nouvinguts, migrants de llarg termini i/o locals. - La reflexió d'aquesta activitat es du a terme mitjançant l'idioma local comú. No obstant això, en produir els seus titelles, l'estudiantat també pot usar la seva llengua materna.
Temporització
30-45 minuts aproximadament (depenent de la edat del grup)
Materials/recursos
- 1 pal per estudiant - Papers de colors, cola, tisores, llapis, retoladors
Instruccions
- Donar un pal a cada infant. - Explicar que en un costat del pal es crea una titella del seu "jo present" (amb text, dibuixos i elements que donin compte del que els agrada, com són, en quines coses destaquen, etc.). I, en l'altre costat del pal, es crea el seu "jo futur" (amb text, dibuixos i elements que donin compte de qui seran en el futur, quines coses estaran fent, on viuran, etc.) -Quan cada estudiant té acabada la seva pròpia titella, la comparteix amb la resta de companys/es, explicant el "jo" actual i el futur, els elements i materials que ha triat, etc.
Escenaris
Aquesta pràctica pot implementar-se a escoles, centres cívics, llibreries, llocs del barri i altres espais. L'única cosa necessària és que sigui un espai amb taules i sense sorolls.

OBSERVACIONS DELS PARTICIPANTS

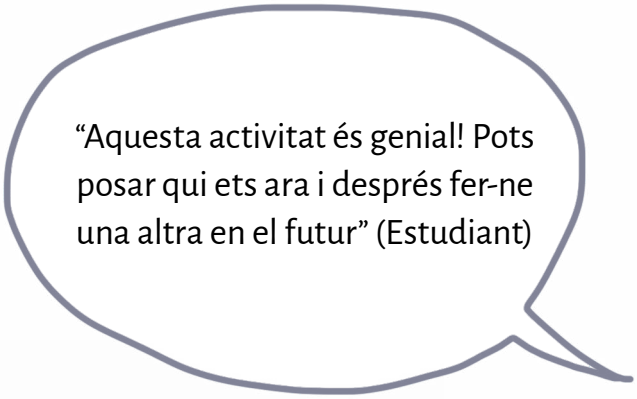

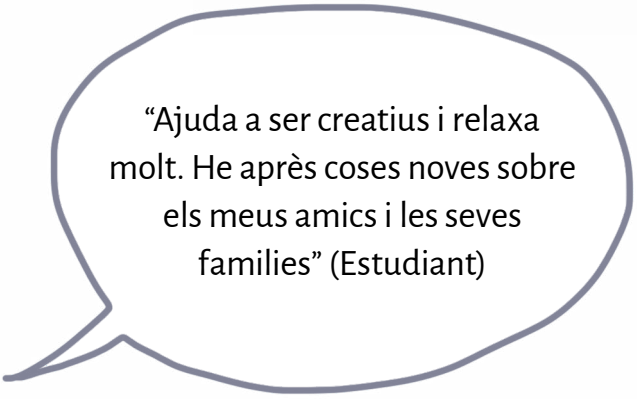

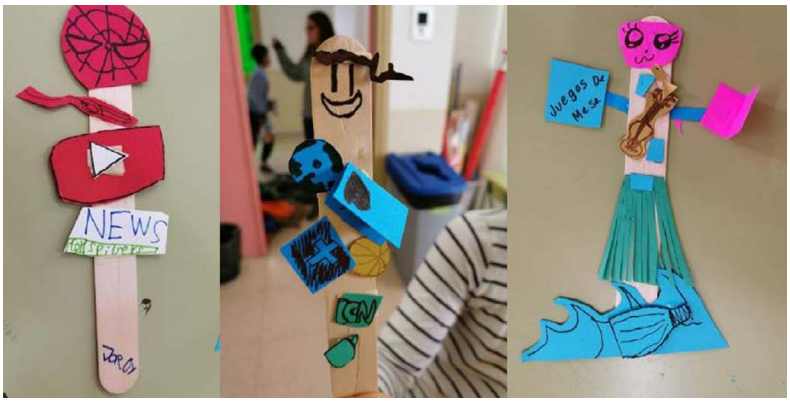
NEWS
Juegos de Mesa

Pràctica 8.
Mapatge d'identitat (Àustria)

El treball s'ha dut a terme de manera online a causa de la pandèmia del Covid-19. Per aquesta raó la proposta del Mapatge d'Identitat no s'ha pogut desenvolupar-se presencialment. És per aquesta raó que no hi ha material visual d'aquesta proposta.

INTRODUCCIÓ

La proposta "Mapatge d'identitat" té la finalitat d'explorar la pròpia identitat, buscant així visibilitzar diferents dimensions d'aquesta. D'una banda, cada persona reflexiona sobre quines són les coses que la defineixen en aquest moment. D'altra banda, s'intenta pensar críticament sobre les categories que la configuren. Només es necessita un bolígraf i un paper.

L'exercici prové del camp de la pedagogia contra la discriminació i té com a objectiu habilitar un examen reflexiu sobre la pròpia identitat. Primer, s'escriu el nom de la persona al mig d'un foli. Després, al voltant del nom, els col·lectius als quals aquesta sent un sentit de pertinença. Quan finalitza aquest pas, el mapatge d'identitat es presenta a un company de classe i, per acabar, es comparteix i conversa amb tot el grup.

L'exercici permet treballar en grups grans sobre el tema de la identitat. Després de la fase d'autoreflexió, hi ha un debat en grup, en la qual es poden discutir temes com la discriminació i l'heterogeneïtat.

OBJECTIUS

L'objectiu de la proposta és augmentar l'autoreflexió d'infants i joves. Una cop pensen sobre la seva pròpia identitat i la visualitzen gràficament, poden presentar-la al grup. Això permet parlar de processos d'inclusió i exclusió. Sovint queda clar que

l'estudiantat tendeix a nomenar els grups minoritaris als quals senten que pertanyen, en comptes d'aquells que estan fortament pronunciats a la societat. D'aquesta manera, l'estudiantat pot prendre consciència dels seus propis grups de referència i reflexionar sobre com aquests grups donen forma a la seva pròpia visió del món. També queda clar que els processos de formació d'identitat son multifacètics.

SOBRE LA PROPOSTA

· A causa de la situació de Coronavirus, l'exercici s'ha realitzat a través d'una eina de videotrucada. En tant que l'estudiantat només necessita un paper i un bolígraf, el mapatge d'identitat ha estat fàcil de desenvolupar, encara que possiblement s'ha perdut una mica d'acció.

· Per a la preparació de la proposta, el professorat ha de pensar en el tema nucli del mapatge d'identitat. Aquest pot ser la identitat personal, per exemple, o un altre tema diferent, com l'escola. Una recomanació és que el professorat provi el mapa d'identitat abans d'implementar-lo, la qual cosa afavoreix la pròpia reflexió. Una dificultat en realitzar la proposta es aconseguir que l'estudiantat parli entre si a través de la targeta d'identitat. Per això, es requereix una moderació bona i sensible. En tant que els temes poden ser molt personals, poden afectar a la persona. En aquests casos, és aconsellable acordar que el contingut sensible no es farà públic. Si això no és possible, és recomanable comunicar-ho perquè la persona pugui decidir si vol compartir un contingut en particular.

GUIA PER A DUR A TERME LA PROPOSTA

Participants
Edat del grup: 12-18 anys **Temporització** 90 – 120 minuts
Materials/recursos
1 aula 1 full de paper i bolígraf per estudiant
Instruccions
1) Tothom rep un bolígraf i un full de paper en blanc. Després, s'escriu el propi nom al mig del full. Al seu voltant, s'escriuen els grups als quals se sent que es pertany (esportista, estudiant, vienès ...) i es connecten molecularment. 2) Es formen grups de dues persones: cada estudiant presenta al seu company la seva pròpia creació. 3) Al grup gran, es repassa l'exercici. També es poden debatre aspectes que l'estudiantat hagi anotat. És important considerar la complexitat dels processos de formació de la identitat.
Escenari
Escola

Pràctica 9.
Safari fotogràfic – Llocs de benestar (Àustria)

A causa de la pandèmia del Covid-19, la proposta s'ha realitzat online. Per això no ha estat possible realitzar el "Safari fotogràfic – Llocs de benestar" presencialment. A causa d'això, lamentablement, no hi ha material visual del treball.

INTRODUCCIÓ

Per a la següent proposta, l'estudiantat es divideix en grups petits (aproximadament 5 per grup). Cada grup rep una tauleta, una càmera o similar. Després, es presenta el tema del "benestar" i es debat conjuntament, reflexionant sobre quan un se sent particularment bé. Es discuteix que el benestar físic i mental també pot dependre de llocs particulars. Posteriorment, els grups recorren el barri de l'escola amb el professorat. Es demana que es facin fotografies dels llocs en els quals se senten particularment còmodes, també poden posar el focus en els llocs on no se senten segurs. Una vegada finalitzat el passeig, es revisen les fotos. L'estudiantat presenta els seus llocs de benestar i intercanvia idees. En el cas dels llocs on senten malestar, es pot debatre sobre com fer-los més agradables.

· L'exercici s'ha desenvolupat per la Promoció de la Salut de la Ciutat de Viena. Es tracta d'explorar el propi entorn immediat i posar-lo en context amb el propi benestar. L'enfocament se centra en els recursos i les habilitats dels infants i joves i, per tant, és un enfocament centrat en la infància.
[https://www.wig.or.at/fileadmin/user_upload/download/gesunde_kinder/kindergesundheitsstrasse/methodensammlung_spurensuchenwow.pdf]

· La proposta és particularment útil perquè adopta un enfocament centrat en la infància i comprèn el benestar en general. D'una banda, això obre l'oportunitat de debatre sobre el concepte benestar de diverses formes. D'altra banda, infants i joves tenen l'oportunitat d'autodeterminar-se i actuar com a experts en el seu propi entorn de vida.

OBJECTIUS

La proposta té com a objectiu que infants i joves puguin afrontar el seu benestar de manera autònoma. Pot tractar-se del benestar físic i mental i es poden abordar diferents dimensions d'aquest. A més, l'estudiantat és considerat expert en el seu propi entorn de vida, la qual cosa pot tenir un impacte empoderador. Els diferents llocs que són rellevants per l'estudiantat es poden explorar des d'una nova perspectiva. Al final hi ha una col·lecció de fotografies que es pot presentar a la resta del grup. En el transcurs d'això, també es poden formular demandes o suggeriments per a la millora del barri, que poden enfortir la participació de l'estudiantat a les seves comunitats.

SOBRE LA PROPOSTA

A causa de la pandèmia del Covid-19, lamentablement no s'ha pogut portar a terme aquesta proposta amb les escoles del projecte. De totes maneres, se suggereix planificar el "Safari fotogràfic" i verificar l'equip tècnic que es pot necessitar, ja que la pràctica només té sentit si els grups petits tenen l'oportunitat d'usar dispositius addicionals per a fer fotografies. El professorat ha de preparar tauletes o càmeres fotogràfiques per a tots els grups. Una opció és cooperar amb una organització multimèdia que proporcioni l'equip tècnic. Una altra opció és preguntar al director de l'escola o el professorat d'informàtica si l'escola compta amb algun equip tècnic. La proposta s'ha de planificar el temps suficient. En general, és important tenir en compte que aquesta és una pràctica centrada en la infància, cosa que significa que l'estudiantat té la llibertat de decidir quines fotografies prendre i a on anar en l'àrea definida del Safari fotogràfic.

GUIA PER A DUR A TERME LA PROPOSTA

Participants
Edat del grup: 6-12 anys
Temporització
1 dia d'escola (5 hores incloent descansos) 1 hora de preparació 2 hores fora 2 hores de presentació i discussió
Materials/recursos
Una càmera de fotos/Ipad/o similar per cada grup
Instruccions
1) El professorat discuteix el projecte amb la classe: parlem sobre el benestar i fem la pregunta sobre què està connectat. Dividim al grup en grups petits (5 estudiants per grup). 2) Posteriorment, els petits grups caminen pel barri i prenen fotografies dels llocs on se senten còmodes i, en extensió, dels llocs on no se senten tant segurs. 3) Una vegada que els grups han tornat a l'escola, es presenten les fotos i cada estudiant pot presentar el seu lloc en el qual se sent bé i aquell on no tant (aquest pas pot tenir lloc opcionalment en un dia diferent al de la caminada, per exemple, si les fotos encara han de revelar-se).
Escenaris
Escola, barri, en cooperació amb centres cívics, en viatges escolars

OBSERVACIONS DELS PARTICIPANTS

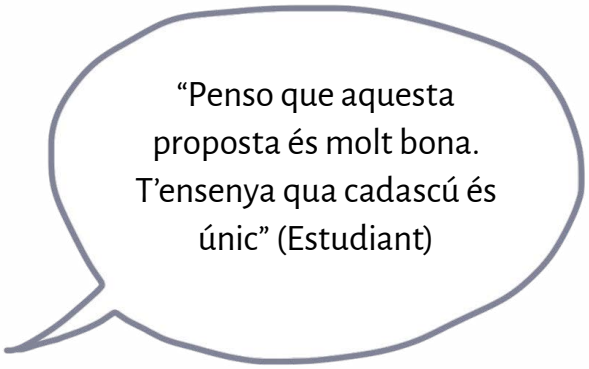

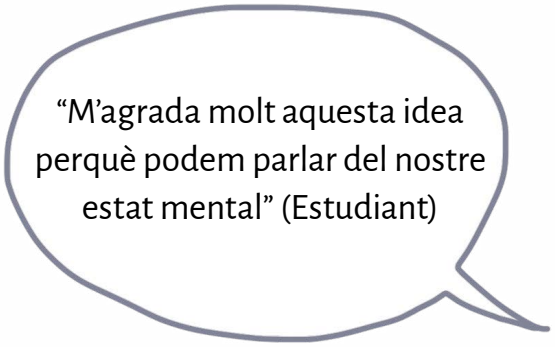

Pràctica 10.
Revista escolar (Eslovènia)

INTRODUCCIÓ

Existeixen diferents tipus d'activitats extraescolars que realitzen l'estudiantat de primària i secundària. Una de les possibilitats és la realització d'una revista escolar. Des del col·legi o l'institut es pot animar a l'estudiantat migrant a col·laborar en la creació de la revista, ja sigui amb escriptura en la seva llengua materna (poemes, contes) o amb dibuixos, fotografies i un altre material visual.

Per què es pot considerar com una bona pràctica?
L'expressió artística (fotografia, dibuix així com poemes i prosa en la llengua materna) pot ser una eina important per a la inclusió ja que afavoreix l'autoestima i facilita l'expressió d'emocions. A més, possibilita l'expressió en altres formes més enllà de l'escriptura en la llengua oficial del país. L'objectiu principal és crear espais que possibilitin maneres d'expressió d'infants i joves migrants que no siguin a través de l'idioma oficial del país d'acollida, ja que poden no tenir tanta fluïdesa com la resta de companys de classe considerats locals. L'experiència d'una escola de primària a Eslovènia ha mostrat que aquesta proposta ajuda a que l'estudiantat s'obri i, en conseqüència, es faciliti la seva inclusió, encara que no sigui la preestablerta (l'escriptura en la llengua oficial del país).

OBJECTIUS

L'objectiu principal de la proposta és potenciar la inclusió de l'estudiantat amb experiència migratoria de manera que sigui capaç d'expressar-se, tenint l'opció de fer-ho d'una altra forma que no sigui a través de la llengua oficial del país d'acollida, amb la possibilitat de prioritzar l'expressió visual i l'idioma amb el qual troben més

seguretat, com la seva llengua materna.

SOBRE LA PROPOSTA

La preparació d'una revista escolar sol ser una activitat contínua, implementada al llarg de tot el curs acadèmic. El professorat va supervisant l'activitat, guiant i animant a l'estudiantat. La revista es pensa principalment com un producte escrit en la llengua vehicular de l'escola, però pot anar acompanyada de material visual, per exemple fotografies i dibuixos. A més, també pot comptar amb altres seccions, com a poesia i prosa en diversos idiomes.

La revista escolar també pot ser un projecte puntual que es realitzi una sola vegada. En aquest cas, el professorat reuneix a l'estudiantat interessat. Si bé la participació és voluntària, es pot convidar a l'estudiantat a unir-se i a prendre la iniciativa sobre quines tasques volen fer. El professorat pot tenir una visió general i suggerir idees a l'estudiantat.

El procés d'elaboració d'una revista pot portar bastant temps. Si es fa de manera regular, la dinàmica sol establir-se a partir del treball de revistes prèviament elaborades i publicades. Si la revista es publica dues vegades en el curs escolar, l'estudiantat té més temps per a preparar les seves contribucions que si es publica quatre vegades a l'any. Si es tracta d'un projecte puntual, es pot realitzar durant els dies de la setmana dedicats a activitats especials. Pot organitzar-se en un marc de temps concret, per la qual cosa tant el material escrit com el material visual es preparen en pocs dies. També s'ha d'animar a l'estudiantat a fer la maquetació i així col·laborin en l'elaboració de la revista, però en qualsevol cas, això ha de ser revisat pel professorat. En aquest sentit, el professorat ha de prestar especial atenció al fet que ningú es quedi fora. Per tal d'evitar material "inapropiat", les regles han de presentar-se amb anterioritat. L'escola pot posar a la disposició de l'estudiantat els seus ordinadors i aules d'educació artística.

GUIA PER A DUR A TERME LA PROPOSTA

Participants
És una proposta apropiada per a tot estudiant, però s'haurien de preparar diferents revistes per a diferents grups d'edat (almenys distingir entre grups bàsics com els primers cursos de l'escola primària, els últims cursos de l'escola primària, i els grups de secundària).
Temporització
La preparació de la revista porta diverses hores. Pot haver-hi diversos docents involucrats. Les activitats es poden organitzar per a dur-se a terme en uns pocs dies a la setmana, dedicant un temps especial a això durant l'horari escolar. O també pot donar-se com una activitat extracurricular amb un horari dedicat cada setmana/cada dues setmanes.
Materials/recursos
Papers, impressora (color), ordinadors amb programari de disseny gràfic amb llicència per a la maquetació, càmeres, materials de dibuix, i altres material possibles. Instruccions El professorat revisa la realització de les diferents activitats i ajuda a portar la revista a la seva forma final.
Escenaris
Aula, casa, llocs fora de l'escola

Pràctica 11.
Targetes d'aniversaris (Eslovènia)

INTRODUCCIÓ

A les escoles s'organitzen classes especials per a l'estudiantat migrant nouvingut amb la finalitat d'aprendre la llengua vehicular. A aquestes classes el professorat organitza diferents activitats per a crear un ambient acollidor. Una d'aquestes activitats sol ser marcar tots els aniversaris de la classe i, després, quan arriben els aniversaris, els infants van preparant targetes de felicitació. En aquestes, poden escriure desitjos i felicitacions també en la llengua materna.

Aquesta proposta és una bona pràctica en tant que crea un ambient acollidor per a l'estudiantat nouvingut, ja que se solen sentir ben rebuts a classe. D'altra banda, involucra a l'estudiantat en activitats creatives, afavorint en última instància la seva autoestima mentre estan creant. Tot i que pot ser que no coneixin l'idioma oficial del país d'acollida, poden anar aprenent gradualment noves frases, expressions, etc.

OBJECTIUS

L'objectiu principal de la proposta és crear un ambient acollidor, al mateix temps que involucrar a l'estudiantat migrant o d'origen migrant en activitats creatives, prioritzant l'idioma en el qual se sentin més segurs o còmodes. Atès que és de gran importància crear un sentiment de benvinguda per a l'estudiantat migrant nouvingut, és important reconèixer-los individualment. L'objectiu de la proposta és doble: crear un entorn acollidor en el qual s'animi a l'estudiantat amb experiència migratoria a expressar-se en la seva llengua materna i aprendre l'idioma oficial del país d'acollida a través de la comunicació amb la resta del grup.

SOBRE LA PROPOSTA

El professorat pot ser qui imparteixi la classe de llengua i que, a l'inici del curs escolar, reculli totes les dates d'aniversaris dels infants. També pot ser una activitat que es desenvolupi a l'aula d'acollida. Es pot preparar una cartolina decorada amb tots els mesos de l'any. Cada mes es pengen els noms de les persones que fan anys durant aquell mes, juntament amb la data del seu aniversari.

Exemple de la proposta en una escola primària d'Eslovènia.

Cada setmana, el professorat revisa la cartolina amb les dates d'aniversaris i quan una persona fa anys, el grup prepara les targetes de felicitació. El professorat va donant indicacions en la llengua vehicular, però també pot anar ajudant en altres

idiomes. Es tracta que l'estudiantat aprengui la llengua vehicular gairebé sense adonar-se'n: "Agafa les teves tisores i talla el paper per la meitat. Ara agafa la meitat i doblega-la per la meitat. Utilitza els llapis de colors per a il·lustrar la targeta per la part de darrera. A l'interior del paper doblegat escriu els desitjos per al/la company/a, etc.". D'aquesta manera l'estudiantat apren moltes paraules noves, fins i tot les més simples com "en" ,"a dalt", etc. El professorat anima a escriure els desitjos en la seva llengua materna, ja que és una eina per a expressar els seus sentiments.

GUIA PER A DUR A TERME LA PROPOSTA

Participants
Edat: 8-12 anys
Temporització
La proposta es pot dur a terme de manera contínua durant tot l'any escolar i la realització de les targetes pot durar el temps d'una classe (45min/1hora).
Materials/recursos
Papers, cartolines, tisores, cola, retoladors, llapis, altres.
Instruccions
El professorat guia la realització de la creació de targetes d'aniversaris. També segueix acuradament el calendari d'aniversari de els/as estudiants, perquè ningú es quedi fora.
Escenaris
Aula

OBSERVACIONS DELS PARTICIPANTS

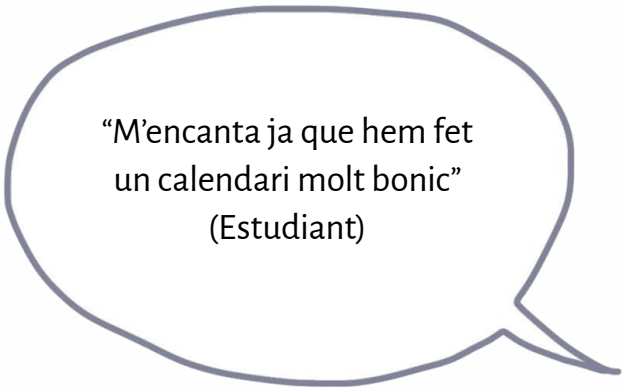

Pràctica 12.
Llengua materna - Una altra llengua (Regne Unit)

INTRODUCCIÓ

Llengua materna - Una altra llengua (Mother tongue - Other tongue) és un concurs de poesia multilingüe que celebra la diversitat cultural i la diversitat d'idiomes que es parlen a les escoles del Regne Unit. El concurs és impartit per l'Escola d'Escriptura de Manchester a la Universitat Metropolitana de Manchester. El projecte ha començat com a pilot en 2012 amb la participació de 500 infants i ha augmentat a 6.000 en 2016. Des de 2014, cada any més de 30 estudiants de tot el Regne Unit han guanyat el premi. Els tallers estan dirigits per estudiants d'escriptura creativa i poetes de renom mundial. Actualment, el projecte arriba a 50 escoles a Anglaterra i Gal·les, 60 escoles en el nord-oest d'Anglaterra, i Escòcia han creat la seva versió de "Mother Tongue Other Tongue".

OBJECTIUS

El concurs té com a objectiu animar a l'estudiantat que parla diversos idiomes a casa, i fora de casa, a celebrar la seva "llengua materna" i la seva "altra llengua". Aquests han d'escriure un poema o una cançó en la seva llengua materna (si no és en anglès) o en un idioma que estiguin aprenent. El concurs té com a objectiu impulsar la contractació de títols d'idiomes en l'educació superior. Això ajuda a fer costat a l'estudiantat amb antecedents bilingües, principalment a causa del seu origen migrant.

SOBRE LA PROPOSTA

Les escoles seleccionen les millors creacions de l'estudiantat. Dins dels tallers,

infants i joves dirigeixen les discussions a mesura que aprenen sobre les herències culturals dels altres, la qual cosa pot proporcionar espais segurs d'inclusió educativa. El projecte treballa en cohesió amb el pla d'estudis de l'escola sobre l'escriptura creativa, l'autoexpressió i la inclusió social.

El concurs està obert a ninfants i joves de 8 a 18 anys. Els organitzadors accepten fins a vuit creacions de cada escola per a cada competència (llengua materna i una altra llengua). Les creacions han d'estar dividides en dues parts: la primera part és un poema, la segona és una breu explicació de la inspiració de la peça. Es proporcionen recursos per als tallers, centrats en la poesia i l'escriptura creativa i especialment focalitzats en l'estil, l'emoció, les narratives i la construcció d'una història.

GUIA PER A DUR A TERME LA PROPOSTA

Encara que la proposta és un concurs del Regne Unit, es pot adaptar a ser una activitat escolar en qualsevol país per tal d'involucrar a infants i joves que parlin un idioma diferent a casa. En el cas que es vulgui competir, pot ser útil establir vincles amb un departament d'idiomes d'una universitat, on s'ensenyen els idiomes que parla l'estudiantat (si aquests idiomes no s'ensenyen a la seva escola). De manera alternativa, l'escriptura de poemes en la llengua materna es pot utilitzar com una activitat de classe, on els propis infants i joves tenen temps per a presentar i explicar els seus poemes.

Participants
Edat: 8-18 anys. Dirigit a l'estudiantat que té la llengua vehicular com a idioma addicional però també al fet que estan aprenent un altre idioma.
Temporització
Si es planeja un concurs, l'escola ha d'establir una data límit. L'escriptura de poemes també es pot utilitzar com una activitat per a una sola classe/sessió, o una sèrie de sessions.
Materials/recursos
El professorat de llengua de l'escola pot preparar un recurs en el seu propi idioma sobre poesia centrant-se en l'estil, l'emoció, les narratives i la construcció d'una història adequada a l'edat dels estudiants.
Instruccions
L'estudiantat prepara el seu treball en format "Llengua materna" o "Una altra llengua", depenent de si la llengua vehicular és el seu primer idioma o l'idioma que parlen a casa. - Llengua materna: per a estudiants que parlen una llengua a casa que no és la llengua vehicular de l'escola: Escriuen un poema original o el seu record d'un text poètic (una cançó, una cançó de bressol, una cançó de bressol, un poema) dels seus primers anys. També escriuen fins a 100 paraules en l'idioma de l'estat per a explicar per què han escrit / triat el text i la seva importància personal. - Una altra llengua: cada estudiant que està aprenent un altre idioma: Escriu un poema original en un idioma que no sigui la seva llengua materna. Pot ser qualsevol idioma que no sigui la seva llengua materna. També escriuen fins a 100 paraules en l'idioma de l'estat per a explicar per què han escrit / triat el text i la seva importància personal. L'estudiantat pot presentar els seus poemes a la classe o es pot organitzar un concurs escolar per a atorgar premis als millors treballs.
Escenaris
L'activitat pot realitzar-se a casa, en el temps lliure o a l'escola.

OBSERVACIONS DELS PARTICIPANTS

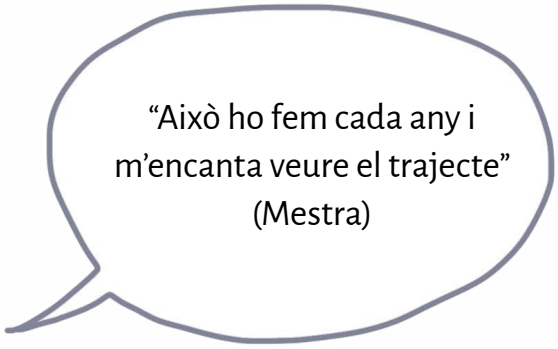

Pràctica 13.
Sign2sing (Regne Unit)

INTRODUCCIÓ

Es tracta d'una activitat de cant en grup a través de la qual l'estudiantat apren cançons i llenguatges amb l'ajuda de signes. El projecte està pensat per a promoure el llenguatge de signes com a forma de comunicació que pretén fer més accessible la música a les persones amb discapacitat auditiva.

OBJECTIUS

L'activitat permet a infants i joves explorar diferents maneres de comunicar-se i pensar sobre les maneres en com afecten les dificultats de comunicació. A més d'ajudar a les persones amb discapacitats auditives, el Sign2sing involucra a l'estudiantat que tenen l'idioma oficial del país com a llengua addicional. La llengua de signes i la música poden utilitzar-se com a eines comunicatives que fomenten la inclusió a través de la universalitat.

SOBRE LA PROPOSTA

Aquesta pràctica permet a infants i joves aprendre el llenguatge de signes bàsic a través de la música. A més d'adquirir aquestes habilitats bàsiques de signes, dóna l'oportunitat de reflexionar sobre les experiències dels qui poden tenir dificultats per a comunicar-se.

GUIA PER A DUR A TERME LA PROPOSTA

L'activitat pot consistir en una única sessió o en una sèrie de sessions que acaben amb una actuació. A Plymouth Grove, tota l'escola es reuneix en la sala d'actes durant les sessions setmanals de cant, on tant professorat com estudiantat de tota l'escola participen en l'activitat.

Participants
De 8 a 18 anys. Pot participar tota l'escola.
Temporització
L'activitat pot completar-se en una sessió d'1 hora. Si es prepara una actuació, els nens i nenes necessiten 2-3 sessions per practicar abans d'actuar.
Materials/recursos
Material d'interpretació en llengua de signes, és a dir, fulles amb gestos bàsics. La cançó triada adaptada en llengua de signes. Hauria de ser possible trobar-los en línia (per exemple, en youtube). Hi ha molts recursos i materials disponibles en http://sign2sing.org.uk/schools/ Biblioteca de cançons de Sign2sing amb tutorials de llengua de signes britànica: http://sign2sing.org.uk/new-1-for-2014/
Instruccions
Sessió introductòria: · Demanar a l'estudiantat que, per parelles, llegeixin les paraules sense usar la veu. · Debat: reflexionar sobre l'activitat. És fàcil/difícil? Què fa que sigui així? · Presentar a l'estudiantat el llenguatge de signes i els signes per a les paraules que estan llegint. Practicar la creació de signes. · Debat: reflexionar sobre l'activitat. Com et sentiries si no poguessis comunicar-te amb els altres? Els signes són més fàcils/difícils que la lectura de llavis? Com et sentiries si poguessis utilitzar el llenguatge de signes? Sessió de cant amb les mans: · Mostrar a l'estudiantat els signes de la lletra de la cançó que es practicarà. Practicar la realització d'aquests signes. · Practicar els signes amb la música, part per part. Es pot utilitzar un vídeo tutorial.

· Practicar junts tota la cançó.

Escenaris

L'activitat pot tenir lloc a l'escola , centres cívics o centres culturals

Pràctica 14.
Foto-narratives (Dinamarca)

INTRODUCCIÓ

La proposta es basa en l'ús de càmeres d'un sol ús per a involucrar a estudiants a relatar les seves identitats i experiències amb l'educació en el nou país. El seu objectiu és facilitar que joves migrants (de 13 a 18 anys) expressin les seves emocions, experiències i pensaments de la vida i les identitats del "aquí i ara", incloent les seves percepcions del "possible futur". En utilitzar càmeres d'un sol ús, la importància de les fotografies ha de considerar-se acuradament. La càmera es torna una espècie de "obstacle" de reflexió i proporciona autoria tant de la càmera com de les fotos i de les narracions que s'expliquen a partir de les imatges.

La pràctica fotonarrativa: els/as estudiants (de 10 a 17 anys) reben una càmera d'un sol ús i se'ls explica breument el seu funcionament. Les fotos fetes poden estar relacionades amb un tema, amb una experiència o amb qualsevol altre interès per a promoure la inclusió.

La "narració" sobre la pràctica: En estar en una "classe d'acollida" amb una majoria d'immigrants nouvinguts d'entre 13 i 18 anys, la necessitat de trobar maneres de permetre als infants/adolescents expressar-se de forma més artística i independent els va portar a utilitzar càmeres d'un sol ús com a pràctica per a documentar, mostrar i expressar narratives d'identitats relacionades amb la migració i el fet de ser un nouvingut, experiències escolars i coses importants de la vida. En utilitzar les càmeres, els participants van mostrar una àmplia capacitat d'acció i enginy, que es passa per alt quan s'utilitzen els mètodes tradicionals i acadèmics dels "llibres de text".

Es poden trobar articles científics sobre la proposta aquí:

· Sandlin, J. A.; S. Szkupinski Quiroga & Hammerand, A. (2018): Struggling to see Through the Eyes of Youth: On Failure and (Un)Certainty in a Photovoice Project.

In: Creating Social Change Through Creativity. Anti-Oppressive Arts-Based Research Methodologies.
· Allen, L. (2011). 'Picture this': using photo-methods in research on sexualities and schooling. Qualitative Research 11(5), 487-504.
· Liebenberg, L. (2018): Thinking Critically About Photovoice: Achieving Empowerment and Social Change. International Journal of Qualitative Methods, 17(1)

El mètode de les fotonarracions permet als i les estudiants intervenir en les seves pròpies narratives d'identitat, pertinença, interessos i vida escolar. Poden triar les fotos com a base per a un diàleg sobre un tema/problema/experiència i utilitzar les fotos com a dispositius de suport, quan els seus recursos en el nou idioma encara no estan plenament desenvolupats. Donar a l'adolescent una càmera pròpia també fomenta la propietat i la independència, a més d'un espai per a combinar diferents àmbits de la vida: l'escola, la llar, el temps lliure, etc. Dominis que són molt interdependents, però que no obstant això no sempre es valoren a l'escola com a part del desenvolupament i el benestar dels alumnes.

OBJECTIUS

En el context escolar, se sol destacar la suficiència lingüística, així com el raonament argumentari. Amb aquesta pràctica, es posen en el punt de mira altres maneres d'expressar-se amb capacitat agència. Utilitzant fotos com a base per a una conversa, tant alumnat com professorat poden explorar narratives d'identitat i/o experiències amb l'escola - o el que sigui el tema per al diàleg. Els diferents aspectes de la inclusió -o l'exclusió- poden explorar-se conjuntament, amb les experiències i els coneixements de l'estudiant en el centre. A mesura que les fotos van exterioritzant emocions i experiències, els infants i joves poden expressar-les amb més llibertat i, per tant, participar amb més capacitat agència i creació de significat en la conversa.

SOBRE LA PROPOSTA

Temps dedicat a la pràctica: Depenent de l'enfocament/tema de les imatges, es

necessiten 1-2 hores per a explicar els objectius i el propòsit de la pràctica, i una breu -però necessària- instrucció sobre com usar i una càmera d'un sol ús, assenyalant que no es pot "tornar enrere" amb les fotos, usar el zoom, etc. S'ofereixen als i les estudiants entre 3 i 7 dies (o només un dia, si convé) per a fer les fotos i després un parell de dies per a processar-les. En total, es necessiten uns 10 dies, abans de poder parlar/exhibir/mostrar les fotos. La pràctica és fàcil d'avaluar, ja que l'opinió verbal dels i les estudiants sobre la pràctica és fonamental; és important donar l'oportunitat d'expressar la seva opinió tant de manera anònima (una breu "enquesta" amb emojis; notes amb paraules,etc.) com en el marc de la conversa. El més difícil i costós és revelar les fotos en les càmeres d'un sol ús, per la qual cosa les càmeres digitals serien més barates, però es perdria el guany que els estudiants "posseeixin" la càmera d'un sol ús i tinguin una distància analítica amb les fotos preses. Amb aquesta pràctica és crucial no utilitzar els telèfons mòbils dels alumnes, ja que les restriccions quant al número i la selecció acurada és clau.

GUIA PER A DUR A TERME LA PROPOSTA

Participants
La proposta és apropiada per a tot infant o adolescent - es recomanen coneixements lingüístics molt bàsics en la llengua vehicular, però es poden complementar amb altres llenguatges (parlat/multimodal/llenguatge corporal, etc.).
Temporització
1-2 hores d'instrucció, d'un a cinc dies per a fer fotos, de 2 a 4 dies per a processar les fotos, 1 dia (o més) per a parlar de les fotos/exposar/escriure, etc.
Materials/recursos
Una càmera d'un sol ús per participant o una càmera digital.
Instruccions
S'ha d'anar amb compte quan es donen les instruccions sobre el propòsit i l'objectiu. És important que es deixi que els infants/adolescents decideixin com enfocar el tema, i ser molt específic quan es mostri com usar una càmera d'un sol ús. El millor és tenir una càmera perquè els i les estudiants puguin intentar fer una foto.
Escenaris

La instrucció es realitza a l'escola, les fotos poden ser realitzades en tota mena de context - la llar, el camp d'esports, els amics, etc.

OBSERVACIONS DELS PARTICIPANTS

"Ha estat molt divertit i m'ha fet pensar en coses importants" (Estudiant)

"Aquesta [foto de l'edifici] és la primera cosa que he notat com a part de la meva vida en un nou país" (Estudiant)

Pràctica 15.
Retrats lingüístics (Dinamarca)

INTRODUCCIÓ

Un retrat lingüístic és un dibuix de la silueta d'un cos que la persona omple amb colors, dibuixos, etc. Cada color i/o símbol representa un llenguatge, tant en el sentit comú com en un sentit ampli, com el llenguatge corporal, el llenguatge dels SMS, el llenguatge matemàtic o el llenguatge esportiu, etc.

La pràctica del retrat lingüístic ha estat desenvolupada per sociolingüistes per al seu ús en contextos escolars i és coneguda tant per l'ensenyament de llengües estrangeres com per l'ensenyament en aules multilingües. No obstant això, no sols és valuosa per a l'alfabetització, sinó també per al treball d'identitat i la promoció de la dignitat dels infants de tots els orígens, inclòs l'estudiantat amb experiència migrant amb coneixements encara escassos en la llengua del nou país.

Referències seleccionades:

· Busch, B. (2018). The language portrait in multilingualism research: Theoretical and methodological considerations. Working Papers in Urban Language & Literacies. Paper 236, 1-13.

· Daugaard, L. M. (2018). Handling linguistic diversity in reception classes for refugee and migrant youth – policy and practice. Paper presented at EELC 2018, Edinburgh, UK.

· Prasad, G. (2013). Children as co-ethnographers of their plurilingual literacy practices: An exploratory case study. Language and Literacy, 15(3), 4-30.

· Wolf, G. (2014). Discovering pupils' linguistic repertoires. On the way towards a heteroglossic foreign language teaching. Open Pages, Published in Danish Sprogforum, 59, 87-194.

· Østergaard, W., Ladegaard, U., Wulff, L., Daugaard, L. M., Orluf, B., & Laursen, H. P. (2018). Literacy og andetsprog i udskolingen: ni forløb fra Tegn på Sprog. Københavns

Professionshøjskole.

OBJECTIUS

Aquesta pràctica pot potenciar la inclusió en el sentit de la participació i influència d'infants i joves en les comunitats, les cultures o els plans d'estudi a l'escola, ja que els dóna la possibilitat de mostrar els seus recursos i potencialitats lingüístiques de diverses maneres, de manera que siguin més visibles per a tothom.

SOBRE LA PROPOSTA

Dibuixar un retrat lingüístic pot ser significatiu tant per a estudiants d'una nova llengua com per a persones de la seva primera llengua, ja que pot produir reflexions sobre les competències i els somnis de tots dos grups. L'ampli ventall de possibilitats que la pràctica ofereix dóna al professorat la llibertat de desplegar les fases d'aquesta activitat al seu gust:

El retrat visual de la llengua: La part visual pot realitzar-se de dues maneres. En el retrat lingüístic clàssic, l'estudiantat rep una versió impresa d'una silueta corporal per a emplenar. En la versió ampliada i més personalitzada (desenvolupada per Østergaard et al., 2018) tothom es fa una foto de cos sencer en l'entorn que es prefereixi (ja que és un retrat) i la transformen en una versió estilitzada per exemple mitjançant una app. Aquesta versió porta més temps però també contribueix més al treball d'identitat i a la creativitat, i fer la selecció del lloc i la postura, potser en petits grups, pot ser molt atractiu per als i les participants.

El retrat del llenguatge verbal: El retrat del llenguatge verbal pot realitzar-se com a retrat escrit i/o oral. En aquest cas, l'estudiantat descriu les seves llengües a partir del retrat lingüístic visual que ja han realitzat. La versió escrita pot exposar-se a la classe o lliurar-se al professorat. La versió oral pot ser una presentació davant de tota la classe.

EXPERIÈNCIES DELS PROFESSORS AMB LA PRÀCTICA

Treballar amb retrats lingüístics és gratificant independentment del nivell de l'estudiantat en la llengua d'ensenyament, perquè és fàcil d'utilitzar com a punt de partida per a la comunicació. És fàcil d'explicar mitjançant una instrucció i un modelatge senzills i, al mateix temps, convida a reflexions complexes que poden anar més enllà de la llengua, posant també el focus en la subjectivitat de cada persona. A més, els i les estudiants decideixen per si mateixes quant volen compartir de les seves històries, garantint així un acord comunicatiu segur.

Experiències de l'estudiantat

La pràctica s'ha provat a una classe d'acolliment danès, en la qual l'estudiantat (d'entre 14 i 17 anys i amb diferents habilitats i experiències lingüístiques) s'ha mostrat compromès amb l'elaboració dels seus retrats lingüístics, ajudant-se mútuament i reflexionant i parlant sobre els seus llenguatges.

GUIA PER A DUR A TERME LA PROPOSTA

Participants
Infants i joves d'entre 10 i 12 anys, amb i sense experiència migratòria.
Temporització
Depenent de l'elecció de les activitats.
Materials/recursos
Siluetes impreses per a retrats o càmera digital/mòbil i aplicació (per exemple, Sketch Me!) per a estilitzar les fotos, a més d'una impressora per a imprimir les imatges. Llapis i retoladors de colors. Si es realitza el retrat escrit, es necessita bolígraf i paper.
Instruccions
Explicar el retrat lingüístic a l'estudiantat de manera oral i mostrant-los exemples de retrats lingüístics. Tots els llenguatges són vàlids: llenguatges d'ensenyament,

llengua materna, fragments de llengües, dialectes, llenguatges d'esports i aficions, etc. Deixar que l'estudiantat faci una pluja d'idees sobre els llenguatges.

El retrat lingüístic visual: o bé (a) repartir siluetes preimpreses, o bé (b) instruir als i les estudiants perquè facin fotos de cos sencer, les transformin en una aplicació com Sketch Me! i les imprimeixin posteriorment. Els infants/joves emplenen els retrats amb símbols i patrons.

Part verbal: L'estudiantat parla de les seves llengües per escrit i/o de manera oral.

Escenaris

Escola.

OBSERVACIONS DELS PARTICIPANTS

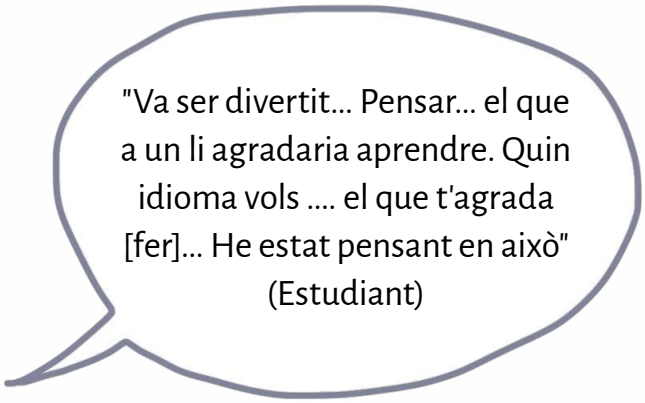

Pràctica 16.
Llebres - els refugiats (Polònia)

INTRODUCCIÓ

La pràctica presentada s'ha desenvolupat en el marc del programa "Open Zgierz" ("Zgierz otwarty"). Zgierz és una ciutat situada en el centre de Polònia i és una de les regions en les quals ha estat situat un centre de refugiats durant molts anys. El programa, que ha començat al 2014, forma part d'una campanya antidiscriminatòria i educativa dirigida a la comunitat local, i especialment a l'estudiantat de les escoles a les quals acudien els fills i filles de les persones sol·licitants d'asil.

La pràctica en si és una animació curta (d'uns 4 minuts) creada per infants i consellers del centre de refugiats. S'explica la història d'una família de llebres, que solia viure en el seu bosc natal fins que un grup d'óssos va dominar el lloc i va començar a perseguir a totes les llebres del lloc. Per això, les llebres van decidir fugir del seu bosc i buscar refugi en un altre, on finalment van ser acceptades com a refugiades i van poder construir una nova vida segura i feliç al costat dels animals locals. La història transmet el difícil tema de la persecució, la fugida del propi país, la sol·licitud de la condició de refugiat i l'adaptació a un nou lloc de vida d'una manera senzilla i adaptada als nens. Les il·lustracions estan pintades, dibuixades i fetes amb plastilina, i totes van ser creades per infants durant tallers artístics. L'animació digital va ser creada per infants amb l'ajuda de professionals. D'aquesta manera, els infants van poder experimentar com es fan les animacions. La narració va ser elaborada conjuntament per l'estudiantat i després traduïda al polonès i llegida per un lector polonès. Actualment, l'animació s'utilitza a les escoles com a material educatiu per als infants de primer cicle de primària amb la finalitat d'iniciar debats sobre les dificultats que experimenten els i les companyes amb experiència de refugiats.

Encara que el tema original de la pràctica és només l'experiència dels refugiats, la idea pot utilitzar-se també de forma més àmplia per a educar als infants de primària sobre la migració. Per exemple, un grup d'infants nouvinguts pot preparar una

animació que mostri la seva experiència de mudar-se a un nou país, experimentar una nova cultura i trobar-se amb noves situacions. A continuació, la presentació de l'animació als companys de classe pot donar lloc a un debat més profund sobre els reptes als quals han d'enfrontar-se els infants amb experiències migratories.
Per aquesta proposta es recomana tenir en compte que l'estudiantat pot tenir reaccions emocionals i, per tant, s'han de tenir estratègies per poder-ho afrontar.

OBJECTIUS

· Permetre treballar sobre les experiències dels infants immigrants, fins i tot les potencialment difícils.
· Utilitzar una forma amigable per als infants per a parlar de temes difícils.
· Ser una eina útil per a millorar la discussió sobre temes problemàtics.
· Mostrar la història directament, de manera visual, i al mateix temps evitar mostrar escenes realistes i dràstiques.

SOBRE LA PROPOSTA

La pràctica té vincles comuns amb l'app de storytelling de MiCREATE. Les eines i metodologies desenvolupades en el projecte poden aplicar-se a l'app de storytelling amb la finalitat de permetre la creació d'animacions o pel·lícules curtes.

GUIA PER A DUR A TERME LA PROPOSTA

Participants
· Infants de preescolar i primers anys de primària (5-10 anys). · Infants de secundària amb experiència o que s'inicien en la programació d'informàtica o jocs, interessats en l'animació o la realització de pel·lícules. · Infants nouvinguts.

· Infants refugiats

Temporització

setmanes

Materials/recursos

Materials de dibuix, escultura i altres materials artístics, ordenador, programari d'animació.

Instruccions

En una primera fase, els infants es posen d'acord per al desenvolupament de les històries, la idea que les sustenta, el seu propòsit i les idees/valoris que hi ha darrere dels escenaris.

A continuació, el professorat decidieix quines eines i recursos estan disponibles per a la producció.

D'acord amb l'avaluació prèvia, s'organitza una sèrie de tallers per al desenvolupament de les històries.

S'utilitza el treball en equip com a model preferent d'aprenentatge.

La narració d'històries pot complementar-se amb viatges d'aprenentatge actiu i intercanvi d'experiències en entorns reals en relació amb els problemes revelats en les històries.

Escenaris

L'activitat pot tenir lloc a l'escola , centres cívics o centres culturals.

OBSERVACIONS DELS PARTICIPANTS

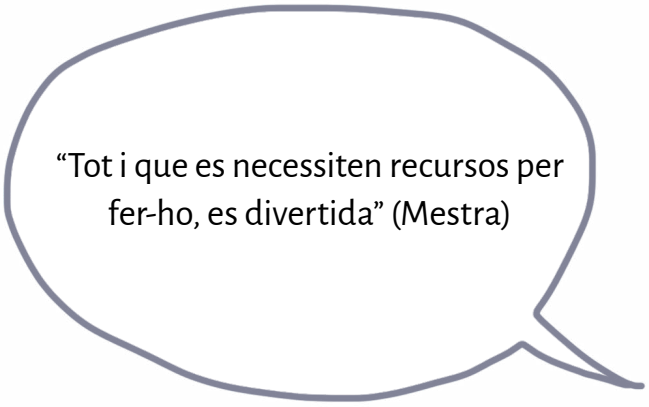

ZGIERZ
TWARTY
WILLKOMMEN
здравствуйте
ברוכים הבאים

Pràctica 17.
Brave Kids Festival (Polònia)

INTRODUCCIÓ

El Festival Brave Kids forma part d'un projecte més ampli, Brave Kids, l'objectiu del qual és reunir infants de tot el món en un ambient d'amistat i respecte per les cultures dels altres. En el projecte hi ha diverses parts que uneixen als infants en diverses experiències i accions artístiques, sent el Festival una d'elles (http://www.bravekids.eu/en/). No obstant això, també existeix un model de treball de Brave Kids que pot utilitzar-se a les escoles per a preparar als infants per a participar en el festival o com a model d'enfocament basat en l'art per a formar la creativitat dels infants i fer-los més oberts i comprensius amb els altres (http://www.bravekids.pl/en/).

El Festival Brave Kids s'organitza des de 2009 en Wrocław. Consta d'una part més professional i adulta així com actuacions creades per infants. En quant a la part professional, el seu principal objectiu és evitar l'exili de les persones de la seva pròpia cultura. Els agents artístics que actuen durant el festival venen de tot el món i comparteixen les seves creences i tradicions. Per a molts, és el seu primer viatge fora del poble en el qual van néixer. La seva valentia significa que estan oberts a allò nou i al mateix temps s'esforcen per prolongar la vida de la cultura de la qual procedeixen. Vénen a Wrocław, que es converteix en un context completament nou per a la seva tradició i on tenen l'oportunitat de compartir l'experiència de les seves arrels, especialment amb els infants. El creador i director del festival, Grzegorz Bral, subratlla que aquest no és un festival sobre obres d'art, sinó sobre l'art i el seu origen i essència.

La part creada per l'estudiantat comença amb tallers educatius i artístics, que són la part més important del projecte Brave Kids. Durant els tallers, infants i joves de diferents països i cultures, juntament amb líders artístics experimentats, preparen la seva pròpia actuació per a presentar-la al públic en general. Els tallers permeten a les persones participants no només aprendre sobre art dels professionals i practicar

noves habilitats, sinó també aprendre conjuntament sobre altres cultures, la comprensió mútua i la tolerància. Abans que comencin els tallers, les persones formadores aprenen el model d'intervenció, integració i diàleg de Brave Kids. Com a tal, el Festival i els seus tallers són una pràctica molt rellevant per als propòsits de MiCREATE: permet una integració profunda en l'acció, facilitar el compromís d'infants i joves i ofereix una oportunitat per a presentar el seu treball a l'entorn fora de l'escola.

El model d'ensenyament de Brave Kids no està pensat només per a la participació en grans esdeveniments artístics, sinó que pot ajustar-se a qualsevol comunitat educativa i funciona bé fins i tot en classes petites que veuen la necessitat d'incloure un enfocament multicultural en l'ensenyament i en l'aprenentatge. També pot ser una proposta per a la pràctica dels campaments d'estiu.

OBJECTIUS

· Permetre una estreta col·laboració entre els infants i joves.

· Crear un resultat (actuació) que pot presentar-se a la comunitat local o escolar i aconseguir dos objectius: proporcionar coneixements sobre les diferents cultures i exposar com els infants de diferents orígens i cultures poden col·laborar eficaçment.

· Ensenyar als infants a aprendre els uns dels altres i a ensenyar als altres nous coneixements, habilitats i actituds.

· Integrar a través de l'acció participativa i aportar tolerància a través del respecte i la col·laboració.

EXTRACTE DEL MANUAL DEL MODEL D'ENSENYAMENT

"Encara que la nostra prioritat és atendre els nens més desfavorits, fent-los partícips de les noves oportunitats, també creiem que el projecte pot oferir perspectives i beneficis atractius per als nens d'entorns més estables i acomodats. De fet, pensem

que l'oportunitat que nens de diversos orígens es coneguin i entaulin amistats, constitueix una base prometedora per a la pau i l'enteniment."

SOBRE LA PROPOSTA

La pràctica es difon mitjançant l'adhesió als tallers del BKF, que poden organitzar-se també a nivell local, fora de la seu del Festival. També s'organitzen sessions de formació perquè el professorat conegui el model de treball social i educatiu utilitzat en Brave Kids. Aquest model pot transferir-se a les escoles per a aplicar aquest enfocament en els entorns locals.

El model Brave Kids es divideix en dues etapes: les actuacions a la ciutat i una actuació final. La col·laboració a la ciutat és la més pròxima a la pràctica que pot ser transformada i implementada en cada escola de la manera més fàcil. En el model hi ha quatre grups artístics composts per sis infants. Aquests participen en tallers artístics facilitats per talleristes artístics professionals i duts a terme segons la filosofia "els infants ensenyen als infants". A cada grup se li demana que prepari una actuació inicial breu, de deu minuts, que representi la seva cultura, país, comunitat o tipus d'art que practiquin. Les cançons, balls i altres elements que presenten es converteixen en la matèria primera perquè els infants ensenyin i aprenguin els uns dels altres. El model és adaptable a un únic entorn escolar sempre que hi hagi una certa diversitat. Les escoles també poden utilitzar aquest model en els projectes Erasmus + durant els programes d'intercanvi internacional.

GUIA PER A DUR A TERME LA PROPOSTA

Participants
Tots els grups d'edat. Infants migrats i locals, totes les etapes migratòries i llengües.
Temporització
1 mes per a preparar l'actuació dels infants.

2 setmanes de formació intensiva per al professorat.

Materials/recursos

Depenent de l'actuació, és possible trobar recursos en línia o desenvolupar-los a partir d'experiències pròpies i artistes locals.

Instruccions

· Posar-se en contacte amb els líders de Brave Kids i la seva Fundació per a saber més sobre el model d'educació utilitzat en el Festival. També hi ha un manual disponible a través de la pàgina web de BKF.

· Al treballar amb infants i joves, concentriar-se en el següents objectius:

· Conèixer-se mútuament - utilitzant diversos jocs, exercicis i presentacions

· Redactar un contracte comú, definint l'objectiu comú.

· Familiaritzar-se i crear d'un equip, a través de jocs, però també centrant-se en l'objectiu comú, explicant el que ens espera i motivant el treball.

· Compartir eines de treball - aquesta part prepara als infants per a l'ensenyament posterior - utilitzant exemples realment senzills, presentem com mostrar, com comunicar sense llenguatge i crear elements particulars de l'actuació.

· Intercanviar habilitats (els nens ensenyen als nens): s'ensenyen mútuament materials culturals i artístics.

· Dissenyar escenes - amb això ens referim a la connexió de diferents elements artístics i a la creació de coreografies, així com a la seva plasmació en paper en forma d'esbossos.

· Crear una representació - decidir (en la mesura que sigui possible amb els nens) l'ordre de les escenes.

· Practicar i desenvolupar.

· Actuació.

Escenaris

L'activitat pot tenir lloc a l'escola , centres cívics o centres culturals.

Pàgina web

www.bravekids.pl

OBSERVACIONS DELS PARTICIPANTS

"Vaig veure la força i l'energia dels nostres nens, el molt que són capaços de fer l'impossible, el valor de cadascun d'ells malgrat les diverses dificultats i desafiaments que travessa el seu país i el molt que aporten alegria i pau al nostre món... Aquesta etapa m'ha canviat molt, m'ha fet més forta, més segura, més pacífica i més afectuosa. Gràcies a tots els que treballen incansablement i contribueixen a l'èxit d'aquesta obra, que puc dir que és l'obra de la meva vida" (Líder de Brave Kids)

"Només durant el procés artístic vaig anar descobrint de què es tractava aquesta obra. Ara crec que no es tracta de les habilitats que tenen aquests nens i fins i tot no es tracta de crear l'actuació final. Es tracta d'unir als nens. I també es tracta que jo connecti amb aquests nens i els conegui, i que els ajudi a trobar qui són. I a través dels nostres mètodes de treball també mostrar-los que són molt especials" (Instructora artística)

"Brave Kids és una experiència meravellosa, i m'agradaria que tothom pogués formar part d'un projecte tan increïble. Durant Brave Kids vaig fer molts amics nous, alguns d'ells procedents de països amb els quals el meu país no té bones relacions. Això significa que vaig tenir la rara experiència de conèixer i entaular amistat amb nens de la meva edat que no coneixeria de cap altra manera. Brave Kids també va ser crucial per a la meva comprensió d'aquestes cultures estrangeres, ja que molta gent del meu país no creu que valgui la pena parlar amb els meus nous amics" (Estudiant)

"En el primer taller aconseguim aprendre els nostres noms, passions, coses favorites, etc. Vam mostrar el que portàvem i tractem de sumar les nostres actuacions per fer un gran espectacle conjunt. Llavors sorgeixen noves amistats, es produeixen situacions divertides i neix la germanor i els vincles. (...) Brave Kids ens ajuda a respectar-nos mútuament i ningú vol espatllar els assoliments comuns amb baralles. Aquest projecte és tan bonic que ningú vol discutir amb els altres sinó viure en amistat i comunitat" (Estudiant)

Pràctica 18.
Explica la seva història (Polònia)

INTRODUCCIÓ

El projecte cinematogràfic "Explica la seva història" s'ha dut a terme a Gdańsk, una ciutat costanera del nord de Polònia que ha estat i continua sent una ciutat multicultural, i que en l'actualitat és probablement una de les ciutats poloneses que responen de forma més rellevant i activa al repte del multiculturalisme. El projecte s'ha realitzat a un dels instituts i el seu objectiu és que l'estudiantat sigui conscient que durant molt de temps la ciutat ha estat estar habitada per persones de diferents nacionalitats i orígens culturals. A partir d'aquesta experiència, es busca valorar la història i el patrimoni local, així com explorar la diversitat del lloc i els valors comuns importants pels seus habitants.

La principal tasca de l'estudiantat és crear històries cinematogràfiques, curtmetratges i fotografies sobre les persones que provenen de minories nacionals i viuen a la ciutat. El projecte té tres fases principals: preparació, realització pròpiament dita i una gala oficial final amb presentacions i exposicions dels treballs de l'estudiantat. La fase de preparació inclou tallers sobre la tolerància, el multiculturalisme i el multinacionalisme, viatges per la ciutat per a descobrir rastres de cultures passades, trobades amb persones de grups minoritaris, projeccions de pel·lícules i tallers de cinema.

L'estudiantat treballa en grups i se'ls assigna aleatòriament el grup minoritari sobre el qual treballaran. Durant tot el procés, estan acompanyats per professorat. Una vegada creades les obres cinematogràfiques i fotogràfiques, l'estudiantat prepara les seves exposicions i presentacions. Finalment, es premien els millors treballs. El projecte ha durat un any i forma part d'una gran campanya de promoció de la ciutat com a espai obert i tolerant per a tothom.

Ja que el projecte presentat és de gran envergadura i exigeix bastants recursos, una adaptació a menor escala pot considerar-se una eina útil per als objectius

de MiCREATE. Atès que gairebé tothom té un mòbil que permet fer fotos i gravar vídeo, no es necessita cap equip professional. La pràctica completa no ha de durar necessàriament un any, també pot ser un projecte interdisciplinari més curt, que consisteixi, per exemple, en un breu taller preparatori sobre la realització de pel·lícules; una lliçó d'història local centrada en les minories locals en el passat i en el present; i un taller sobre multiculturalisme.

OBJECTIUS

· Aprendre sobre les minories presents localment: del passat a l'actualitat.
· Potenciar la inclusió i la col·laboració entre estudiants de diferents nacionalitats.
· Crear un resultat (pel·lícules i fotografies) que pugui presentar-se a la comunitat local i aconseguir dos objectius: proporcionar coneixements sobre diferents cultures i exposar una prova que els i les estudiants de diferents orígens i cultures poden col·laborar eficaçment.

SOBRE LA PROPOSTA

Aquest tipus de proposta pot resultar particularment interessant per infants i joves interessats en la creació audiovisual i pot combinar-se amb l'ús de diferents canals com Vimeo, YT o TicTok, etc. El paper del professorat és dirigir i catalitzar aquests interessos cap a projectes que incloguin elements interculturals i una narració oberta a la diversitat, la tolerància i la col·laboració. També és funció del professorat transmetre un coneixement sobre el patrimoni cultural del lloc. Els tallers que precedeixen al treball artístic es basen en escenaris que están disponibles en la pàgina web del projecte **http://opowiedzichhistorie.gfo.pl/**.

GUIA PER A DUR A TERME LA PROPOSTA

Participants
Estudiants de secundària Infants i joves amb experiències migratories.
Temporització
Depenent de les possibilitats - des de 4 setmanes fins a 1 any.
Materials/recursos
Depenent de les possibilitats: equip fotogràfic i cinematogràfic professional o simplement els telèfons dels estudiants, materials per a tallers d'història i multiculturalitat.
Instruccions
· Classes sobre el patrimoni local i l'aportació de les minories en la cultura i la història del lloc (com a inspiració es poden revisar els escenaris publicats en la web: http://opowiedzichhistorie.gfo.pl/materialy-edukacyjne/). · Tallers de creació audiovisual amb formadors/es professionals (creadors audiovisuals, escoles d'art locals, periodistes, etc.). · Recerca: l'estudiantat, en grups petits, realitzen una recerca sobre una minoria local. A partir de la recerca elaboren una sinopsi i un primer esborrany de guió. · Revisió i avaluació dels guions, organització de la pre-producció audiovisual. · Producció audiovisual. · Organització de l'exposició/festival per a mostrar el resultat.
Escenaris
L'activitat pot tenir lloc a l'escola , centres cívics o centres culturals.

OBSERVACIONS DELS PARTICIPANTS

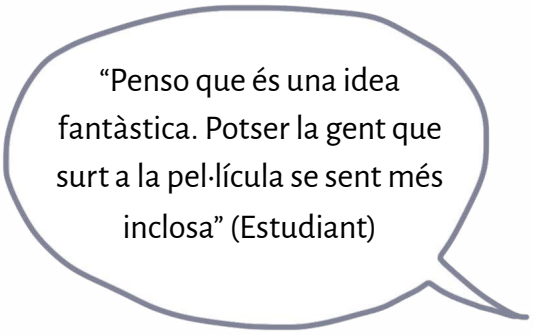

Opowiedz ich historię

Capítol 4.
Col·lecció de bones pràctiques relacionades amb l'organització del dia a dia als centre educatius

PROPOSTES
Pràctica 1.
La llengua del trimestre (Regne Unit)

RESUM

Objectius
Presentació de les llengües parlades per l'alumnat migrant o bilingüe a la resta dels estudiants i al personal del centre.
Participants
Estudiants, docents, personal del centre, famílies.
Context
Centre.

OBJECTIUS

L'objectiu d'aquesta pràctica és celebrar les llengües que parla l'alumnat bi o multilingüe. L'activitat proporciona una oportunitat per a reconèixer les nombroses llengües que poden utilitzar en la seva vida quotidiana, donant-los l'oportunitat de parlar en el seu idioma i demostrar els seus coneixements lingüístics. També permet que l'alumnat monolingüe i el personal del centre coneguin i aprenguin frases bàsiques d'una nova llengua i les incorporin al dia a dia del centre. L'activitat ofereix un espai on compartir el bagatge cultural de l'estudiantat migrant i bilingüe, i alhora, dona la possibilitat de demostrar el domini de la seva llengua fomentant el desenvolupament d'una autoestima positiva.

SOBRE LA PRÀCTICA

Aquesta activitat l'han dut a terme alguns col·legis del Regne Unit (Upton Junior School, Westborough Primary School and Gardeners Lane Primary School, entre d'altres). Durant un trimestre es tria una de les llengües que parla l'estudiantat. A partir d'aquest moment, aquesta llengua s'utilitza per a la comunicació més bàsica. És a dir, salutacions, "sí"/"no" i paraules màgiques ("si us plau", "gràcies", etc.). L'idioma del trimestre permet als alumnes migrants o bilingües demostrar les seves habilitats, a més de donar als altres estudiants i al personal del centre l'oportunitat de conèixer una nova llengua. A més dels idiomes que parlen els alumnes migrants o bilingües, es pot incloure la llengua de signes com una de les opcions.

IMPLEMENTACIÓ DE LA PRÀCTICA

Cal triar una llengua diferent per a cada període escolar. L'ideal és que es tracti d'una llengua parlada per algun alumne del centre o de la classe. Al principi, la llengua hauria de presentar-se en una assemblea escolar juntament amb una introducció al país/comunitat on aquesta es parla majoritàriament. S'ha d'animar a tot el professorat i l'alumnat a utilitzar la llengua del trimestre en la interacció diària aprenent i utilitzant 12 frases:

1. "Bon dia"
2. "Bona tarda"
3. "Benvingut/a"
4. "Hola"
5. "Adéu"
6. "Sí"
7. "No"
8. "Per favor"
9. "Gràcies"
10. "Ho sento"
11. "Ben fet"
12. "Perdó"

Les exposicions i el tauler d'anuncis de l'escola poden adaptar-se per incorporar la llengua del trimestre, fet que permetrà no només alumnat i professorat, sinó també famílies i visitants, introduir-se en la llengua. En les exposicions de les aules també

es poden incloure els noms dels nens i nenes de la classe que parlen una altra llengua amb fluïdesa.

INFORMACIÓ ADDICIONAL

Extracte de l'entrevista de MiCREATE:

Participant: "Tots els matins. Tenim el que anomenem llengua del trimestre. L'urdú és la nostra llengua del trimestre. Així que sempre es diu Essalamu Alaykom al matí".
Entrevistador: "Com et fa sentir això?"
Participant: "Em fa molt feliç [...] Em fa sentir acollit, em fa passar una bona estona. Tinc tants amics que em sento com a família perquè parlen el meu idioma".

RECURSOS ÚTILS

· Pàgina Web d'idiomes de la BBC http://www.bbc.co.uk/languages/
· Recursos de la llengua del mes de l'escola primària de Newbury Park: **http://ealhighland.org.uk/wp-content/uploads/Language-of-the-Month-Activities-Booklet.pdf**

Pràctica 2.
Companys de llengua (Regne Unit)

RESUM

Objectius
Recolzar l'alumnat que té un coneixement limitat de la llengua vehicular.
Participants
Estudiants amb coneixements limitats de la llengua vehicular.
Context
L'escola.

OBJECTIUS

L'objectiu d'aquesta pràctica és fer costat als estudiants amb un nivell de la llengua vehicular limitat i oferir igualtat d'oportunitats d'aprenentatge a tot l'alumnat, independentment de la seva capacitat lingüística. Els Language Buddies (companys/es de llengua) garanteixen que els estudiants no es perdin l'aprenentatge en classe pel fet de tenir dificultats amb la llengua vehicular. La pràctica permet a l'alumnat progressar amb el currículum mentre van dominant la llengua vehicular. A més a més, promou que el rendiment acadèmic no es vegi obstaculitzat pel seu nivell en l'idioma.

SOBRE LA PRÀCTICA

L'activitat es va desenvolupar en alguns dels col·legis que han participat en el projecte MiCREATE (Regne Unit). Es tracta d'una pràctica habitual en els centres que tenen un

major percentatge d'alumnes que utilitzen la llengua vehicular com a segona llengua. Els Companys de Llengua són alumnes de l'escola que s'"aparellen" amb estudiants que parlen el seu mateix idioma. L'objectiu principal és que durant els primers mesos facin costat a l'estudiantat nouvingut.

IMPLEMENTACIÓ DE LA PRÀCTICA

Quan un estudiant nou arriba a l'escola, es demana a l'alumnat que parla altres idiomes que s'ofereixin com a voluntaris per a ser Companys de Llengua. Els alumnes han de poder asseure's un al costat de l'altre dins del grup-classe i utilitzar la llengua que comparteixen per a facilitar l'aprenentatge a l'aula. L'aparellament ha de ser avaluat periòdicament, mitjançant la comprovació del Company i del nou estudiant, així com el seguiment del progrés acadèmic de l'alumnat i de l'adquisició del llenguatge.

OBSERVACIONS DELS PARTICIPANTS

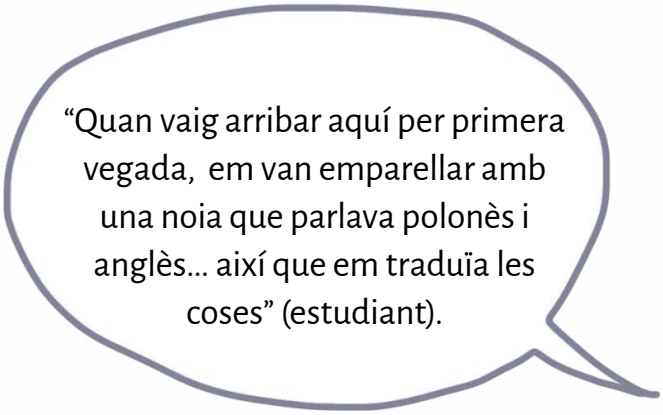

Nota: imatge d'autor desconegut sota llicència CC BY-NC-ND

Pràctica 3.
Els dies del projecte multilingüe

RESUM

Objectiu
Desenvolupar i consolidar el multilingüisme.
Participants
Tots els estudiants.
Context
Entorn escolar.

OBJECTIUS

Les "Jornades de projectes multilingües" estan dissenyades per a animar als estudiants multilingües a compartir les seves llengües, fomentar la confiança en la parla i millorar les seves habilitats. Tots els alumnes participants poden conèixer diferents llengües i aprendre sobre el so i l'escriptura d'altres idiomes a través de diverses activitats. Així, les jornades del projecte multilingüe no sols fomenten les competències lingüístiques dels alumnes, sinó que també poden crear interès i respecte mutu entre tots els estudiants. A més, aquestes jornades poden ser també una oportunitat per a reunir a tota la comunitat educativa (famílies, professorat, estudiantat i altres agents que col·laboren amb l'escola).

SOBRE LA PRÀCTICA

Les jornades de multilingüisme són un exemple pràctic del projecte Miks - "El multilingüisme com a camp d'acció per al desenvolupament escolar intercultural".

Un equip d'investigació de la Universitat d'Hamburg va col·laborar amb les escoles investigant com pot funcionar el multilingüisme a les escoles.

Els estudis científics indiquen que l'aprenentatge de la pròpia llengua i l'adquisició del llenguatge a través de el joc poden ajudar als estudiants d'origen migrant a aprendre millor i més ràpid altres llengües. Per això, es concedeix gran importància a la millora i ampliació del multilingüisme a les escoles. El reconeixement de les diferents llengües a l'escola també pot contrarestar la discriminació institucional i contribuir així a l'èxit de la integració dels infants i joves. A més, els estudiants bilingües o multilingües poden millorar el domini de la seva pròpia llengua i compartir-la amb els altres. Més enllà de les consideracions lingüístiques, es tracta d'un reconeixement de el patrimoni lingüístic i cultural de l'alumnat migrant i d'origen migrant.

IMPLEMENTACIÓ DE LA PRÀCTICA

El primer pas per posar en marxa les jornades de el projecte de multilingüisme és aconseguir que altres docents i la direcció del centre s'entusiasmin amb el projecte[19]. Depenent de l'interès, el projecte es pot dur a terme a menor o major escala. Hi poden participar dues classes o tot el col·legi.

En el següent pas, es desenvolupen diferents espais de treball per l'alumnat, per exemple "la meva escriptura - la teva escriptura", salutacions en diferents idiomes, cançons multilingües, activitats pictòriques, etc. Els temes poden variar en funció del nivell i l'edat de l'alumnat. A més, té sentit relacionar els temes amb les habilitats existents de l'estudiantat. A continuació, el professorat forma grups de treball, cadascun dels quals és responsable d'un espai. També poden participar les famílies bi o multilingües.

Durant els dies de projecte, l'alumnat pot triar a quins espais de treball va i pot a més

[19]La Berswordt-Europa-Grundschule de Dortmund va dur a terme les jornades de el projecte de multilingüisme entre 2014 i 2016. Les següents instruccions pas a pas van més enllà de la implementació a l'escola primària per ampliar el concepte a altres tipus d'escoles i nivells.

canviar-se. Depenent del volum de el projecte, és aconsellable planificar i dedicar-li almenys tres hores o tota la jornada escolar. A més, es poden incloure ordinadors/telèfons/tauletes/aplicacions per realitzar més traduccions. En els diferents espais de treball l'alumnat recopila paraules en diferents idiomes, comparen idiomes i frases o dibuixen llibres de contes. El disseny dels espais de treball depèn dels conceptes i les pràctiques que es duen a terme i s'adapta als diferents idiomes de l'alumnat. En l'última part de el projecte es poden presentar els diferents resultats de les jornades.

En general, alguns elements de el projecte poden integrar-se en la jornada escolar. A l'escola primària Berswordt-Europa, això incloïa cantar cançons multilingües o salutacions en diferents idiomes a la vida quotidiana de l'escola.

REFERÈNCIES

· MIKS - Mehrsprachigkeit als Handlungsfeld interkultureller Schulentwicklung (2021),
online: **https://www.ew.uni-hamburg.de/einrichtungen/ew1/vergleichende/diver/forschung/laufende-projekte/miks.html** (02.06.2021)
· Praxisbeispiele (2021) online: **https://www.ew.uni-hamburg.de/einrichtungen/ew1/vergleichende/diver/forschung/laufende-projekte/miks/praxisbeispiele.html** (02.06.2021)

Pràctica 4.
Tutoria intercultural per a les escoles

RESUM

Objectius clau
L'objectiu del projecte és fomentar en l'alumnat l'autoestima i el respecte envers els seus coneixements lingüístics i identitats culturals.
Participants
Alumnat migrant i amb antecedents familiars migrants.
Context/situació
Entorn escolar.

OBJECTIUS

El projecte pretén fomentar un enfocament positiu de la diversitat cultural entre els estudiants. L'estratègia del projecte consisteix a promoure els intercanvis entre estudiants graduats multilingües (mentors) d'origen migrant o refugiats i alumnes d'origen migrant o refugiats. D'aquesta manera, es pot oferir suport no sols en el procés d'aprenentatge, sinó també afavorir la integració a l'escola i la societat. La diversitat lingüística dels mentors, així com els seus coneixements culturals, es perceben com un enriquiment per als estudiants amb experiència migratòria. L'objectiu del projecte és fomentar en els alumnes la confiança en les seves capacitats lingüístiques i identitats culturals.

SOBRE LA PRÀCTICA

La tutoria intercultural a les escoles es pot percebre com un exemple de bona pràctica

perquè és un recurs complementari per l'alumnat migrant i/o amb antecedents de migració familiar. Les visites regulars dels mentors a l'escola poden generar confiança en l'estudiantat a través d'experiències positives. Els mentors, que al seu torn tenen un origen migratori o refugiats, comparteixen les seves experiències sobre els seus anys escolars i posteriors. D'aquesta manera, poden convertir-se en models per l'alumnat, ja que van ser escolaritzats en el mateix sistema escolar i van créixer sent multilingües. La tutoria permet als estudiants, els docents, els pares i mares tenir una persona de confiança amb la qual parlar sobre problemes i qüestions.

El projecte es va iniciar a Àustria en 2010 per investigadors del Departament d'Antropologia Social i Cultural de la Universitat de Viena. Actualment estan involucrades organitzacions com la Plataforma de Cultures, Integració i Societat (una associació de llicenciats en Antropologia Social i Cultural de la Universitat de Viena), l'Ajuntament de Viena o el Ministeri Federal d'Europa, Integració i Afers exteriors (BMEIA). Al desembre de 2015, 17 col·legis de Viena i 5 de St. Pölten (Baixa Àustria) van participar en el projecte. En total, uns 35 mentors van formar part del projecte.

IMPLEMENTACIÓ DE LA PRÀCTICA

Per implementar el projecte és necessari tenir la possibilitat de posar-se en contacte amb els mentors i acordar les condicions de participació amb la direcció de centre. La tutoria pot aplicar-se en diferents tipus d'escoles (escola primària, escola secundària, etc.).

Els mentors han de parlar l'idioma vehicular i almenys una altra llengua. A més, és necessari que tinguin experiència com a migrants o refugiats, perquè l'alumnat amb antecedents migratoris o refugiats puguin identificar-se amb el mentor. En el projecte ja realitzat, els mentors eren en la seva majoria estudiants que volien ser docents. A més, abans de començar la tutoria, és aconsellable parlar amb els mentors sobre la seva motivació i les seves característiques individuals.

La tutoria intercultural té lloc a les aules. Els mentors visiten l'escola amb regularitat i decideixen juntament amb el professor com ha de ser el treball. Les possibles formes d'organització són les classes obertes, el treball en grup o el treball per projectes. Les activitats també poden ser molt diferents, depenent dels desitjos i els problemes que sorgeixin en el conjunt de la classe. Per tant, els tutors han de ser flexibles mentre promouen l'aprenentatge intercultural. A més, també és possible treballar amb tota la classe, amb grups o amb individus, segons les necessitats existents.

INFORMACIÓ ADDICIONAL

Algun dels comentaris dels participants sobre les seves experiències amb la tutoria intercultural en els centres escolars són:

Quan tu [és a dir, el mentor] ets a prop a classe, puc fer qualsevol cosa millor i entendre més fàcilment. Per què no véns cada dia?.

Només volia fer-los saber el valuosos que són per a nosaltres els dos mentors! Són un veritable enriquiment per a la vida escolar quotidiana i estan realment compromesos amb el que fan. Fins i tot en algunes ocasions han participat en les reunions d'alumnat -pares-mares-professorat per traduir a una família.

Totes les cites es poden trobar en línia a: **https://multinclude.eu/multinclude-case/interkulturelles-mentoring-fur-schulen-intercultural-mentoring-for-schools/** (últim accés: 2021.01.06)

Pràctica 5.
Tutoria (Eslovènia)

RESUM

Objectiu
Contribuir a l'èxit de la integració de l'alumnat migrant i millorar les competències dels professionals de l'educació en termes d'una major integració de l'estudiantat.
Participants
Alumnat migrant, local i estudiants de la Facultat d'Educació.
Context
Aquest projecte es realitza a una escola d'educació primària de Maribor (Eslovènia).

OBJECTIUS

El projecte fomenta la col·laboració, ajuda i suport entre alumnat de primària/secundària i estudiants de la Facultat d'Educació. A més, promou la transferència de coneixements i crea un entorn d'acceptació per a l'alumnat migrant, oferint un suport addicional per a fomentar un aprenentatge significatiu. Al mateix temps, el projecte permet que els estudiants de la Facultat d'Educació adquireixin coneixements pràctics necessaris i valuosos sobre el funcionament d'un entorn escolar amb diversitat cultural. L'enfocament del projecte permet que els alumnes rebin un suport individualitzat, centrant-se en que l'estudiant migrant pugui arribar a participar en les activitats al mateix ritme que els altres companys i companyes. Les activitats del projecte es realitzen almenys una vegada a la setmana durant tot el curs escolar, la qual cosa proporciona continuïtat i estabilitat. L'activitat es posa en marxa a principi del curs escolar i es presenta en diverses ocasions a l'escola primària/secundària i en el claustre de docents per a captar possibles nous candidats.

SOBRE LA PRÀCTICA

Aquesta pràctica permet als alumnes de primària/secundària i als estudiants del grau passar temps junts, abordant les dificultats i els reptes de l'aprenentatge. Els estudiants universitaris ofereixen la seva ajuda amb els deures, no obstant això, també dediquen bastant temps a activitats lúdiques. El projecte podria estar tutelat per un assessor escolar contractat per l'escola o també per un professor del centre especialitzat en les activitats dels alumnes migrants. Els estudiants voluntaris tenen un paper de confidents i de suport als alumnes i la seva funció principal és la de proporcionar ajuda per a l'aprenentatge. D'altra banda, el seu suport tambe s'estén a l'àmbit de les interaccions socials (per exemple, jugant, acompanyant als alumnes a la biblioteca o a activitats esportives, etc.). És important que les persones voluntàries realitzin una breu formació en la qual es familiaritzin amb els continguts pertinents per al seu treball (per exemple, material didàctic adaptat als alumnes migrants) i coneguin l'experiència real que té l'escola amb els alumnes migrants. A més, per a reforçar el vincle entre l'alumnat del grup-classe, es pot seleccionar un alumne (nen o nena local) al qual se li assigna a un estudiant migrant. L'estudiant local s'asseu amb el seu company i l'ajuda en les tasques quotidianes (per exemple, a sol·licitar l'esmorzar escolar, a recollir les claus de l'armari, a explicar-li les normes escolars, a mostrar-li com es manlleven els llibres de la biblioteca, etc.).

IMPLEMENTACIÓ DE LA PRÀCTICA

A l'inici del curs escolar, els docents de l'escola i els professors de la universitat preparen una reunió per als alumnes on es presenten les activitats relacionades amb l'estudiantat migrant. Si és necessari, es pot incloure a representants de diferents organitzacions que treballen amb totes dues institucions. El professorat treballa amb una llista de l'alumnat migrant que necessita suport, mentre que els docents de la universitat s'encarreguen d'organitzar als estudiants de la Facultat d'Educació. Les primeres visites se centren en establir una connexió entre un estudiant del grau

i un alumne de primària/secundària (per exemple, utilitzant jocs). Els estudiants de la universitat col·laboren amb el professorat o l'orientador o orientadora escolar per a fer un seguiment de les tasques d'aprenentatge i de com abordar els problemes d'aprenentatge.

Convé que els estudiants de la universitat rebin una formació adequada organitzada per un conseller escolar o algú de la institució amb experiència, capaç de respondre professionalment i informar dels possibles problemes que sorgeixin. El docent necessita almenys una hora per a presentar als estudiants migrants, explicar el sistema de tutoria, fer una llista de voluntaris i d'alumnes migrants que necessiten ajuda i supervisar les tasques. Els estudiants universitaris reben un certificat al final del curs escolar. També s'accepten altres gratificacions.

Font: ISA institut, 2015 (**http://docplayer.si/187357057-Razvijamo-medkulturnost-kot-novo-obliko-sobivanja.html**)

Font: ISA institute, 2015 (**http://docplayer.si/187357057-Razvijamo-medkulturnost-kot-novo-obliko-sobivanja.html**)

OBSERVACIONS DELS PARTICIPANTS

"És molt interessant. M'ha convidat a reflexionar què sentiria jo si arribés nou a una escola i com m'agradaria que m'ajudessin" (estudiant)

"Soc tutor i és molt bonic ajudar a la gent. A més també aprenc d'ells i elles, per exemple, noves paraules. Però la major part del temps els ajudo durant les hores de classe" (estudiant)

"Quan vaig arribar tenia un tutor i va ser de molta ajuda. No sols per a les tasques escolars, també per a fer amics i estar més relaxada a l'escola" (estudiant)

Pràctiques 6.
Les setmanes d'acollida (Eslovènia)

RESUM

Objectiu
Millorar la col·laboració entre la població local i la migrant.
Participants
Estudiants, docents i altres agents de la comunitat escolar.
Context
Aquest projecte està present a algunes escoles primàries de Maribor i Koper (Eslovènia).

OBJECTIUS

Aquest projecte pretén desenvolupar i millorar una atmosfera positiva i un entorn d'acceptació entre els estudiants migrants i les seves famílies. El seu objectiu és fomentar la col·laboració entre la comunitat escolar i els pares i mares per oferir les millors oportunitats possibles a l'alumnat.

SOBRE LA PRÀCTICA

Aquest projecte s'inicia a el principi de el curs mentre que les seves activitats s'estenen al llarg de tot l'any escolar. A el mateix temps, es dirigeix als familiars, als estudiants migrants, a la comunitat en general i als membres de l'escola.

IMPLEMENTACIÓ DE LA PRÀCTICA

Quan un estudiant migrant sol·licita l'admissió, l'alumnat i la seva família reben una invitació per a la jornada de benvinguda. Normalment, aquest acte s'organitza un dia abans del començament del curs escolar. L'alumnat i els tutors legals es familiaritzen amb les aules, l'horari, el professorat i amb diversos companys de classe. Les organitzacions locals presenten activitats rellevants per als migrants (per exemple, cursos d'idiomes, activitats de suport a l'aprenentatge, activitats de temps lliure). Si les famílies no dominen la llengua oficial, l'escola els anima a portar un traductor o els proporciona un.

Les primeres setmanes són introductòries; el professor de la classe, el personal de l'escola i l'alumne migrant parlen de l'experiència acadèmica prèvia, els hàbits, els interessos, els punts forts i els possibles reptes. El professorat també contacta amb les associacions existents en l'entorn local que podrien servir de suport a les famílies. A més, anima a les famílies a aprendre la llengua vehicular i, al mateix temps, se'ls convida a presentar els assoliments científics, artístics, humanístics de les seves cultures d'origen (per exemple, la Tarda de la Ciència, el Dia de la Literatura, la Setmana de les Arts...).

Durant els primers mesos, l'escola organitza una visita guiada per la ciutat. Aquesta és també una oportunitat informal per a establir una connexió entre famílies, alumnat i professorat. Es convida als traductors a aquestes activitats. A més, durant el període nadalenc, es presenten les festes i tradicions nacionals i estrangeres.

Font: La nostra barreja de ciutadanies a l'escola Livada (**https://lezdrugimismo.si/uploads/files/E-u%C4%8Dilnica/Izro%C4%8Dki/2016-2017/Izro%C4%8Dek_Medkulturni-model_Vizintin_P.pdf**)

Font: Ibrahim Nouhom visita l'escola Koper en 2013 (**https://lezdrugimismo.si/uploads/files/E-u%C4%8Dilnica/Izro%C4%8Dki/2016-2017/Izro%C4%8Dek_Medkulturni-model_Vizintin_P.pdf**)

Pràctica 7.
El docent de confiança (Eslovènia)

RESUM

Objectiu
Proporcionar a l'alumnat migrant i a les seves famílies un professional escolar competent, format, accessible i capaç de transmetre informació rellevant a les famílies i alumnes migrants.
Participants
Alumnat migrant, famílies i personal docent.
Context
Aquest projecte es desenvolupa a una escola d'educació primària d'Izola (Eslovènia).

OBJECTIUS

El docent de confiança és un professional de l'escola que treballa com a pont entre l'alumnat migrant (i les seves famílies) i la comunitat escolar. Els familiars i els professors tenen a la seva disposició una persona a l'escola que pot ajudar-los tant en les tasques escolars com en les responsabilitats burocràtiques. El docent de confiança ajuda a les famílies migrants amb informació i els proporciona suport. A més a més, també fomenta la independència dels migrants i augmenta la consciència intercultural dins de la comunitat educativa així com en el barri.

SOBRE LA PRÀCTICA

Aquesta pràctica crea un vincle entre la comunitat escolar i la comunitat migrant. Proporciona suport, però al mateix temps funciona com una eina d'independència.

El docent de confiança organitza les trobades entre el professorat i les famílies migrants i es comunica amb elles. A més, pot encarregar-se dels cursos d'idiomes, les traduccions de les invitacions oficials i la comunicació amb els pares i mares. Aquesta activitat és especialment rellevant perquè l'alumnat pot actuar de manera diferent a l'escola i a casa.
Quan es crea amb èxit un triangle (alumnat-professorat-famílies), es pot proporcionar una resposta ràpida i satisfer les demandes de totes les parts.

IMPLEMENTACIÓ DE LA PRÀCTICA

Per a garantir l'èxit d'aquesta activitat, és útil comptar amb un assessor o nomenar un docent de confiança. Cal tenir en compte que les responsabilitats poden repartir-se entre diferents docents. L'assessor o assessora dona la benvinguda a l'alumnat migrant, proporciona o organitza l'ajuda per a l'aprenentatge, es comunica amb les famílies, organitza la traducció de la informació escolar clau sobre les normes i l'ordre de l'escola, els esdeveniments, l'horari, etc. És important que el professor de confiança estableixi directrius clares sobre com es durà a terme la comunicació (per exemple, utilitzant eines electròniques o una vegada a la setmana en la tutoria amb el professor) i quines eines estan disponibles (per exemple, el correu electrònic, la pàgina Web de l'escola, etc.). El docent de confiança pot establir connexions amb institucions que ofereixen cursos d'idiomes i activitats extracurriculars i convidar a aquestes institucions a l'escola.

Uns mesos abans de finalitzar el curs escolar, el docent de confiança visita les classes d'educació infantil i estableix vincles amb el futur alumnat i famílies. Tots els mesos, el docent de confiança organitza una sessió amb les famílies migrants, on els informa sobre els assoliments acadèmics, les obligacions d'aprenentatge i els esdeveniments escolars. A més, anima i ajuda als pares i mares a participar en els actes escolars (per exemple, actes culturals, dia internacional de les llengües, nit de la ciència, dia internacional dels migrants). Quan és necessari, el docent de confiança també prepara reunions per a l'alumnat migrant que està a punt de finalitzar l'etapa primària

i començar secundària, ja que en algunes ocasions estan menys familiaritzats amb el sistema educatiu local.

Al llarg de l'any, tot el professorat que treballa amb l'alumnat migrant escriu en un document compartit observacions sobre el progrés de l'alumne. Aquest document, centrat en el rendiment escolar de l'estudiant, és la base de la comunicació amb les famílies.

Pràctica 8.
El fulletó informatiu per a pares i mares migrants (Eslovènia)

RESUM

Objectiu
Informar a les famílies migrants sobre les activitats generals, esdeveniments, responsabilitats i altra informació relacionada amb el procés escolar.
Participants
Famílies migrants i comunitat educativa.
Context
Aquest projecte es realitza a una escola d'educació primària de Izola (Eslovènia).

OBJECTIUS

El fullet està dissenyat en l'idioma (o idiomes) més conegut(s) per la majoria de les famílies migrants. La intenció és proporcionar a les famílies informació de manera clara i concisa perquè l'alumnat pugui participar amb èxit a l'escola.

SOBRE LA PRÀCTICA

Aquest fullet conté informació en diversos idiomes (sobre la durada de les vacances, l'horari del professorat, com s'organitzen els menjars escolars, com sol·licitar la subvenció per al menjador escolar, quin equipament necessiten els alumnes per a les activitats escolars a l'aire lliure, mapes del centre, horaris de contacte amb la direcció, imatges de la institució educativa, etc.).

IMPLEMENTACIÓ DE LA PRÀCTICA

Basant-se en l'experiència del professorat d'anys anteriors, l'escola dissenya un fullet general per a les famílies migrants. Aquest es lliura als estudiants migrants i/o a les seves famílies el primer dia de classe. S'aconsella dissenyar un document que sigui fàcilment accessible en cada idioma que es parla en el centre escolar. També pot contenir un breu diccionari de paraules generals (per exemple: horari del professorat, anuncis escolars, cursos específics, llapis, menjador escolar, entre d'altres). A més, podria proporcionar informació sobre l'entorn escolar i altres institucions rellevants per a la comunitat migrant.

OBSERVACIONS DELS PARTICIPANTS

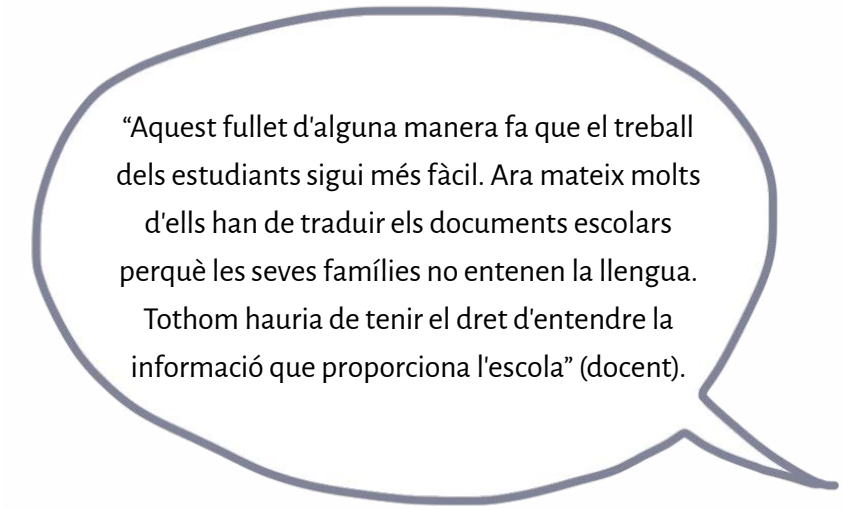

Pràctica 9.
Preparació de la classe (Eslovènia)

RESUM

Objectiu
Preparar la classe per a l'arribada de l'alumne/a migrant.
Participants
Estudiants locals i migrants, famílies migrants, professorat, comunitat educativa.
Context
Aquest projecte es realitza a una escola d'educació primària de Izola (Eslovènia).

OBJECTIUS

Preparar a l'alumnat per a l'arribada d'un nou company o companya de classe que prové d'un origen cultural diferent. Abordar temes com la multiculturalitat, l'acceptació, el respecte mutu, entre altres.

SOBRE LA PRÀCTICA

Aquesta pràctica se centra en el grup-classe, l'alumnat migrant i el professorat. El seu punt fort és que fomenta la comunicació entre tots els participants per a garantir el millor enfocament possible per als estudiants migrants. L'atenció se centra en la identificació dels punts forts de l'alumne migrant. Les famílies comparteixen les seves expectatives i el professorat prepara tasques per a avaluar els coneixements dels alumnes. Des del principi, l'èmfasi es posa en els jocs que fomenten la interacció social i en la creació d'un ambient positiu.

IMPLEMENTACIÓ DE LA PRÀCTICA

Per a generar un ambient positiu i d'acceptació el primer que es farà serà dedicar un cert temps a la realització de jocs a l'aula.

Aquestes activitats ajuden a facilitar el procés de familiarització amb el nou entorn. A més, els companys es coneixen entre si. És important anar canviant les activitats amb regularitat. A més, l'idioma no ha de suposar una barrera, per tant, són més apropiades les activitats en altres idiomes (per exemple, l'anglès), les activitats físiques i les tasques matemàtiques.
A continuació l'estudiant migrant pot preparar un cartell sobre la seva ciutat natal, la seva anterior escola, el seu plat favorit, etc. Després la resta de companyes i companys també es presentaran.

Més tard, el professor organitza la presentació d'activitats que tenen lloc fora de l'escola (clubs esportius, llocs culturals, centres juvenils) per a fomentar la integració de l'alumnat migrant al barri.

Quan sigui possible, seria interessant que l'alumnat migrant pogués realitzar una entrevista individual amb el professorat (per exemple, on expressés els seus punts forts, els seus interessos, els seus entreteniments, entre altres). D'aquesta manera, el professorat podrà oferir una atenció el més individualitzada possible (per exemple, si la persona és molt activa físicament, pot presentar diverses organitzacions esportives que podrien ser del seu interès).

Font: Escola primària a Logatec, Slovenia

Pràctica 10.
El pla d'acollida (Espanya)

RESUM

Objectiu
L'objectiu principal de la pràctica és dissenyar un pla perquè l'estudiantat nouvingut se senti acollit des del primer dia de classe.
Participants
Tota la comunitat educativa (equip directiu, professorat, alumnat i famílies).
Context
Aquest projecte es duu a terme en un centre d'educació primària i secundària de Barcelona (Espanya), encara que també es realitza en diferents institucions educatives de tot l'estat.

OBJECTIUS

El pla d'acollida es desenvolupa durant els primers mesos que el nou alumne arriba al centre educatiu. El seu objectiu és acollir als alumnes nouvinguts promovent la seva inclusió a l'escola. El centre dissenya un pla d'actuació en el qual participa tota la comunitat educativa (professorat, família, alumnant i fins i tot altres companys perquè a vegades un estudiant del centre guia, ajuda i acompanya a les persones nouvingudes).

SOBRE LA PRÀCTICA

En el treball de camp realitzat a les escoles, hem percebut dues pràctiques o opcions diferents: (1) crear un programa d'acollida per als alumnes migrants nouvinguts o (2)

desenvolupar un pla d'acollida amb un enfocament holístic (això significa que és un pla global i que no es dirigeix només a l'alumnat migrant sinó a tots els alumnes del centre).

Un exemple d'aquesta segona estratègia és el cas d'una escola situada a Barcelona. Durant una entrevista amb l'equip directiu, van afirmar que "l'objectiu principal d'aquest pla no és tant acollir a la comunitat migrant en concret, sinó entendre l'acolliment com una manera de cuidar a tots (...) un acolliment quotidià, per a tothom". Segons García, Rubio & Bouachra (2015), aquestes són les dues propostes més comunes, no obstant això, cal posar especial atenció quan un alumne no arriba durant el període oficial de matriculació (García, Rubio & Bouachra 2015).

En qualsevol cas, el pla d'acollida no és una recepta "rígida" que hagi de seguir-se pas a pas. Pot adaptar-se a cada context i a cada centre educatiu. Com suggereix un professor, "tenim el nostre propi pla d'acollida. Però no proposem específicament el mateix protocol d'acolliment per a tots" (Entrevista amb l'equip directiu de l'escola).

IMPLEMENTACIÓ DE LA PRÀCTICA

Segons alguns informants, hi ha un element comú en els protocols d'acollida dels centres, i és el de prioritzar el benestar de l'alumne. Per a seguir aquest objectiu, proposem unes directrius que permetran al professorat crear el seu propi projecte d'acollida:

En primer lloc, l'equip directiu de l'escola organitza una reunió individual amb la família dels estudiants migrants nouvinguts. Les famílies són acollides des del primer dia de classe. Aquest acompanyament serà indispensable durant els primers mesos, ja que es tracta de la fase inicial d'adaptació del sistema educatiu del país d'acollida. Aquests espais no sols permeten conèixer els antecedents i la història biogràfica de l'alumne. També són una oportunitat per a establir relacions de col·laboració entre la institució educativa i les famílies. A més, l'escola pot ajudar amb aspectes més

"pràctics" com pot ser proporcionar informació sobre serveis socials, salut o benestar. Segons un professor entrevistat, "a l'escola som conscients que les famílies migrants estan en una situació difícil. Per això, des que arriben els acompanyem i els ajudem a realitzar la matrícula, els oferim serveis complementaris, els informem sobre les bonificacions i els ajudem a moure's en els Serveis Socials".

Si les famílies no dominen la llengua oficial, aquesta primera reunió pot celebrar-se amb un intèrpret, perquè els participants puguin comunicar-se entre si. Si això no és possible, una altra família, un professor o fins i tot un alumne poden traduir la conversa. En alguns casos, l'escola també decideix traduir alguns documents a les llengües més parlades de l'escola per a facilitar la comunicació amb totes les famílies de la institució.

En segon lloc, l'equip directiu de centre, el tutor del curs i el tutor d'acollida organitzen una entrevista individual amb l'alumnat nouvingut. Aquesta conversa poden realitzar-la tots junts o per separat. L'objectiu principal d'aquesta acció és donar l'oportunitat a l'alumnat d'expressar-se, compartint els seus antecedents personals (llengua d'origen, història, edat, experiència migratòria, família, etc.). A més, l'entrevista inicial pot ajudar al personal educatiu a conèixer els seus interessos, sentiments, preocupacions, etc. Té lloc al principi del procés d'acollida, durant els primers dies en què l'alumne migrant arriba a l'escola. Per facilitar la comunicació quan els estudiants no parlen espanyol o català, l'entrevista pot desenvolupar-se amb un intèrpret. Si no és possible, un altre alumne pot traduir la conversa. A més, en casos concrets, la reunió pot completar-se amb la intervenció i participació de la família.

En tercer lloc, el centre pot crear una comissió d'acollida en la qual participin membres de tota la comunitat educativa (famílies, professorat i alumnat). Aquesta comissió s'encarrega d'aportar noves idees que afavoreixin l'acollida del nou alumnat i de posar-les en pràctica. El seu objectiu és acollir l'alumnat nouvingut. La pràctica és beneficiosa per l'alumnat migrant que arriba per primera vegada a l'escola o institut, ja que el nou estudiant sap que un grup d'educadors li facilitarà la seva acollida

i integració. En alguns centres s'ha implantat també com a eina d'acollida a les famílies que porten temps vinculades a l'escola i que actuen com a mediadors en el procés d'acollida. Per exemple, les famílies del Marrocque han tingut una experiència similar amb anterioritat, s'ofereixen com a intermediàries. Una de les professores que participa en aquest tipus de comitè, afirma que "a cada classe hi ha un parell de mares que actuen com a interlocutores entre el professorat i les altres mares. Intentem que la comunicació sigui fluïda" (Entrevista amb l'equip directiu d'un col·legi).

Finalment, les escoles també poden desenvolupar una "aula d'acollida". L'objectiu principal és ensenyar la llengua vehicular de centre. Durant els primers mesos, l'alumnat treballa principalment les seves habilitats lingüístiques. Al mateix temps, el professorat intenta desenvolupar una pedagogia de la cura en què les emocions i la reciprocitat són aspectes clau. Un altre objectiu és acompanyar emocionalment als nouvinguts i fer un esforç conscient per fomentar el benestar de l'alumnat. L'alumnat refugiat i nouvingut viu sovint experiències doloroses relacionades amb els processos migratoris (traumes, estrès, depressió, etc.) que poden afectar a les emocions i el comportament. Per aquest motiu, l'aula d'acollida està oberta per rebre a alumnat durant tot el curs. El nombre d'estudiants a l'aula d'acollida és menor que a l'aula ordinària (entre 6 i 8).

Un paraula que descriu aquesta aula és la "diversitat". Hi ha alumnat de diferents països que ha deixat les seves llars i que comencen un nou procés d'adaptació al sistema educatiu del país d'acollida. Per això, la persona nouvinguda pot trobar a l'aula d'acollida a l'alumnat del seu propi país d'origen (i d'altres països diferents) que estan passant per un procés d'adaptació i experiències que poden ser similars. Les hores que l'alumne passa en aquesta aula i a l'aula ordinària s'alternen. L'obectiu és facilitar la seva inclusió amb el grup-classe i evitar que aquesta aula sigui considerada com una "aula de segregació". Segons un participant del projecte, "N'hi ha que no volen anar a l'aula d'acollida perquè pensen que perden classe i d'altres que la consideren com un refugi i estarien allà tot el dia" (Entrevista amb l'equip directiu d'un col·legi).

En alguns casos concrets, també hem observat escoles que compten amb dispositius

d'acollida dins l'aula ordinària, com ara tenir un docent addicional (personal de suport). Comptar amb dos docents a l'aula és beneficiós tant per al professorat com per l'alumnat. Segons Trites (2017), un entorn de coensenyament permet:

· En el cas de l'alumnat migrant, tenir accés al currículum d'educació general en lloc de tenir un itinerari curricular específic i separat.

· El professorat de suport no només tracta d'ajudar a l'alumnat migrant o nouvingut, sinó a aquells que necessiten una atenció més individualitzada.

· Tots dos docents poden complementar els punts forts i febles de l'altre.

OBSERVACIONS DELS PARTICIPANTS

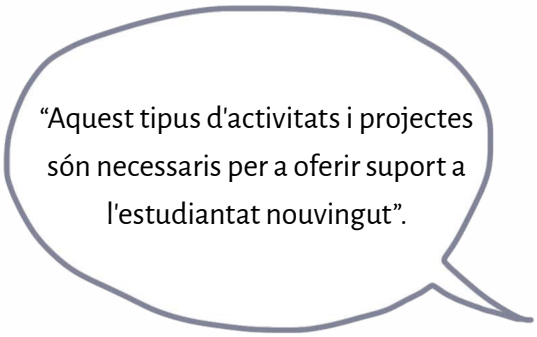

REFERÈNCIES

· García, J., Rubio, M. & Bouachra, O. (2015). Immigrant students at school in Spain: constructing a subject of study. Dve domovini/Two Homelands, 41, 35-47, 41, 35-46.

· Trites, N. (2017). What is co-teaching? An introduction to co-teaching and inclusion. CAST professional publishing. Consultat el 2 de març de 2020

Pràctica 11.
El cafè amb les famílies (Espanya)

RESUM

Objectiu
Construir una relació de col·laboració entre les famílies i l'escola. Promoure intercanvis entre les famílies.
Participants
Totes les famílies de l'escola que estiguin interessades en el projecte
Context
Es duu a terme en un centre d'ensenyament primari i secundari de Barcelona (Espanya), encara que també es realitza en diferents institucions educatives del país.

OBJECTIUS

Aquesta pràctica permet a les famílies passar temps juntes, potenciant un ambient positiu en el qual poden expressar-se, compartir dubtes i interessos relacionats amb l'educació dels seus fills i filles.

SOBRE LA PRÀCTICA

Les famílies tenen un paper clau en la inclusió i l'acompanyament dels seus fills en el sistema educatiu del nou país d'acollida. Segons els resultats recollits en Eurydice (2018), la participació dels pares i mares o les famílies dels estudiants migrants en l'entorn escolar té efectes positius en els resultats educatius dels estudiants. En concret, "l'establiment de vincles entre les escoles i les famílies dels estudiants

migrants pot ajudar a millorar el rendiment dels estudiants i influir en les seves actituds cap a altres grups culturals" (Eurydice, 2018: 102). A més, els estudis han evidenciat que la col·laboració família-escola també té resultats beneficiosos tant per a les famílies com per a les escoles (Egido & Bertran, 2017; Manzoni & Rolfe, 2019). Per això, la investigació educativa ha mostrat la importància de construir relacions estretes entre la institució educativa i les famílies.

IMPLEMENTACIÓ DE LA PRÀCTICA

Aquesta pràctica s'inicia al començament del curs escolar. La idea general és organitzar una reunió un cop al mes amb mares, pares i familiars de l'alumnat, creant un espai perquè les famílies puguin intercanviar idees i experiències sobre la vida escolar. La idea principal és crear un espai relaxat per converses i discussions informals. Un dels aspectes més positius és que està obert a tota l'escola, de manera que s'estableixen relacions amb famílies de diferents cursos. A més, aquesta organització és independent de l'Associació de Famílies de l'Escola, per la qual cosa implica que l'escola ofereix diferents pràctiques de col·laboració família-escola.

Families of S5-S6 during "Coffe with families". Source: El diari del treball (**https://diaritreball.cat/els-educadors-socials-reclamen-el-seu-lloc-a-lescola-ara-mes-que-mai/**). Photo: CEESC

Com s'ha esmentat anteriorment, aquesta pràctica s'utilitza àmpliament en diferents escoles i contextos. Per això s'han detectat diferents conceptualitzacions de l'activitat. Algunes escoles realitzen la pràctica oberta a totes les famílies de la institució, altres la realitzen amb les del grup de classe. En alguns casos s'involucra a l'equip directiu, al professorat del centre, a l'educador social o només a les famílies. Depèn de la voluntat de les famílies i de l'escola. A més a més,com és un espai obert i flexible, es poden tractar diferents temes en funció dels interessos dels implicats.

Per exemple, en un centre de secundària, l'equip directiu era conscient que hi havia moltes famílies molt compromeses amb la comunitat educativa, però també moltes altres que no ho estaven en absolut, especialment les famílies nouvingudes. Per això van passar una enquesta a totes les famílies amb l'objectiu d'identificar les necessitats, dificultats i mancances de les famílies menys compromeses. Amb aquesta informació, van organitzar tres tallers.Els objectius van ser:
· Reflexionar sobre les diferents realitats familiars presents a l'escola.
· Ajudar a les famílies a reconèixer els seus valors i qualitats, creant vincles de confiança entre la família i l'escola.
· Revisar els actuals canals de comunicació i participació, atenent a la diversitat familiar.
· Elaborar una Guia d'Orientació Familiar adaptada a les famílies destinatàries de el projecte.
· Motivar la creació d'una Comissió de Família per validar les accions de transmissió de la informació, comunicació i participació activa a l'institut.

El primer taller es va titular "Podries estar escolaritzat?". En ell, cada família va compartir amb els altres si van ser escolaritzats en la seva infància o en la seva edat adulta, com entenien l'escola (funcions, sistema educatiu, etc.), potencialitats que consideraven que l'escola tenia per a ells i ara pot tenir per als seus fills, etc.

En el segon taller es va debatre sobre "Com va ser la incorporació dels seus fills a l'escola?" L'objectiu principal era compartir experiències i percepcions, expectatives, pors, intercanviar diferències entre l'escola i l'institut, etc.

Durant l'últim taller les famílies van debatre una pregunta inicial: "Com participeu a l'escola dels vostres fills?". Cada família va compartir les activitats en què havia participat anteriorment, les dificultats trobades durant el procés i, finalment, tots junts van buscar possibles formes de resoldre-les.

Finalment, van crear una Comissió de Seguiment de les Famílies i van dissenyar i van elaborar una "Guia d'Orientació Familiar" traduïda a l'àrab, romanès i xinès.

INFORMACIÓ ADDICIONAL

S'han detectat projectes similars en diferents escoles. Per exemple, en una escola d'educació primària de Barcelona es considera que una de les principals barreres que impedeixen a les famílies migrants participar en les activitats escolars és el desconeixement de la llengua d'ensenyament. Per això, l'equip directiu està estudiant la possibilitat de crear un equip de bàsquet dirigit únicament a les famílies. Aquest tipus d'activitats fomenten els intercanvis i també ofereixen espais en què les famílies no necessiten parlar l'idioma de país d'acollida.

REFERÈNCIES

· Egido, I & Bertran, M. (2017). Family-school collaboration practices at successful schools in disadvantaged environments. Pedagogía social. Revista Interuniversitaria, 94-105. DOI: 10. SE7179/PSRI_2017.29.07

· Eurydice/European Commission/EACEA (2019). Integrating Students from Migrant Backgrounds into Schools in Europe: National Policies and Measures. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

· Manzoni, C & Rolfe, H. (2019). How schools are integrating new migrant pupils and their families. United Kingdom: National Institute of Economic and Social Research.

Pràctica 12.
Projecte “No es malgasta el menjar”

RESUM

Objectiu
Treballar i cuinar conjuntament en l'entorn escolar.
Participants
Tots els estudiants de 12 a 17 anys, professorat.
Context
L’escola.

OBJECTIUS

La finalitat de la pràctica és, en general, cooperar, planificar i preparar l’esmorzar per a altres estudiants i professorat i fer que l'alumnat es comprometi a no malgastar aliments.

El berenar ha de ser apte per a tots els alumnes, independentment de les restriccions religioses o d'un altre tipus, per la qual cosa s'ha de tenir en compte les qüestions o restriccions alimentàries de tot l'alumnat, així com planificar menjar suficient per a tots els participants.

SOBRE LA PRÀCTICA

L'escola s'adhereix a una campanya de "no desaprofitament d'aliments", en la qual un camió de menjar lliura tots els dilluns les sobres i els aliments amb data pròxima de caducitat dels supermercats del barri. El menjar ha de conservar-se durant tota la

setmana. Tots els dies, dos estudiants (diferents) surten a meitat de la segona classe i preparen l'esmorzar perquè els altres alumnes i el professorat el prenguin durant l'esbarjo. Tots participen en el repartiment del berenar, contribuint a fer de l'esbarjo -i de la cultura escolar- un àmbit divers i inclusiu.

IMPLEMENTACIÓ DE LA PRÀCTICA

La institució escolar és responsable de l'àmbit econòmic, mentre que el desembalatge, el recompte de les compres, la preparació del menjar, etc. està totalment baix control de l'alumnat. El professorat pregunta diàriament qui vol ser voluntari per a les tasques del berenar i s'asseguren que els col·laboradors siguin diferents. Les persones que col·laboren també han de realitzar la neteja després de l'esmorzar. Cada divendres, les sobres de la setmana es reparteixen a parts iguals o es lliuren a un parell d'estudiants perquè les portin a casa. Al mateix temps, el professorat explica i discuteix qüestions com les dates de consum preferent dels diferents tipus d'aliments, la qual cosa fa que el fet de portar les sobres a casa sigui socialment incloent i responsable. A continuació es detallen els passos a seguir:

· Es presenta i discuteix en classe la idea de compartir l'esmorzar o el menjar i s'acorda la responsabilitat i el treball de preparació i neteja dels alumnes.
· L'escola, la classe o el professor s'adhereixen a un programa privat/públic/municipal de desaprofitament d'aliments.
· L'emmagatzematge dels aliments (a l'escola) és de fàcil accés per als estudiants.
· La distribució de la preparació del menjar pot fer-se setmanalment, o com a millor convingui a les pràctiques de l'escola, sempre que sigui sistemàtica.
· Tots els alumnes han de conèixer les preferències alimentàries, les al·lèrgies o altres restriccions alimentàries i planificar el menjar o el desdejuni tenint en compte les restriccions. Per descomptat, la selecció d'aliments del programa de residus alimentaris té un límit natural de possibilitats. Mantenir la senzillesa sembla ser un avantatge.
· El menjar es comparteix al pati o en classe, juntament amb el professorat.

Pràctica 13.
El garatge per a bicicletes (Dinamarca)

RESUM

Objectiu
La bicicleta com a inclusió social i el treball artesanal com a mitjà per a la independència.
Participants
Tots els estudiants de 10 a 17 anys; professorat.
Context
Una escola a Dinamarca.

OBJECTIUS

Començant per utilitzar un soterrani abandonat amb diferents eines a l'escola, dos docents i la classe van crear un "garatge de bicicletes" a l'escola perquè cada estudiant - potencialment - pogués tenir una bicicleta mentre estigués a l'escola i els estudiants poguessin ser instruïts en com reparar les seves bicicletes.

SOBRE LA PRÀCTICA

Abans d'entrar en detall amb la pràctica, és important saber que l'ús de la bicicleta a Dinamarca és una cosa "natural", ja que els joves i els adults l'utilitzen per anar a la feina, a l'escola, a les activitats d'oci, etc. L'ús de la bicicleta és una part important de la inclusió social i de les relacions socials, especialment entre els infants i els joves.

Com la majoria dels adolescents no tenen bicicleta, el professorat demana donacions

de bicicletes (incloses les que necessitaven reparació). Tota la classe i el professorat passen dues hores a la setmana junts per reparar, restaurar i practicar el ciclisme. L'objectiu és tenir suficients bicicletes perquè cada alumne tingui accés a una mentre assisteix a l'escola. Les bicicletes s'utilitzen per a visitar els voltants de l'escola, conèixer petits negocis i practicar el ciclisme. Els estudiants poden reparar les vostres bicicletes mentre són a l'escola - i les dues hores al soterrani es caracteritzen per la socialització, l'aprenentatge de l'artesania quotidiana - i la conducció de la bicicleta.

L'objectiu principal de la pràctica és compartir les convencions socials de l'ús de la bicicleta a Dinamarca i permetre l'alumnat reparar la seva pròpia bicicleta, ja que la majoria dels pares i mares no estan familiaritzats amb la conducció o la reparació de bicicletes i només uns pocs poden permetre el transport públic, a més d'anar a l'escola.

La sala de soterrani és una mena de "refugi" en la rutina de l'escola, ja que el professorat simplement va ocupar la sala abandonada i la van acomodar perquè s'ajustés al seu propòsit.

INFORMACIÓ ADDICIONAL

L'habitació, a més d'un escenari i una eina per a reparar les bicicletes, també és un oasi perquè alguns estudiants explorin les seves potencialitats. Encara que alguns es resisteixen a aprendre a anar amb bicicleta, els estudiants es recolzen i s'instrueixen mútuament, el que sembla molt encoratjador.

COM IMPLEMENTAR "EL GARATGE DE BICICLETES"

· La bicicleta pot ser substituïda per qualsevol altre artefacte/eina important (taller d'escriptura creativa, equipament esportiu, costura, teixit, fusteria, entre d'altres.)
· Una habitació/oficina buida a l'escola.
· Donacions de la comunitat local per posar en marxa el garatge i convertir-lo en un

lloc agradable (sofàs i cadires, jocs de taula, etc.)
· Una o dues hores d'activitat setmanal (més, si és possible) a la sala / oficina amb professorat que faciliti les activitats.

La sala/habitació ha de ser preferentment un espai no didàctic, sense obligacions ni lligams curriculars, però amb activitats intencionades que permetin a l'alumnat participar social i activament en un altre context.

Pràctca 14.
Ajudant intercultural (Polònia)

RESUM

Objectiu

La presència d'assistents interculturals (AI) a l'escola té com a objectiu afavorir el procés d'adaptació i integració de l'alumnat amb experiència migratòria. També pretén donar suport el professorat que treballa amb estudiants que no coneixen les llengües que parla l'alumnat. L'AI és un intermediari lingüístic i cultural, coneix la cultura i la llengua de país d'ensenyament, així com la cultura i la llengua del país d'origen de l'alumne.

Participants

En primer lloc, l'AI dona suport a l'alumnat que no coneix la llengua de país d'acollida i també col·labora amb el professorat en la transmissió de coneixements i la gestió de les classes. No obstant això, les tasques de l'AI inclouen activitats relacionades amb tota la comunitat escolar. La comunitat escolar està formada per l'alumnat local i nouvingut, els pares i mares, la direcció de centre, el professorat i el personal administratiu de centre.

Context

La creació d'un lloc d'AI sol ser possible gràcies a l'existència de disposicions pertinents en la legislació educativa. Comprovi si el seu país permet contractar aquest tipus de persones en els centres educatius com a professorat o altre personal rellevant.

La sol·licitud per a la creació del lloc de IA ha de presentar-la l'equip directiu del centre després de diagnosticar les necessitats de l'entorn educatiu. La prioritat d'aquest diagnòstic és donar suport al procés d'adaptació i integració, així com el procés d'ensenyament de l'estudiantat nouvingut.

Cal tenir en compte que, d'acord amb la legislació de la UE i el TJCE, la falta d'assistència

als estudiants que no parlen la llengua d'ensenyament i tenen dificultats per a adaptar-se al nou entorn pot ser percebuda com una violació del dret humà bàsic - el dret a una educació digna. Aquest dret està recollit en la Convenció sobre els Drets del Nen.

OBJECTIUS

· Donar suport al procés didàctic - mediació lingüística.
· Donar suport al procés d'adaptació i integració dels estudiants - mediació cultural.
· Donar suport al manteniment de la identitat de l'alumne.
· Donar suport a les famílies en el contacte amb l'escola.
· Donar suport al professorat en la tasca educativa.

SOBRE LA PRÀCTICA

Suport a el procés didàctic - mediació lingüística
L'AI ajuda al professorat i als aprenentatges de l'alumnat a l'aula durant les classes de l'assignatura impartida en la llengua vehicular. L'AI explica les instruccions del professorat i la lliçó, així com el contingut de l'ensenyament. La funció de l'AI no és ensenyar el contingut del programa, sinó donar suport a l'alumne en la seva comprensió. L'AI no és un substitut del docent, sinó que s'ocupa d'un alumne amb experiència migratòria i pren decisions que reforcen el seu benestar i autoestima. L'AI ajuda a l'alumne a seleccionar, categoritzar i prioritzar a els Continguts a aprendre.

Suport a el procés d'adaptació i integració de l'alumnat - mediació cultural
El paper de l'assistent és també donar suport al procés d'adaptació i integració de la comunitat escolar (alumnat, famílies i professorat). L'AI comparteix coneixements i experiències, així com s'inicia el procés d'integració/inclusió. Per exemple, l'assistent pot organitzar esdeveniments escolars i d'integració. També són intermediaris culturals i poden explicar a ambdues parts del procés d'integració dels determinants

culturals dels diferents comportaments, costums i tradicions. L'AI ensenya sobre la cultura de país d'origen de l'alumnat, explica les tradicions, els rituals i el significat de les festes i esdeveniments importants per a la cultura de l'alumnat. S'encarreguen de la mediació intercultural, diagnostiquen i expliquen les causes dels conflictes, especialment si són conseqüència de les condicions culturals. Tradueixen en cas de malentesos derivats del desconeixement de la llengua, tenint en compte el desfasament cultural i lingüístic en la traducció com a possible causa de malentesos.

Suport a el manteniment de la identitat de l'alumnat

L'AI dona suport a l'alumnat en el contacte amb la llengua i la cultura de país d'origen. Pot organitzar classes en la llengua de l'alumnat, ocupar-se de la visibilitat de la cultura de l'alumnat a l'escola, per exemple, organitzant esdeveniments que ofereixin l'oportunitat de presentar les tradicions de país de l'alumnat i els seus costums.

Suport a les famílies en el contacte amb l'escola

En el contacte de las famílies amb l'escola, l'AI exerceix el paper de traductor i mediador (ofereix ajuda per arribar a un acord sobre els significats interculturals, comprendre les diferents costums i comportaments i negociar els significats). L'AI pot estar present durant el contacte individual de les famílies amb el professorat i en les reunions de grup de famílies i professorat. L'AI ajuda a la correcta aplicació dels processos administratius. Porten a terme mediacions i negociacions en la llengua del país d'estada i en la llengua de l'alumnat amb experiència migratòria. Romanen en contacte i donen suport a tots els empleats de l'escola, i són el portaveu de l'estudiant migrant en contacte amb el professorat. L'AI explica els factors culturals del comportament de l'alumnat i representa l'escola en el contacte amb la família de l'estudiant. L'AI és la principal persona de contacte amb la família de l'infant. Dona suport a la família de l'alumne en l'obtenció d'ajuda de l'escola i d'altres institucions d'assistència, incloent centres d'assessorament psicològic i pedagògic, assistència social i organitzacions no governamentals.

Suport al professorat en la tasca educativa

L'AI pren decisions relacionades amb la intervenció educativa suggerint solucions en

interès de l'infant tant a l'escola com fora d'ella. Escolten l'estudiant i diagnostiquen les causes de les seves dificultats i problemes. La responsabilitat de l'AI és desenvolupar un procediment de solució amb l'estudiant, observant les relacions a l'aula i prenent accions de mediació, si cal.

IMPLEMENTACIÓ DE LA PRÀCTICA

La presència de l'AI a l'escola segueix sent una innovació pedagògica en molts sistemes educatius. Els centres escolars que fan servir AI aprecien la presència constant d'una persona bilingüe i bicultural competent i són conscients que el treball de l'AI afavoreix el procés d'integració i inclusió. L'ocupació de l'AI és també una forma de comunicar l'obertura de la comunitat escolar i de reflectir, a nivell dels empleats, la diversitat que caracteritza l'entorn estudiantil (l'aparició d'estudiants estrangers a l'escola inicia l'ocupació d'una persona que pugui satisfer les seves necessitats). Durant les classes, el AI proporciona suport a l'alumne i al professor: la seva presència constant afavoreix la consecució de l'èxit educatiu per part de l'alumne estranger i el manteniment del benestar. Les competències de l'AI permeten l'escola mantenir un contacte constant amb la família de l'alumne i reforçar les relacions positives. També ajuda a evitar la marginació de les famílies que no parlen l'idioma de país d'acollida.

INFORMACIÓ ADDICIONAL

Núvol de paraules "Valors en l'àmbit professional de l'AI (basat en les opinions de 17 AI que treballen a Cracòvia)"

BEZPIECZEŃSTWO – SEGURETAT

CIEPŁO – AFECTE

CZUŁOŚĆ – TENDRESA

DIALOG – DIÀLEG

INTEGRACJA – INTEGRACIÓ

KULTURA – CULTURA

MOSTY – POTNS

OPIEKA – CURA

PASJA – PASSIÓ

POMOC – AJUDA

ROZWÓJ – CREIXEMENT

WRAŻLIWOŚĆ – RESPONSABILITAT

WSPARCIE – SUPORT

WSPÓŁPRACA – COOPERACIÓ

ZMIANA – CANVI

El que diuen els empleats de l'AI a Cracòvia sobre el seu paper / tasques:

· Ser AI em proporciona la sensació d'estar fent un treball útil que dona resultats positius en el desenvolupament i l'educació dels meus alumnes.

· En el meu treball, l'alumnat és el més important de tot. Ells activen el meu potencial de coneixements, habilitats i compromís. Són el motor de la meva creativitat. Satisfer les seves necessitats educatives, emocionals i socials em converteix en una persona que busca constantment noves idees i maneres d'aconseguir els meus objectius. Em dona una sensació de satisfacció.

· És fonamental estimar a tot l'alumnat, independentment de la seva nacionalitat, integrar l'equip i ajudar als alumnes migrants en l'aprenentatge.

Qui és un AI (segons l'opinió dels AI empleats a Cracòvia)

· Una persona que fa costat a l'estudiant i li dona una sensació de seguretat i acceptació.

· Una persona que pot donar una oportunitat a l'estudiant.

· Una persona mediadora i un guia intercultural que introdueix a l'alumnat en una altra realitat i ajuda a la classe a acceptar a un nou estudiant.

· Una persona que fa costat als estudiants migrants, a les seves famílies i al seu professorat.

Pràctica 15.
Assessorament professional per als estudiants migrants en residències (Polònia)

RESUM

Objectiu
L'objectiu del projecte és donar suport al procés d'adaptació dels joves estrangers en la comunitat local, desenvolupant i reforçant les competències que augmenten les possibilitats d'obtenir una ocupació satisfactòria en el futur.
Participants
L'alumnat estranger d'escoles secundàries que resideixen en institucions educatives com a residències o internats. Edat de 14 a 19 anys.
Context
La residència d'Educació Secundària núm. 2 de Cracòvia porta tres anys acollint a joves procedents de l'estranger. En el curs escolar 2019/2020, 29 estudiants d'Ucraïna (12 nois i 17 noies) van viure en aquesta residència. Els estudiants, especialment durant el primer any, experimenten nombroses dificultats (escàs coneixement de l'idioma del país d'acollida, trauma, tristesa, etc.). També hi ha dificultats relacionades amb l'alteració del sentit d'identitat, la pertinença i la falta de suport familiar.

SOBRE LA PRÀCTICA

El projecte descrit va ser precedit per un diagnòstic en què es va analitzar l'experiència dels professionals i l'estat de la investigació dels acadèmics que s'ocupen de les qüestions relacionades amb la migració. Sobre aquesta base, es va establir que els estudiants estrangers de secundària que viuen als països d'acollida (en aquest cas, particularment a Cracòvia, Polònia) sense la cura de les seves famílies, sovint no tenen plans i objectius específics per al futur. També experimenten dificultats educatives

relacionades amb l'escàs coneixement de l'idioma, la qual cosa afecta directament la seva trajectòria escolar, i, en conseqüència, a l'abandonament escolar prematur. Al mateix temps, hi havia alguns dèficits en el propi sistema educatiu, com la manca d'un diagnòstic de les oportunitats educatives, de suport psicològic o pedagògic.

El projecte descrit aborda aquestes amenaces i dèficits oferint ajuda als estudiants per a triar el seu futur educatiu i professional. Encara que tots els centres escolars de Polònia (igual que en la majoria dels països de la UE) estan obligats a impartir algunes sessions centrades en aquesta temàtica, el seu número no respon a les necessitats reals dels joves.

Les persones que van crear i van executar aquesta pràctica van convèncer al govern local perquè proporcionés suport addicional a cada escola, oferint un assessor professional. Els centres d'assessorament psicològic i pedagògic ofereixen un acompanyament individual i estan disponibles per als joves que estan vivint al país.

IMPLEMENTACIÓ DE LA PRÀCTICA

Quan finalitzen l'etapa obligatòria (secundària), els estudiants s'enfronten a una difícil decisió sobre com gestionar el seu futur educatiu. Aquest ha d'ajustar-se als seus interessos, així com a les necessitats del mercat laboral i a les oportunitats lingüístiques.

El projecte aquí presentat incloïa:

1. Assessorament individual
· Reunions individuals amb un psicòleg, un pedagog i un orientador professional (aquestes reunions seran freqüents, almenys dues al mes).
· Creació d'un balanç (matriu) de competències.
· Conèixer els punts forts i les àrees que necessiten desenvolupament personal.
· Definir un pla d'acció adaptat a les necessitats i predisposicions de l'estudiant (ha de

fer-ho un orientador laboral professional).
Les reunions d'assessorament tenien com a objectiu ajudar a prendre decisions educatives i professionals. Per exemple, l'assessor va oferir suport en la redacció del curriculum vitae i altres possibles cartes de presentació. El professorat que desitgi aplicar aquesta pràctica haurà de buscar la col·laboració dels centres d'orientació laboral de les seves comunitats locals per a establir relacions amb els orientadors professionals.

2. Reunions de grup
· Entrenament d'habilitats interpersonals (per exemple, habilitats d'autopresentació o de treball en equip)
· Exercicis de preparació per a possibles futures entrevistes (acadèmiques o laborals).
· Formació relacionada amb l'experiència migratòria (s'inclouen aspectes psicològics com per exemple el xoc cultural).

El professorat que desitgi aplicar aquesta pràctica haurà de buscar la col·laboració dels centres d'orientació laboral de les seves comunitats locals per a establir relacions amb els orientadors professionals que podrien organitzar aquesta tutoria, però també amb l'organització no governamental o les institucions sanitàries per a proporcionar suport psicològic.

Pràctica 16.
Del somni a la realització. Un punt d'assessorament educatiu i professional per a estudiants estrangers

Lema de el projecte: "Els somnis no es fan realitat, nosaltres els fem realitat".

OBJECTIUS

1. Augmentar el coneixement de l'estudiant migrant del sistema educatiu d'acollida i de la realitat del mercat laboral nacional.
2. Millorar el coneixement dels recursos i preferències professionals.
3. Desenvolupar les següents habilitats: presa de decisions, planificació del futur professional, enfortiment del sentit d'agència i autoeficàcia i motivació.
4. Obtenir suport a l'hora de planificar el futur educatiu i professional.

INSTRUCCIÓ

La pràctica està destinada als estudiants de les residències i internats, ja que la seva implementació requereix classes extracurriculars impartides en el temps lliure.

L'objectiu principal és contractar un tutor/a professional. Les entitats principals amb les quals es pot comptar són: els centres d'orientació laboral o professional, organitzacions no governamentals o institucions sanitàries. Si els serveis socials gestionats pel govern local proporcionen aquests serveis, podrien incloure's com a parts interessades en l'acció sempre que el seu treball sigui adequat.

Els estudiants que tinguin clar el seu futur acadèmic/laboral, seran capacitats perquè puguin aconseguir els seus objectius (oferint-los formació, trobades, etc.). Els adolescents que no tinguin plans explícits seran tutelats i assessorats per a prendre

les decisions necessàries. En aquesta mena d'activitats, és essencial oferir una atenció el més individualitzada possible.

Orientació professional per a estudiants migrants que viuen sense pares i mares en una residència universitària.

Pràctica 17.
Les classes de benvinguda (Polònia)

RESUM

Objetiu
L'objectiu de les anomenades "unitats preparatòries" és que l'alumnat d'origen migrant pugui realitzar un aprenentatge signiticatiu en la llengua vehicular de l'escola.
Participants
La unitat/classe preparatòria és una solució per l'alumnat amb experiència migratòria, que no coneixen l'idioma local o no a un nivell suficient per estudiar a l'escola i que ha estat escolaritzat prèviament en un sistema educatiu diferent.
Context
La creació d'unitats preparatòries sol ser possible gràcies a l'existència de disposicions pertinents en la legislació educativa. En el cas de les escoles públiques pot ser l'administració local. La sol·licitud de creació d'una unitat preparatòria la presenta l'equi directiu del centre després de reconèixer les necessitats educatives de l'alumnat.

OBJECTIUS

Donar suport a el procés d'adaptació i integració

Es crea una unitat de preparació per als estudiants que comencen les classes en un centre estranger. L'oferta s'adreça als que parlen una llengua estrangera, inclosos els estrangers i els que tornen a país després de la emigració. A la unitat de preparació, l'alumnat amb experiència en migració tenen l'oportunitat de conèixer a l'alumnat local durant determinades classes, esdeveniments i activitats escolars. L'alumne pot estar acompanyat a classe per l'anomenat assistent intercultural que coneix l'idioma local i el de país d'origen de l'alumnat. El paper de l'assistent és també donar suport

al procés d'adaptació i integració de la comunitat escolar (estudiants, famílies i professorat).

Donar suport a l'aprenentatge de la llengua, la cultura i la realitat
El desconeixement de la llengua local és un obstacle que dificulta a l'estudiantat l'accés als coneixements, l'expressió i la comunicació amb els altres. Una unitat preparatòria centrada en l'adaptació pot suposar un alleujament.

Adaptar els mètodes a les necessitats
Es parteix de la base que l'ensenyament en la unitat preparatòria s'ha de fer d'acord amb el pla d'estudis, però amb mètodes i formes adaptats a la situació específica, a el desenvolupament individual i a les necessitats educatives, així com a les capacitats psicofísiques de l'alumnat. En la unitat preparatòria, els estudiants tenen més classes en l'idioma local. Aprenen la comunicació quotidiana, però també paraules i expressions de matemàtiques, biologia, història i altres matèries escolars. Coneixen la cultura local, participen en classes temàtiques i d'integració, coneixen millor la ciutat / poble / llogaret. Per això, les classes preparatòries també organitzen projectes i classes d'integració a la zona (per exemple, AICLE - Aprenentatge Integrat de Continguts i Llengües). Aquesta solució és especialment necessària per als estudiants que presenten trastorns de la comunicació i dificultats d'adaptació relacionades amb les diferències culturals o els canvis en l'entorn educatiu. En aquests casos, cal adaptar el procés i l'organització de l'aprenentatge a les necessitats i oportunitats educatives de l'alumnat.

SOBRE LA PRÀCTICA

La decisió de crear una unitat preparatòria no s'ha de prendre el primer dia de el curs acadèmic. Es pot fer en qualsevol moment del curs escolar, ja que el que pretén facilitar és el funcionament del centre. La unitat preparatòria té una durada d'un any i es pot estendre a l'any següent. No han d'assistir més de 15 estudiants (no es necessita un nombre mínim d'estudiats per crear una classe d'aquest tipus, sinó que

pot organitzar-se per un sol alumne). La pràctica permet la possibilitat d'establir departaments intercol·legials (és a dir, els estudiants d'altres institucions poden anar a una escola).

L'alumnat de 6 a 19 anys poden matricular-se en unitats preparatòries. Les classes poden combinar-se, per exemple, a l'escola primària: educació escolar primerenca, és a dir, classes 1-3 (de 7 a 9 anys), classes 4-6 (de 10 a 12 anys), 7-8 (de 13 a 14 anys). A l'escola secundària, és possible combinar les classes 1-2 (alumnat de 15 a 16 anys) i 3-4 (alumnat de 17 a 18 anys). No obstant això, el professorat ha ser conscient de que en aquestes classes combinades d'impartir el pla d'estudis vinculant per a cada nivell educatiu. Només el professorat experimentat tindrà aquesta responsabilitat.

IMPLEMENTACIÓ DE LA PRÀCTICA

Avaluant les experiències poloneses en la implementació de la pràctica en diferents contextos

Wrocław - 7 classes de benvinguda

Els estudiants de llengua estrangera participen en:

· Classes de la llengua vehicular com a llengua estrangera (curs intensiu).

· Classes de cultura local.

· Altres assignatures.

Al participar en les classes són capaços de:

· Comunicar-se millor en la llengua vehicular.

· Integrar-se més ràpidament amb els estudiants del grup-classe.

· Aprendre més sobre l'escola local..

· Continuar en el sistema educatiu del país d'acollida amb facilitat.

L'escola ofereix:

· Activitats extracurriculars: diversos viatges i classes (en museus, cinemes, teatres i òperes- aprenentatge actiu de l'idioma en viu).

· Laboratoris de química, biologia i informàtica professionalment equipats, aules amb pissarres interactives, ordinadors i tauletes.
· Un pavelló esportiu ben equipat.
· Tutoria - cada estudiant que parla un idioma estranger és aparellat amb un estudiant.
· Suport les famílies.
· Menjars casolans a l'escola.

Escola Primària No. 83

A l'Escola Primària Nº 83 l'any escolar 2019/20 hi va haver un departament per als graus 1-3 i 4-6. Allà van estudiar alumnes d'Ucraïna, Brasil, Kazakhstan i Geòrgia. L'educació en els departaments es va organitzar com una innovació: els alumnes van estudiar en grups mixtos per edat i van tenir cinc hores més de classes de polonès. Després d'un any en la unitat preparatòriapodien continuar la seva educació a l'escola del districte. A l'escola treballaven dos assistents interculturals, el que resultava molt útil, sobretot a el principi de el curs, quan els estudiants encara no coneixien l'idioma.

El director d'una escola que va participar dins del projecte:

"Els estudiants que venen a aquesta escola resolen unes proves bàsiques per a comprovar no només les seves competències i habilitats lingüístiques, sinó també els seus coneixements escolars. (...) L'escola compta amb el professorat que sap rus i anglès. També comptem amb el suport tant dels consells escolars com de la Facultat d'Educació de Poznań. (...) a vegades ens trobem amb estudiants amb depressió o altres trastorns. Ens adonem que venir a Polònia no és la seva elecció. No sempre ho suporten amb facilitat, també pot ser difícil aprendre. El canvi d'entorn i el desconeixement de l'idioma provoca la separació d'aquest alumnat i aprofundeix les dificultats d'aprenentatge. Cal recordar que per a aquests estudiants, de sobte, una llengua estrangera es converteix en "nativa". A més, han d'aprendre l'anglès i una llengua addicional, per exemple l'alemany. Sé que el començament en una nova escola és molt important per al posterior benestar i funcionament d'aquests joves. (...) El fet que en les unitats es troben amb companyses que parlen el mateix idioma facilita la gestió a la realitat polonesa. L'adaptació és més eficaç i no provoca un estrès excessiu".

Varsòvia, 10 unitats preparatòries:

A l'inici de curs escolar 2019/20, l'Oficina d'Educació de Varsòvia va preparar paquets especials de benvinguda per als estudiants estrangers en vietnamita, ucraïnès, rus, anglès, txetxè, bielorús i àrab. El manual conté dades, entre d'altres, sobre el sistema educatiu, el calendari de l'any escolar, informació sobre què fer durant els descansos, el sistema d'avaluació i les classes addicionals.

FOLLETÓ DE BENVIGUDA

(extracte)

Estimat estudiant. ¡Benvingut a Varsòvia, a una nova escola! Estem molt contents que estiguis amb a nosaltres, que visquis aquí i que estudiïs i et diverteixis a Varsòvia. Esperem que us agradi Varsòvia, perquè aquesta ciutat ha estat creada durant segles pels nouvinguts de diversos països. La Varsòvia multicultural d'avui s'enorgulleix que tants estrangers la considerin la seva segona pàtria. Volem ajudar-te en els primers dies de la teva estada a la nova escola. Al teu voltant hi ha professorat i companys/es que et donaran suport, et traduiran coses noves i desconegudes. Recorda que estem aquí per respondre a les teves preguntes i dubtes. Ens interessen les teves anècdotes sobre la família, els companys/es, la ciutat; sobre els teus plats i música favorits. Així ens coneixerem millor.

INFORMACIÓ ADDICIONAL

https://www.wroclaw.pl/files/wiadomosci/klasy-en.pdf

What is the preparation class?

Preparation class is for children who start classes in a Polish school. The offer is addressed to foreign-language children - including foreigners and children returning to Poland from emigration. In preparation class, children have a greater number of classes in Polish. They learn everyday communication, but also words and expressions from mathematics, nature, history and other school subjects. They get to know Polish culture, take part in thematic lessons and integration activities, get to know the city better. At the same time, the child does not lose a year because it implements the core curriculum for its level.

Why is it worth to enrol your child in the preparation class?

Lack of knowledge of Polish language is an obstacle that makes it difficult for children to access knowledge, express themselves and communicate with others. The child can then feel stress and frustration.

For whom did we create preparation classes?

For children and adolescents aged 6 to 19 who start school and do not speak Polish.

How long does it take to study in the preparation class?

From 4 weeks to 12 months.

Until when can you enrol your child in the preparation class?

Enrolment is possible during all year.

How much does it cost?

Learning in the preparation class is free.

What will your child get in the preparation class?

- Lessons take place in a friendly atmosphere.
- Pupils have many hours of learning Polish as a foreign language and thematic classes.
- Children learn the vocabulary needed to learn other school subjects.
- Parents receive support, for example, consultations with teachers, training in the rules of education at a Polish school.

Where can you find more information?

In individual schools indicated on the map.

Schools in which the preparation classes operate

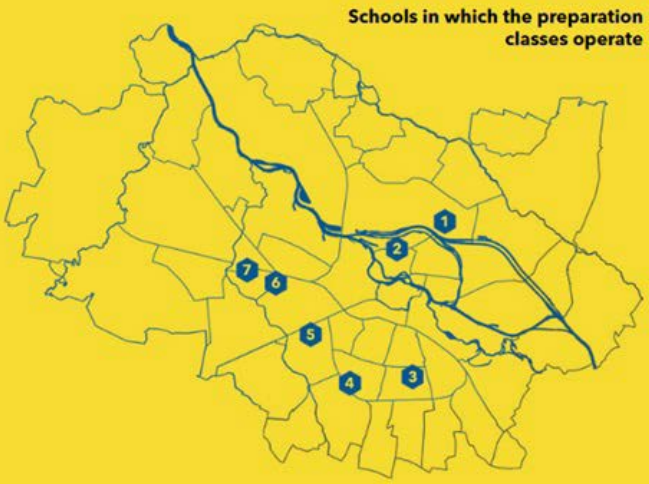

1 Szkoła Podstawowa nr 83
im. Jana Kasprowicza
al. Tadeusza Boya-Żeleńskiego 32
(71) 7986869
sekretariat.sp083@wroclawskaedukacja.pl

2 Szkoła Podstawowa nr 74
im. Prymasa Tysiąclecia
ul. Kleczkowska 2
(71) 7986863
sekretariat.sp074@wroclawskaedukacja.pl

3 Szkoła Podstawowa nr 90
im. Prof. Stanisława Tołpy
ul. Orzechowa 62
(71) 7986873
sekretariat.sp090@wroclawskaedukacja.pl

4 Szkoła Podstawowa nr 4
ul. Powstańców Śląskich 210-218
(71) 7986903
sekretariat.sp004@wroclawskaedukacja.pl

5 Szkoła Podstawowa nr 109
im. Edwarda Dembowskiego
ul. Inżynierska 54
(71) 7986839
sekretariat.sp109@wroclawskaedukacja.pl

6 Liceum Ogólnokształcące nr XV
im. mjr Piotra Wysockiegoul. Wojrowicka 58
(71) 7986739
sekretariat@loxv.wroclaw.pl

7 Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1
ul. Zemska 16c
(71) 7986915
sekretariat@sp113.wroc.pl

Please remember that buses and trams (MPK) are free for pupils of Wrocław's schools (school ID).

Capítol 5. Indicadors de la conceptualització del benestar dels nens, nenes i joves migrants

INTRODUCCIÓ

Les escoles són una part vital de les vides dels nens, les nenes i joves, i cada vegada són més reconegudes com a llocs clau de suport que influeixen significativament en el seu benestar. Això és particularment cert per als infants i joves migrants, ja que les escoles juguen un paper important en el seu procés d'integració. El propòsit d'aquesta guia és oferir als educadors que treballen amb infants i joves migrants un conjunt d'indicadors sobre el seu benestar en un entorn escolar. Els indicadors proposats incorporen les seves perspectives sobre el que significa el benestar.

Si bé no existeix una definició uniforme de benestar, en general, es refereix a diferents dimensions de la qualitat de vida. El benestar és un concepte multifacètic, ja que es refereix tant a les condicions de vida com als sentiments i experiències subjectives, i tant al present com al futur. Les diferents dimensions del benestar dels nens incloses en la Convenció sobre els Drets del Nen abasten la qualitat material i emocional de la seva vida, però també el desenvolupament i la presa de consciència de les seves potencialitats. Per tant, el benestar infantil inclou el ben-estar (well-being) i el ben-esdevenir (well-becoming) (Ben-Aryeh, Casas, Frønes i Korbin, 2014: 1).

La guia conté un conjunt d'indicadors que presenten un marc per al benestar dels infants i joves migrants en un entorn escolar. Si bé de cap manera és exhaustiu, presenta un marc bàsic sobre aquest concepte basat en les seves perspectives. Ofereix una descripció general de les diferents àrees de necessitats i les eines de mesurament per a cada indicador. Aquestes eines es poden utilitzar per avaluar el seu benestar general i per a avaluar les mesures existents que contribueixen a això a l'escola, amb la finalitat de reconèixer les àrees on necessiten més atenció. A més, té com a objectiu comprendre com se les arreglen en les seves vides i com respondre a les seves necessitats de manera adequada. Si bé molts dels indicadors que es presenten a continuació són rellevants per a tots els infants i joves en general, alguns són més específics per als que són migrants, ja que van ser seleccionats d'acord amb la seva pròpia conceptualització de benestar.

Els indicadors han estat seleccionats a partir de la recerca dissenyada des de la perspectiva dels nens, nenes i joves de diferents projectes europeus, com el Projecte European Cohort Development i el projecte IMMERSE - Integration mapping of Refugee and Migrant Children. Es va recopilar informació addicional durant el treball de camp amb infants i joves migrants en el marc del projecte MiCREATE: Migrant Children and Communities in a Transforming Europe.

COM UTILITZAR AQUESTA GUIA

Les eines es poden utilitzar per mesurar periòdicament el benestar dels infants i joves migrants i en conseqüència, el seu nivell d'integració en la societat, així com per avaluar les mesures escolars existents que hi contribueixen. La informació pot proporcionar una base per treballar amb aquest col·lectiu en les àrees específiques on necessiten més atenció, així com per millorar els enfocaments i programes escolars existents.

A continuació, poden trobar-se dos conjunts d'indicadors. El primer es refereix als infants i joves migrants i el segon a l'entorn escolar. Per cada indicador hi ha una descripció, una pregunta guia per a l'indicador i una eina de mesurament. Al final, hi ha les llistes d'avaluació per a tots dos conjunts d'indicadors i un qüestionari per mesurar les percepcions subjectives d'infants i joves sobre el seu benestar.

COM ADMINISTRAR EL QÜESTIONARI

L'objectiu d'aquest formulari és avaluar el benestar dels estudiants i l'eficàcia de l'escola en relació a la inclusió de l'alumnat d'origen migrant. Està pensat únicament com una autoavaluació per als centres educatius. El qüestionari pot utilitzar-se de forma longitudinal durant diversos anys per a mesurar si el benestar dels alumnes està millorant i si es senten més satisfets.

Es recomana que sigui administrat per un membre del personal de l'escola que tingui experiència prèvia en recerca. És de caràcter anònim i està pensant per a utilitzar-se en col·lectiu (tota una classe o tots els estudiants de l'escola), no únicament per a un cas individual. És crucial mantenir la confidencialitat de l'alumnat i mai han de revelar-se les dades personals dels integrants.

Consentiment informat: abans d'administrar el qüestionari, els estudiants i les seves famílies han de donar el seu consentiment per a participar, per això és important assegurar-se que tots comprenguin plenament el que se'ls demana. És especialment rellevant especificar que no estan obligats a participar en la recerca i que poden retirar-se en qualsevol moment. Això significa que fins i tot un estudiant que ha acceptat participar en l'estudi pot canviar d'opinió i retirar el seu consentiment.

Les dades només poden ser utilitzades pels membres de l'escola responsables de la recerca i no han de ser compartits en cap altre espai. Finalment, els estudiants i les seves famílies també han de ser informats sobre la finalitat de la recollida de dades, el temps que s'emmagatzemaran i qui tindrà accés a ells.

PROPOSTA
Indicadors

INFÀNCIA			
	Descripció de l'indicador	Eina de mesurament	Notes i explicacions
1. Benestar subjectiu **P: L'infant o jove està satisfet amb la seva vida?** **1.1 Benestar subjectiu cognitiu** **1.2 Benestar subjectiu afectiu**	El benestar subjectiu es refereix a com els infants i joves experimenten i avaluen les seves vides. El benestar cognitiu es refereix a la satisfacció en termes globals (vida en el seu conjunt). El benestar afectiu es refereix a emocions, estats d'ànim i sentiments.	Ara, si us plau, indica quant estàs d'acord amb cadascuna de les següents oracions sobre la teva vida en general: a. Estic completament satisfet/a amb la meva vida B. Tinc el que vull a la vida C. M'agrada ser com sóc [Respon respecte a cada ítem] Elecció: Individual 1 Totalment en desacord 2 En desacord 3 Ni d'acord ni en desacord 4 D'acord	Per a ser utilitzat en forma de qüestionari per a l'autoavaluació del nen/a.

		5 Totalment d'acord ---------- A continuació, es mostra una llista de paraules que descriuen diferents sentiments. Si us plau, llegeix cada paraula i després marca una casella per a indicar què tant t'has sentit així durant les últimes dues setmanes: A. Content/a B. Trista C. Tranquil/a D. Estressat/da E.Ple/na d'energia F. Avorrit/da [Respon respecte a cada ítem] Elecció: Individual 1 Mai 2 Rares vegades 3 A vegades 4 Sovint 5 Sempre	Fonts: Projecte MiCreate **http://www.micreate.eu/** Projecte Eurocohort **www.eurocohort.eu** Projecte Immerse **https://www.immerse-h2020.eu/**

2. Sentit de pertinença a la classe / escola **P: L'infant o jove sent que pertany?**	l sentit de pertinença a la classe / escola és la mesura en què els estudiants se senten acceptats, recolzats i respectats pels seus mestres i companys de	Llegeix les següents oracions sobre les relacions a la teva classe. Amb quina freqüència això és cert en el teu cas? A. Els meus companys de classe m'accepten tal com sóc B. Els meus professors m'accepten de la mateixa manera que ho fan amb els altres companys de classe C. Els meus companys de classe es preocupen per com em sento D. Els meus professors m'escolten i tenen en compte el que dic E. Sento que pertanyo a aquesta classe /	Per a ser utilitzat en forma de qüestionari per a l'autoavaluació del nen/a. Fonts: Projecte MiCreate **http://www.micreate.eu/** Projecte Immerse **https://www.immerse-h2020.eu/**

		escola [Respon respecte a cada ítem] Elecció: Individual 1 Mai 2 Rares vegades 3 A vegades 4 Sovint 5 Sempre	
3. Connexió amb amics/companys **P: L'infant o jove es sent unit als seus amics i companys?**	La connexió amb els amics/ companys fa referència a sentir-se a prop i connectat amb els amics i companys.	Si us plau, marca en l'escala que tan d'acord se sent amb les següents frases : a. Els meus amics i jo ens portem bé b. Si tinc un problema, tinc un amic que em recolza c. Em sento unit als meus amics [Respon respecte a cada punt] Elecció: Individual 1. Molt en desacord 2. En desacord 3. Ni d'acord ni en	S'utilitzarà en forma de qüestionari per a l'autoavaluació de l'infant Fonts: Projecte MiCreate **http://www.micreate.eu/** Projecte Eurocohort **www.eurocohort.eu**

		desacord 4. D'acord 5. Molt d'acord	Projecte d'immersió **https://www.immerse-h2020.eu/**
4. Connexió amb el professorat **P: L'infant o jove es sent unit als seus professors?**	La connexió amb el professorat es refereix a sentir-se a prop i connectat amb ells.	Si us plau, marca en l'escala el grau d'acord amb les següents frases. a. Em porto bé amb els meus professors b. Els meus professors m'animen i recolzen c. Em sento unit als meus professors [Respon respecte a cada punt] Elecció: Individual 1. Molt en desacord 2. En desacord 3. Ni d'acord ni en desacord 4. D'acord 5. Molt d'acord	S'utilitzarà en forma de qüestionari per a l'autoavaluació de l'infant Fonts: Projecte MiCreate **http://www.micreate.eu/** Projecte Eurocohort **www.eurocohort.eu** Projecte d'immersió **https://www.immerse-h2020.eu/**

5. Competència en la llengua d'acollida **P: L'infant o jove és competent en la llengua d'acollida?**	La competència en la llengua d'acollida es refereix al coneixement de la mateixa i a la capacitat d'utilitzar-la.	Parles bé el [idioma]? 1. Molt bé 2. Bé 3. No gaire bé 4. En absolut	S'utilitzarà en forma de qüestionari per a l'autoavaluació de l'infant Fonts: Projecte MiCreate **http://www.micreate.eu/** Projecte d'immersió **https://www.immerse-h2020.eu/**
6. Experiència/ percepció d'actituds negatives **P: L'infant o jove experimenta actituds negatives?**	L'experiència/ percepció d'actituds negatives es refereix a...	Has sentit alguna vegada que t'han tractat injustament els professors pels següents motius? a. La seva religió b. La seva nacionalitat / raça c. Idioma que parla Has sentit alguna vegada que t'han tractat injustament els companys	S'utilitzarà en forma de qüestionari per a l'autoavaluació de l'infant Fonts: Projecte MiCreate

		de classe pels següents motius? a. La seva religió b. La seva nacionalitat/raça c. Idioma que parla [Respon respecte a cada punt] 1. Sí 2. No	**http://www.micreate.eu/** Projecte d'immersió **https://www.immerse-h2020.eu/**
7. Experiència d'assetjament/ intimidació **P: L'infant o jove pateix assetjament/ intimidació?**	L'experiència d'assetjament / intimidació es refereix a l'experimentació d'un comportament amenaçador, abusiu o agressiu.	Durant aquest curs escolar, amb quina freqüència t'han fet altres estudiants del teu centre educatiu alguna de les següents accions (fins i tot a través d'Internet o de missatges de text)? a. S'han burlat de tu, t'han cridat de forma poc amable, s'han difós mentides sobre tu, han compartit informació compromesa	S'utilitzarà en forma de qüestionari per a l'autoavaluació de l'infant Fonts:

		sobre tu o t'han amenaçat b. Colpejar o ferir-te (Sense incloure els jocs de lluita) c. Deixar-lo fora de les seves jocs o activitats [Respon respecte a cada punt] 1. Mai 2. Una vegada 3. Dues o tres vegades 4. Més de tres vegades	Projecte MiCreate **http://www.micreate.eu/** Projecte d'immersió **https://www.immerse-h2020.eu/**
8. Percepció del futur **P: L'infant o jove percep el seu futur com a quelcom positiu?**	Com percep l'infant o joveel seu futur. Si us plau, marca en l'escala el grau d'acord amb les següents frases: a. Em sento optimista sobre el meu futur [Respon respecte a cada punt] Elecció: Individual 1. Molt en	Proszę zaznaczyć na skali, w jakim stopniu zgadzasz się z następującymi zdaniami: A. Pozytywnie patrzę na moją przyszłość.	S'utilitzarà en forma de qüestionari per a l'autoavaluació de l'infant Fonts: Projecte MiCreate **http://www.micreate.eu/** Projecte

	desacord 2. En desacord 3. Ni d'acord ni en desacord 4. D'acord 5. Molt d'acord		Eurocohort **www.eurocohort.eu**
ESCOLA			
	Descripció de l'indicador	Eina de mesura	Notes i explicacions
9. Mesures de suport a l'aprenentatge d'idiomes **P: Existeixen mesures de suport lingüístic a l'escola?**	Mesures per millorar la llengua d'ensenyament dels infants i joves migrants que parlen una altra(es) llengua(es) a casa	Ofereix la teva escola una o més de les mesures que s'indiquen a continuació per als infants i joves migrants? a. Classes addicionals en la llengua d'escolarització durant l'horari escolar b. Classes addicionals en la llengua d'escolarització fora de l'horari escolar c. Ensenyament	

		o pla d'estudis individualitzat d. Ajudant a classe e. Classes de llengua materna f. Ensenyament de matèries bilingües (llengua materna + llengua d'escolarització) [Respon respecte a cada punt] 1. Sí 2. No	Fonts: Projecte MiCreate **http://www.micreate.eu/** **Comissió Europea/** EACEA/Eurydice, 2019 Projecte d'immersió **https://www.immerse-h2020.eu/**
10. Mesures generals de suport a l'aprenentatge **P: Existeixen mesures de suport per a l' aprenentatge en l'escola?**	Mesures per a millorar el rendiment escolar general dels alumnes migrants.	Ofereix la teva escola una o més de les mesures que s'indiquen a continuació per als infantis i joves migrants? a. Material didàctic específic b. Suport per a l'aprenentatge individualitzat c. Ensenyament diferenciat d. Suport per a l'aprenentatge en grup	Fonts: Projecte MiCreate **http://www.micreate.eu/** Comissió Europea/ EACEA/Eurydice, 2019 Projecte d'immersió **https://www.immerse-h2020.eu/**

		e. Educació entre iguals f. Mentoria [Respon respecte a cada punt] 1. Sí 2. No	
11. Serveis psicosocials a l'escola **P: Hi ha serveis psicosocials disponibles a l'escola?**	Els serveis psicosocials donen suport al benestar psicològic i emocional dels infants i joves.	Ofereix la teva escola serveis psicosocials per als infants i joves migrants? a. Suport psicosocial en forma d'assessorament b. Mediador intercultural c. Altres tipus de suport psicosocial [Respon respecte a cada punt] 1. Sí 2.No	Fonts: Projecte MiCreate **http://www.micreate.eu/** Projecte d'immersió **https://www.immerse-h2020.eu/**

12. Activitats extra curriculars disponibles **P: Hi ha activitats extraescolars a l'escola?**	Les activitats extraescolars es refereixen a les activitats fora de l'àmbit de el pla d'estudis normal de l'escola	Hi ha activitats extraescolars accessibles per als infants i joves migrants a la teva escola? 1. Sí 2. No	Fonts: Projecte MiCreate **http://www.micreate.eu/** Projecte d'immersió **https://www.immerse-h2020.eu/**
13. Promoció de la participació de les famílies a l'escola **P: Es fomenta la participació de les famílies a l'escola?**	La participació de les famílies es refereix a la seva participació en les activitats i associacions escolars.	S'anima a les famílies a participar en ?: a. Activitats escolars b. Activitats extracurriculars c. Associacions de famílies [Respon respecte a cada punt] 1. Sí 2. No	Fonts: Projecte MiCreate **http://www.micreate.eu/** Projecte d'immersió **https://www.immerse-h2020.eu/** PIRLS 2016 contextual 'Qüestionari escolar en Comissió Europea/ EACEA/Eurydice, 2019
14. Les competències interculturals formen part del programa d'estudis **P: Les competències interculturals formen**	"Les competències interculturals són capacitats per desenvolupar-se amb destresa en entorns complexos	S'inclouen les competències interculturals en el pla d'estudis? 1. Sí 2. No	L'educació intercultural es considera un mitjà per crear un espai comú basat en la comprensió mútua

part del programa d'estudis?	marcats per una creixent diversitat de pobles, cultures i estils de vida, capacitats per desenvolupar-se de forma eficaç i adequada quan es interactua amb altres persones que són lingüística i culturalment diferents a un mateix" (Fantini & Tirmizi, 2006).		i el reconeixement de les similituds a través del diàleg Fonts: Comissió Europea/ EACEA/Eurydice, 2019 Projecte d'immersió **https://www.immerse-h2020.eu/**
15. Els valors interculturals formen part de la identitat de l'escola **P: Els valors interculturals formen part de la identitat de l'escola?**	Els valors interculturals són els que promouen la creació d'un espai comú d'aprenentatge i convivència en que tots els alumnes -qualsevol que sigui el seu origen lingüístic i cultural- puguin dialogar, reconèixer les seves similituds	Són els valors interculturals part integral de la identitat de l'escola? 1. Sí 2. No	

	més enllà de les seves diferències, mostrar respecte pels altres i canviar potencialment la seva forma de veure a si mateixos i als altres.		Fonts: Projecte d'immersió **https://www.immerse-h2020.eu/** Comissió Europea/ EACEA/Eurydice, 2019

LLISTA D'AVALUACIÓ DE L'EDUCADOR DELS/ES NENS/ES

	PREGUNTA ORIENTADORA	SÍ/NO
1.	Està l'infant/jove satisfet amb la seva vida?	SÍ/NO
2.	L'infant/jove sent que pertany al grup?	SÍ/NO
3.	L'infant/jove està connectat amb els seus amics i companys?	SÍ/NO
4.	L'infant/jove està connectat amb els seus professors?	SÍ/NO
5.	L'infant/jove és competent amb la seva llengua d'acollida?	SÍ/NO
6.	L'infant/jove experimenta actituds negatives?	SÍ/NO
7.	L'infant/jove pateix assetjament/intimidació?	SÍ/NO
8.	L'infant/jove percep el seu futur com a quelcom positiu?	SÍ/NO

EXEMPLE DE QÜESTIONARI PER A INFANTS / JOVES

Estimat estudiant,

Ens agradaria conèixer LA TEVA OPINIÓ sobre com et sents a l'escola i et relaciones amb els/es alumnes de la teva classe i del teu centre. Per això, ens agradaria que omplissis aquest qüestionari amb respostes HONESTES I VERITABLES.
Si us plau, respongui a totes les preguntes. No hi ha respostes correctes o incorrectes. Només ens interessa la seva opinió.
Si hi ha alguna pregunta que no entenguis, demana una explicació al professor.

Moltes gràcies pel seu temps.

Si us plau, marqui en l'escala el grau d'acord amb les següents frases:

	1 Estic molt en desacord	2 No estic d'acord	3 No estic ni en desacord ni d'acord	4 Estic d'acord	5 Estic molt d'acord	No ho sé / no vull
Estic completament satisfet amb la meva vida	1	2	3	4	5	
Tinc el que vull a la vida	1	2	3	4	5	
M'agrada ser com sóc	1	2	3	4	5	
Em sento positiu sobre el meu futur	1	2	3	4	5	

A continuació, trobaràs una llista de paraules que descriuen diferents sentiments. Llegeix cada paraula i després marca una casella per dir en quina freqüència s'ha sentit així durant les últimes dues setmanes:

	1 Mai	2 Rarament	3 A vegades	4 Sovint	5 Sempre	No ho sé / no vull respondre
Feliç	1	2	3	4	5	
Trist/a	1	2	3	4	5	
Calmat/da	1	2	3	4	5	
Estressat/ da	1	2	3	4	5	
Ple/na d'energia	1	2	3	4	5	
Avorrit/da	1	2	3	4	5	

Si us plau, marca en l'escala el grau d'acord amb les següents frases:

	1 Estic molt en desacord	2 No estic d'acord	3 No estic ni en desacord ni d'acord	4 Estic d'acord	5 Estic molt d'acord	No ho sé / no vull respondre
Els meus companys m'accepten tal com sóc	1	2	3	4	5	
Els meus professors m'accepten de la mateixa manera que els altres companys de classe	1	2	3	4	5	
Els meus companys es preocupen per com em sento	1	2	3	4	5	
Els meus professors m'escolten i tenen en compte el que dic	1	2	3	4	5	
Sento que pertanyo a aquesta classe	1	2	3	4	5	

Si us plau, marca a l'escala el grau d'acord amb les següents frases:

	1 Estic molt en desacord	2 No estic d'acord	3 No estic ni en desacord ni d'acord	4 Estic d'acord	5 Estic molt d'acord	No ho sé / no vull respondre
Els meus amics i jo ens portem bé	1	2	3	4	5	
Si tinc un problema, tinc un amic que em recolza	1	2	3	4	5	
Em sento connectat als meus amics	1	2	3	4	5	
Em porto bé amb els meus professors	1	2	3	4	5	
Els meus professors m'animen i em recolzen	1	2	3	4	5	
Em sento connectat als meus professors	1	2	3	4	5	

Parles bé el [idioma]?
a) Molt bé
b) Bé
b) No gaire bé
c) Gens

Has sentit alguna vegada que t'han tractat injustament els professors pels següents motius?

La teva religió	Sí	No	No ho sé. No vull respondre
La teva nacionalitat/ raça	Sí	No	No ho sé. No vull respondre
Idioma que parles	Sí	No	No ho sé. No vull respondre

Has sentit alguna vegada que t'han tractat injustament els companys de classe pels següents motius?

La teva religió	Sí	No	No ho sé. No vull respondre
La teva nacionalitat/ raça	Sí	No	No ho sé. No vull respondre
Idioma que parles	Sí	No	No ho sé. No vull respondre

Durant aquest curs escolar, amb quina freqüència t'han fet altres estudiants del teu centre educatiu alguna de les següents accions (fins i tot a través d'Internet o de missatges de text)?

S'han burlat de tu, t'han insultat de forma poc amable, s'han difós mentides sobre tu, han compartit informació compromesa sobre tu o t'ha amenaçat	Mai	Una vegada	Dues o tres vegades	Més de tres vegades
Colpejar o ferir-te (sense incloure els jocs de lluita)	Mai	Una vegada	Dues o tres vegades	Més de tres vegades
Et deixen fora dels seus jocs o activitats	Mai	Una vegada	Dues o tres vegades	Més de tres vegades

LLISTA D'AVALUACIÓ DE L'EDUCADOR PER A L'ESCOLA

	PREGUNTA ORIENTADORA	SÍ/NO
1.	Existeixen mesures de suport a l'aprenentatge d'idiomes a l'escola?	SÍ/NO
2.	Existeixen mesures de suport a l'aprenentatge a l'escola?	SÍ/NO
3.	Hi ha serveis psicosocials disponibles a l'escola?	SÍ/NO
4.	Hi ha activitats extraescolars a l'escola?	SÍ/NO
5.	Es fomenta la participació de les famílies a l'escola?	SÍ/NO
6.	Les competències interculturals formen part del programa d'estudis?	SÍ/NO
7.	Són els valors interculturals part integrant de la identitat de l'escola?	SÍ/NO

OBSERVACIONS DELS PARTICIPANTS SOBRE ELS INDICADORS

· "Crec que aquestes preguntes s'haurien d'aplicar més sovint a tots aquells infants i joves que es traslladen a un altre país" (estudiant).
· "La meva opinió és que els nens immigrants se'ls hauria de fer aquestes preguntes més sovint. I parlar amb ells més sovint sobre com se senten" (estudiant)..
· "Les preguntes em semblen molt adequades i els nens poden expressar molt bé la seva opinió i el seu benestar al nou país" (estudiant)..
· "M'agrada molt aquest qüestionari, ja que és molt entenedor i m'agradaria que qualsevol nen el pogués omplir /.../ El qüestionari mesura molt bé el benestar mental." (estudiant).

Referències

· Ben-Aryeh, A., Casas, F., Frønes, I., & Korbin, J. E. (Ur.). (2014). Handbook of child well-being: Theories, methods and policies in global perspective. Dordrecht: Springer.
· European Commission/EACEA/Eurydice. (2019). Integrating Students from Migrant Backgrounds into Schools in Europe: National Policies and Measures. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union. https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/sites/default/files/integrating_students_from_migrant_backgrounds_into_schools_in_europe_national_policies_and_measures.pdf
· Fantini, A., & Tirmizi, A, (2006). Exploring and assessing intercultural competence. World Learning Publications. Paper 1. Available from http://digitalcollections.sit.edu/worldlearning_publications/1
· Pollock, G., Ozan, J., Goswami, H., Rees, G., & Stasulane, A. (Ur.). (2018). Measuring Youth Well-being: How a Pan-European Longitudinal Survey Can Improve Policy. Cham: Springer International Publishing.

Capítol 6:
Aplicació Storytelling

BREU DESCRIPCIÓ

Aquesta eina digital va ser desenvolupada pel Centre de Ciència i Recerca de Koper (ZRS), de la Facultat d'Informàtica i Ciències de la Informació i estudiants de la Facultat de Disseny, de la Universitat de Primorska. Digital Storytelling Tool ésunaaplicacióenlínia que permet a l'estudiantatcrearhistòries visuals i textuals. Comptaambunavarietat de fons, personatges, objectes i quadres de text. D'aquesta manera es fomenta l'aprenentatge de la llengua, la creativitat i la participació de tot l'estudiantat, independentment de les seves habilitats lingüístiques en la llengua vehicular. El contingut de les històries no està predeterminat; no obstant això, es pot animar als nens, nenes i joves a utilitzar l'eina de formes específiques, per exemple, per a crear els seus propis diccionaris, escriure un conte, un còmic o un poema, dissenyar un cartell, escriure una carta, reflexionar sobre obres literàries, etc. L'aplicació ha estat dissenyada per a permetre la creació d'arxius PDF que es poden imprimir.

· Format: pàgina web.
· Idiomes: Inglés, eslovè, danès, alemany, espanyol, català i polonès.
· Enllaços: **https://micreate-storytelling.web.app/**

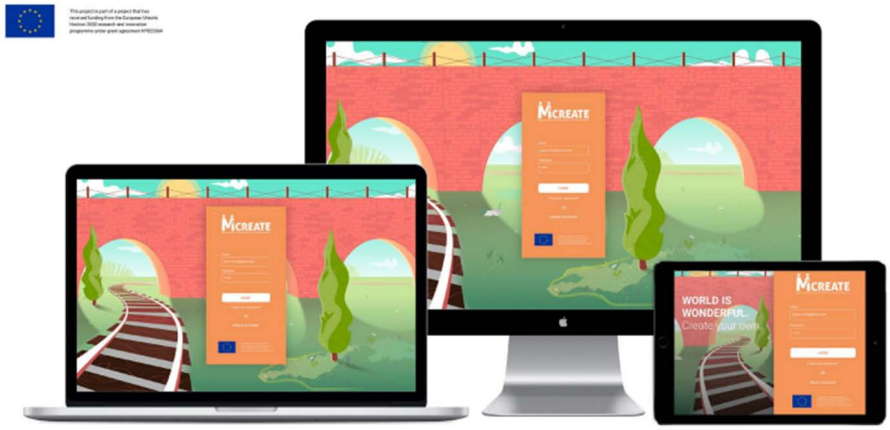

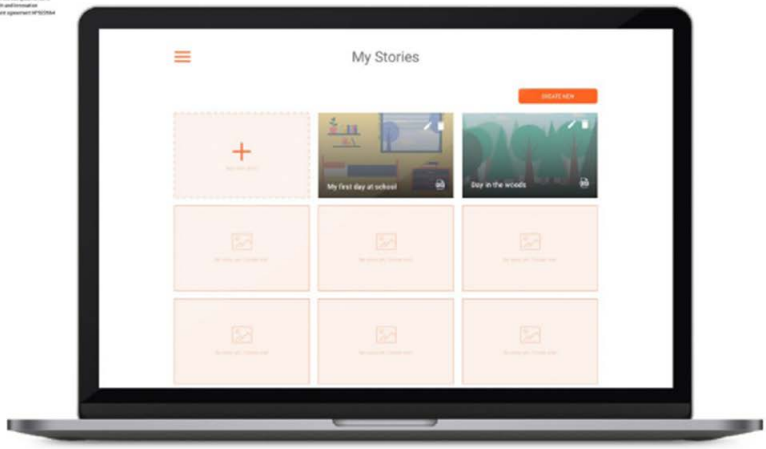
My Stories
My first day at school
Day in the woods

This is my story
We left because we felt war was coming too close. My mother and father were discussing between them and decided we must go because we were so afraid. So we left. We took a bus, we bought tickets and there were many checkpoints. The Free Army; the Syrian Army; then it's the Islamic state; then its Al Nusra. They let us go but many times we had to pay money, to all of them. It took fifteen to sixteen hours. We went to another town in Syria and then took a small van. There were many families including us and together we went to the mountains and it was a very hard road up and down and we had all our luggage with us, and luckily the police did not see us and finally we got to the edge of the mountains, and were about to fail, but the lead man stopped us. We drank water and rested and then we walked down a cliff. You could not take a van.

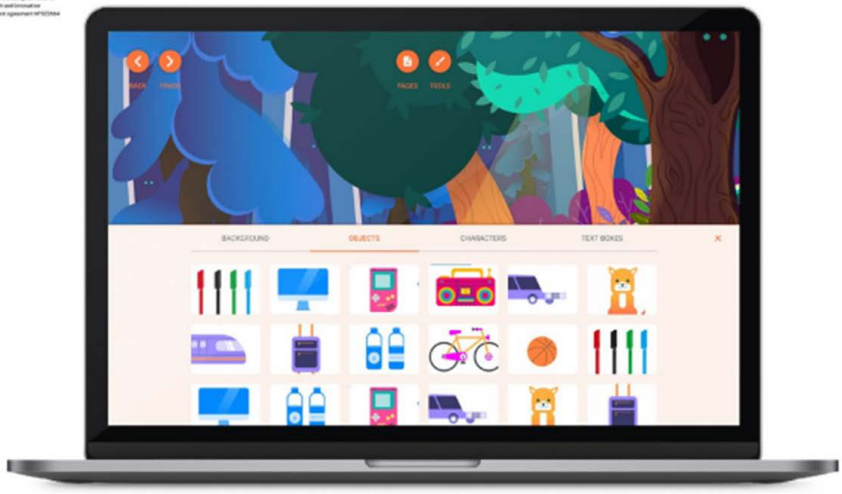
BACKGROUND
OBJECTS
CHARACTERS
TEXT BOXES

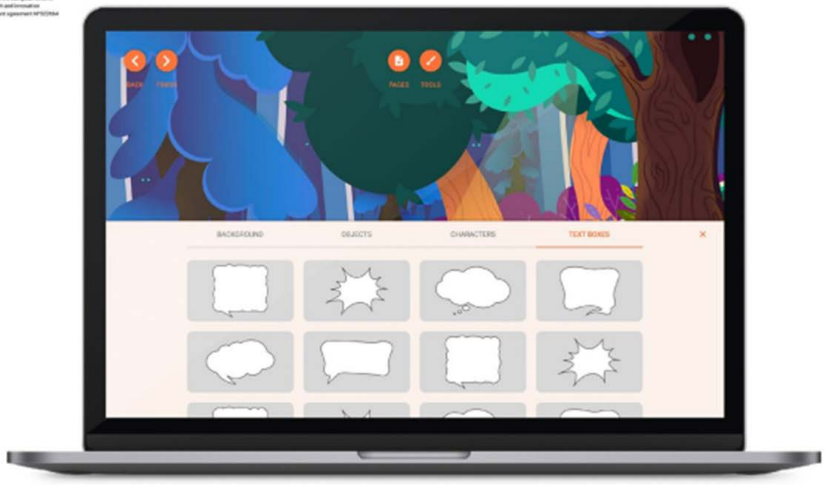
BACKGROUND
OBJECTS
CHARACTERS
TEXT BOXES

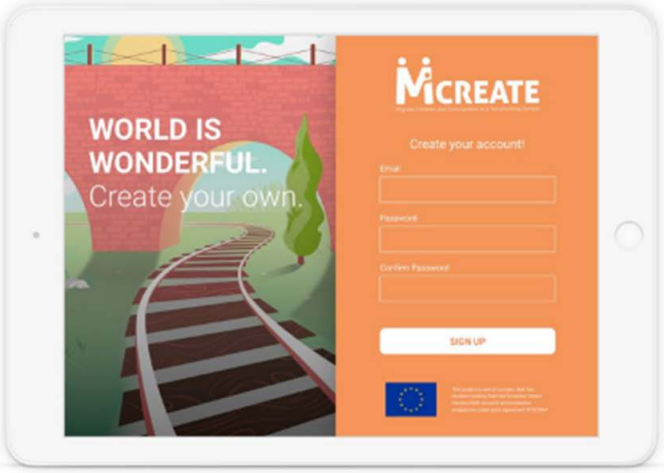

This project is part of a project that has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement N°822664

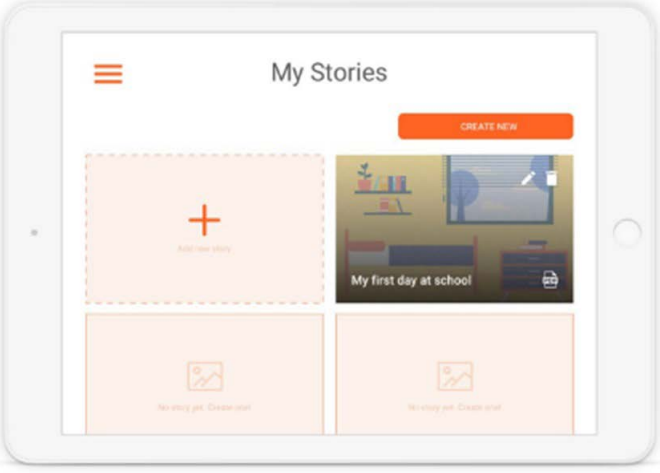

This project is part of a project that has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement N°822664

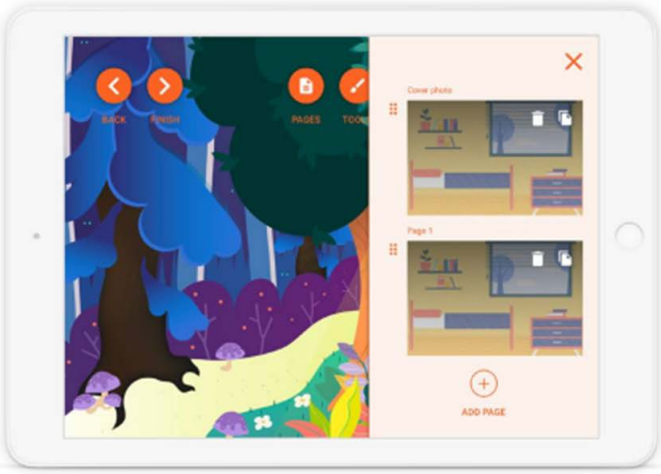

This project is part of a project that has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement

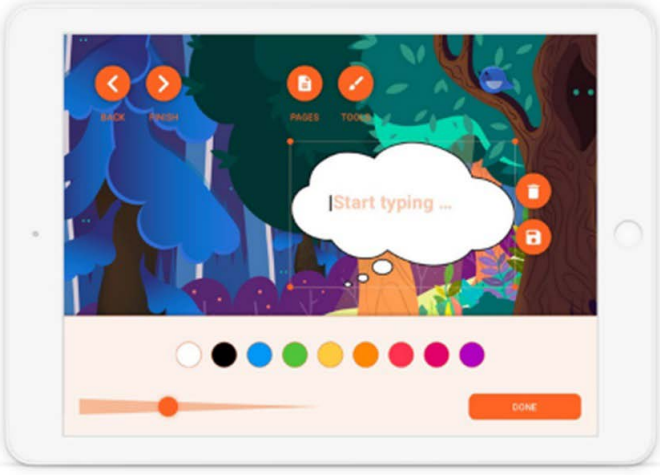

This project is part of a project that has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement

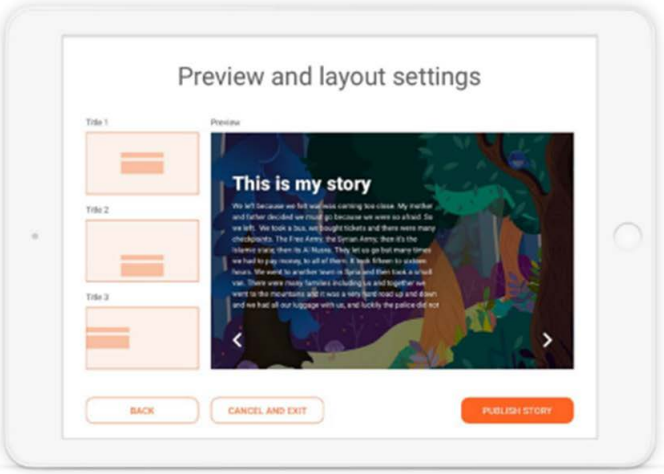

This project is part of a project that has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement

Capítol 7: Eina “Mulitculturalitat a les escoles”

BREU DESCRIPCIÓ

Aquesta aplicació ha estat desenvolupada pel Centre de Ciència i Recerca de Koper (ZRS), a la Facultat d'Informàtica i Ciències de la Informació i la Facultat de Disseny de la Universitat de Primorska. Consta de 13 vídeos animats que aborden temes com la convivència cultural, el respecte, la tolerància i l'acceptació. Els clips ofereixen una experiència interactiva combinada amb jocs de rol que animen als i les usuàries a reflexionar sobre una sèrie de situacions que les persones migrants poden afrontar al trobar-se en un nou entorn, així com qüestions relacionades amb les societats multiculturals. L'eina TIC tracta de seguir l'anomenada tecnologia "persuasiva", que se centra en el disseny, desenvolupament i avaluació de tecnologies interactives que pretenen canviar les actituds o el comportament dels i les usuàries.

· Format: aplicaciómòbil.
· Idiomes: Inglés, eslovè, danès, alemany, espanyol, català i polonès.
· Enllaços:
- Android: **https://bit.ly/multiculturality-in-schools-android**
- iOS: **https://apps.apple.com/ci/app/multiculturality-in-schools**

11:08
App Store
5G
Multiculturality in Schools

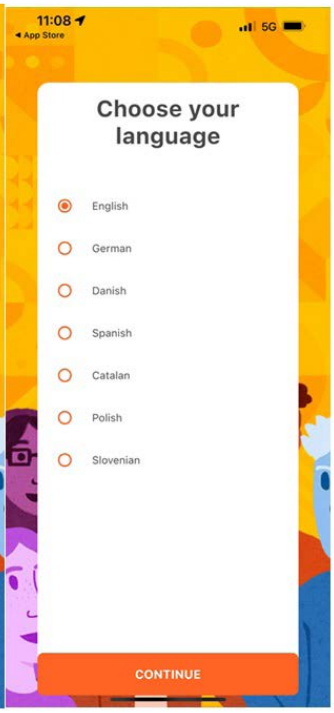
11:08
App Store
5G
Choose your language
English
German
Danish
Spanish
Catalan
Polish
Slovenian
CONTINUE

11:11
5G
Watch the videos, read interesting facts, and answer the questions that provide a different course of events. At the end, take the time to think about what you have seen and answer reflective questions.
CONTINUE

11:11
5G
Hi!
Rosa
Paul and Fatima
Science project
Amina

Do you know the names of the three most famous 'Human Computers'?

- Dorothy Vaughan, Katherine Johnson, Sophia Jacobs ✗
- Mary Jackson, Katherine Johnson, Dorothy Vaughan ✓
- Olivia Brown, Isabella Smith, Mary Jackson

CONTINUE

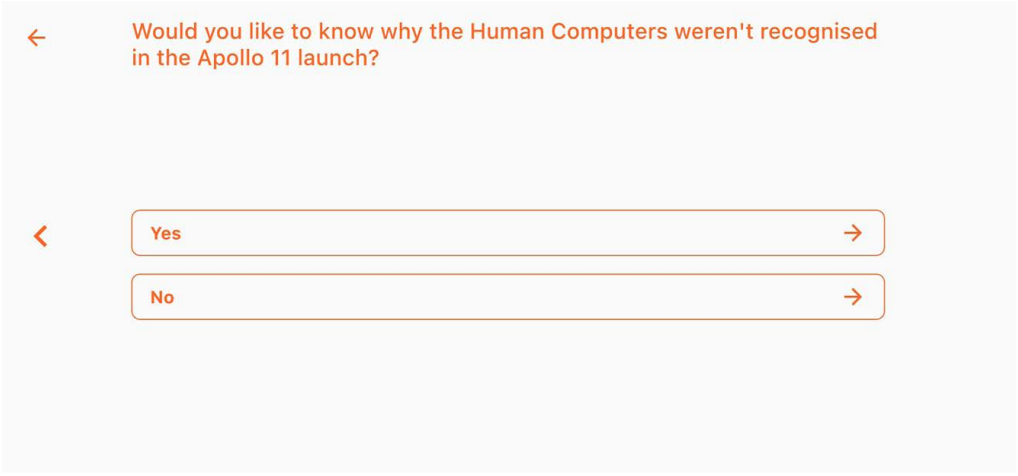
Would you like to know why the Human Computers weren't recognised in the Apollo 11 launch?
Yes
No

Why do you think people of colour are so often stereotyped as low-skilled?
Answer
CONTINUE

MiCREATE

Migrant Children and Communities in a Transforming Europe

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement N°822664.